Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ

21 POVEȘTI NEMURITOARE

Coperta de : CRINA IONESCU

Povești nemuritoare

© tYGRI

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREȘTI – 1978

repovestite de Iulia Murnu

Fata din rodie

A fost odată un împărat și o împărăteasă a căror fericire casnică era înnourată, palatul lor nefiind înveselit de copii. S-au rugat ei zeilor, dacă îi vor învrednici să aibă un băiat, vor zidi o fîntînă din care să curgă trei zile miere, trei zile ulei și trei zile lapte, pentru binele săracilor din împărăția lor.

Rugămintea le-a fost ascultată, căci au fost dăruiți cu un prunc foarte frumos. Bucuria le-a fost neînchipuită. Copilul creștea și se făcea tot mai drăgălaș și voinic. Dar împăratul și împărăteasa uitaseră de juruința făcută înainte de nașterea lui.

Într-o noapte împărăteasa avu un vis ciudat. Se făcea că o femeie îi vorbea cam astfel : „Eu ți-am dat băiatul dorit de tine, dar tu ai uitat să-ți împlinești făgăduința. Nu știi tu oare că pot să ți-l iau înapoi ?"

Deșteptîndu-se, împărăteasa înfricoșată să văită soțului :

— Vai de mine și de mine, ce era să pățim ? În bucuria noastră am uitat să ridicăm fîntîna juruită.

Îndată porunci împăratul a se înălța o fîntînă în curtea palatului, din care să tot curgă trei zile miere, ulei și lapte, și să vină toată săracimea să se îndestuleze.

După ce trecură cele trei zile și-și luară oamenii ce voiră, urînd feciorului de împărat sănătate și viață lungă, fîntîna aproape secă de tot, cînd mai veni și o bătrînică cu ulciorul ei, să se bucure de cele din urmă picături ce se mai scurgeau. Pe cînd strîngea stropii de ulei în vas, prințul o zări de la fereastră și rîse de dînsa. Abia își umpluse ea ulciorul că și aruncă o piatră și i-l sparse, de se vărsă totul pe jos. Ridicîndu-și ochii, bătrîna îl văzu pe prinț la geam și îi zise :

— Vai ție, ce mi-ai făcut ? Să te blestem nu mă lasă inima ; îți doresc numai să nu scapi din mrejele măiestrei!

Și cum rosti vorbele astea, se făcu nevăzută.

Din ziua aceea prințul rămase îngrijorat și mereu în căutarea măiestrei. Într-una din zile își spovedi această dorință mamei sale. Ea încercă a-l opri de la un drum așa de primejdios, dar în zadar, căci el nu voi să asculte de povața ei. Dacă au văzut și au văzut părinții că flăcăul stăruie, l-au lăsat în voia lui. Și așa s-a pregătit el de drum, luîndu-și merindele trebuitoare și plecă departe, departe, prin pustietăți, ca să dea de urma măiestrei. După ce umblă multă vreme prin locuri necălcate de picior de om, văzu de departe o casă și se îndrumă într-acolo. Intrînd pe o poartă mare, care stătea vraiște, zări o zmeoaică legănîndu-se pe craca subțire a unui copac din curte. Ei îi dete bineț.

— Bine ai sosit, fătul meu ; dacă nu mi-ai fi dat bună ziua, îți făceam de petrecanie, zise zmeoaica.

— Şi dacă nu-mi răspundeai bun sosit, ţi-aş fi retezat capul cu sabia, zise la rîndul său tînărul.

— Ce vrei de la mine şi ce cauţi prin locurile astea sălbatice ? l-a întrebat zmeoaica.

— Ce să-ţi spun, maică : pe mine m-a blestemat o bătrînă să nu scap de farmecele unei fete. Şi, de atunci, cuprins fiind de o mare grijă, nu mai putui să mai stau o clipă în palatul meu. Te rog să-mi spui dacă ştii cum arată şi pe unde îşi petrece zilele această fermecătoare !

— Eu, dragul meu, nu ştiu nimic de ea, dar ia-o la dreapta, că ai să ieşi pe cîmpie, unde vei da tot aşa de o casă ca a mea ; să intri acolo la soră-mea, să-i urezi de bine şi s-o întrebi, poate ştie ceva despre fata pe care o cauţi. Ea te va primi frumos, căci e bună din fire. Ia acest pieptene de argint şi dăruieşte-i-l din parte-mi cu multe închinăciuni.

Feciorul de împărat îi mulţumi şi apoi porni pe drumul ce i-l arătase. După mult umblet zări o casă şi apropiindu-se, împinse poarta, care se şi deschise pe loc. Cum intră, văzu o zmeoaică legănîndu-se pe o creangă de arbore, îi dădu bineţe, iar zmeoaica răspunse :

— Bine ai venit, fiul meu ; dacă nu-mi dădeai bună ziua, te sfîşiam.

— Şi eu, dacă nu-mi ziceai bine ai venit, te făceam bucăţele cu paloşul, zise la rîndul său feciorul.

— Cine eşti, de unde vii şi ce vînt te aduce încoace ?

— M-a trimis sora ta. Poftim acest pieptene cu multe închinăciuni din parte-i. Te rog să-mi spui dacă ştii unde se află fata fermecată pe care o caut eu.

— Ce să-ţi spun eu, fătul meu ? Tu îmi ceri un lucru, la care, din păcate, nu pot să-ţi dau nici o îndrumare, dar mergi la sora mea cealaltă, care locuieşte în stîncile de foc din faţa noastră. Vei intra pe poarta veche şi vei vedea pe sora mea curăţind cuptorul cu şorţul ei ; tu să taci din gură şi să rupi din haina ta o bucată şi să ştergi cenuşa din cuptor, apoi să-i coci pîinea şi s-o scoţi de pe spuză. Atunci ea îţi va zice : „Ce vrei să-ţi dau în schimb pentru binele ce mi-ai făcut ?“ Tu să-i spui închinăciuni de la surori şi să-i dai pieptenele acesta de fier, apoi s-o întrebi de casa fetei fermecate.

Feciorul de împărat îi mulţumi şi, plecînd de acolo, o porni spre stîncile muntelui fumegător ce-i arătase zmeoaica. Ajuns aproape, înaintă foarte cu greu pînă la poarta de fier. La intrare, dete de o namilă de zmeoaică deşirată şi zburlită. Cînd o văzu, se sperie, dar îşi ţinu firea şi, fără să piardă vremea, tăie o bucată din haina lui, o muie în apă şi şterse cuptorul de cenuşă. Apoi luă aluatul de pîine, îl puse în cuptor, şi, după ce l-a copt bine, l-a scos afară.

Atunci zmeoaica îi zise :

— Pentru binele ce mi-ai făcut, ce vrei să-ţi dau ?

— Sînt trimis de surorile tale, poftim acest pieptene cu multe închinăciuni din partea lor. Te rog să-mi spui unde e casa fetei fermecate.

— Fătul meu, e păcat de tinereţea ta. În grădina de la palatul zînelor se găseşte pomul cu cele trei chitre de aur, unde stau cuibărite trei domniţe fermecate. Am să-ţi dau apă vie, cu care vei deschide poarta palatului. Dar la rădăcina chitrului stau legaţi doi lei fioroşi ; va trebui

să iei cu tine patru berbeci, pe doi să-i arunci în faţa lor înainte de a te căţăra în pom şi, după ce vei tăia şi vei ascunde în sîn chitrele, să dai pradă fiarelor şi pe ceilalţi doi berbeci, ca astfel să te cobori nesupărat. Eu voi vrăji zînele din palat. Dar, ia seama, cînd ai să tai poamele, să le crestezi uşor pe deasupra, că în ele se ascund nişte fete. Dacă nu le vei scufunda imediat în apă, vor ieşi moarte.

El făcu întocmai după povaţa zmeoaicei. Luă apa vie şi cu patru berbeci o porni pe calea arătată de dînsa. Se apropie de palat şi stropi poarta care se dete în lături, apoi intră în grădină şi găsi pomul fermecat. Cum îl simţiră leii, începură a răcni. Îndată el le azvîrli doi berbeci. Ei se repeziră să-i înhape şi astfel avu vreme să se urce în pom, să scoată sabia, să taie cele trei poame, să le ascundă în sîn ; apoi aruncă şi ceilalţi berbeci şi aşa o zbughi teafăr şi cu faţa curată.

Pe drum se gîndea şi voia să ştie dacă e adevărat ce-i spusese zmeoaica despre chitre, sau că ea îşi bătuse joc de dînsul. Scoase una şi crestînd-o ieşi o fată de toată frumuseţea, care-i strigă să-i dea apă, dar muri pe loc, căci el nu avu apă destulă la îndemînă. Prinţul o plînse mult, apoi o îngropă şi porni mai departe cu celelalte două. Cum mergea, dete de un ulcior cu puţină apă şi îşi zise : „Ia să mai încerc să tai o chitră ca să văd ce are înăuntru."

Cum o muie în apă şi o crestă, ieşi o fată şi mai frumoasă, care strigă : „Apă, apă !"

Dar nici ea n-a trăit mult din lipsă de apă. Şi pe ea a plîns-o cu lacrimi şi i-a făcut un mormînt, apoi îşi

urmă calea spre casă, hotărît de a nu mai tăia rodul ce-i mai rămăsese, pînă nu va da de apă mai multă. Şi tot a zorit înainte, pînă ce a ajuns într-o vale cu multă apă.

„Aici e de mine" îşi zise el, şi tăie a treia chitră tot cu teama că poate asta n-o fi ca celelalte. Cînd colo, cum îi dete drumul în apă, se ivi o fată şi mai frumoasă, care înotînd strigă :

— Unde sînt aici, unde sînt surorile mele ?

— Eşti singurul rod de aur ce l-am cules din pom, aşa că numai pe tine te am. Eu sînt fecior de împărat şi norocul mi-a ursit să vin la tine ca să te fac împărătească.

După ce a îmbrăcat-o cu haina lui, a luat-o de mînă s-o ducă la dînsul acasă. Nu departe de oraş era o fîntînă unde se înălţa un chiparos cu ramuri mari. El i-a ajutat să se suie în frunzişul lui şi a rugat-o să stea ascunsă între ramuri pînă va veni el cu rădvanul şi cu straiele împărăteşti, ca s-o primească cu alai mare, cum se cuvine unei domniţe. Şi, după ce îi zise să stea liniştită şi o încredinţă că se va întoarce cît mai curînd, o luă pe drumul mare ce ducea spre palat. Cînd l-au văzut părinţii, au plîns de bucurie, fiindcă îl crezuseră pierdut. El i-a înştiinţat că a găsit pe măiastra lui. Cu toţii s-au pus pe lucru, pregătindu-i cea mai frumoasă şi mai măreaţă primire.

Dar tocmai pe cînd fata aştepta bucuroasă şi liniştită în frunzişul copacului, din întîmplare veni o harăpoaică, cu ulciorul, ca să ia apă şi, cum s-a aplecat şi a văzut faţa fetei din chiparos oglindită în fîntînă, a crezut că se vede pe sine şi a început să salte de bucurie, zicîndu-şi :

— Ah, nu știam că sînt așa de frumoasă !

Fata din chiparos, auzind-o, nu s-a putut stăpîni și izbucni în hohote de rîs.

Atunci cioroaica, ridicîndu-și ochii văzu pe fată cocoțată în copac și, burzuluindu-se, se răsti de ciudă :

— Ah ! tu stai acolo sus și-ți rîzi de mine ? Hai, dă-te jos !

Dar fata îi răspunse :

— Nu pot să mă dau jos, căci prințul m-a lăsat aici să-l aștept pînă va veni să mă ia la palat.

— Lasă că te dau eu jos fără să vrei tu, o amenință harăpoaica și se urcă în copac, puse mîna pe fată, o despuie și o împinse drept în fîntînă, apoi îi îmbrăcă haina și îi luă locul în frunzișul chiparosului.

Nu trecu mult și veniră împăratul și împărăteasa cu alai mare. Cînd se sui prințul în copac, ce-i văzură ochii ? O fată neagră ca o cioară.

— Cum de te-ai schimbat așa ? o întrebă el încremenit.

— M-am schimbat numai și numai de dorul tău și de teamă că ai zăbovit prea mult și am crezut că ai să mă lași singură și pustie pe aici.

— Și ai să te faci din nou cum erai, albă și frumoasă ? o iscodi el.

— Voi fi tot așa cum eram, dacă vei avea milă și dragoste pentru mine.

Dar prințului i-a fost rușine s-o arate părinților și o îmbrobodi într-o haină, o puse în rădvan și o duse la palat. Acolo o ascunse într-o cămară și porunci să i se aducă bucatele spre a prînzi numai ei doi împreună. Se purta

cît mai bine și mai drăguț cu dînsa și avea toată grija ca doar, doar se va face odată cum fusese la prima vedere. Dar cum să albească harăpoaica ? Ajunsese prințul într-o mare încurcătură și se topea din picioare că și-a pus viața în primejdie pentru o astfel de arătare.

La fîntîna unde aruncase harăpoaica pe fată, s-a dus o țărăncuță să ia apă și în coșa ei s-a strecurat o mîndreță de mreană. Cum o văzu, ea se miră : „Ce frumoasă mreană, parcă ar fi de aur ! Am să i-o duc prințului, că este tare mîhnit și poate are să-i treacă aleanul, cînd are s-o vadă !"

Luă numaidecît peștișorul și îl duse la palat. Prințul, cum auzi că-l caută copila, a chemat-o la el.

— Să trăiești, măria ta, i-a zis ea, am prins mreana la fîntîna din marginea pădurii și am adus-o aci, ca să vă petreceți vremea privind minunea asta de vietate.

În fața prințului mreana a început să salte și să joace ; i-a făcut multe zburdălnicii, ba, cînd scoase căpușorul din apă îi atinse mîna. El s-a bucurat nespus de mult de darul acesta, de aceea luă din buzunar un pumn de galbeni și-l dete sătencii, care a plecat de la palat foarte mulțumită.

Iar feciorul de împărat a rămas toată ziua închis în odaia lui, înminunat privind mreana și aruncîndu-i bucățele de zahăr ; ba porunci să i se aducă acolo și masa, nemaivoind să se despartă de mreană, că începuse să-i fie tare dragă.

Harăpoaica, dacă văzu că prințul nu mai vine la ea, ceru numaidecît să-l cheme. Cum veni ea se repezi înaintea lui și cu plînsete și vaiete se jelui că de-abia

începuse a albi și s-a înnegrit din nou de supărare, cînd aflase că el iubește o mreană.

Încercînd a o potoli, el îi zicea :

— Nu am venit să te tulbur, numai fă-te iar cum erai și vei vedea cît de mult am să te iubesc.

Dar ea nu se da bătută, ci se înverșună mai departe :

— Să tai peștișorul, să-l mîncăm, că numai așa mă voi albi iarăși, dacă nu vrei, te rog să mă duci înapoi de unde m-ai luat.

Neavînd încotro, porunci să taie peștele, să-l frigă și să-l aducă la masă. Cînd se ospătau amîndoi, harăpoaica arunca în foc oasele ce rămîneau, iar prințul le arunca pe fereastră în grădină.

După ce au isprăvit masa, mîhnit, s-a înapoiat în odaia lui. A doua zi, pe cînd ședea amărît și cu lacrimile în ochi, veni grădinarul și-i zise :

— Măria-ta, poftim jos în grădină, să vezi o minune ! Peste noapte a răsărit un lămîi încărcat cu lămîi și flori. Vino să vezi ciudățenia !

Prințul îndrăgi lămîiul. Atunci harăpoaica puse să-l taie și pe acesta.

În vremea aceea, trăia un tată cu fiul său, sărman rău. Într-o zi, fiul își văzu tatăl întristat și-l întrebă ce are.

— Ce să am, fiule, iacă mă dusei la palat după apă și găsii acolo un trunchi de lemn : l-am cerut și l-am luat cu mine. Dar trunchiul acesta e viu și vorbește.

— Cum poate vorbi ? Un lemn nu vorbește niciodată, vino-ți în fire, tată !

— Haide, ia toporul și tu și dă într-însul, dar ușurel, să vezi că are să vorbească.

Cînd vru băiatul să dea cu toporul, auzi același glas :

Bate sus, bate jos
Dar la mijloc nu lovi,
Că-i o fată și o doare,
Cînd de moarte o vei lovi !

De la întîia lovitură de topor sări din trunchi o fată frumoasă, care le vorbi :

— Nu vă temeți, că voi o să aveți mare noroc cu mine, ci faceți-mi rost de niște haine, să mă îmbrac, și de o năframă albă, ață de mătase și fir de aur, ca s-o înfloresc și apoi s-o duceți prințului, care vă va dărui galbeni.

Băiatul a dat fuga de a cumpărat o năframă albă, mătase și fir și tot ce a trebuit fetei. Ea s-a pus de a înflorat în slove toată povestea ei, cum de s-a făcut mreană, apoi lămîi, și cum de a ajuns în casa lemnarului. După ce a împăturit bine năframa, o dete băiatului s-o ducă prințului și să-i aducă răspuns.

Merse băiatul la palat, cerînd să fie primit de prinț, că are pentru dînsul o veste. Cînd se înfățișă dinaintea lui, îi dete năframa. El o luă în mînă, o desfăcu și ce să vadă ? Slove din care citi toată povestea, toate pățaniile fetei fermecate.

— Și unde e acea fată, care te-a trimis cu năframa ?

— În casa noastră.

Fără să piardă vremea, îi strecură băiatului un pumn de galbeni și-i zise :

— Vino cu mine să mergem într-acolo.

Cînd prinţul a sosit la locuinţa lemnarului şi a văzut pe logodnica lui, s-au îmbrăţişat şi au plîns de bucurie. Apoi el a rugat-o să-l aştepte acolo pînă se va descotorosi de blestemata de harăpoaică şi va veni s-o ia îmbrăcată în rochie de mireasă şi s-o ducă la curte într-un rădvan de aur.

Cînd se întoarse prinţul valvîrtej la palat şi sui în odaie, turbat de mînie, harăpoaica scrîşni la el :

— Iar eşti înfuriat ? Vai de mine, săraca-mi, abia începui să pierd negreaţa şi iată că tu vii roşu de schimbi feţe-feţe să mă sperii, ca să rămîn tot cum sînt.

Prinţul se înfrînă puţin şi-i zise :

— Ascultă, eu acum am de făcut o judecată şi am venit aci să mă gîndesc ce pedeapsă va trebui să dau celui vinovat.

— Spune-mi şi mie despre ce e vorba, că tatăl meu a fost împărat peste împărăţia ielelor şi pot să-ţi dau un sfat.

— Au fost o pereche de oameni, bărbat şi femeie, care se iubeau foarte mult, dar un ticălos şi-a băgat codiţa între ei şi a vrut să-i despartă. Ce pedeapsă crezi că i se cuvine ?

— Şi tatăl meu, zise ea, a avut odată astfel de judecată. Aveam patru cai sălbatici şi a legat mîinile răufăcătorului de doi cai şi picioarele de ceilalţi doi. Apoi dete drumul cailor, care luară cîmpii şi-l făcură praf.

— Foarte bine, zise prinţul. Atunci să primeşti pedeapsa ticăloşiei tale.

— Ce-am făcut ? întrebă harăpoaica. Mă înfricoşezi iar, ca să mă faci să mă înnegresc şi să mor de mîhnire ?

La vorba asta, el strigă furios :

— Nemernico, nu mai minți ! Eu nu te voi lega de cai, ci-ți voi da drumul pe apă ducă-te pe pustii !

Și ieșind din cameră, a poruncit slujitorilor s-o ia și s-o zvîrle în vîltoarea rîului. Iar el se aruncă într-o caleașcă aurită și se duse într-un suflet la casa omului, de unde își luă logodnica și o duse cu alai la curtea împărăției.

Aici se făcu o nuntă mare cum nu s-a mai pomenit, ce ținu săptămîni întregi cu ospețe și petreceri, nefiind uitați nici lemnarul cu fiul său, de s-au minunat și s-au bucurat laolaltă cu tot poporul.

Mutul violonist

A fost odată un pescar nevoiaș, care trăia împreună cu femeia lui și cu un băiat de școală. Ca să-și hrănească pe ai săi, el se ducea zilnic la mare, unde pescuia și cu peștii ce-i prindea ieșea în piață de-i vindea și astfel își cîrpea zilele. Soția lui era o femeie bună, harnică și cuminte, dar trăiau în mare strîmtoare de sărăcie.

Într-o seară, cum stau tustrei lîngă vatră și ascultau vifornița de afară, pescarul era tare îngrijorat, la gîndul, că ziua următoare va fi poate pierdută, neputînd să meargă la pescuit pe așa vreme. Băiatul său înțelese grija ce-l frămînta și zise :

— Tată, ia-mă şi pe mine odată, ca să învăţ şi eu pescuitul ; poate oi avea norocul să prind mult peşte.

Dar tatăl se împotrivi :

— Ei ! Fătul meu, n-a sosit încă vremea ta ; acuma trebuie să înveţi carte şi mai tîrziu, cînd vei fi mai mare, am să te iau cu mine.

Copilul tăcu şi stătu cu sufletul mîhnit. Îl mai rugă a doua şi a treia oară, dar rugămintea îi fu zadarnică.

Noaptea, pe cînd părinţii dormeau, el veghea şi cînd pe la cîntători pescarul a vrut să se scoale ca să-şi vadă de treburi, băiatul îl simţi şi alergă pe furiş la luntrea care sta odgonită la mal, unde se îndosi.

Cînd începu pescuitul mai departe spre lac, iată că Ion scoase capul din ascunzătoare şi ieşi la iveală. Tatăl, la vederea lui, îl certă pentru purtarea-i copilăroasă :

— Vezi, tu nu eşti bun de carte ; se vede că vrei să duci o viaţă chinuită şi plină de necazuri. Apucă dar vîsla şi ajută-mă să arunc mreaja ca să vedem, care ţi-e norocul.

Dar băiatul avu mînă bună ; şi el şi bătrînul nu mai puteau de bucurie, cînd văzură cum se zbăteau în plasa lor sumedenie de peşti. Cu această neaşteptată agonisită, tatăl se întoarse cu luntrea la ţărm. Ion, luînd coşul cu peşti, s-a dus în oraş şi a început să cutreiere străzile, strigînd în gura mare :

— Peşti, pescarul, peşte proaspăt şi, în cîteva ceasuri el vîndu toţi peştii afară de unul mare. Şi cum striga mai departe, iată că se deschide o fereastră unde se ivi chipul unei fete :

— Băiete, băiete, îl chemă fata.

Pescarul se întoarse spre ea.

— Cum dai peștele ?

— După cum poftești.

— Hai, vino sus.

Cînd intră Ion în casă, ce să-i vadă ochii ? Pe scări așternute covoare de catifea, pe pereți numai oglinzi mari de cleștar, pe sus atîrnate policandre de aur și alte scumpeturi, ce minunară pe săracul pescar. Buimăcit și înmărmurit de atîta strălucire, privea în juru-i și se tot minuna de casa boierului, cînd deodată se apropie mîndrețea de fată și-i cumpără peștele pe trei galbeni. Ion, fericit de acest cîștig nemaipomenit pentru el, era să zboare de bucurie ; coborî treptele dintr-o săritură și repede fu acasă.

— Ține, tată, banii cîștigați din vînzarea peștelui. Trei galbeni mi i-a dat o coconiță, care mi-a spus să-i mai duc și mîine pește.

— Ia seama, răspunse tatăl său, nu cumva i-ai furat, că am să te arunc în mare.

— Jur că nu i-am furat, tată. Dacă vrei, mergem împreună să întrebăm.

În ziua următoare, tatăl și fiul iar avură noroc cu peștele. Ion a pornit-o din nou pe străzi. Cînd ajunse în dreptul casei boierești și strigă : „Pește, pește", frumoasa fată auzind glasul pescarului, îl chemă sus, îi luă doi pești și îi dădu cinci galbeni. El o zbughi iute acasă și îi zise tatălui-său :

— Uite, tată, că și acuma mi-a dat cinci galbeni.

Nu-i căzu bine bătrînului şi-i ceru fiului său să-i arate casa boierului. Cînd sosiră amîndoi acolo, tatăl zise băiatului :

— Întoarce-te acasă, şi du-te la luntre ca s-o pregăteşti de pescuit.

Şi el intră singur ca să vadă pe stăpînă. Ea, înştiinţată de asta, pofti pe bătrîn sus în odaia ei. Dar pescarul n-a cutezat de ruşine să calce pe bogăţia de covoare. De aceea, spre a nu le murdări, se grăbi să-şi scoată cizmele. Cînd să intre, ce să vadă ? O mîndreţe de fată, cum nu mai văzuse.

— Voie bună, fata mea.

— Bună să-ţi fie inima, taică, răspunse ea zîmbind.

— Mă rog, cu voia ta, a fost pe aicea un băiat care v-a vîndut peşte ?

— De ce mă întrebi, taică ?

— Sînt tatăl băiatului.

— Tu eşti tatăl băiatului, care mi-a adus ieri şi astăzi peşte ?

— Chiar eu şi am venit să aflu, de nu cumva fătul meu a luat de la tine galbenii ce mi i-a adus.

— Eu însămi i-am dat, în schimbul peştelui. Stai jos, taică, să guşti o dulceaţă şi o cafea, că aş avea ceva de vorbit.

După ce bătrînul a mîncat dulceaţa şi a sorbit cafeaua, fata îi spuse :

— Ai copil bun şi isteţ şi m-am gîndit că ar fi bine să mai înveţe carte. De aceea, dacă gîndeşti la fel, eu l-aş ţinea cu cheltuiala la învăţătură. Primeşte o sută de galbeni de la mine şi trimite-mi-l mîine de dimineaţă.

— Cu plecăciune și multă mulțumire, răspunse bătrînul. Dar dînsul nu mai vrea să învețe ; eu l-am îndemnat să se ducă la școală, dar el ține mult să vină cu mine la pescuit.

— Dacă vrea ori nu vrea să învețe carte, asta mă privește pe mine, stărui fata.

— Eu nu știu cum să mulțumesc pentru atîta bunătate, însă trebuie să știi că numai pe el îl am.

— Fii liniștit, taică, băiatul va trăi lîngă noi ca în sînul lui Avram.

Întorcîndu-se acasă, pescarul a povestit femeii tot ce a vorbit cu jupînița, și după ce s-au chibzuit bine, s-au înțeles împreună să încredințeze pe băiat în mîinele ei. Ion înnebunea de bucurie, gîndind că avea să șadă într-un palat, să calce pe mîndrețe de covoare, să se întindă pe canapele de mătase și de catifea, să-și vadă obrazul în oglinzi de cleștar și mai ales să aibă cu ce să ajute pe tatăl și mama lui. A doua zi după ce s-a îmbrăcat cu hainele cele mai bune și și-a luat rămas bun de la părinți, a pornit spre curtea aceea.

Cînd l-a văzut fata, puse de-i pregăti o baie și-l primeni cu haine noi, frumoase, ca să se îmbrace, apoi îi arătă noua locuință. Curînd îl trimise la cei mai buni învățători, ca să-l învețe carte și limbi străine, precum și la un dascăl de muzică pentru ca să-i dea lecții de vioară. Băiatul înainta pe zi ce trecea cu învățătura și toți se mirau de deșteptăciunea lui. Și după trei ani fu gata învățat.

Fata, pe care a avut norocul să o întîlnească, era singura la părinți, tatăl ei fiind cel mai bogat om din ținutul

acela. Intre alte bogăţii, erau şi vreo zece corăbii, cu care călătorea aşa departe, că abia se întorcea la doi, trei ani o dată şi atunci era întîmpinat de toţi ai săi cu mare alai, că toţi, şi mici şi mari, şi mai săraci ori mai bogaţi, îl iubeau ca pe un părinte al lor, de bun şi milostiv ce se arăta.

Tocmai trecuseră trei ani de la plecarea lui şi lumea îl aştepta să se întoarcă din călătoriile multe şi se pregătea să-i facă o primire cu mare cinste.

Tot atunci, se întorsese şi Ion de la învăţătură şi fata îl chemase, zicîndu-i :

— In curînd are să vină tatăl meu. Aş vrea să spui oamenilor că ai venit din altă ţară, că eşti un străin, dar ţi-a plăcut cetatea noastră, şi că ai să zideşti un palat în dreptul casei noastre şi vom vedea ce are să se întîmple.

Ioana, căci aşa se numea fata, îi dărui şi o pungă de galbeni, să aibă de cheltuială şi, peste un timp, în care Ion se făcuse nevăzut, înapoindu-se, a cumpărat un loc peste drum de curtea boierească, a zidit un conac mare şi a spus oamenilor că el este un prinţ străin, care a venit prin partea locului, fiindcă i-a plăcut foarte mult să se aşeze în această ţară.

Nu trecu multă vreme şi sosi domnul cu cele zece corăbii încărcate cu mărfuri şi lucruri scumpe. O lună de zile a ţinut descărcatul corăbiilor. Toţi cu mic cu mare s-au repezit spre ţărm şi i-au făcut primire de împărat. Numai Ion, ca prinţ străin, s-a ţinut deoparte.

A doua zi, ieşind din cerdacul casei fiicei sale, văzu peste drum măreţul conac. Întrebînd pe soţia lui al cui este, ea îi răspunse :

— Nu ştiu, dragul meu, ce să-ţi spun. De curînd a venit un tînăr şi frumos prinţ, care a zidit acest palat. Mie, să-ţi spun drept, tare mi-a plăcut şi socot că ar fi bine să-l facem ginere.

— Gîndul acesta nu e rău, dar trebuie să-l cunoaştem mai de aproape, să vedem de e vrednic de noi.

Între timp, tatăl fetei se ducea la cafenea. Toţi îl salutau sculîndu-se în picioare, numai Ion nu se mişca deloc. Totuşi prin mijlocirea unor oameni de seamă, Ion făcu cunoştinţă cu el şi în curînd se împrieteniră şi astfel dobîndi inima lui.

Cînd domnul se duse voios acasă şi dete cu ochii de nevastă-sa îi cuvîntă astfel :

— Nevastă, ai dreptate, acest tînăr e o comoară de om şi mîine am de gînd să-l poftesc la masă şi să-i arăt dorinţa noastră de a-l avea ginere.

Ion, fiind chemat la curtea boierească, a venit la ceasul cuvenit, dar s-a prefăcut că n-o cunoaşte deloc pe fata lor. După ce stătură mai mult de vorbă, în cele din urmă tatăl cuvîntă :

— Noi, dragul meu, te-am chemat să-ţi spunem că ţinem la tine şi te-am ales din parte-ne ca să fii feciorul nostru ; noi nu avem alţi copii, ci numai o singură fiică şi dorim pentru ea un om cumsecade, ca s-o vedem bine aşezată la casa ei, să ne bucurăm şi noi de fericirea ei.

Ion, învăţat mai dinainte de fată cum să se poarte şi să vorbească cu părinţii ei, a răspuns :

— Vă rog să mă iertați, eu nu pot face nimic fără învoirea părinților mei. Am să le scriu și dacă ei se vor învoi, sînt gata să rămîn mai departe aici și să iau pe fiica voastră, care e neîntrecut de bună și de frumoasă.

— Bine, fătul meu, să le scrii și poate să fie cu noroc.

După masă, Ion, mulțumind frumos pentru cinstea ce i se făcuse, a plecat înapoi acasă. A doua zi chemă un slujitor de încredere și-i porunci :

— Ia un cal sprinten, ține aceste scrisori și așterne-te drumului, umblă ori încotro vrei și să te înapoiezi numai peste o lună. La întors, cînd te vor întreba de unde vii, să spui că ai fost la tatăl prințului tău.

Slujitorul cuminte încălecă pe un cal șoiman și plecă pe unde îl duse vîntul.

După ce trecu luna, bătrînul tată, ieșind ca de obicei în cerdac, văzu un călăreț venind cu ștafetă în goana calului și oprindu-se la poarta casei lui Ion, care luă plicul cu scrisori în mînă și le citi. Ispitit, dădu fuga la Ion, întrebîndu-l de răspuns :

— Am primit multe scrisori, de la prieteni și rubedenii, arătîndu-și părerea de rău pentru înstrăinarea mea, dar părinții, în bunătatea lor, se învoiesc și îmi dau binecuvîntarea, rugîndu-mă să nu-i uit, să mă duc să stau și pe la ei.

Socrul și familia lui erau în culmea bucuriei. Grăbiră pregătirile pentru nuntă, chemară lăutari pentru joc și puseră să dea cep la butoaiele de vin, spre a se înveseli toți nuntașii. Au venit oameni pînă și din împrejurimi, ca să fie de față la aceste alaiuri și petreceri și

să vadă tînăra pereche despre a cărei frumusețe mersese vestea. Toate corăbiile, care se aflau în liman, au fost împodobite ca de sărbătoare cu flamuri și tunurile bubuiau de zguduiau pămîntul ; se făcură și luminații, de părea noaptea luminată ca ziua.

Sosise și ceasul cununiei. Lume nenumărată se strînse în jurul palatului ca din basme, luminat, și toți erau îmbrăcați în haine nouă ca de sărbătoare. Iar mireasa, îmbrăcată în alb, purta o trenă toată cu flori cusute în argint, urmată de douăsprezece fetițe, care aveau coroniță de argint pe cap.

Cînd petrecerea și jocul erau în toi, se apropie de mireasă cea mai bună prietenă a ei, căreia ea i se destăinuia fără teamă, și-i zise :

— Vezi cum un băiat de pescar se însoară cu o fată de domn !

Din nenorocire, Ion auzi vorba. Și, cum plecară oaspeții, chipurile că merge să-și schimbe hainele, se furișă în cămăruța unde își lepădase hainele de pescar, le îmbrăcă și o luă tiptil spre țărm, fără a fi cunoscut de nimeni.

Era o vreme caldă de vară. Stelele străluceau pe cer, noaptea era plăcută și răcoritoare.

Tocmai cînd s-a lăsat pe malul mării, o corabie sta gata de plecare spre altă țară. El făcu semn luntrașilor, să-l încorăbieze. Dar ei, cum stăteau la dezlegarea odgoanelor, nu voiau să-l mai primească, ca să nu întîrzie. Doar unul dintre dînșii îl înștiință pe căpitanul corăbiei. Căpitanul mijloci îndată strigînd :

— Lăsați-l să intre, și haide, nu mai pierdeți vremea.

Ion intră în corabie. Matrozii ridicară cangea, întinseră pînzele, corabia se puse în mișcare și se porni spre larg.

După o călătorie de mai multe zile, sosind într-un liman, Ion coborî și mergînd în neștire dete de o piață mare cu numele de Mehmed-Ali. Se opri în fața unei prăvălii unde lucra un harap împletind zimbiluri. Ion căuta prin semne să facă pe harap să priceapă că el cerea să se bage lucrător la dînsul, spre a-și agonisi hrana. S-a întîmplat ca harapul să fie un om bun și milos, l-a primit și l-a învățat a împleti panere din curmal. Ion, deștept din fire cum era, deprinse repede meseria și făcea niște coșuri așa de bine lucrate, de întrecea pe meșterul său. Veneau mușterii de pretutindeni să cumpere marfă din dugheana harapului. Nu trecu mult și el se îmbogăți cu sîrguința și iscusința ucenicului său :

— Cel-de-sus mi l-a trimes pe mut, se lăuda arapul către cunoscuții lui.

Se vede că supărarea îl făcuse pe Ion să nu mai scoată o vorbă. Atîta începu să-l iubească harapul, că îi cumpără haine noi, îl îmbrăcă frumos și împărțea bucatele lui cu el la masă.

Într-una din zile, Ion ceru tot prin semne să-i aducă o vioară. Cînd a auzit meșterul că un mut cere să cînte din vioară, ca să nu-i strice pofta, îi cumpără o vioară mai proastă. Cum a văzut-o, mutul a aruncat-o cu dispreț și îi dete a înțelege că trebuie să se ducă singur să-și aleagă una.

— Haide, mutule, îi zise harapul, să mergem, să-ţi alegi tu singur o vioară cum îţi place.

Cînd au intrat în dugheana cu viori, se uită la dreapta şi la stînga şi zări o vioară de mare preţ. Se miră şi negustorul că mutul şi-a ales vioara numai cu ochii.

— Să vedem acum dacă ştie să şi cînte.

Cînd mutul a tras din arcuş şi a început să cînte, negustorul şi meşterul rămaseră uimiţi. Îndată vioara a fost cumpărată pe preţul tocmit şi ei se întoarseră la prăvălia lor.

În toate serile, Ion se punea pe cîntat şi lumea se strîngea droaie în faţa dughenii, ca să asculte cîntecul fermecător al viorii lui. Cum înceta din arcuş, fiecare din cei care ascultau muzica cumpăra cîte un paner.

Din zi în zi se lăţea vestea despre cîntăreţul mut, aşa că în curînd zvonul ajunsese şi la urechile împăratului acelui meleag.

Într-o zi, se înfăţişă un om la curte şi zise împăratului :

— Măria-ta, s-a pripăşit la noi un mut, care cîntă din vioară aşa de minunat, că mişcă pînă şi arborii şi îmblînzeşte şi fiarele !

Auzind una ca asta, împăratul dădu poruncă să i se aducă numaidecît mutul. De la întîia atingere de arcuş, el fu cucerit, închipuindu-şi că-i răsună cîntare măiastră. De aceea, îl şi luă la curte şi chemă tot felul de vraci spre a-i tîlcui dacă muţenia lui e din născare şi dacă are leac.

— Cum se poate, Măria-ta, un mut din născare să fi învăţat cîntări aşa de frumoase şi să le cînte cu aşa măiestrie ?

Atunci împăratul a dat sfoară în țară prin crainici, că aceluia care va vindeca pe mut îi va hărăzi jumătate de împărăție, altminteri îi va reteza capul. Au ieșit crainici în toate părțile lumii și au vestit porunca împăratului. Mulți vraci și vrăjitori s-au înfățișat, dar nici unul nu s-a găsit în stare să vindece pe mut, și așa pe rînd își pierdeau capul.

În vremea asta, mireasa părăsită aștepta în zadar să se întoarcă mirele ei. Ion a fost căutat în toate părțile, dar nicăiri nu s-a dat de el. Bietei fete îi venea să moară de necaz : a cernit tot palatul cu perdele, s-a îmbrăcat și ea toată în negru, dar încă tot nu-și pierdea nădejdea că-l va găsi vreodată.

I-a venit într-o doară gîndul să dureze o fîntînă de marmură cu cinci șanțuri spre țărmul mării și să puie în fruntea ei chipul cioplit al lui Ion, înfățișat întocmai așa cum zicea el din vioară. Așează doi păzitori de o parte și alta, ca să asculte zi și noapte orice cuvînt s-ar șopti despre iubitul ei.

Intr-o zi către seară, doi oameni de la o corabie au ieșit să ia apă de la fîntînă. Pe cînd unul umplea vasul, celălalt se uita mirat la chipul de marmură al cîntărețului :

— Ia vino și vezi, frățioare, zise acesta din urmă, nu seamănă acest chip cu mutul văzut de noi în prăvălia harapului ?

— E leit el, răspunse cel dintîi.

Cum vorbeau așa, paznicii pun într-o clipă mîna pe ei, să-i ducă la stăpîna lor.

— Nu vă temeți, căci numai o întrebare are să vă facă și apoi o să vă dea drumul.

Aduși în fața fetei, ea numaidecît îi iscodi :

— Oameni buni, unde ați văzut voi pe acela care seamănă cu chipul de marmură de la fîntînă ?

Dînșii au mărturisit tot ce știau despre mut, cum a fost chemat la curte și cum împăratul, care îl iubește mult și dorește vindecarea lui, a trimes în mai multe rînduri crainici spre a da vești în toate părțile că aceluia care îl va însănătoși, îi va dărui jumătate din împărăție, iar de nu, unde îi stau picioarele îi va sta capul.

Mulțumindu-le pentru știrile aduse, de bucurie, ea le-a făcut cîte un dar și ei au plecat la corabie.

Mireasa nu-și mai pierdu vremea, se dezbrăcă de rochia neagră și îmbrăcă haine bărbătești, puse ochelari la ochi și o pălărie neagră, își luă un toiag, se făcu vraci mare și călători pe mare pînă în țara unde se afla mutul.

Îndată după sosire, vesti printr-un crainic că a venit un nou vraci în stare să vindece un mut din născare. Adusă în fața împăratului, ea îi zise :

— Măria-ta, sînt un mare meșter în vindecarea muților. Dacă în patruzeci de zile nu-l voi face sănătos pe mutul măriei-tale, îmi dau capul.

— Nu ți-e milă de tinerețea ta ? întrebă împăratul.

— Îmi cunosc meșteșugul și nu mă tem, dar cer o învoială : o locuință unde să nu intre nimeni decît eu și mutul.

— Ia seama bine că nu pot să te cruț de pedeapsă, încheie împăratul.

După ce se întîlniră laolaltă, vraciul nostru rămînînd singur numai cu mutul scoase hainele bărbăteşti şi le îmbrăcă pe cele de mireasă ce şi le adusese cu ea şi începu să se roage de Ion şi să plîngă dinaintea lui :

— Nu ţi-e milă de mine, Ioane, nu sînt eu mireasa ta ? Nu sînt eu care te-am iubit de cînd erai un copilandru şi ţi-am făcut atîta bine ?

La fiecare întrebare, el rămînea tot mut. Ba se prefăcea că nici măcar n-o cunoaşte, ba făcea tot felul de semne, ca să arate că nu înţelege nimic din vorbele ei.

Aşa trecură treizeci şi nouă de zile şi iată că nici cînd se luminase în a patruzecea zi, Ion nu voia să deschidă gura şi stătea mut. Ioana îl crezu şi zise :

— De ce să mai trăiesc dacă nu am putut să-l vindec!?

Şi-a aruncat pe foc rochia de mireasă şi a îmbrăcat hainele bărbăteşti, a sărutat pe Ion, a plîns şi s-a văitat pînă ce n-a mai putut, gîndind că i s-a apropiat ceasul din urmă. Au venit păzitorii de la palat să vadă dacă mutul a vorbit. Domniţa le-a spus s-o ia şi s-o ducă la locul de osîndă, că nu l-a putut tămădui. Atunci au pus-o în caleaşcă s-o ducă afară din oraş. Mutul făcu semne deznădăjduite să-l suie şi pe el, dar oamenii, după porunca împăratului, nu putură să-l ia cu dînşii.

Venise lume peste lume să plîngă pe tînărul vraci. Cînd sosi ceasul să-şi ia pedeapsa, venea şi mutul în fuga mare strigînd :

— Staţi !

Toată lumea a rămas încremenită auzind că mutul a glăsuit. O tăcere de mormînt a cuprins pe toţi, aştep-

tînd să vadă ce are de vorbit mutul. Descleştîndu-şi gura, Ion a zis miresei sale :

— Fiul unui pescar nu se cuvenea să se însoare cu fata unui domn, dar iată că acum un fiu de pescar scapă de la moarte o fată de domn.

Apoi a îmbrăţişat-o şi amîndoi au plîns de mare fericire şi au pornit către palat. Aci povestiră împăratului toată viaţa lor, de cum se cunoscură pînă în ultima clipă. Împăratul se arătă deplin mulţumit şi, binefăcător, le-a dăruit jumătate din ţara lui şi i-a înfiat, că tot n-avea moştenitori. Au chemat şi pe părinţii lor şi au îmbrăcat pe Ioana într-un nou veşmînt de mireasă şi mai frumos şi au făcut o petrecere din cele mai mari.

Dar nici eu n-am fost acolo, nici voi n-o să mă credeţi. După cum am auzit-o, aşa v-am povestit-o.

Zîna apelor

A fost odată un fecior de împărat, care nu voia în ruptul capului să se însoare. Mama împărătească, de teamă că el va încărunţi şi nu va intra în rîndul lumii un moştenitor din osul lor, îi aducea mereu prinţese, dar el nici nu ridica ochii la vreuna din ele.

În împărăţia vecină, erau trei surori, care de care mai frumoase ; mama se întreba dacă nu cumva fiul ei iubeşte pe vreuna din ele şi nu vrea să se destăinuie şi atunci pofti pe cea mai mare, să vie, să-i ţie tovărăşie.

Cum veni fata, ea o sărută pe frunte, o luă de mînă și o însoți pînă în odaia fiului ei și-i zise :

— Te-am adus aci, draga mea, voind a mă încredința de nu cumva fiul meu te iubește. Dacă adevărat va fi așa, să știi că te voi face mireasa lui.

Seara, cînd se întoarse prințul și intră în odaie, șezu pe scaun și începu să citească și să scrie, fără să se uite împrejur; iar dînsa, aștepta ce aștepta, pînă o fură somnul și adormi pe canapea.

Dimineața, cînd s-a dus împărăteasa să-i vadă, a găsit-o singură :

— De cum a venit prințul, nici nu s-a uitat la mine, ci mereu a scris și a citit, apoi a ieșit din odaie fără să-mi zică o vorbă.

Împărăteasa i-a mulțumit, dăruindu-i un frumos inel și a rugat-o să-i trimeată pe sora mijlocie.

Sosind acasă, fata a povestit cele întîmplate ; sora cealaltă s-a gătit și a plecat și ea să-și încerce norocul. Împărăteasa o primi tot așa de bine și după ce o însoți pînă în odaia fiului ei, îi zise :

— Dacă prințul te iubește, te voi face mireasa lui.

Pe înserate, prințul s-a întors acasă și s-a așezat pe scaun, fără să-i arunce măcar o privire, și după ce a citit și a scris cît a vrut, s-a sculat și s-a dus.

Dimineața, veni împărăteasa să vadă ce au vorbit împreună, dar fata i-a spus că nici măcar n-a vrut să se uite la ea.

Împărăteasa i-a dăruit și ei un inel și a rugat-o să-i trimeată pe sora cea mică. Aceasta era cea mai deșteaptă și cea mai frumoasă. Împărăteasa a gătit-o cu podoabe de

ale ei şi a lăsat-o să aştepte pe prinţ. Dar înainte de a intra, fata văzu o colivie cu o pasăre şi o luă cu ea înăuntru.

Dar prinţul, cum veni, se aşeză la masă şi se puse pe scris şi pe citit, cu ochii aţintiţi în carte.

Dacă văzu că prinţul nu se uită la ea, fata începu a cuvînta păsării :

— Bună seara, puică, nu-mi ciripeşti ? Măcar tu colivie şi tu sfeşnice, nu-mi vorbiţi ?

Atunci prinţul descleştă gura :

— Sandanum, şandanusum !

— Buiurum, şandanum ! răspunse ea, dar de sfială nu mai slomni nimic ; iar el, isprăvind cu scrisul, o şterse.

Dimineaţa, cînd a întrebat-o împărăteasa de purtarea prinţului, fata îi răspunse :

— Cum a intrat prinţul mi-a poftit bună seara !

Atunci împărăteasa a rugat-o să mai rămînă o zi. Seara, fata vorbi iar cu pasărea şi cu sfeşnicul, iar prinţul răspunse iar păsării şi sfeşnicului.

Surorile o aşteptară să se întoarcă acasă, dar ea nevenind, merseră la palat, unde o găsiră veselă în tovărăşia fetelor de la curte şi a împărătesei. Cînd o întrebară de ce nu vine acasă, ea le-a dat să înţeleagă că nu o lasă împărăteasa să plece de acolo.

— Cum, ţi-a vorbit prinţul ?

— Da, am vorbit cu el de mai multe ori.

Şi surorile s-au învineţit de ciudă şi se înapoiară acasă. Cum au ieşit din palat, se mîngăiau între ele :

— Vezi soră, nu e adevărat că a vorbit prinţul, dar îi place ei să stea la palat şi ne minte.

— Ştii ce să facem ? Să-i aducem mărgăritarul ce-l are de vînzare giuvaergiul, să vedem dacă i-l va cumpăra.

A doua zi, luînd mărgăritarul de la giuvaergiu, s-au dus iară la curte şi au întrebat pe sora lor dacă poate să se roage de prinţ să i-l cumpere. Dînsa le-a cerut să aştepte răspunsul pe a doua zi. Ele au lăsat acolo mărgăritarul şi au plecat către casă. Mergînd pe drum, vorbeau între ele :

— Să vedem ce are să se facă şi cine are să-i cumpere piatra scumpă.

La venirea prinţului la palat, fata îl întîmpină :

— Sandanum, şandanusum.

Şi el, la fel :

— Buiurum, şandanum.

— Surorile mele mi-au adus acest mărgăritar, să-l cumpăr ; pot să-l iau sau nu ?

— Şandanum, şandanusum, draga mea pasăre, cheile sînt la dulap, galbenii sînt în saltar, descuie şi ia ce vrei.

Dimineaţa ea împărtăşi împărătesei că fiul ei i-a dat bani să cumpere ce vrea. Atunci împărăteasa, de bucurie, a îmbrăţişat-o ca pe copila ei.

Cînd au venit surorile la curte, ea le-a întrebat cît costă mărgăritarul, l-a plătit şi l-a oprit la ea. Atunci ele se înveninară şi mai tare, dar tot nu voiau să creadă că prinţul a vorbit cu dînsa.

— Să n-o crezi, soră, doar ştim noi că e o mincinoasă. Împărăteasa i-a dăruit mărgăritarul.

— Să-i aducem acum o pereche de brăţări, să vedem o să le cumpere şi pe astea ?

În cealaltă zi veniră la sora lor cu o pereche de brățări de la giuvaergiu ; iar dînsa s-a rugat de prinț de i-a cumpărat și brățările. Cînd au venit din nou după bani, i-au zis :

— Tu ești acum împărătească ; nu ne dai o masă să vorbim și noi cu cumnatul nostru ?

Ea le răspunse :

— Să-i vorbesc deseară și, dacă el va încuviința, o voi face cu plăcere.

Apoi se închise în cămara ei și se puse pe plîns : „Ce să mă fac ? Surorile mele caută numaidecît să-mi facă un rău și nu știu cum să scap de ele."

Seara, cînd prințul s-a întors acasă și s-a pus să scrie ca de obicei, dînsa începu a plînge și a se văicări, de nu mai putea să se țină pe picioare.

— Șandanum, șandanusum, i-a zis ea.

— Buiurum, șandanum, ce ai pasărea mea, sfeșnicul meu, de plîngi ? a întrebat-o prințul.

— Surorile mele doresc să le chem la o cină, iar eu nu pot să le fac pe voie ; de aceea mi-am pierdut firea.

El însă o domoli, grăind :

— Dragă pasăre, dragul meu sfeșnic, vînătorii te așteaptă, bucătarii sînt jos, gîște, rațe, găini cîte vrei, pune să le taie și ospătează-le.

Și ea se duse la împărătească și-i spuse :

— Prințul s-a învoit să primesc pe surori și mi-a zis să dau poruncă bucătarilor ca să întindă o masă, cum știu ei mai bine. Măria-ta ce crede că pot să fac ?

— Dacă prinţul ţi-a spus, aşa să faci ; cheamă deci oamenii şi pune tu singură la cale.

Fata chemă pe vînători şi-i trimise la vînat, apoi pe bucătari şi le dete zor să taie gîşte, raţe şi găini şi să le pregătească ospăţul. Tînăra fată era aşa de bună şi drăguţă, încît toţi cei din palat o iubeau şi-i făceau toate chefurile. La urmă, chemă pe rîndaş şi-i făcu cunoscut şi lui despre această cină, dar lui îi mărturisi că prinţul nu va fi de faţă şi-l învăţă ca îndată ce se vor aşeza şi vor aştepta pe prinţ, ca să înceapă ospăţul, el să scoată murgul din grajd pe uşa din dos, să-l aducă în curtea pietruită şi să-i dea drumul să tropăie tare, încît tropotul să se audă pînă înăuntru în casă, apoi să trimeată la dînsa un argat, ca s-o cheme :

— Vino, domniţă afară, că prinţul vrea să-ţi spună ceva.

Aşa s-a şi făcut. A venit ziua cînd surorile trebuia să ia parte la masă. Împărăteasa era bucuroasă că după atîta amar de vreme va prînzi cu fiul ei, dar surorile zîmbeau neîncrezătoare, bănuind că toate erau nişte prefăcătorii. Tînăra se da cînd şi cînd spre fereastră şi se făcea că vrea să vadă pricina întîrzierii dragului ei. Cînd deodată se auziră tropote de cal, ce aleargă în curte. Cele două fete au îngălbenit de spaimă, numai cea mezină se rumenise. Numaidecît se arătă un argat şi zise :

— Poftim jos, domniţă, te cheamă prinţul.

Degrabă ea se dădu pe scări în jos, de unde se trase într-un loc dosnic şi începu a plînge. Cum mergea încoace şi încolo, neştiind încotro s-o ia, a călcat pe o lespede de

marmură, care îndată s-a clintit din loc. Ridică lespedea și văzu o scară. Coborîndu-se pe scara aceea, ajunse pe un șes foarte întins și mlăștinos. Acolo începu să se plimbe în stînga și în dreapta, pînă dete de o arie părăginită și plină de măräciniș, unde găsi pe prinț dormind și alături de dînsul o zînă și un copilaș.

Atunci se repezi fără zăbavă înapoi la palat și comunică împărătesei că prințul nu poate veni la masă, ci a rugat-o să-i ducă două năframe de mătase, una trandafirie și alta colilie, un pieptene de argint și o plăpumioară de mătase pentru un copilaș, deoarece născuse femeia unui om credincios al său și vrea să i le dea în dar. Împărăteasa porunci să i se dea tot ce a dorit. Fata luă lucrurile și o încredință că îndată ce va pune darurile în mîna prințului, va veni fuga înapoi la masă.

Coborî pe scara cea tăinuită, de sub piatra mișcătoare și încet, încet se apropie de zînă și îi netezi părul încîlcit de spini și o înveli cu marama cea albă, așternu plapuma de mătase, ridică pe copil și-l puse deasupra, după ce mai întîi îi curăți și lui capul de spini și colbărie, și-l acoperi cu marama cea trandafirie.

Apoi se sui iară la palat și se așeză la masă, spre a se ospăta cu surorile și cu împărăteasa.

Zîna, trezindu-se, s-a văzut pe sine și pe pruncul de-alături îngrijiți și în deplină curățenie, uimită se întoarse și zise către prinț :

— Cine a fost ființa, care a avut grija și bunătatea asta pentru noi ?

El s-a jurat că nu a văzut nici o femeie :

— Tu știi bine că mi-ai luat lumina ochilor și nu pot vedea o altă femeie afară de tine. Și îi povesti cum în fiecare seară aude o femeie stînd de vorbă cu pasărea și cu sfeșnicul, dar că n-a putut-o zări cu ochii lui.

Zîna îi dete un talisman și îi grăi :

— Îți dau acest talisman ca să-ți vină lumina ochilor, dar te rog să-mi juri că nu iei de soție altă femeie, decît pe aceea, care ne-a îngrijit pe mine și pe copil.

Și deodată, cum ea bătu din palme, s-a stîrnit un mare vîrtej de ape și un vînt ca acela care luase pe prinț, într-o zi cînd era la vînătoare și a ridicat și pe copilaș și spinii și s-au făcut nevăzuți cu zînă cu tot.

Atunci s-a auzit un glas prin vîrtej zicînd :

— Rămîi cu bine ! Tu n-ai să mă mai vezi, nici pe mine, nici pe copilașul meu !

Era pe la amurg și prințul suindu-se în odaia sa, găsi pe tînăra fată cufundată în jale. El o îmbrățișă cu drag și o mîngăie zicînd :

— Să încetăm de acum și nici tu să nu destăinui cuiva ce ai văzut, nici eu ce știu. Să uităm și să ne gîndim la viitor. Eu sînt fericit că m-ai scăpat de vraja zînei. Hai să mergem la mama, să-i sărutăm mîna și de mîine să ne pregătim de cununie.

Ei s-au arătat împărătesei și în ziua următoare au început să cînte lăutele și s-a făcut o nuntă împărătească, la care s-a bucurat toată lumea, afară de surorile haine, care plesneau de ciudă și mînie. Și așa, prin bunătatea și dragostea ei, mezina cea înțeleaptă l-a salvat pe prinț de blestem și au trăit mulți ani, fericiți !

A fost odată un împărat care avea trei fii. Cînd au crescut aceşti băieţi şi s-au făcut mari, le-a venit vremea de însurătoare, şi bătrînul împărat a adus trei arcuri şi trei săgeţi, a dat fiecărui fiu cîte unul, zicîndu-le să se suie pe acoperişul înalt al palatului şi să tragă cît mai departe şi în orice loc s-ar opri săgeata, de acolo să-şi ia nevasta.

După ce s-au urcat pe vîrful acoperişului, ochi cel mai mare dintre fraţi, iar săgeata lui nimeri în curtea unui palat măreţ. Acolo găsi o fată neînchipuit de frumoasă ce şi-o alese de soţie. Se sui şi fratele mijlociu şi ţinti săgeata care căzu peste un conac mare. Şi aci era o fată de toată frumuseţea, pe care prinţul al doilea şi-a ales-o de soţie. Astfel i-a venit rîndul fratelui mic. Dar împăratul, înainte de a le da arcurile şi săgeţile, le făcuse trei palate deosebite de al său, şi le zise :

— Dragii mei copii, să vă însuraţi şi să vă aşezaţi în palatele voastre cu nevestele şi după moartea mea, cel care va moşteni tronul să treacă în locul meu.

Fraţii mai mari s-au mulţumit şi au ascultat sfatul părintesc, cel mic a rămas flăcău ; el tărăgănea azi-mîine să arunce săgeata şi vremea se rotea şi-l găsea tot nepăsător.

Într-o zi, cînd toată familia era strînsă la masă, împăratul grăi fiului său mic :

— Fătul meu, dacă vrei să te binecuvîntez şi să mor mulţumit, îndeplineşte-ţi datoria ca şi fraţii tăi.

Prințul i-a răspuns :

— Tată, nu vreau să stric voia ta. Mîine voi vedea și eu care mi-e ursita.

Și, a doua zi, urcîndu-se pe cucurigul palatului, trase din arc și urmări din zbor săgeata pînă la cădere. Se dete jos și alergă spre locul unde a căzut, căută pe ici, pe colo, nu zări nici un castel și nici o colibă, ci un lac mare, în care o broască înota cu săgeata în gură. Aruncîndu-se în apă, prinse broasca și o aduse acasă. După ce-i dete drumul în odaie, îl cuprinse o jale nespusă neștiind ce să zică tatălui său. Alungă toți slujitorii din palat, ca să nu afle lumea și mai ales cumnatele, spre a nu fi batjocorit, și-și mistuia amarul cu vînătoarea.

Într-o zi aduse bun vînat și-l anină în colț după ușă. Apoi gîndi în sine să se ducă la tatăl său, spre a i se destăinui, dar cu rugămintea să nu prindă de veste frații, fiindcă așa i-a fost partea lui. S-a dus deci și i-a povestit tot ce s-a petrecut cu săgeata aruncată de el. Tatăl se îndureră foarte de această nenorocire a fiului mic, mai vîrtos că tocmai pe el îl avea mai drag. I-a zis dar :

„Ei, fătul meu, așa a fost să fie să rămîi burlac".

Pe cînd sta de vorbă cu tatăl său, broasca rînduia casa. Ieși din țeastă, întrupată ca o domniță, îmbrăcată în cămașă albă de mătase și cu mîneci suflecate, se apropie de fereastră, bătu din palme și o broscuță sui scările, se desprinse și ea din țeastă și răsărind ca o tînără fată, se apucă de lucru, aprinse focul, găti vînatul, jumuli păsările, le înfrigări, ajutată de prințesă, care puse masa și întinse mîncările. Cum isprăvi treaba, broscuța îndosi

țeasta și o tuli și broasca mare intră și ea în țeastă și se ghemui într-un colț.

Cînd veni prințul, ce să vadă ? Toate rînduite și la locul lor, masa pusă, bucatele gustoase. Oare cine să-mi fi făcut toate astea ? Se uită de jur-împrejur, dar nu văzu pe nimeni. Se așeză la masă, mîncă cu poftă, apoi ridică broasca pe masă, punîndu-i dinainte o farfurie cu mîncare și plecă.

Cînd se întoarse acasă, găsi casa rînduită, farfuriile și toate vasele spălate, fără să vadă un om. Atunci gîndi în sine :

„Aci e o mare taină ; mîine mă voi duce la vînătoare și voi aduce vînat, îl voi anina după ușă și mă voi ascunde."

Zis și făcut. Sculîndu-se cu noaptea în cap, porni la vînătoare, ucise ceva păsări, veni cu ele acasă, le spînzură după ușă și înveșmîntat cu alte haine, coborî scările, încuie poarta și apoi intră iarăși în palat pe o portiță a grădinii. Broasca, cum auzi troznitul porții, ieși din țeastă și se făcu o domniță frumoasă :

Că soarele în loc se oprea
Și luceafărul mai mult lucea !

Cum o văzu prințul din ascunzătoare, rămase fermecat de frumusețea ei. Și ca și în ziua de mai înainte, le văzu pe amîndouă trebăluind prin casă și cînd fură gata se înțoliră fiecare cu țeasta ei.

Prințul se întoarse tiptil așa cum venise pe portița grădinii și intră iar în palat, urcîndu-se spre iatacul său.

În sufragerie găsi masa întinsă. Se așeză și ospătă bine, apoi plimbîndu-se de-a lungul prin odaie, se apropie de broasca din colț, o netezi și-i zise :

— Tu ești și rămîi a mea, fie ce o fi, eu nu mă mai însor. Tu ai prins săgeata. Eu nu mai vreau să știu de nici o altă soție. Încalte de mi-ai vorbi, mi-aș petrece vremea bucuros, și îndeosebi, dacă mi-ai spune cine se furișează pe aici și-mi gătește aceste bunătăți.

Broasca pironea ochii asupra lui, întindea botișorul, dar nu glăsuia nimic.

La urmă, de ici de, colo, se zvoni cum că săgeata măritului prinț căzuse într-un lac și că dăduse de o broască, pe care o ține acasă.

Într-una din zile, cumnatele i-au zis :

— Nu aduci la noi și pe soția ta s-o vedem ?

Și pe el, podidindu-l lacrimile, plecă de-acolo cu inima frîntă. Cînd ajunse acasă găsi masa gata de ospătare.

A doua zi se ascunse iar și tocmai cînd broasca vru să bată din palme ca să-i vină în ajutor broscuța, el se repezi, smunci țeasta și o azvîrli în foc. Broasca alergă și țipă tare :

„Mă arde, mă arde !"

Numaidecît prințul înșfăcă țeasta de pe jăratec și o lepădă într-un vas de aur plin cu apă. Apoi căzu la picioarele ei și o rugă să nu se mai închidă în țeastă.

— Nu vezi cît sufăr ? Nu pot să-mi scot fața în lume, să văd cum frații mei își bat joc de mine, cînd tu ești de o sută de ori mai frumoasă decît nevestele lor.

Atunci ea își deschise inima și-i vorbi :

— Sînt de neam împărătesc şi trăiam odată bine cu părinţii mei, dar am fost cu toţii blestemaţi de către un vrăjitor ca împărăţia noastră să se scufunde în adîncuri de ape, iar noi să fim bătuţi de soartă. O zînă care m-a văzut m-a încredinţat că dacă voi găsi un suflet bun, care mă va iubi şi nu va blestema ceasul cînd mă va întîlni, mă voi face din nou cum am fost. Am rămas totuşi broască, numai ca să te pun la încercare. Acum cînd te cunosc şi nu mă îndoiesc de tine, doresc să-ţi aduc fericire şi ţie şi celor din jurul tău.

Auzind povestea asta, nu mai putea de atîta noroc ce dăduse peste dînsul. Domniţa îl îndemnă să arunce ţeasta într-o fîntînă, că numai aşa va rămînea cum este, pe totdeauna. După ce se duse şi lepădă ţeasta în fîntînă, la întors grăi :

— Să rămînem în palatul meu şi să nu destăinuim nimănui nimic.

Într-o zi, cînd se prăznuia ziua de naştere a împăratului tată, fratele cel mare vru să cheme familia lor toată la masă. Rînd pe rînd, veniră cu toţii şi cînd şedeau de vorbă împreună, ei începură a-l lua în batjocură pe frăţiorul lor. Rîdeau şi întrebau :

— De ce nu-ţi aduci şi nevasta, s-o vedem şi noi, să vorbim cu ea şi să petrecem împreună ?

Supărat şi scos din fire, se întoarse acasă. Nevasta îl simţi că e întristat, îl întrebă ce are.

— Ce să am ? Fratele mai mare a vrut să dea o masă de ziua tatălui meu. Cînd m-am dus acolo, toţi şi-au bătut joc de mine, de ce nu o aduc pe nevasta mea.

— Bine, dacă este vorba așa, și tu vrei, mergem, că cine rîde la urmă rîde mai bine. Dar du-te mai întîi la locul de unde m-ai luat și strigă de trei ori : „Cairara". Și îndată ce ai să auzi : „Pichichi", să răspunzi că te-a trimis fiica voastră *Ghioace*, să-mi dați o vergea de aur și una de argint și un ou de lebădă și două de rață. Tu să le iei și să vii înapoi.

El ascultă orbește de vorba ei și făcu întocmai, aducînd vergelele și ouăle. A doua zi, cînd avea loc ospățul, domnița bate o dată cu vergeaua de aur și răsar trei roabe ; bate a doua oară și iese o alta ca din pămînt, care purta un paner cu haine și rochii și tot felul de podoabe de diamante și de aur.

Se îmbrăcară amîndoi numai cu haine cusute în fir de aur și mătase și se împodobiră cu scumpeturi. Cînd erau gata de plecare, ea mai bătu o dată cu varga și răsări o caleașcă cu totul aurită, trasă de patru cai bălani, care așteptau în curte, izbind din copită de scăpărau pietrele.

În vremea asta, cumnatele se purtau încoace și încolo pe ușă rîzînd și chicotind :

— Oare cînd o să vină broasca ?

Și cum hohoteau de rîs, văd un rădvan strălucitor cu slujitori numai în fireturi, tras de patru cai bălani, care se opresc la poarta lor. Ele se uită mirate și-și freacă ochii spre a se dumeri cine coboară și se uită cum slujitorii iau de mînă o domniță frumoasă și o ajută să se dea jos. Se privesc una pe alta încremenite și văd cum urmează și prințul și bărbații lor primesc și însoțesc frumusețea asta de domniță pe scara palatului și cum ea merge

la socrul ei, iar socrul o îmbrățișează cu lacrimi de bucurie.

Ea îi dăruiește oul de lebădă, apoi salută pe cumnați și le dă și lor cîte un ou de rață.

Cumnatele s-au pus pe rîsete :

— Ce mai daruri, niște ouă !

Domnița cu zîmbetul pe buze rugă pe socru să spargă oul.

Și ce să vadă ? O coroană de diamante, care strălucea împrăștiind lumini de flăcări. Ea o luă și cu mîna ei o puse pe capul împăratului. Cumnații au spart și ei ouăle și au găsit în ele niște ceasornice de diamante și cu lanțuri de aur.

Cine poate povesti nebunia de veselie ce a urmat ?

A fost o sărbătoare cum nu s-a mai pomenit. În aceeași zi s-a făcut și nunta și au adus după aceea și zestrea Ghioacei cu toate comorile îngropate din lacul dezvrăjit și au ținut-o într-un mare chef și petrecere de a ajuns vestea lor pînă în toate colțurile împărăției de sub ape.

Împăratul păsărilor sau Marama zugrăvită cu păsări

A fost odată un împărat, care avea trei fete frumoase de poveste. Într-una din zile, plecînd la război și gîndindu-se la soarta fetelor sale, ce aveau să rămînă singure acasă, le-a chemat și le-a împărtășit această îngrijorare.

— Să n-ai nici o grijă, tată. Du-te cu bine și să te întorci sănătos !

— Eu mă duc, e datoria mea și nu pot face altfel. Țăria voastră mă înduioșează mult și vreau să vă aduc în schimb un dar ce vi se cuvine.

Cea mai mare i-a zis :

— Vreau să-mi aduci două brățări de aur cu diamante.

Cea mijlocie i-a zis :

— Vreau să-mi aduci o salbă de mărgăritare.

Și cînd întrebă pe cea mezină :

— Tu ce vrei să-ți aduc ?

Ea ceru să-i dea răgaz :

— Eu te rog, dragă tată, să mă lași să mă gîndesc și mîine să-ți dau răspunsul.

Și fata, cum intră în odaie, chemă pe doică și-i ceru sfatul :

— Tatăl meu vrea să plece cu oastea departe ; ce dar crezi tu că trebuie să-i cer să-mi aducă la întoarcere ?

Doica o sfătui :

— Să-i spui, domniță, să-ți aducă o maramă zugrăvită cu păsări. Dar de o fi cumva să uite dorința ta, să-i spui că asta îi va fi o piază rea : corabia nu-i va merge nici înainte, nici înapoi.

Se duse a doua zi domnița la tatăl ei și îi grăi :

— Iată, dragă tată, dorința îmi este să capăt o maramă pictată cu păsări, numai să nu uiți să mi-o aduci, că va fi spre rău : corabia ta nu va merge nici înainte, nici înapoi.

Împăratul și-a luat rămas-bun și a plecat. Marea bucurie a fost că el a învins pe vrăjmași la război și se grăbi

astfel să ia cadourile promise fetelor. Cumpără pentru cea mai mare o pereche de brățări cu diamante, pentru cea mijlocie, o salbă cu mărgăritare, după cum ceruse, iar pentru cea mezină o floare de diamante. Apoi se sui în corabie să plece acasă, dar corabia nu pornea din loc și nu mergea nici înainte, nici înapoi. Vai, cum se străduiau corăbierii să întindă pînzele pe o parte, apoi să le tragă din răsputeri pe cealaltă ; corabia nu se urnea din loc.

Un negustor, care se afla pe corabie, întrebă pe împărat :

— Să trăiești, măria-ta ! Nu cumva te-au rugat de acasă pentru un dar și ai uitat ?

— Nu-mi aduc aminte de așa ceva, a răspuns împăratul.

— Gîndește-te mai bine, nu cumva ți-au cerut fetele tale ceva și ai uitat să cumperi ?

— Da, acum îmi aduc aminte. Fiica mea mezină mi-a spus să-i aduc o maramă zugrăvită cu păsări și dacă n-o să fac asta, corabia mea nu va merge nici înainte, nici înapoi.

— Dacă vrei, măria-ta, mă duc eu s-o cumpăr.

Împăratul i-a dat încuviințarea, iar el, luntrărind, ieși în oraș și luă marama și venind cu ea înapoi, corabia începu să alunece pe apă ca o pasăre.

Cînd tatăl sosi acasă, fata cea mare primi brățările cu diamante, cea mijlocie salba, apoi mezina veni și ea de sărută mîna împăratului și căpătă și ea floarea de diamante și marama zugrăvită cu păsări. Bucuroasă, mulțumi părintelui său. Apoi chemînd pe doică în odaie îi zise :

— Tata mi-a adus marama zugrăvită, ce să fac cu ea ?

În odaia domniței era un luminător. Doica se sui cu o scară pînă sus și deschise geamurile luminătorului, iar în locul lor lipi perdele de catifea stacojie, după care așeză un vas de aur plin cu apă de trandafiri. Apoi zise domniței :

— De cîte ori ai să moi năframa în vasul cu apă de trandafiri, are să vină un prinț frumos în chip de vultur, care domnește peste zburătoare și tîrîtoare. El își va scutura penele în vasul cu apă de trandafiri și se va preschimba într-un prinț frumos, de care să nu te temi deloc, căci îl vei lua de mire.

După ce doica s-a dus, domnița s-a gătit și și-a pus în cap floarea de diamante, a luat marama, a muiat-o în vas și a întins-o. Îndată se auzi un fîlfîit de aripi și se văzu de după perdeaua de catifea roșie un vultur de aur care își scutură penele în vas și se făcu un prinț uimitor de mîndru și frumos. El o încercă pe prințesă :

— Pentru ce m-ai chemat ?

Ea răspunse :

— Cineva m-a sfătuit să întind marama zugrăvită.

Atunci el îi vorbi prietenos :

— Eu sînt împăratul tuturor zburătoarelor și tîrîtoarelor ; dacă mă iubești, doresc să fii soția mea.

Cu sfială se împotrivi domnița :

— Aș vrea din toată inima, dar fiindcă mai am două surori mai mari, trebuie să aștept ca ele să se mărite întîi și apoi să vie rîndul meu.

De la acea întîlnire domnița muia zilnic marama în apa de trandafiri și o întindea și împăratul venea s-o vadă. Așa de mult se iubeau, că nu puteau rămînea unul

fără altul. Domniţa uitase că mai avea surori, iar acestea, văzînd că ea nu se mai arăta, stăteau nedumerite, neştiind ce se întîmplă în odaia ei. Ele se întrebară :

— Oare ce s-a făcut surioara noastră, de n-o mai vedem de cînd tata i-a adus marama cu păsări ?

— Eu, a zis cea mai mare, sînt înciudată ; mă voi duce să iscodesc.

— Vin şi eu, a zis cea mijlocie, ca s-o ţin de vorbă, s-o descos, iar tu să cauţi prin odaia ei, să aflăm ce se petrece, de n-o mai vedem.

Şi ducîndu-se la ea, sora mijlocie a început să-i vorbească, iar cea mare se prefăcea că se uită în oglindă şi tot privind în dreapta şi în stînga, nu vedea nimic ; dar cum îşi ridică ochii în sus, zări catifeaua roşie şi vasul de aur şi pricepu că umblă cineva pe acolo. Amîndouă au început a se jălui că nu mai sînt iubite de surioara lor, fiindcă nu mai vine pe la ele şi ea le-a zis :

— Să mă iertaţi că am grijă de lucrul meu, dar altă dată am să vin pe la voi.

— Noi te poftim să iei parte la plimbarea noastră de mîine după-amiazi, stăruia sora mijlocie.

— Dacă vii cu noi, o să petrecem bine, adaose cealaltă.

Cele două surori se sculară pe mînecate şi se pregătiră de drum.

După ce sora mare împărtăşi celeilalte descoperirea luminătorului, se vorbiră ca, odată ieşite din oraş la plimbarea de după-amiazi, una din ele să se prefacă atunci că a uitat cheile de la dulap şi întorcîndu-se înapoi, să intre în odaia surorii mici şi să puie geamul la

luminător. Apoi au trimis ştire că sînt gata de plecare.

Cum ieşiră afară din oraş, sora mijlocie zice :

— Vai, ce-am păţit ! Am uitat cheile de la dulapul tatei şi nu ştiu ce să mă fac că poate are nevoie de unele lucruri. Staţi pe loc, că eu sînt numaidecît aici.

Şi încălecînd un cal ager, se întoarse grabnic la palat. Fugi drept spre odaia cu luminător, îi puse geamul şi scoase catifeaua. Apoi luă drumul înapoi. Toate trei s-au plimbat, s-au adunat într-un loc unde au luat masa, au cîntat şi au petrecuţ cu multă veselie şi s-au înapoiat, ducîndu-se fiecare în dormitorul ei.

Cum ajunse în odaie domniţa cea mai tînără udă marama şi o întinse ca de obicei spre a veni vulturul. Sosind, el se repede să intre, dar nu poate şi se dă înapoi, apoi iar se repede şi iar se dă înapoi, iar a treia oară zbură pe unde venise. Fata care îl aştepta cu inima tremurîndă, nu ştia ce s-a întîmplat. Pune scara, se urcă la luminător şi ce să vadă ? Vasul plin cu sînge, iar la geam lipsea catifeaua. Numaidecît a priceput totul.

— Ah ! asta nu poate fi decît isprava surorilor !

Chemă doica şi-i arătă nenorocirea întîmplată adăogînd :

— Vai, maică, ce-am păţit. L-au însîngerat pe sărmanul prinţ.

Înţeleapta doică o sfătui să se ducă în căutarea lui. Îi găsi nişte haine de călugăriţă, în cap îi puse o broboadă, ca să nu pară tînără, mijlocul i-l legă cu o cingătoare înnodată, îi dete şi un toiag şi astfel îmbrăcată o porni la drum, spre împărăţia păsărilor.

Şi merse şi merse pînă obosi. Mîhnită şi îngrijorată se rezemă de un butuc uscat. Şi cum sta acolo, iată că vede apropiindu-se un şarpe berc, care îndată se pitulă în acel copac, unde îşi avea cuibul.

— Unde ai fost, mamă, de era să murim de foame azi, au întrebat puişorii lui.

— Am fost, dragii mei, prin beciurile palatului şi am auzit strigătele şi vaietele dinăuntru, căci împăratul nostru a iubit o aspidă de prinţesă străină şi ea l-a schilodit.

— Ah, mamă, de ar şti împăratul, zise un pui de şarpe, ar omorî pe unul din noi şi i-ar lua seul, cu care, dacă s-ar unge în baie, s-ar face şarpe.

— Taci, copile, să nu te audă cineva, să te omoare, l-a sfătuit şerpoaica. Şedeţi cuminte că mă duc iar prin beciuri să văd ce se petrece la palat.

Cum s-a dus şerpoaică, omorî călugăriţa cu toiagul ei un pui de şarpe şi scoţîndu-i seul, plecă mai departe. Şi merse cît mai merse, pînă dete de un porumbel, care se lăsă iute din zbor şi se prelinse într-o scorbură.

— Unde ai fost, mamă, strigară puişorii lui, că murim de foame.

— Iată că am fost la fereastra de la palatul împăratului nostru, şi auzind strigătele şi vaietele de acolo, mi s-a rupt inima, că domnul nostru trage să moară ; iubea pe o haină de prinţesă străină, fără să fie iubit de dînsa.

— Ah, mamă, dacă s-ar pricepe împăratul să omoare pe unul din noi şi să se ungă cu seul nostru în baie, s-ar face pasăre şi ar zbura din nou.

— Taci, prostule, zise porumbiţa, intră înăuntru să nu te audă cineva şi să te omoare şi îşi luă din nou zborul.

Îndată călugăriţa omorî un porumbel, îi scoase seul şi plecă mai încolo.

Cum mergea pe drum, văzu un vultur venind de departe şi strecurîndu-se în rămurişul des al unui copac stufos.

— Unde ai fost, mamă, de ne-ai lăsat să murim de foame ?

— Ei, dragii mei, răbdaţi şi voi puţin de foame, cînd împăratul nostru stă să moară !

— Ce are împăratul nostru ? întrebară miraţi vulturaşii.

— Iată că iubea o prinţesă avană, care l-a stîlcit.

— Ah, mamă, dacă ar şti împăratul să omoare pe unul din noi, să-i ia seul şi să se ungă în baie cu el, s-ar face vultur şi ar zbura.

— Taci, fiule, să nu te audă cineva şi să te omoare, zise maică-sa. Şi plecă iute să vadă ce face împăratul.

Cum s-a depărtat vulturul, călugăriţa omorî un vulturaş cu toiagul ei, şi scoţînd seul, porni pe drum, apucînd-o spre palatul unde zăcea împăratul pasărilor.

Cum se apropie de oraş, începu să strige :

— Leacuri pentru răni şi orice altă durere.

La palat plîngeau toţi, căci pierduseră nădejdea de a-l mai vedea sănătos şi zdravăn. O slujnică auzi pe călugăriţă şi vorbi mamei împăratului, care puse de o chemă, deşi se îndoia că-l va putea scăpa de la moarte.

— De unde ştii, măria-ta, cîteodată capătă cineva sănătatea de unde nu se aşteaptă, zise slujitoarea, şi chemă pe călugăriţă, care urcă scările. Cum văzu pe împărat că

zace în pat pierit și slăbit cu totul, domnița era cît pe ací să leșine, dar își ținu firea și întrebă :

— Ce au spus vracii despre împărat ?

— Au spus că nu o duce mult, că nu scapă de la moarte.

— Dați-mi-l pe mîna mea. Cred că îl voi putea însănătoși.

— După ce vracii mari l-au osîndit, ți-l lăsăm ție, să faci cum știi mai bine și cum te va ajuta mintea.

Ea puse de-i făcu o scaldă bună și după ce-l spălă cu săpun moale, topi seul de șarpe în mîini și-l unse pe trup, îl învelì într-un cerceaf de in alb, îl culcă și-l păzi peste noapte. După această baie bună, cum el nu închisese ochii de multe zile, dormi adînc. A doua zi cînd se trezi dimineața, văzu cu mirare pe mamă-sa și pe călugăriță lîngă patul lui.

— Cum te simți, fiule ? întrebă mama sa.

— Bine, mamă, sînt un șarpe berc și am poftă să umblu.

De bucurie împărăteasa-mamă făgădui răsplată bună călugăriței dacă va vindeca pe fiul ei. Ea porunci o nouă baie și după ce fu spălat cu săpunuri aromate și uns cu seul porumbelului, apoi fu învelit în cerceaf de in și așezat în pat. Odihnindu-se bine noaptea toată, a doua zi dimineața mama îl întrebă :

— Cum te simți, fiule ?

— Ca un porumbel, mamă, îmi vine să zbor.

După ce se hrăni din belșug, călugărița pregăti iar o baie și-l spălă bine, îl unse cu seu de vulturaș ; din nou

fu înfăşurat în cerceaf de in alb şi pus în aşternut unde a dormit.

Dimineaţa, cînd mama îl întrebă iar de sănătate, el răspunse :

— Sînt un vultur şi aş dori să zbor.

Apoi întorcîndu-se spre binefăcătoarea lui, zise :

— Tu ai fost mîntuitoarea mea şi m-ai tămăduit, ce răsplată doreşti ?

— Eu nu cer nimic ; am primit de la mama mea binecuvîntarea şi darul să vindec pe bolnavi, fără să cer răsplată. Numai o dorinţă aş vrea să mi-o împlineşti : de vei avea un duşman şi ţi-ar zice : „În numele celei ce te-a vindecat şi pentru cămaşa ta însîngerată să mă cruţi", tu să-l ierţi şi să nu-i faci vreun rău.

Împăratul rămase o clipă la îndoială, gîndindu-se la domniţa ce socotea că-l nenorocise ; apoi luîndu-şi seama că ea nu va putea cunoaşte jurămîntul lui, jură călugăriţei că îi va împlini dorinţa. Însă îi mai ceru spre amintire inelul lui şi cămaşa însîngerată. Iar mama împărătească, văzînd frumoasa purtare a ei, a îmbrăţişat-o mulţumindu-i din inimă pentru binele făcut şi o umplu cu daruri.

După lungul şi obositorul drum de peste munţi şi văi, înapoindu-se acasă, domniţa noastră scoase ochiul geamuîui de la luminător, puse altă catifea şi turnă apă de trandafiri în vasul de aur. Se îmbrăcă frumos şi îşi puse inelul împăratului în deget, şi luînd marama zugrăvită o înmuie şi o întinse.

Vulturul sosi val-vîrtej ţinînd o sabie în gheare, îşi scutură penele în vas, se făcu iarăşi om şi zise :

— Încă nu te-ai mulțumit și m-ai chemat să mă omori de-a binelea ?

Și cum ridică sabia asupra ei, domnița strigă :

— În numele aceleia care te-a vindecat și pentru cămașa cea însîngerată, să mă cruți !

Prințul se înfurie :

— Nemernică ce ești, ai învățat și jurămîntul meu !

Atunci, arătîndu-i inelul, mărturisi că ea fusese călugărița care l-a vindecat și-i povesti cum surorile au vrut să-i facă de petrecanie, cu asta dovedind că nu avea nici o vină în pățania lui.

Împăratul pasărilor merse numaidecît la tatăl ei și-i ceru mîna ; acesta se bucură de norocul mare al fetei, de a fi împărătească peste toate zburătoarele de pe fața pămîntului și chiar și făcură o nuntă împărătească, de merse vestea peste hotare. Căci mirele prefăcîndu-se într-un vultur auriu, o prinse pe mireasă și o duse la palatul lui aerian, unde au făcut petreceri și desfătări cu muzică de tot felul de păsări și așa au trăit într-o veselie pînă la sfîrșitul vieții lor.

Împăratul Somnu

A fost odată un împărat și o împărătească, care aveau un fiu tare blînd și bun cu numele de Somnu. Acest prinț, deși se făcuse mare și de însurat, nu voia în ruptul capului să-și ia nevastă și să aibă și el copii. Sărmanii părinți se

amărau că nu puteau să-l vadă și pe el în rîndul oamenilor și bănuiau că avea o dragoste ascunsă.

Au orînduit doi oameni spre a-l pîndi în toate plimbările lui. Nu departe de palat, într-o căscioară locuia o fată nespus de frumoasă, dar săracă și orfană. Șezînd la lucru pînă seara tîrziu, ea cînta, ca să nu o apuce somnul și să nu adoarmă :

Somnule, bine-ai venit,
Șezi pe scaun liniștit,
Pînă-oi toarce un fuior
Și-oi cînta un leac de dor,
Și trei fuse oi depăna,
Cu povești te-oi fermeca
Și pe urmă om visa,
Dulce ne-om îmbrățișa !

Astfel își cînta sieși în fiecare noapte, ca să-și alunge somnul și urîtul. Într-una din seri, trecînd pe la ușa căsuței, păzitorii puși de împărătească spre a urmări pe fiul ei și auzindu-i cîntecul „Somnule, bine ai venit" se duc la împărătească și-i zic :

— Să trăiești Măria-ta ! În apropiere de palat locuiește o fată frumoasă și cumsecade. Nu l-am văzut pe prinț în casa ei și totuși în fiecare seară o auzim cum îngînă : „Somnule, bine ai venit."

Împărăteasa, încîudată, vru să meargă să asculte și ea cîntecul fetei. În seara următoare, la ceasul obișnuit, se duse cu păzitorii și se opri la fereastra căsuței. Împărăteasa auzi cu urechile ei : „Somnule, bine ai venit".

„De bună seamă, își zise ea, este fiul meu, că doar prin împrejurimi nu mai e nimeni cu numele Somnu. Dar cum să șadă fiul meu pe un jeț prost ? Să-i trimit două jețuri frumoase !"

Și porunci să-i fie înmînate fetei două jețuri aurite și un sac de galbeni.

— Cum n-o fi vreo greșeală ? Mie, unei biete fete sărace ?

— Greșeală, negreșeală, fie cum o fi, zise o femeie bătrînă, care se ivise în curtea ei. Păstrează bunurile trimise, că nu se cuvine să le înapoiezi.

Atunci ea însărcină pe slujitorii împărătești să mulțumească împăratului și împărătesei pentru frumoasele daruri.

Iar bătrîna, care nu era alta decît adevărata ursitoare a fetei, îi zise :

— Draga mea, am să te învăț eu cum să te porți, că nu ai alt om cu minte ca să-ți dea vreun sfat. Dacă va veni cumva împărăteasa să te vadă, să-i spui că aștepți un copil. Să-mi asculți sfatul, că nu te vei căi.

Bătrîna se duse apoi la un tîmplar și-i ceru să ticluiască un băiețel cu totul și cu totul din lemn, cu mînuțe și picioruțe de lemn.

Între timp împărăteasa trecuse pe la casa fetei și aflînd vestea asta a început a-i trimete felurite daruri și bunătăți de mîncare din belșug.

La vremea cuvenită, ursitoarea o pune să se culce în pat și lîngă dînsa așează și pruncul de lemn, acoperindu-l cu o maramă de mătase. A treia zi după asta, s-au dus ursitoarele spre a meni soarta noului-născut. Bătrîna

chemă și o a patra ursitoare, care se numea Mutroasa, fiindcă nu a rîs în viața ei vreodată.

Ursitoarea fetei zise Mutroasei :

— Menește tu întîi.

Și cum ridică marama de pe capul pruncului și văzu, îmbufnata, copilașul de lemn, izbucni în rîsete.

— O, m-a făcut pe mine să rîd, care nu am știut ce-i rîsul.

— Fiindcă te-a făcut să rîzi, trebuie să-l menești să se facă om, zise ursitoarea fetei.

— Să te faci om în carne și oase, ca adevărații prunci.

— Să fii vesel, cuminte și învățat, zise a doua ursitoare.

— Să ajungi împărat, leit prințul Somnu și precum are el un semn de măslină pe față să ai și tu, zise la rîndul ei a treia.

— Cînd te va vedea prințul, să-i intri în suflet și să te faci iubit de dînsul, încheie a patra.

După aceea, ursitoarele s-au sculat și s-au dus.

Copilașul a înviat, a început a plînge, cerînd să sugă. Ursitoarea fetei s-a întors și-a adus o doică. Apoi se înfățișă cu el la împărăteasă :

— Astăzi s-a născut acest prunc aidoma cu fiul tău Somnu ; iată are o măslină pe față ca și dînsul.

Împărăteasa luă pruncul în brațe și se duse cu el la fiul său :

— Dragul mamei, cu noroc să fie și să ne trăiască !

— Ce spui, mamă, că nu pricep nimic, se miră prințul.

— Lasă tainele tale, trebuie să aducem fata la palat, să nu mai șadă în casa aceea sărăcăcioasă.

— Mă duc eu singur, să văd despre ce e vorba, că nu știu unde m-a văzut și unde m-a cunoscut.

Pe drum, nevăzută, ursitoarea îl însoțea și îl tot menea pe prinț să prindă dragoste de fata săracă. Cînd el intră în casa ei, o găsi torcînd. Ea sări arsă, neștiind cine e :

— Cine ești și ce cauți aici ?

— Cum, nu mă cunoști, doar ai spus că eu sînt tatăl pruncului ?

Dar ea îi mărturisi tot adevărul.

— Acum, stăpînul meu, poți face orice vrei cu mine, că pentru cele petrecute eu nu port nici o vină.

Prințul rămase înmărmurit. Dar în fața lor se înfățișă din nou ursitoarea, care începu vorba :

— Fătul meu, să știi că eu v-am sortit această viață împreună, eu v-am dat copilașul de lemn, pe care Mutroasa l-a schimbat în om, deoarece văzusem că nu aveai de gînd să te însori și avea să se piardă împărăția ta, fără moștenitor.

Apoi prințul, familia lui și ursitoarea se suiră în răd-vanul împărătesc, să se ducă la palat. Cînd la coborîre el voia să dea mîna bătrînei, ea se făcu nevăzută. Atunci a înțeles și dînsul că a fost o ursitoare adevărată și luînd pe fată de mînă, s-au înfățișat dinaintea împărătesei, care i-a îmbrățișat binecuvîntîndu-i.

Au făcut o nuntă mare cum se cuvine la împărați, și au trăit în fericire pînă la moarte.

BÎLINĂ DESPRE ILIA MUROMEȚ

repovestită de Nic Iliescu

Trăia odată, pe lîngă cetatea Muromului, un țăran, pe nume Ivan Timofeevici, cu nevasta lui Efrosinia Iakovlevna. Ajunseseră aproape la vîrsta bătrîneții, dar nu aveau nici un copil.

Deseori, bătrînii vărsau lacrimi amare la gîndul că mîine-poimîine vor fi moșnegi fără putere și n-o să aibă cine să-i îngrijească, să-i hrănească, să le dea o ulcea cu apă. Dar iată că pînă la urmă fură dăruiți cu un fecior, pe care-l botezară Ilia. Erau tare mulțumiți și bucuria lor nu mai avea margini.

Trecu un an, trecură doi, și băiatul creștea văzînd cu ochii. Curînd însă bucuria părinților se duse pe apa sîmbetei. Venise vremea ca feciorul lor să umble în picioare, dar el nu dădea nici un semn, stătea de lemn. Picioarele lui erau moi ca vrejurile. Cu mîinile putea face orice, dar picioarele nici să le miște nu era în stare.

Cînd a împlinit trei ani, cu nimic nu era mai bine. Picioarele erau tot ca vrejurile, nu le putea mișca defel.

Bătrînii lui părinți plîngeau și se căinau și mai amarnic decît înainte : norocul de-a avea un copil le surîsese, dar,

iaca, are beteşug, nu-i bun de nimic şi o să fie nevoie să-l îngrijească şi să-l hrănească tot ei pe el mereu.

Şi a trăit Ilia multă vreme în starea asta, ca de lemn, fără să se clintească. Oricît s-ar fi căznit, nu izbutea în nici un chip să-şi mişte picioarele. Împlinise de-acum treizeci de ani.

Într-o bună zi, tatăl lui, Ivan Timofeevici, se gîndi să meargă să scoată buturugile, cioturile şi rădăcinile de pe o pîrloagă de pămînt, s-o poată pe urmă ara şi semăna cu grîu. Bătrînii plecară, iar pe Ilia îl lăsară singur acasă, căci era deprins să stea singur şi să păzească gospodăria.

Era o zi cu arşiţă. Soarele dogora necruţător. De atîta căldură pe Ilia îl trecuseră toate apele, asuda necontenit. Deodată simţi că cineva se apropie de fereastră şi bate în geam. Cum necum Ilia se tîrî, deschise fereastra şi văzu că erau doi drumeţi tare bătrîni.

Se uită îndelung la ei şi-i întrebă :

— Care vă e dorinţa, cinstiţi drumeţi pribegi ?

— Milostiveşte-te, Ilia, ziseră ei, şi dă-ne să bem nişte bere rece, de hamei, că tare sîntem însetaţi. Noi ştim că aveţi în beci bere rece, de hamei. Cată să ne aduci o cofă de o vadră şi jumătate, plină.

— Bucuros v-aş aduce bere rece din beci, dar eu nu mă pot mişca, mi-s picioarele betege.

— Sfîrşeşte, Ilia, cu minciunile ! răspunseră străinii. Mai întîi încearcă şi pe urmă să vorbeşti.

Atunci Ilia mişcă dintr-un picior şi văzu că se mişcă. Mişcă şi pe celălalt — la fel ! Sări de pe laviţă, înhăţă o cofă de o vadră şi jumătate şi o luă la fugă de parcă

înainte nu făcuse alta decît să coboare toată ziua-bună-ziua în beciul adînc al casei. Slobozi bere din butoiaș pînă umplu cofa, o aduse bătrînilor și rosti :

— Luați, drumeților, și beți sănătoși ! Tare bucuros mai sînt că m-ați învățat să merg.

— Întîi bea tu, Ilia, răspunseră ei.

Ilia Muromeț nu se împotrivi, luă cofa de o vadră și jumătate, o duse la gură și o goli pe nerăsuflate.

— Ia să ne spui acum, voinice isteț, Ilia Muromeț, cît de puternic te simți ?

— Mă simt tare puternic, răspunse Ilia. Am destulă putere.

Bătrînii se sfătuiră între ei, apoi grăiră :

— Nu, n-ai destulă. E încă mică puterea ta. Dă fuga, băiete, și mai adu o cofă !

Ilia înhăță cofa de o vadră și jumătate și alergă degrabă în beci. O umplu și o aduse drumeților, îmbiindu-i să bea.

— Întîi să bei tu, voinice !

Ilia Muromeț nu se împotrivi, luă cofa, o duse la gură și o bău dintr-o răsuflare.

— Ia spune, Ilia, viteaz cutezător, multă putere simți în tine ?

— Ehei, simt că am tare multă putere ! răspunse el drumeților.

— Dar cum ai putea să-ți măsori puterea asta ?

— Păi, dacă din cer pînă-n pămînt ar fi înfipt un stîlp, și de stîlpul ăsta ar atîrna un brîu, m-aș prinde de el și aș răsturna întreg pămîntul rusesc.

Drumeții se sfătuiră iarăși, apoi cuvîntară :

— Nu, nu ! I-am dat prea multă putere. N-ar strica dacă i-am mai scădea puțin din ea. Ilia ! Dă fuga în beci și mai adu o cofă cu bere !

Ilia nu zise nimic, alergă de îndată în beci după bere. Cînd reveni aducînd cofa plină, bătrînii drumeți îi ziseră :

— Hei, Ilia Muromeț, mai întîi să bei tu !

Nici acum Ilia nu se împotrivi și bău singur toată cofa. După ce o bău, drumeții începură iarăși să-l iscodească :

— Acum să ne spui, voinice, cît de multă putere simți în tine ?

— Simt că puterea mea dinainte a scăzut la jumătate.

Drumeții cugetară, apoi chibzuiră între ei și rostiră :

— Ți-e de-ajuns, Ilia, puterea care-o ai !

Nu-l mai trimiseră după băutură, ci îi vorbiră astfel :

— Ascultă, voinice isteț, Ilia Muromeț ! Ți-am dat picioare, ți-am dat putere de uriaș, de-acum nimic nu te mai oprește să pleci în lume, să colinzi întreg pămîntul rusesc. Dar ia aminte : să nu năpăstuiești pe cei făr' de apărare, și să fii necruțător cu hoții și tîlharii. Bagă de seamă, nu cumva să te lupți cu neamul lui Mikula, căci pămîntul e mama lor și-i iubește. La fel, să nu te lupți cu viteazul Sviatogor, fiindcă mama lui, pămîntul, deși abia îl mai poartă, îl iubește și-l păzește. Acum, Ilia Muromeț, îți mai trebuie un cal năzdrăvan. Dar asemenea cal trebuie să-ți cauți singur, căci caii de rînd nu sînt în stare să te poarte.

— Da' unde o să găsesc eu un cal care să mă poată duce ? întrebă Ilia Muromeț.

— O să-ţi spunem noi unde. Într-o bună zi, pe lîngă casa voastră o să treacă un om cu un mînz răpănos, numai oasele şi pielea de el. Îl duce să-l omoare. Ai grijă să nu-l scapi din vedere : cînd îl vei zări, cere-i să-ţi dea ţie mînzul. Tu să-l duci în grajd şi să-l hrăneşti cu grăunţe de grîu, iar în fiece dimineaţă să-i dai drumul la iarbă înrourată. Cînd va împlini trei ani, scoate-l în cîmp şi învaţă-l călăritul, să sară peste şanţuri şi peste garduri.

Ilia Muromeţ ascultă totul cu luare-aminte, vrînd să nu-i scape nici un cuvînt.

— Aşa ! ziseră drumeţii. Ce-am ştiut aia ţi-am spus. Nu uita : să nu-i năpăstuieşti pe cei bătuţi de soartă, iar hoţii şi tîlharii să nu-ţi scape. Şi mai ia aminte : ţie nu ţi-e ursit să fii ucis, o să mori de moarte bună !

Ilia Muromeţ le mulţumi, îi pofti să prînzească, dar ei nu primiră şi îşi văzură de drum.

Rămas singur, dori să meargă să vadă ce fac bătrînii lui, să le ajute la treabă. Cînd ajunse îi găsi pe toţi dormind, obosiţi după munca istovitoare. Vrînd să-şi încerce puterile, se apucă să taie o buturugă. Izbi o dată, şi toporul intră cu muchie cu tot. Puterea lui era uriaşă. Ilia Muromeţ tăie astfel multe buturugi, după care îşi înfipse toporul într-una din ele. Luă apoi toate topoarele şi le înfipse în buturugi, iar el se ascunse după un copac. Cînd bătrînii şi ajutoarele lor se întoarseră, după odihnă, la lucru, vrură să smulgă topoarele, dar oricît se căzniră nu le putură scoate.

Văzînd Ilia că nu se descurcă nicicum, ieşi din ascunziş şi se apropie de părinţii lui. Aceştia nu-şi puteau

crede ochilor : îl ştiau pe Muromeţ schilod, iar acum îl vedeau zdravăn.

Ilia scoase topoarele şi se apucă să lucreze alături de ceilalţi. Părintele său îl privea cum munceşte şi bucuria lui nu cunoştea margini.

Sfîrşiră treaba şi se întoarseră acasă.

După aceea, zi de zi, Ilia Muromeţ stătea de veghe să vadă cînd va trece ţăranul cu mînzul cel răpănos. Şi iată că într-o bună zi îl zări venind. Dădu fuga la poartă şi întrebă :

— Hei, omule, unde duci mînzuleţul ?

— E prăpădit rău, din născare. Trebuie să-i fac de petrecanie, îi răspunse ţăranul.

Atunci Ilia începu să-l roage, să-l înduplece să-i dea lui mînzul, să nu-l omoare.

— Dar ce-o să faci cu el ? întrebă ţăranul. Căci nu poate fi de vreun folos nici unui om de rînd, darămite ţie, *coşcogea voinicul* !

Dar Ilia Muromeţ o ţinea una şi bună :

— Vinde-mi, rogu-te, mînzuleţul !

Ţăranul se învoi şi îi lăsă mînzul fără nici o plată.

Ilia Muromeţ îl duse în grajd şi începú să-l hrănească şi să-l adape după cum îl sfătuiseră drumeţii.

Curînd roadele trudei sale prinseră a se vedea : mînzul cel pricăjit creştea văzînd cu ochii. Cînd împlini vîrsta de trei ani, se făcuse un armăsar puternic, de toată frumuseţea. Voinicul îl scoase în cîmpul larg să-l deprindă călăria, să-l înveţe să galopeze, să sară peste şanţuri şi peste movile înalte. Şi încîntarea voinicului nu cunoştea margini văzînd cît de grozav era armăsarul lui.

Pe urmă purcese a-şi căuta platoşă, tolbă de săgeţi, un arc fără cusur şi paloş de oţel. Găsi de toate după puterea şi măsura lui. Cînd totul fu gata, se înfăţişă dinaintea părinţilor săi şi cu glas duios şi plin de smerenie le zise :

— Scumpul meu tată, Ivan Timofeevici, scumpa mea măicuţă, Efrosinia Iakovlevna ! Demult m-a apucat dorul să plec în lumea largă. Binecuvîntaţi-mă că eu mă duc.

— Încotro vrei să pleci, dragul tatei, îl întrebă părintele său.

— În cetatea de scaun a Kievului, să slujesc marelui cneaz Vladimir, cel mîndru ca un soare.

Mare fu mîhnirea celor doi bătrîni.

— Vai, dragul nostru fecior ! rostiră ei lăcrimînd. Credeam că te-am crescut pentru bucuria noastră, pentru alinarea bătrîneţilor noastre. Dar dacă asta ţi-e voia, du-te la cneazul Vladimir. Acum ascultă sfatul nostru : să fii sprijin celor slabi şi fără apărare, să nu-i cruţi pe hoţi şi pe tîlhari.

Ilia Muromeţ îşi puse platoşa de cavaler viteaz, coiful cu pene şi îşi prinse paloşul la cingătoare. Apoi puse şaua pe armăsar şi plecă.

Merse ce merse şi ajunse la cetatea Cernigovului. Deodată se opri locului. Privea şi nu-şi putea crede ochilor : de jur împrejurul cetăţii — oştime cîtă frunză, cîtă iarbă ! Asupra Cernigovului năvăliseră păgîneşte trei prinţi, şi oastea fiecăruia număra ca la trei mii de oameni.

Ilia Muromeţ privea la cetatea asediată şi înfometată de ei şi îl cuprinse mila de locuitorii Cernigovului. Strînse şaua cît putu de tare, scoase paloşul de oţel şi se năpusti ca un vifor asupra liftelor duşmane. Începu să lovească şi să-

gînii căzeau în fața lui ca iarba sub coasă. Cînd vrăjmașii văzură că nu se pot măsura cu el, o luară la sănătoasa care încotro.

Din cetate, locuitorii Cernigovului priveau plini de speranță la viteazul care le venise în ajutor. Dar Ilia sfîrșise lupta, nu mai avea cu cine se bate. Aruncîndu-și ochii roată, zări mai într-o parte trei corturi albe. Dinaintea lor, cei trei prinți morți de spaimă se făcuseră la obraz mai dihai ca varul de albi și tremurau ca frunza plopului de munte. Cînd ajunse lîngă ei, căzură în genunchi, cerînd îndurare. Ilia Muromeț îi mustră cu asprime :

— De ce năpăstuiți oamenii ! De-ați fi mai vîrstnici v-aș reteza capetele astea fără minte. Dar sînteți încă niște copii. Întoarceți-vă degrabă acasă și spuneți părinților voștri că Rusia are bărbați care s-o apere de dușmani!

Apoi îi puse să jure că n-o să le mai calce piciorul pe pămîntul rusesc. Cei trei prinți, bucuroși că scăpaseră cu viață, încălecară și o luară degrabă la galop pe urmele războinicilor lor.

Locuitorii Cernigovului fură martori la toate astea, privind de pe zidurile cetății. Pricepură că de acum sînt liberi și nu-i mai paște nici o primejdie. Deschiseră larg porțile și aduseră viteazului cheile orașului, pe o tipsie de aur. Apoi drept răsplată îl copleșiră cu daruri felurite și bogate. Dar Ilia Muromeț nu era lacom după comori și nu se învoi să primească nimic.

Bărbații Cernigovului îl poftiră cu cinste să fie oaspetele orașului, să stea de vorbă. Dar Ilia Muromeț nu primi

nici de data asta, căci sufletul lui tînjea după lărgime și volnicie.

Atunci cernigovenii îl întrebară :

— Încotro voiești s-o apuci, voinice cavaler ?

— Merg în cetatea de scaun a Kievului, la marele cneaz Vladimir, cel mîndru ca soarele, fu răspunsul lui Muromeț.

— Ia seama, să nu mergi cumva pe drumul cel drept, îl sfătuiră ei.

— Da' de ce nu se poate merge pe drumul cel drept ? întrebă curios voinicul.

— Fiindcă, demult, pe-acolo s-a cuibărit Solovei Tîlharul, care nu ucide cu puterea trupului ori cu paloșul, ci cu glasul lui urieșesc. Cînd urlă precum fiarele cele sălbatice ori șuieră precum balaurii, toți oamenii cad răpuși la pămînt.

Ilia Muromeț își luă rămas bun de la locuitorii Cernigovului și porni pe drumul cel drept, fără a lua aminte la sfatul lor.

Merge el, merge și se tot uită să vadă cam pe unde ar fi culcușul lui Solovei Tîlharul. Deodată zări în depărtare doisprezece stejari înalți, cu vîrfurile îngemănate într-unul singur. Rădăcinile lor erau ferecate cu lanțuri groase de fier. De-abia străbătuse cale de cîteva poște, cînd, ca din senin, răsună viers nemaiauzit de privighetoare [1], urlet de fiară prădalnică și pe deasupra lor șuier ascuțit de balaur. Și viersul de privighetoare, urletul de fiară și șuierul de balaur făcură armăsarul lui Ilia Muromeț să se poticnească, îngenunchind pe picioarele dinainte.

[1] *solovei* înseamnă în limba rusă privighetoare.

Atunci viteazul rosti către calul său :

— Hei, armăsar focos, ce-i cu tine ? Oare n-ai mai trecut prin codri întunecoşi ? N-ai mai auzit urlet de fiară ? N-ai mai auzit şuier de balaur ? N-ai mai ascultat viers de privighetoare ?

Ruşinat, calul se ridică în picioare. Ilia Muromeţ îşi scoase arcul de pe umăr, întinse coarda şi slobozi săgeata cu vîrf de oţel spre Solovei Tîlharul. Săgeata zbîrnîi şi se înfipse chiar în ochiul drept al dihaniei. Solovei Tîlharul căzu din cuibul său ca un snop de ovăz.

Ilia Muromeţ se apropie de el, îl înhăţă de chică, îl legă la oblîncul şeii şi porni mai departe.

Drumul lui trecea pe lîngă moşiile şi casele lui Solovei Tîlharul, unde trăiau fetele lui cu bărbaţii lor. Ieşiră cu toţii în pridvor să vadă cine trece.

— Priviţi, surioare ! zise fata cea mare. Tatăl nostru vine călare, ducînd un voinic legat la oblînc.

Se tăie şi fata cea mică şi îndată izbucni în lacrimi.

— Vai, surioarelor, nu-i adevărat ! Călăreţul e un voinic, iar tatăl nostru e legat de oblînc.

Fetele se puseră pe jelit. Bărbaţii coborîră din pridvor, îşi luară armele şi dădură fuga să vină în ajutorul socrului.

Cînd îşi văzu ginerii, Solovei Tîlharul strigă :

— Vă mulţumesc, gineri dragi, că vreţi să mă ajutaţi ! Dar mai bine căutaţi-vă de treabă şi nu-l mîniaţi pe voinic, că nu sînteţi în stare să-l biruiţi. Mai bine poftiţi-l în casă, ospătaţi-l cu bucate alese, cinstiţi-l cu vin de soi şi iscodiţi-l, poate se înduplecă şi în schimbul galbenilor mă lasă slobod.

Auzindu-i vorbele, Ilia Muromeț cugetă : „Vrea să mă ademenească". Nu se învoi să primească nimic, întoarse calul spre stînga și luă drumul Kievului.

Cînd ajunse își făcu intrarea în palaturile cu ziduri albe. Cneazul Vladimir, cel mîndru ca un soare, și Doamna lui încinseseră ospăț cu boierii și vitejii cetății.

Ilia Muromeț făcu marelui cneaz închinăciune plină de smerenie. Atunci Doamna rosti :

— Bag de seamă că mai avem un oaspete.

Se întoarseră cu toții și îl zăriră pe viteazul cel puternic.

— Cine ești tu, om bun ? întrebă cneazul Vladimir. De unde vii și încotro ți-e drumul ?

Ilia Muromeț răspunse :

— Sînt din ținutul Muromului, și am venit în cetatea de scaun a Kievului la marele cneaz Vladimir, cel mîndru ca soarele.

— Dar pe unde ai venit ? Lungă ți-a fost călătoria ?

— Utrenia am ascultat-o în satul meu, iar liturghia la Kiev, fu răspunsul voinicului.

— Și pe ce drum ai mers ?

— Pe drumul cel drept.

Auzind acestea, toți vitejii glăsuiră către cneaz :

— Să nu-l crezi, măria ta ! Minte de-nghează apele. Oare poate cineva trece pe drumul ăsta ? Căci toată lumea știe că de treizeci de ani pe-acolo s-a cuibărit Solovei Tîlharul, și de el nu scapă nimeni, nici călare, nici pe jos, nici fiară sălbatică, nici pasăre în zbor. Cum de-a putut trece de Solovei Tîlharul ?

Marele cneaz cuvîntă iarăși :

— Ehei, nu te pot crede, voinice ! De treizeci de ani pe drumul ăsta s-a cuibărit Solovei Tîlharul şi de el nu poate scăpa nimeni, nici călare, nici pe jos. Se vede cît de colo că minţi de îngheaţă apele !

Fără să mai lungească vorba, Ilia Muromeţ spuse numai atît :

— Dar nu pofteşte măria ta să-l vadă pe Solovei Tîlharul ? Căci l-am adus aici, la curte, atîrnă legat de şaua armăsarului meu.

Cînd auziră aşa ceva, toţi vitejii şi boierii se înspăimîntară peste măsură. Dar tot nu le venea să creadă că viteazul acesta a fost în stare să-i vină de hac tîlharului.

Cneazul Vladimir îl întrebă iarăşi pe voinic :

— Ia spune, viteazule, care ţi-e numele ?

— Pe mine mă cheamă Ilia Muromeţ.

— Am putea să-l vedem şi noi pe Solovei Tîlharul ?

— Cum porunceşte măria ta ! se învoi Ilia Muromeţ şi îi conduse pe toţi în ograda largă a palatului, unde păştea armăsarul său focos.

Viteazul ieşi afară cu întreg alaiul de oşteni, desfăcu desaga de la oblînc şi-l scoase de chică pe Solovei Tîlharul. Întregul alai amuţi cuprins de spaimă şi de mirare.

Şi zise atunci cneazul Vladimir :

— Hei, Solovei Tîlharul, hoţomane ! Ia fluieră ca privighetoarea să te-auzim şi noi !

Dar Solovei Tîlharul rosti :

— Ţie nu-ţi slujesc, cneaz Vladimir. Stăpînul meu este viteazul Muromeţ şi de nimeni altul eu n-ascult !

Cneazul se întoarse către Ilia Muromeț și-i zise:

— Hai, voinice, poruncește ăstui tîlhar să fluiere ca privighetoarea s-auzim și să ne minunăm cu toții, și eu, și soața mea, și vitejii mei cavaleri și războinici.

Ilia Muromeț dădu poruncă lui Solovei Tîlharul să fluiere ca privighetoarea, să urle ca fiarele sălbatice, să șuiere ca balaurii, dar numai cu jumătate din tărie. Apoi apucă pe cneaz și pe Doamna lui de mîini.

Solovei Tîlharul își umflă foalele și fluieră, dar nu pe jumătate, ci cît putu de tare. Din pricina acestui fluier de privighetoare, toți fură trîntiți la pămînt, iar cupolele aurite ale palatelor albe se rostogoliră în jos. Și de nu i-ar fi ținut Ilia bine de mîini, cneazul și Doamna lui ar fi avut aceeași soartă. Mînios, marele cneaz Vladimir strigă:

— Hei, Ilia Muromeț, potolește lighioana asta! S-a întrecut cu gluma.

Voinicul îl înhăță pe Solovei Tîlharul și-l azvîrli cu brațul său puternic pînă aproape de nori. Căzînd pe lespezile albe din curtea palatului, dihania își dădu duhul.

Ilia Muromeț porunci apoi să se aprindă focul și Solovei Tîlharul să fie ars, iar cenușa lui împrăștiată în cele patru vînturi.

Pe urmă intrară cu toții în sala ospețelor și se așezară la mesele lungi, încărcate cu tot felul de bunătăți.

Ilia Muromeț se așeză pe un colț de laviță. Vrînd să-și facă loc, împinse ușurel cu umărul și toți mesenii de pe laviță se treziră pe dușumea, iar voinicul ajunse la mijlocul mesei. Și iarăși văzură cît de mare îi era puterea și nimeni nu crîcni și nu spuse nici o vorbă de împotrivire.

Ameţiţi de băutură, vitejii şi curtenii începură să se laude care mai de care, fiecare cu ce putea. Nici asta nu fu pe placul viteazului. Şi cugetă el că ar fi mai bine să plece în lumea albă. Îşi zise că n-ar fi rău să meargă să-l caute şi să-l întîlnească pe vestitul viteaz Sviatogor.

Ilia îşi luă rămas bun de la cneazul Vladimir şi de la vitejii lui, apoi plecă în lumea largă pe urmele lui Sviatogor viteazul.

Merse el cale lungă, şi mergînd cerceta locurile pentru a-l găsi pe Sviatogor. Şi iată că după un timp zări un armăsar murg neobişnuit de mare care păştea pe o pajişte. Cînd veni mai aproape văzu un voinic dormind. Era Sviatogor viteazul. Ilia sări jos de pe cal, se apropie de Sviatogor şi se opri la capul lui. Pe lîngă el Ilia părea ca un copilaş.

Viteazul dormea somn adînc. Ilia n-avu răbdare să aştepte pînă se trezeşte şi-l lovi uşurel. Voinicul deschise ochii şi zise :

— Oare cine azvîrle cu pietricele în mine ?

Ilia se dădu şi mai aproape şi rosti :

— Sînt Ilia Muromeţ din ţinutul Muromului. Am venit să te văd şi să-ţi vorbesc. Neputînd aştepta, te-am trezit din somn.

— Da' ce treabă ai cu mine ? întrebă Sviatogor viteazul.

— Auzind de puterea-ţi uriaşă, am vrut să te văd cum arăţi, răspunse Ilia.

— Poate doreşti să ne măsurăm puterile ? spuse Sviatogor.

— Nu, răspunse Ilia, știu prea bine că nu mă pot măsura cu tine.

— Dacă-i așa, haidem atunci să cutreierăm împreună prin munții cei falnici.

Apoi fluieră tare și calul i se înfățișă dinainte. Ilia își chemă și el calul, încălecară și porniră împreună.

Ilia îi povesti întîmplările sale în cetatea de scaun a Kievului și Sviatogor asculta cu atenție. Pe urmă Ilia Muromeț vorbi către Sviatogor :

— Am străbătut pămîntul rusesc în lung și-n lat, dar nu ți-am dat de urmă. Spune-mi de ce nu te-am aflat nicăieri ?

— Fiindcă, răspunse Sviatogor, n-am mai călcat pămîntul Rusiei de cînd am coborît întîiași dată din munții înalți. Am băgat de seamă că pămîntul se încovoia sub povara mea, iar oamenii se fereau din drumul meu de parcă eram o lighioană sălbatică. Nu pricepeam din care pricină se fereau de mine. Și cum mergeam așa, îmi zic : „Ehei, multă putere mai am în mine. Dacă ar fi undeva un stîlp și de el agățat un brîu, aș apuca acel brîu și aș răsturna întreg pămîntul acesta !“ Nici n-am apucat să sfîrșesc bine acest gînd, cînd bag de seamă că armăsarul meu se oprise locului. Mă uit și zăresc dinaintea mea o desagă mică. Cobor de pe cal vrînd să ridic acea desagă. O apuc cu mîna dreaptă, trag, dar ea nu se clintește. Apuc cu stînga, trag, dar nimic ! Am apucat cu amîndouă mîinile, am tras și m-am afundat în pămînt pînă la genunchi. Atunci am priceput că maica mea, pămîntul, nu-mi poate ține povara. De-asta nu mai cutreier cîmpia, ci hoinăresc doar prin munți.

Și au pornit Ilia cu Sviatogor să colinde prin munții. Merseră ei, merseră pînă cînd, într-o zi, zăriră în vîrful unui munte un sicriu uriaș. Cînd se apropiară de el, Sviatogor zise :

— Hei, Ilia Muromeț, ia măsoară coșciugul ăsta. Poate-i făcut pentru tine ?

Ilia Muromeț se întinse în sicriu și părea în el ca o musculiță. Atunci Sviatogor zise :

— Nu, Ilia. Pesemne nu pentru tine a fost croit coșciugul ăsta.

Sviatogor descălecă și se duse să încerce și el sicriul. Se întinse în sicriu și văzu că-i venea ca turnat, parcă fusese făcut pe măsura lui. Sviatogor vru să se ridice și să iasă din sicriu, dar, așa dintr-o dată, simți că-l părăsesc puterile. Atunci îl strigă pe Ilia Muromeț :

— Hei, Ilia Muromeț, frate mai mic și isteț, ajută-mă să ies din coșciug. Simt că m-au lăsat puterile.

Ilia Muromeț sări degrabă, dar cînd să-l ridice pe Sviatogor viteazul, capacul sicriului se trînti cu putere. Ilia prinse capacul și vru să-l dea la o parte cu puterea lui cea mare. Dar oricît se căzni, capacul nu se clintea din loc. De ciudă, voinicul luă paloșul, vrînd să sfarme sicriul în bucăți. Lovi cu sete, dar numaidecît apăru un cerc de fier, care cuprinse sicriul de jur împrejur. Lovi a doua oară, dar apăru al doilea cerc de fier. Și de cîte ori izbi cu paloșul, tot atîtea cercuri de fier apărură. Din sicriu se auzi glasul stins al lui Sviatogor :

— Rămîi cu bine, Ilia Muromeț ! Se vede că așa ne-a fost scris să colindăm pentru cea din urmă oară munții cei semeți.

Ilia pricepu că nu poate veni cu nici un chip în ajutorul fratelui mai mare și îl cuprinse jalea după Sviatogor. Și auzi cum Sviatogor scoase un oftat firav, după care se așternu tăcerea.

Înlăcrimat, Ilia Muromeț părăsi munții cei semeți și se îndreptă spre cetatea de scaun a Kievului. Nu trecuseră multe zile de cînd sosise în oraș, și iată că într-o zi se anunță un sol cu un răvaș, pe care îl înmînă cneazului Vladimir. Cneazul presimți că solia asta nu-i aduce nimic bun. Rupse pecetea și începu să citească. În răvaș scria : „Batu-han vine cu oștile sale cele mari, cu toată Hoarda de Aur și îl însoțește Idol-Spurcat, cel mai mare viteaz".

Vitejilor aflați la ospățul cneazului le pieri pe loc toată amețeala. Nu știau ce să zică, ce să facă. Vor fi oare în stare să întîmpine uriașa oștire a vrăjmașului ?

— Hei, voinicilor puternici ! Sînteți fricoși ca niște iepuri ! rosti către ei Ilia Muromeț. Sînteți buni numai de chefuri și ospețe, dar cum se abat peste țară hoardele neprietinilor tremurați ca varga. Haideți cu mine să dăm piept cu puhoaiele tătărăști.

Vitejii cavaleri ai cneazului erau grozav de speriați, dar nu aveau ce face : de voie, de nevoie porniră după Ilia Muromeț. Merseră ei, merseră pînă ajunseră la hotarul țării. Hotarul era păzit de străjeri. Mai-marele lor era Samson Samsonovici, ajutorul lui — Dobrînea Nikitici, iar al treilea — Alioșa Popovici.

Ilia Muromeț se apropie de cortul alb unde-i găsi pe cei trei străjeri. Viteazul Samson, văzîndu-l pe Ilia, îi spuse bun venit, cu plecăciune.

— Să trăiești, Ilia Muromeț! Cîtă vreme s-a scurs de cînd nu ne-am mai văzut! Dar ce vînt te aduce pe meleagurile astea?

Ilia Muromeț răspunse:

— Hei, străjerilor, da' voi n-ați auzit nimic de oștirea străină ce stă să se abată asupra cneazului nostru Vladimir?

La auzul acestor vorbe, cei trei străjeri voinici se înspăimîntară peste măsură.

Ilia Muromeț vorbi mai departe:

— Da' bine, Samson Samsonovici, n-ați văzut și n-ați simțit cînd a trecut pe lîngă voi solul ducînd răvașul în cetatea de scaun a Kievului?

— Iertare, Ilia Muromeț! Pesemne că ne-a furat somnul și astfel a trecut hotarul solul păgînilor.

— Trebuie să așteptăm aici oștirea cea mare a tătarilor, să apărăm cu toată puterea noastră pămîntul rusesc. Mînați pe cineva înainte să stea la pîndă și să ne dea de știre cînd se apropie vrăjmașul.

Voinicii ținură sfat, chibzuind pe cine să trimită la pîndă. Samson Samsonovici îl numi pe Alioșa Popovici, dar Ilia Muromeț se împotrivi zicînd:

— Nu, Samson Samsonovici, nu-i bine să meargă Alioșa Popovici, n-are destulă pricepere. Trebuie să plece Dobrînea Nikitici.

Dobrînea Nikitici plecă și se așeză la pîndă în locul pe unde urmau să treacă oștile păgîne.

Așteptară așa o zi, așteptară două, dar hoardele vrăjmașe nu se arătau de nicăieri.

A treia zi, cînd soarele de-abia răsărise, zăriră la orizont oştirile fără număr. În urma lor se ridicau nori de praf de se întuneca lumina soarelui. Cînd se uită, Dobrînea Nikitici văzu că în frunte venea un viteaz puternic. Calul lui avea şaua şi frîul de aur, iar el era cît un stog de mare. Cînd se apropie, Dobrînea Nikitici se pierdu cu firea, neştiind ce să facă. Păgînul ridică suliţa cea lungă şi o azvîrli pînă aproape de nori, o prinse cu mîna cealaltă, zicînd :

— Pe cît de lesne arunc cu suliţa, tot aşa o să-l birui pe Dobrînea Nichitici.

Dobrînea Nikitici fu cuprins de spaimă la vederea viteazului păgîn şi o luă la goană spre locul unde aşteptau Samson Samsonovici cu Ilia Muromeţ.

— Iartă-mă, Samson Samsonovici, că n-am adus nici un cap de păgîn. În fruntea lor călăreşte un voinic ce aruncă suliţa pînă la nori şi zice întruna : „Pe cît de lesne arunc cu suliţa, tot aşa o să-l birui pe Dobrînea Nikitici". Şi astfel m-am întors la voi cu mîinile goale.

Ilia Muromeţ se sfătui iarăşi cu vitejii : pe cine să trimită în întîmpinarea năvălitorului. Se gîndiră, chibzuiră, dar pe oricine alegeau, Ilia Muromeţ se împotrivea. Îl numiră din nou pe Alioşa Popovici, însă Ilia nici de data asta nu se învoi.

— Nu putem să-l trimitem pe Alioşa Popovici, căci îi vor lua ochii podoabele de aur ale calului şi atunci vrăjmaşii îl vor doborî şi-l vor trimite pe lumea cealaltă.

Se mai sfătuiră, se mai tocmiră şi cineva zise că ar fi bine să plece Samson Samsonovici. Dar şi acum Ilia Muromeţ se puse împotrivă :

— Nu, Samson Samsonovici e prea bătrîn. Trebuie să alegem pe altcineva.

Dar oricum o sucină, oricum o învîrtină, n-o putură scoate la cale. Atunci hotărîră să tragă la sorți.

Traseră și sorții căzură asupra lui Ilia Muromeț. Voinicul puse șaua pe cal, încălecă, își luă rămas bun de la ceilalți viteji și porni să-l întîlnească pe vrăjmaș.

Mai avea pînă la viteazul cel păgîn cale de o poștă, cînd acesta, zărindu-l, azvîrli sulița în sus și începu să se laude :

— Pe cît de lesne arunc sulița asta, tot așa îl voi birui pe Ilia Muromeț !

Ilia nu stătu mult pe gînduri, dădu pinteni calului și se năpusti asupra tătarului.

Lupta lor începu în zorii zilei și se luptară așa multă vreme. Caii obosiseră, paloșele se tociseră, dar ei se țineau tare, nici măcar nu se clătinau.

Soarele se urcase la nămiază, cînd caii se poticniră și cei doi luptători se prăvăliră jos. Sulițele cele lungi se frînseră, se frînseră și paloșele de oțel. Nu mai aveau cu ce să se bată. Atunci se luară la luptă dreaptă. Se luptau cu atîta îndîrjire, că de sub picioarele lor se înălțau nori de praf.

Sta să asfințească soarele cînd Ilia Muromeț alunecă și căzu pe spate. Dușmanul cel păgîn sări asupra lui, își scoase pumnalul de la brîu, vrînd să-i reteze beregata. În acea clipă, Ilia își aduse aminte de bătrînii drumeți și cugetă : „Pesemne au greșit drumeții cînd au zis că nu mi-e scris să fiu răpus în luptă. Va trebui să mor de mîna spurcatului."

Nici nu-şi sfîrşi bine gîndul, că numaidecît simţi în el o putere urieşească, la fel ca atunci cînd a băut cele trei cofe cu bere. Îşi slobozi mîna din strînsoarea tătarului şi-l izbi cu sete în piept. Tătarul zbură pînă aproape de nori, iar cînd căzu, intră în pămînt pînă la umeri. Ilia Muromeţ sări, smulse pumnalul de oţel al păgînului şi-i reteză capul. Apoi îl înfipse într-un cotor de suliţă şi porni la locul de pază, unde îl aşteptau fîrtaţii.

Cînd ajunse, toţi se minunară de isprava lui. Şi se puseră să aştepte, gîndind că în curînd se va ivi oştirea duşmană. Dar aşteptarea le fu zadarnică — hoardele păgînilor nu se mai arătară.

Vitejii ridicară tabăra şi porniră înapoi la cneazul Vladimir, cel mîndru ca soarele. La hotar rămaseră doar străjerii.

Ilia Muromeţ aduse în dar cneazului Vladimir în cetatea de scaun a Kievului capul celui răpus.

Cneazul Vladimir chemă pe toţi vitejii să-i ospăteze şi să-i cinstească. Îi cinsti pe toţi şi îi dărui cu daruri scumpe, numai pe Ilia Muromeţ, cel mai de seamă, îl dădu uitării.

Voinicul se mînie cumplit. Alergă în curtea aşternută cu lespezi albe, chemă la el gloata de cheflii a oraşului şi le zise :

— Eu, viteaz de spiţă ţărănească, n-am avut parte să iau loc la masa cneazului. Mi-a fost dat să chefuiesc la un loc cu voi !

Zicînd acestea, apucă arcul său voinicesc, puse o săgeată oţelită şi o slobozi spre palatul cu turnurile aurite. Săgeata izbi în cupolele de aur de se făcură ţăndări şi se

prăbuşiră la pămînt. Ilia Muromeţ porunci gloatei sale să adune cioburile de aur risipite în curtea aşternută cu lespezi albe şi să cumpere cu ele cel mai straşnic vin.

Lovitura săgeţii făcu palatul lui Vladimir să se cutremure din temelii, iar musafirilor, de frică, li se făcu inima cît un purice. Cneazul Vladimir, la rîndul său, se mînie cumplit pe Ilia, dar voinicul i se înfăţişă cu asemenea cuvinte :

— Măria ta, ai chibzuit cu greşeală. Pe toţi vitejii i-ai cinstit şi i-ai dăruit, numai pe Ilia Muromeţ l-ai lăsat fără de răsplată !

Cneazul Vladimir înţelese că n-a chibzuit cu socoteală. Îşi scoase veşmîntul de sobol, ieşi afară şi i-l dărui lui Ilia Muromeţ, zicînd :

— Nu te supăra, Ilia Muromeţ, că nu te-am răsplătit. Iaca, îţi dăruiesc veşmîntul meu de sobol.

Ilia Muromeţ se mînie şi mai abitir. Apucă veşmîntul de sobol, trase de o mînecă, trase de a doua şi îl rupse în bucăţele. Rupea şi striga întruna :

— Cum i-am sfîşiat pe duşmanii spurcaţi, tot aşa sfîşii şi veşmîntul tău de sobol, cneazule Vladimir !

Cneazul nu mai cuteză să-i stea împotrivă. De-acum îi cunoştea puterea uriaşă.

Voinicul merse la noii săi tovarăşi, cumpără pe aurul cupolelor vin de soi şi se apucă să chefuiască alături cu gloata. Dar curînd i se făcu lehamite. Puse şaua pe cal şi părăsi oraşul Kievului fără a-şi lua rămas bun nici de la viteji, nici de la cneaz. Porni să cutreiere pămîntul rusesc.

Îndată după plecarea lui Ilia Muromeț asupra Kievului năvăli hanul Liftă Spurcată cu hoardele lui, alungă pe toți vitejii, cuceri toată țara cneazului Vladimir, iar pe cneaz îl făcu robul și slujitorul său.

Greu îi venea marelui cneaz să îndure toate nelegiuirile hanului, dar n-avea ce face. Se gîndea adesea la Ilia Muromeț: „De-ar fi fost aici Ilia Muromeț nu s-ar fi întîmplat toate nenorocirile astea, iar eu n-aș fi devenit robul Liftei Spurcate".

Și multă vreme cneazul a fost silit să slujească hanului celui păgîn, căci Ilia Muromeț nu avea știință de cele întîmplate.

Într-o zi, întîlni în calea sa un drumeț. Drumețul ăsta avea o căciulă de zece ocale și un toiag de patruzeci de ocale. Cînd ajunse în dreptul lui, bătrînul îi dădu binețe, zicînd:

— Vai, Ilia Muromeț, viteaz mîndru și isteț, ce tot rătăcești pe pămîntul rusesc și nu mergi în cetatea de scaun a Kievului? Căci la Kiev s-a întîmplat nenorocire mare și mare năpastă s-a abătut asupra lui. Hanul a năvălit cu hoardele lui, risipind toți vitejii, a cucerit toată țara lui Vladimir, iar pe cneaz l-a făcut sluga lui.

— Dar care ți-e numele, moșule? întrebă Ilia Muromeț.

— Pe mine mă cheamă Ivanișce. Căciula mi-e de zece ocale și toiagul de patruzeci.

— Dă-mi mie toiagul tău, moșule, zise Ilia. Mă duc la Kiev să-i zic ziua bună Liftei Spurcate.

Ivanișce îi dărui toiagul din toată inima.

Ilia luă toiagul şi porni spre Kiev. Cînd ajunse în curtea palatului, mai întîi se întîlni cu cneazul Vladimir. Zărindu-l, cneazul sări în sus de bucurie şi-i zise :

— Demult n-ai mai dat pe la noi, Ilia Muromeţ. Priveşte ce năpastă a căzut peste noi. Pe tronul nostru stă acum Lifta cea Spurcată, iar eu sînt robul lui.

— Aşteaptă, cneze, şi nu te mînia pe mine. Pînă-n seară, Lifta Spurcată n-o să mai stea pe tronul tău.

Ilia Muromeţ intră în palatul de marmură albă, unde hălăduia acum Lifta Spurcată. Cînd ajunse în faţa lui începu să-i ceară de pomană.

— Miluieşte, luminăţia ta, pe bietul de mine cu ceva, că sînt sărac lipit pămîntului.

— Du-te la bucătărie, zice Lifta, acolo sînt ospătaţi cerşetorii.

Dar Ilia nu se învoi.

— Eu vreau să-mi dai de pomană aici.

Atunci hanul zise :

— Tu, moşule, ai umblat mult prin lume, nu l-ai văzut cumva pe Ilia Muromeţ ?

— Cum să nu-l văd ? Căci doar mă întîlnesc adesea cu el.

— Da' cum arată Ilia Muromeţ ? întrebă Lifta Spurcată.

— Dacă doreşti să ştii cum arată, uită-te la mine, că sîntem făcuţi după acelaşi calapod.

— Da' mănîncă mult Ilia Muromeţ ?

— Mănîncă doar un colăcel şi bea doar o carafă de vin.

Hanul prinse a rîde, apoi zise :

— De ce e atît de vestit Ilia Muromeț ăsta al vostru ? Că eu mănînc mult mai mult : trei colaci cît roata carului, un berbec întreg și beau trei cofe mari de vin.

Atunci Ilia Muromeț îi răspunse :

— Ehei, moșul meu avea o vacă și vaca asta mînca mult și bea mult. Într-o zi s-a îndopat într-atîta că a crăpat. Ia seama să nu pățești și tu asemenea tărășenie !

Lifta Spurcată se înfurie, înhață paloșul său de oțel și-l azvîrli cu toată tăria spre Ilia. Ilia Muromeț se feri, paloșul străpunse peretele și zbură prin el afară. La rîndul lui, apucă toiagul cel de patruzeci de ocale și-l trăsni pe han drept în creștet de se aleseră țăndările de căpățîna lui.

Ilia ieși afară, în curte, și-i zise cneazului Vladimir :

— Haide, măria ta, scoate Lifta afară și așază-ți domnia după rînduiala dinainte.

Cneazul Vladimir urcă iarăși pe tronul țării sale, continuînd să domnească. Apoi dădu un ospăț de pomină.

În vremea asta se gătea să intre în slujba cneazului un boier tînăr, pe nume Diuk Stepanovici. Își luă rămas bun de la maica lui și plecă la cneazul Vladimir. Cneazul îl întîmpină după datină și-l așeză la masă spre a benchetui alături de ceilalți viteji. Diuk Stepanovici bea o cupă, pe următoarea o vărsa sub masă, mînca un colăcel, pe celălalt îl arunca sub masă.

Cneazul băgă de seamă și-l întrebă :

— De ce, tinere boier, o cupă o bei, alta o verși sub masă, un colac îl mănînci, altul îl arunci sub masă ? Oare nu-ți sînt pe plac bucatele și băuturile noastre ?

— Așa e, măria ta, răspunse Diuk Stepanovici. Colacii tăi s-au cam învechit, iar băutura e trezită și acră. La mama acasă, colacii se fac cu miere. De mănînci unu, mîna se întinde singură după al doilea, mănînci și pe al doilea, al treilea îți face cu ochiul. Băutura, la noi, stă în butoaie atîrnate cu lanțuri. Vîntul îi ține răcoare și astfel e bună și proaspătă. Bei o cupă, după a doua mîna singură se întinde, bei pe a doua, a treia nu-ți dă pace pînă n-o golești și pe ea. Pesemne că nu păstrați băutura așa cum se cuvine. Dar și cuptorul tău, mărite cneaz, e tare prăpădit. La noi acasă toate sobele sînt smălțuite. Da' și veșmintele voastre sînt cam murdare și ponosite. Acasă la noi, în fiecare zi purtăm veșminte nou-nouțe.

La ospăț lua parte și un viteaz pe nume Ciurila Plenkovici. Auzind cele spuse de Diuk, se mînie cumplit și rosti către cneazul Vladimir :

— Măria ta ! Încuviințează să facem legămînt că vom apărea în fiece zi la curte cu veșminte noi. Să vedem dacă-i vor ajunge lui Diuk Stepanovici straiele pentru un an întreg !

Cneazul ținu sfat cu boierii și dregătorii și încuviință legămîntul. Și se jurară cei doi boieri să poarte în fiece zi alte veșminte, iar celui ce nu-i vor ajunge pentru tot anul să i se taie capul.

Diuk Stepanovici zise că trebuie să meargă acasă să-și aducă straiele pentru tot anul, dar Ciurila Plenkovici se împotrivi :

— Nu mă învoiesc ca Diuk Stepanovici să plece acasă. Căci poate să-și ia straiele nu de la maică-sa, ci să facă

rost din altă parte. Mai bine să scrie un răvaș mamei lui și să-i trimită ea veșmintele încoace.

Neavînd ce face, Diuk Stepanovici se așează la masă, luă pană și cerneluri și se apucă să scrie. Puse apoi răvașul într-o desagă, și o legă de șaua calului său Murg Înțelept, căruia îi dădu în grijă :

— Aleargă, Murg Înțelept și du răvașul mamei. Să-mi trimită cuferele pline cu veșminte pentru un an întreg.

Apoi îl scoase din oraș, arătîndu-i drumul spre casă.

Murg Înțelept alergă iute, ca o săgeată slobozită dintr-un arc voinicesc. Curînd intră în ograda cea mare a conacului părintesc.

Cînd zări calul singur, iar fiul ei nicăieri, mama voinicului se înspăimîntă grozav. Luă desaga, căută în ea și găsi răvașul. Cum îl citi, ghici că feciorul ei făcuse vreo năzbîtie. Strînse degrabă toate straiele, le socoti și văzu că ajung pentru un an întreg. Le puse în saci, sacii îi legă de șaua lui Murg Înțelept, pe care-l trimise îndărăt la Diuk Stepanovici.

Murg Înțelept se întoarse cu iuțeala gîndului la stăpînul său. În ziua sorocită, cei doi voinici începură întrecerea. Și așa, un an întreg, au apărut la curte în fiecare zi cu straie noi.

În ultima zi intrară amîndoi la palat cu veșmintele cele mai scumpe. Ciurila Plenkovici avea straie neasemuit de frumoase, dar ale lui Diuk Stepanovici nu aveau seamăn în lume. Pe caftan erau brodați un flăcău și o fecioară. Cînd își încheia caftanul, flăcăul și fata se îmbrățișau, cînd îl descheia, se sărutau.

Ciurila Plenkovici ceru să se țină sfat :

— Judecați, voi, oameni buni, care dintre noi a pierdut și trebuie să i se taie capul ?

Se sfătuiră cu toții, se socotiră și hotărîră că Ciurila a pierdut prinsoarea, și odată cu ea și-a pierdut și capul. Cătară să-l ducă la locul de pedeapsă, dar îi opri Ilia Muromeț :

— De ce să se verse degeaba sînge de creștin ? Mai bine să-i facem lui Ciurila o mustrare aspră.

Dar Ciurila Plenkovici nici gînd să se potolească. Începu să umble cu vorbe, zicînd că vrea să facă altă prinsoare cu legămînt. Vitejii ținură din nou sfat și se învoiră ca Ciurila și Diuk să se mai întreacă o dată.

— Hai să vedem, zise Ciurila Plenkovici, care dintre noi doi e în stare a sări cu calul peste rîul Nipru ? Celui ce nu va izbuti, să i se taie capul !

Dar și de astă dată, cu toată tinerețea lui, Diuk Stepanovici se arătă cutezător și nu se împotrivi.

Și porniră ei călare pe caii lor să sară peste Nipru.

— Sări tu întîi, Diuk Stepanovici, zise Ciurila.

Dar Ilia Muromeț se împotrivi :

— Ai pierdut o dată prinsoarea, Ciurila. Se cuvine ca tu să sari primul.

Ciurila Plenkovici nu mai avea ce face. Începu deci să-și îndemne armăsarul focos, să-i dea ghionturi cu pintenii. Calul se avîntă, țîșni în sus și căzu drept în mijlocul Niprului.

Cînd îi veni rîndul, Diuk Stepanovici dădu pinteni calului, și Murg Înțelept se aruncă în partea cealaltă. Din zbor, voinicul îl prinse de plete pe Ciurila și îl scoase din valuri, pe mal.

Toţi cei de faţă strigară într-un glas :

— Taie-i capul, Diuk Stepanovici, a pierdut de două ori legămîntul !

Dar Diuk Stepanovici nu dorea să-l omoare şi îi cruţă viaţa.

Se întoarseră cu toţii la palatul cneazului Vladimir şi se aşezară iarăşi la ospăţ, desfătîndu-se cu bucate gustoase şi băuturi de soi.

La Kiev era acum pace şi tihnă. Nici un vrăjmaş păgîn nu mai cuteza să se abată asupra oraşului. Ilia Muromeţ chibzui şi socoti că n-ar fi rău să plece să mai cutreiere prin ţara rusească.

Merse el, merse cale lungă pînă ajunse la o răscruce de drumuri. Acolo zări o lespede de piatră albă pe care erau săpate trei inscripţii :

„Cine va merge pe drumul din dreapta va fi ucis, cine va merge pe drumul din stînga va fi bogat, cine va merge drept înainte se va însura !"

Ilia Muromeţ căzu pe gînduri :

„Sînt prea bătrîn pentru însurătoare, iar de bogăţie n-am nevoie. Am s-o iau pe drumul din dreapta, căci mie nu mi-e ursit să mor".

Dădu pinteni calului său puternic şi porni pe drumul din dreapta.

Curînd ieşi într-o poiană întinsă, şi în poiana asta era un gorun uriaş. Sub gorunul acela şedeau patruzeci de tîlhari. Cînd îl văzură pe Ilia Muromeţ, puseră la cale să-l cuprindă din toate părţile şi să-l omoare.

Dar Ilia Muromeţ le zise :

— De ce vreţi să mă omorîţi, tîlharilor ? Căci n-am cu mine nici un fel de comori. Calul meu preţuieşte cinci sute de galbeni, iar şaua şi căpăstrul o sută.

Zicînd acestea, îşi scoase arcul de pe umăr, luă din tolbă o săgeată cu vîrf de oţel, o puse în coardă şi o slobozi în gorunul cel verde. Sub lovitura ei, gorunul se făcu ţăndări mărunte şi se prăvăli peste tîlhari. Mulţi dintre ei pieriră, iar ceilalţi o luară la sănătoasa, care încotro, astfel că Ilia nu mai avu cu cine să se bată.

Voinicul luă calea-întoarsă spre lespedea cea albă de la răscruce. Ajuns acolo, şterse vechea inscripţie şi scrise una nouă : „Ilia Muromeţ a mers pe drumul din dreapta şi nu a fost ucis".

Cînd sfîrşi, Ilia îşi zise : „Trebuie s-o apuc pe drumul ce făgăduieşte însurătoare, căci de bogăţie n-am nevoie". Şi o porni pe drumul ce mergea drept înainte.

Nu trecu mult şi ajunse la un castel mare, şi în castelul ăsta trăia o prinţesă, şi prinţesa ademenea logodnici, doritori de însurătoare, fără contenire. Îi poftea în iatacul ei şi-i aşeza pe patul moale, de puf.

De cum intră Ilia Muromeţ în castel, prinţesa îl luă de mînă şi îl pofti să se aşeze pe pat. Dar viteazul o luă în braţe şi o puse pe ea în pat. Şi cum o puse, patul se prăvăli cu prinţesă cu tot. Ilia Muromeţ privi în jos şi văzu nişte beciuri adînci, iar în ele mulţime de bărbaţi. Alergă degrabă în curte, căută uşa care dădea în beciuri, o smulse din ţîţîni şi slobozi oamenii din temniţa întunecoasă. Cu toţii căzură în genunchi, mulţumindu-i :

— Să trăieşti, Ilia Muromeţ, izbăvitorul nostru ! Ne-ai scăpat de la o moarte cumplită !

Pe urmă, Ilia Muromeț o apucă pe prințesă de păr, o scoase afară, în curte, porunci să se aprindă rugurile și să fie arsă fecioara asta haină.

Voinicul se întoarse iarăși la lespedea cea albă. Șterse inscripția veche și scrise una nouă : „Ilia Muromeț a fost pe drumul ce merge drept înainte, dar de-nsurat nu s-a-nsurat".

Acum Ilia își zise : „Ce-ar fi să merg și pe cel de al treilea drum ? Nu cumva și ăsta e cu vreo înșelătorie ?"

Și porni pe cel de al treilea drum.

Merse o vreme pînă ce ajunse în fața unor hrube uriașe. Lîngă ele erau niște clopote. Cine voia bogăție trebuia să tragă clopotul de funie. Ilia Muromeț bătu și el dintr-un clopot. Ca din pămînt, în fața lui se ivi un moș cu o cheie de aur. Moșul descuie hrubele cele adînci și zise :

— Intră, voinice, și ia-ți cîte comori vrei !

Ilia intră în hrubele adînci, se uită și se minună grozav : pretutindeni numai aur aruncat în neorînduială. Dar voinicul n-a fost niciodată lacom de aur, așa că nu luă nici o fărîmă și porni îndărăt spre lespedea cea albă. Șterse vechea inscripție și scrise una nouă : „Ilia Muromeț a mers pe drumul din stînga, dar nu s-a îmbogățit".

Cu aceasta faptele de vitejie ale lui Ilia Muromeț au luat sfîrșit.

Și a trăit voinicul viață lungă, o sută cincizeci de ani !

POVEȘTI KALMÎCE

repovestite de V. Velicu

Furtuna în caierele de lînă

N-aș putea spune cît e de atunci. Poate zece ani, poate douăzeci de ani, poate o sută de ani, poate mai mult sau mai puțin. Eu nu am văzut, dar am auzit pe alții spunînd, că trăia odată, într-un bordei, o babă și cu moșul ei, doi bătrîni foarte nevoiași. Erau așa de săraci, că nu aveau absolut nimic, afară de bordeiul lor, vîrît jumătate în pămînt și acoperit cu ceamur și ce se mai găsea deasupra acoperișului, pe care creștea în voie, ca în locurile vraiște și pustii : iarbă, spini, bălării de tot soiul și scaieți, în care își încurcau piciorușele păsărelele din stepă.

Și iată că într-o zi, se oprește pe bordeiul acestor bătrîni un corb. Din întîmplare, se lasă din zbor, tocmai într-un mărăcine, cu spini ascuțiți ca acul. Însîngerîndu-se, începu să strige în gura mare, spunînd vorbe de ocară, împotriva spinilor și a celor doi bătrîni. Omul ieși afară și întrebă :

— Ce-i cu gălăgia asta, pe bordeiul meu ? De ce înjuri și blestemi, nelegiuitule ?

Și corbul, arătîndu-i laba însîngerată, îi ceru cu glas mînios să pedepsească imediat mărăcinele de pe bordei.

— Nici gînd, îi răspunse bătrînul. Ce-ai căutat, aceea ai și găsit. De ce să-l pedepsesc ? Era în dreptul lui să se apere.

Și cînd corbul iarăși începu cu sudălmi și batjocuri, moșul apucă o prăjină lungă și amenințîndu-l cu ea, îi strigă :

— Pleacă mai repede de aici, spurcăciune, rîșniță stricată și blestemată, că te iau acuși la rost cu toroipanul ăsta, de n-ai să te vezi ! Cauți, probabil, păcătosule, rîcă cu lumînarea.

— Așaaa ! Binee ! zise corbul. Ți-o coc eu ție !

Și-și luă zborul, croncănind înfuriat : Carrr ! carrr ! carr ! Iar moșul, uitîndu-se după el, gîndi în sine : „Merita să-l gonesc. Prea s-a purtat ca o haimana. Totuși, ar fi fost poate mai bine dacă nu mă puneam cu el. E un nelegiuit, care aduce numai spaime și strîmtorare tuturor. Sînt sigur c-o să mă urmărească pînă-n pînzele albe. Nu trebuia să suflu în focul nebunului. Cu nebunul nu-i de glumit. Apa doarme, dușmanul însă nu doarme".

Legănîndu-se furios, în văzduh, pe aripi, corbul zbură undeva nu prea departe, unde văzu păscînd iarbă o capră și cu iezii ei. O chemă din zbor :

— Capro ! Căpriță ! Căprițelor !

— Te-am auzit, răspunse capra, uitîndu-se în sus.

— De ce vă amărîți gura, căprițelor, cu iarba pe care o pașteți acum ? Mergeți, mai bine, la bordeiul de colo și o să găsiți pe acoperișul lui un mărăcine verde, frumos și cu muguri fragezi și dulci.

— Mulțumesc foarte mult, meriți toată recunoștința mea și a iezilor, dar pentru toată treaba asta, strigă cît

putu de tare capra, ca să poată fi auzită de corb, de la înălțimea la care se afla, caută pe altcineva. Noi nu facem așa ceva. Stăpînul bordeiului nu ne-a făcut nimic. De ce să-i stricăm acoperișul, urcîndu-ne pe el ? Și cu spinele la fel ? Nu ne amestecăm în casa altuia, nu ne băgăm nasul unde nu ne fierbe oala. Sîntem foarte mulțumiți cu iarba noastră. Drum bun, mai departe !

— Daaa ! Acesta vă e răspunsul ? Bine, bine ! O să vă arăt eu și vouă. O să fiu cu voi mai rău decît o năpîrcă.

Și corbul, înciudat ca un bărzăun zănatic, zbură mai departe, în hohotele de rîs ale căprițelor.

— Carrr ! carrr ! țipă corbul din înălțime, ca dintr-un corn, văzînd sub el pe pămînt o lupoaică ce-și alăpta puii sub o tufă. Și strigînd de acolo, cu voce tare, căută să asmută lupoaica contra caprei și a iezilor ei.

— Lasă-mă în pace ! îi răspunse lupoaica. N-am nevoie. Sînt ocupată cu copiii mei. Nu mi-i a gîlceavă. Mai bine să-ți vezi de treabă și nu mai vîrî zîzanie, c-o să te urască toată lumea.

— Așa ! Așa ! Ah ! O să-ți pară rău. O să-ți porți păcatul.

— Păcatul ? Care păcat ? Pentru că nu-ți fac pe voie ? Pentru că nu mă las patimii care te roade ? Pleacă ! Du-te unde a dus surdu roata și mutu iapa și ține minte că binele cu bine se plătește și răul cu rău se răsplătește.

Cherăind și croncănind înfuriat că nu putuse potcovi lupoaica cu ademenirile lui, corbul zbură la un tabun de cai.

— Hei ! Herghelegiilor ! strigă el către paznici. Vă pierdeți vremea fără rost, ca niște proști, păzind niște

cai cuminți. Lăsați-i să pască singuri și veniți cu mine, să vă arăt o lupoaică. Puneți mîna pe ea și pe puii ei și luați-le blana !

— Lasă-i să trăiască, răspunse cu o voce plictisită unul din păzitori. Au și ei dreptul la viață, ca orice ființă. Nu putem lăsa tabunul nepăzit. Vrei să pierdem caii și să dăm de bucluc cu Noionul ?

Auzind răspunsul herghelegiilor, corbul crezu că înnebunește de necaz.

— Carrr ! carrr ! croncăni el ca un turbat. Sînteți niște proști, nemernicilor. O să mă plîng Noionului.

Și le mai spuse și alte vorbe urîte, amestecîndu-le cu amenințări înspăimîntătoare.

— Și mai tacă-ți, fleanca, afurisitule, țipă la el un argat. Du-te și spune tot ce ți-o place ! Crezi că Noionul nu te cunoaște ? Că nu știe cît îți face pielea ? Că nu ești decît un răutăcios plin de fiere și că nu ești bun decît de răutăți ?

Și în huiduielile paznicilor, corbul zbură la Noion, căruia îi ceru să-i dea pieirii pe argații tabunului.

— Să-i omor ? răspunse, cam acru, Noionul. Dar cine îmi mai păzește tabunul ? Faci dumneata lucrul ăsta ?

— Bine, domnule Noion. Lasă că te fac eu și pe tine fericit, zise țepos corbul, către Noion.

Mînat de o îndărătnică și cumplită încăpățînare în ale răutăților, zbură ca o furtună la niște copii, care păzeau o cireadă de viteluși. Coborîndu-se la ei, le zise cu multă blîndețe în glas :

— Copiilor ! Dragii mei copii ! Ce stați și păziți cu ciomegile niște viței proști ? Copiii trebuie să se distreze

la vîrsta voastră. Iată ici, v-am adus o pisică cu puii ei. Puneți bețele jos și jucați-vă pînă plecați acasă.

— Cum să ne jucăm noi cu pisica ? Să lăsăm viteii ? Să se împrăștie ? Să-i pierdem ? Cu ce față ne-am întoarce deseară, la părinții noștri ?

— Gogomanilor, proștilor. Fugiți, să nu vă văd ! O să vă încondeiez eu bine, la mamele voastre, așa cum numai eu știu.

Și corbul zbură către o casă, unde știa c-o să găsească pe mamele acestor copii. Se coborî și se uită pe fereastră. Înăuntru văzu mai multe femei, cu furcile înfipte în brîu, care torceau lînă, din caierele mari cît niște saci.

— Știți voi, femeilor, că băieții voștri, în loc să păzească viteii, se joacă ? Și mai știți că după ce i-au pierdut și i-au găsit, acum i-au amestecat și nu mai știu care și ai cui sînt ? Fugiți repede, luați cu voi toiegele și băgați-le mintea în cap !

— Lasă-ne în pace ! Avem treburi mai bune de făcut, răspunseră femeile. Uite cîtă lînă trebuie să toarcem, pînă s-o însera. S-or descurca ei, copiii, și singuri.

— Așa vă e vorba ? strigă corbul la ele, mai supărat parcă decît fusese vreodată în viața lui.

După o clipă de gîndire, își zise : „Nu mă las. Trebuie să-i joc pe toți, pe fiecare, la rînd. Pietrele cu care au aruncat în mine o să le vină înapoi, în cap. Cunosc pe cineva care nu se uită la una și la alta și toate le face dintr-o plăcere nelegiuită. Nu ține seamă de nimic, răstoarnă și rupe copacii și pomii, fără alegere, culcă la pămînt rodul plugarului, dezvelește casa săracului, ca și a celui bogat, scufundă corăbii cu femei, cu copii, cu

oameni buni şi răi, la un loc, îngheaţă răsuflarea atît a dreptului cît şi a ticălosului, vine de nu se ştie unde şi se duce; nici el nu ştie unde. Nu-i poate aţine calea nici muntele, nici pădurea, nici apele."

Şi corbul, făcîndu-şi planul să ia lucrurile de-a-ndoasele, acum dete fuga să găsească o furtună, un viscol, o vijelie, un uragan, o trombă terestră, pe cineva din neamul ăsta, adică capabil de orice nemernicie. Gura îi era amară de ură şi de amarnică sete de răzbunare, de parcă ar fi fost otravă. Dînd peste un vîrtej, îi zise :

— Vrei să-mi faci un hatîr ?

— Cu dragă inimă. Spune.

— Du-te pînă în casa de colo ! Ai să găseşti nişte femei torcînd. Distrează-te puţin cu caierele lor.

— Îndată, răspunse vîrtejul.

Şi alergînd într-un suflet, ca un nebun, dete buzna în casa arătată, smulse caierele din brîul femeilor şi învîrtejindu-le cu furie, de mai multe ori, pe hornul sobei, le înnegri mai rău decît cărbunele.

— Vai şi vai ! începură să ţipe femeile, văzînd că nu se mai aleg cu nimic din lîna lor.

Necăjite şi pline de năduf cum erau, aducîndu-şi aminte de copii, puseră mîna pe furcile de tors şi aţinîndu-le calea, le traseră o mamă de bătaie, s-o ţină minte toată viaţa că uneori, şi-au zis ele, e nevoie şi de pedeapsă, pentru ca pedepsele şi exemplele să se prindă mai bine de capul lor.

Supăraţi foc, copiii se răzbunară pe pisică. O goniră şi o chinuiră ca nişte neghiobi, lucru despre care, auzind Noionul, pisica fiind a lui, se făcu foc şi pară.

Ca să-şi verse mînia pe cineva, Noionul ordonă şi el cîte douăzeci şi cinci de lovituri la spate fiecărui paznic al tabunului.

Paznicii, înfuriaţi, hăituiră lupoaica, să o ucidă, lupoaica sfîşie în fugă un ied, iar capra, de spaimă, se repezi la bordeiul bătrînilor, găurindu-i acoperişul cu copitele şi mîncînd, pînă la unul, mugurii şi vîrfurile mărăcinilor.

Şi aşa toate se întîmplară, cum a dorit corbul, nu însă cum a vrut el la început, ci de-a-ndoaselea.

Mulţumit peste măsură de felul cum se desfirase, ca de pe un ghem, cele ce pusese la cale, secătura de corb începu a hohoti de rîs şi a dănţui ca un nebun pe pămînt, în copaci, pe case, pe garduri. Şi atîta a rîs şi a rîs, de i-au plesnit vinele, iar inima i s-a sfărîmat în bucăţi.

Şi a murit ca un ticălos, care nu a cugetat niciodată în lumina minţii şi a inimii, ci în întunericul răutăţilor. A murit ca un nelegiuit, care a umblat toată viaţa numai pe drumuri prăpăstioase, fără a gusta măcar o picătură din mireasma dulce a bătrîneţii şi a omeniei.

Ca un părinte iubitor...

Cîndva, nu mai ştie nimeni cît e de atunci, trăia un han rău, şiret şi lacom. În lăcomia lui, lua tot ce putea şi tot ce găsea, fără alegere, atît de la bogaţi, cît şi de la

săraci, de la neputincioşi şi chiar de la orfani. Era un cîine rău, un şacal, un om lipsit cu totul de omenie.

Şi iată că tot pe atunci, trăia pe pămînturile acelui han şi un orfan, care nu-şi prea îndoia şira spinării în faţa oricui. Părinţii îi muriseră de mult şi nu avea în lumea asta absolut pe nimeni, fie şi o rudă cît de îndepărtată.

Cu toate că nu avea nici un ban, îi suflase, cum s-ar zice, necuratul în pungă, nu voia în ruptul capului să intre în serviciul hanului care, oricum, avea nevoie de argaţi. În cele din urmă, de nevoie, că nevoia frînge chiar şi legea, fu silit să facă ceea ce nu credea să săvîrşească vreodată.

Şi într-o zi se prezentă flăcăul în faţa iurtei hanului. Intrarea în iurtă era păzită, cum ne şi închipuim, de o strajă puternică, care nu lăsa pe nimeni, nu numai să nu intre înăuntru, dar nici chiar să se apropie măcar prea mult de iurtă.

Gonit de strajă din faţa iurtei, nu putu să facă altceva decît să se ducă mai încolo şi să aştepte. Şi aşteptă toată ziua, pînă înspre seară, cînd hanul ieşi din iurtă, ca să respire ceva aer şi să se mai plimbe puţin, primprejurul ei.

Văzîndu-l, flăcăul îi ieşi înainte şi salutîndu-l pînă la pămînt îl întrebă :

— N-aţi vrea, mărite han, să mă luaţi în slujba dumneavoastră ?

Hanul, după ce-l privi lung şi-l măsură din cap pînă-n picioare, îi răspunse :

— Mai întîi, mă uit la tine şi văd că încă nu eşti un om deplin. Apoi, pe lîngă asta, mai eşti şi atît de sărac, că n-aş da nici doi bani pe tine.

Flăcăul îi întoarse vorba :

— Sărăcia nu-i o lipsă, măria ta, nu-i patimă, nu-i desfrîu, nu-i viciu, nu-i lucru de ruşine.

— De, văd că eşti bun de gură, băiete, îi răspunse hanul. Să nu fie cumva numai gura de tine. Şi, după o clipă de tăcere, continuă : Uite ce. O să te tocmesc. Numai că, trebuie să ştii, eu sînt un om liniştit, un om bun şi blajin. N-aş vrea să am neplăceri cu tine. Pe oamenii răi şi supărăcioşi nu-i pot suferi. De aceea, te angajez, te iau la lucru, dar cu o condiţie : să nu te superi niciodată, orice s-ar întîmpla. Şi care din noi doi, am spus că eu sînt un om liniştit, s-o supăra, mai adăugă hanul, aceluia să i se taie de pe spate, trei curele, late de cel puţin două degete.

— Bine, a spus flăcăul. Să fie aşa cum ai spus măria ta.

Şi începu imediat, chiar din ceasul acela, slugăreala. Lucră o zi, lucră două, lucră trei zile fără odihnă, nemîncat şi nebăut, că hanul dăduse ordin straşnic să nu i se dea nimic de mîncare. Istovit de puteri, după a treia zi, tînărul se întîlni cu hanul, ca din întîmplare.

— Cum îţi merge, flăcăule ? Parcă ai fi supărat ?...

— Eu ? răspunse flăcăul. Nici prin gînd nu-mi trece.

Şi hanul trecu mai departe ca să-şi facă plimbarea obişnuită împrejurul iurtei. În timpul ăsta, flăcăul nostru îşi găsi şi el de lucru în iurtă. Şi văzu cît e de bine de trăit într-o iurtă de om bogat. Pe jos numai covoare stropite cu apă de trandafir. Pe pereţii spoiţi cu var, că iurta era făcută dintr-un schelet de nuiele împletite frumos şi acoperită cu o pîslă groasă, se găseau o mulţime de vestminte

scumpe, arme, podoabe femeiești și multe sfătuiete de aur și de argint. Acolo îl află hanul la întoarcere.

— Să știi, flăcăule, că-mi pare bine să te găsesc aici. Crede-mă că pe altul, dacă mi-ar fi intrat în iurtă, fără aprobarea mea, m-aș fi făcut foc. Chiar mă gîndeam la tine. Vreau să-ți dau o altă însărcinare, pentru care nu găsesc nici o slugă mai bună decît tine. Ascultă ! Iată despre ce-i vorba : Am un cal care mă costă un sac de aur. Țin foarte mult la el. De la un timp însă, s-a prea îngrășat. Aș vrea să mai slăbească. De aceea, m-am gîndit că eu, pe deoparte, am să-l călăresc pînă o să-l fac tot numai o spumă ; iar tu, pe de altă parte, o să-l bușumezi bine și în continuu, pînă îmi vine iar rîndul mie să-l încalec. Și așa, cînd tu, cînd eu, cred sigur că o să-l slăbim.

— Și cam cît crede măritul han că trebuie să facem lucrul ăsta ? Dar în gînd își zise : „Hanul nu se poate nici urca pe cal, dar încă să-l mai și călărească pînă l-o înspuma. Ce-mi spune el, e ca să mă îmbrobodească. Văd bine c-o să trebuiască să-i bușumez calul neîncetat, fără odihnă, pînă ori moare calul, ori plesnesc eu, că de venit, dacă încep eu treaba, el n-o să vină niciodată să încalece calul.“ Hanul, care cîntărea pe puțin douăzeci de puduri [1] și calul de vreo zece ori pe atît, rîse și răspunse cu blîndețe :

— Fără numărătoare, dragul meu. Tu o să-l bușumezi și eu o să-l călăresc, pînă o să slăbească, pînă i s-o topi toată grăsimea de pe el. Pe urmă îi dăm pace.

[1] Pud = unitate de greutate (16,380 kg)

— Şi de cînd începem ?

— Chiar de-acum.

— Şi cine începe întîi ? Măria ta, cu călăria sau eu cu bușumatul ?

— Bineînțeles că tu. Dă fuga la grajd și începe numaidecît treaba. Şi nu te opri pînă nu vin eu.

Tînărul, văzînd că hanul nici gînd nu are să se dea în vorbă şi despre mîncarea lui, era gata-gata să-i sară mușțarul. Dar, aducîndu-şi aminte de învoiala ce o făcuse cu el, se stăpîni zicîndu-şi : „Bagă de seamă, băiete, ce faci şi ce vorbeşti. La mînie să fii puțin zăbavnic. Aşteaptă. O să-i vină şi lui sorocul, ca să-şi ia plata cuvenită. Mişelia, răutatea, strîmbătatea, suferințele nedrepte cer răzbunare."

Şi mergînd la grajd, începu numaidecît să-l bușumeze cu un şomoiog de paie, aşa cum îi poruncise stăpînul lui. După două zile de masaj încontinuu fără răgaz şi fără să pună ceva în gură, văzu însă cu groază că iubitul şi scumpul cal al hanului, nici gînd nu avea să slăbească. Ba, i se părea, că chiar se mai îngrăşase.

— Nu cumva eşti supărat, flăcăule ? îl întrebă hanul, cînd trecu şi el, în sfîrşit, pe la grajd, cam în ziua a treia.

— Bănuieşti că aş fi ?

— Parcă, da.

— Te înşeli, înălțate han. Sînt voios şi neobosit, ziua şi noaptea, fără odihnă, fără mîncare.

Şi în timp ce hanul îşi admira calul şi rîdea în sinea lui, de cum se chinuia sluga să-l slăbească, tînărul scoase din cingătoare un cuțit îndoit la vîrf, ca un cosor. Mai trase din cingătoare şi o piatră lată, o cute. Scuipă pe

piatră și începu să dea cuțitul pe ea, cînd pe o parte, cînd pe alta. Din cînd în cînd îi mai încerca gura cu degetul, să vadă dacă e destul de ascuțit. La urmă, cînd crezu el că taie ca briciul, îl arătă hanului și, ca să-i dea o dovadă de cît e de iute la tăiat, începu să cresteze cu el tot ce găsea : lemne, pietre, sticle, să taie fire de păr, de sfoară și de paie, ba chiar și funii groase cît mîna, dintr-o dată.

— Și ce vrei să faci cu custura asta, băiete ? îl întrebă hanul, privind nedumerit și cu sfială la vîrful de oțel al cuțitului, așa de ascuțit, de i se părea că-i taie vederea.

— Cred că în loc să mai bușumez calul, măria ta, o să-l slăbesc mult mai repede, dacă după ce o să-l spintec, o să mă apuc să-i rad pe dinăuntru toată grăsimea. Pun rămășag că-l fac mai slab decît un ogar.

— Ce, ce ? Ai căpiat, băiatule ? sări în sus hanul, speriat, înroșindu-se ca ardeiul. Vrei să ai de furcă cu mine ?

— Adică, cum ? Nu cumva ești supărat, măria ta ? îl întrebă flăcăul, văzînd cum îi tremurau picioarele și i se zbătea carnea pe el, ca urechile unui pește, pe uscat.

— Aș ! Nu, nu, răspunse hanul, revenindu-și în fire. De ce ? Pentru ce ? Din contra, sînt vesel. Sînt foarte mulțumit de tine. Și pentru că ai muncit destul pînă acum, socotesc că e vremea să te mai odihnești și tu oleacă. Numai, aruncă cuțitul acela încolo. Lasă calul. Dă-i bună pace. O să slăbească el și singur. Și flăcăul plecă să se hodinească, iar hanul să se sfătuiască cu soția lui, să vadă ce au de făcut.

— Nu-l mai pot suporta pe argatul ăsta. Mor, spuse el soției sale. Era gata, gata acum vrun ceas să mă ardă, diavolul, să mă prindă cu vorba. Nu se mai poate trăi cu

el, mai adăugă hanul plin de năduf, către soţia sa. Trebuie să ne descotorosim de satana, să-l trimitem undeva. Uuff ! oftă hanul cu mare amărăciune în suflet. În cele din urmă, după o noapte de nesomn, hanul şi soţia lui hotărîră să-l trimită cu cîţiva saci de grîu, ca să-l macine la moara de unde nu se mai întorcea nimeni, din cei care nimereau acolo.

Şi a doua zi, chemîndu-l hanul la el, îi zise :

— Trebuie să pleci imediat la moară, ca să macini cîţiva saci de grîu. Căruţa e încărcată. Caii sînt înhămaţi. Sui numai pe capră şi dă bici cailor.

Fără multă vorbă, flăcăul sări ca un arc pe capra căruţei, dete gură cailor şi o porni în trap la moară, ducînd cu el, fără să ştie, zece saci de cenuşă, în loc de grîu.

Cînd ajunse la moară, Sarsailă şi cu alţi spiriduşi îl primiră în triumf, cu braţele deschise, ca pe o rudă mult-iubită şi multaşteptată. Unii, care-l mirosiseră de departe, îi ieşiră în cale cu mult înainte de a ajunge la moară, alţii îl întîmpinară în poarta morii şi încă o mulţime de alţi spiriduşi, de la ferestrele morii, băteau veseli din palme şi-i trimiteau sărutări din vîrful degetelor.

Era în asfinţitul soarelui. Orizontul începu să devină tot mai sur. Nu trecu mult şi peste moară şi peste toată împrejurimea dete năvală o noapte întunecoasă, străpunsă din cînd în cînd de ţipete înfricoşătoare de bufniţe, de cucuvele şi de grohăit de dihănii.

Pe la miezul nopţii, cînd totul în natură se odihneşte în somnul cel mai greu, marele tartor al spiriduşilor veni la băiatul nostru, care încă nu dormea, ci stătea în căruţă,

cu mîinile sub cap, întins pe sacii de cenușă și fermecat de frumusețea cortului albastru de deasupra lui, împodobit cu constelații în chip de liră, de car, de lebădă, de scorpion, de vultur, de taur și alte altele pe care, din cîte știa el, nu le putea asemui cu nimic. Și marele tartor îl întrebă cu ton aspru, după ce dădu cu un băț cîteva lovituri într-unul din sacii din căruță :

— Ce dorești de la noi, băiete, cu cenușa asta ?

— Cenușă ? răspunse băiatul, sărind din căruță, și punînd mîna pe bici. Nu cumva îmi cauți pricină cu lumînarea ?

— Tocmai pe mine, măi pezevenchiule, ți-ai găsit să mă înșeli ? Și, fără a mai spune ceva, îl înșfăcă pe băiat de ceafă, încercînd să-l tragă după el și să-l lege de roata morii.

Băiatul însă, care nu era nici prost, nici fricos, nici lipsit de putere, un becisnic cum s-ar zice, se smuci din mîinile lui și scoțînd amînarul și cremenea din buzunar, începu să împrăștie în jurul lui un nor de scîntei orbitoare. Toate dihăniile înfricoșîndu-se grozav, că de nimic nu se temeau mai mult ca de lumină, începură să se roage :

— Vai, omule ! Vai, de noi ! Ai milă și stinge lumina ! O să te lăsăm în pace. N-o să se atingă nimeni de tine. O să-ți încărcăm sacii cu cea mai fină făină, albă ca zăpada.

Flăcăul, care nici nu se aștepta decît la așa ceva, îi mai ținu un pic sub groaza scînteilor ce săreau din amînar, pînă își văzu carul încărcat cu saci de făină fină, mai albă decît zăpada. După aceea, înhămîndu-și caii, porni la drum, acolo de unde venise.

Cînd se crăpă de ziuă, era înapoi la han. Auzind hanul și soția lui că se întoarce sluga pe care o trimisese, cu gîndul de a nu se mai întoarce niciodată în lumea aceasta, rămaseră înlemniți de spaimă și de supărare.

— Uite, uite ce băiat! Bravo lui! bîlbîi hanul, cînd văzu ce-i adusese sluga, în locul sacilor de cenușă. Îs tare mulțumit de tine, flăcăule. Du-te acum, că-i fi obosit și flămînd și taie o oaie, pentru prînz, din turma mea.

— Pe care? îl întrebă tînărul că știe măria ta cum spune poporul: „Cine întreabă nu greșește."

— Care o să se uite la tine, pe aceea s-o tai.

Răspunsul hanului își avea tîlcul lui, că și-a zis el, hanul: „Oile de obicei stau cu capul în jos, nu se uită la oameni, așa că băiatul, după porunca mea, n-o să-mi strice nici o oaie."

Numai că, băiatul, luînd un smoc de fîn proaspăt și mirositor, merse la ușa saivanului, unde erau închise oile și începu a le chema: șuk! șuk! șuk! Oile, simțind mirosul fînului proaspăt, alergară buluc la el, la ușa saivanului, ridicînd capul în sus, spre smocul de fîn, pe care flăcăul îl ținea sus, în mînă. Și ca să-l supere pe han, tăie toate oile, toată turma, pentru că toate se uitaseră la el.

Cînd văzu hanul prăpădul ce-i făcuse sluga, crezu că înnebunește. De supărare, și mînie, și de frică, se făcuse galben-vînăt la față.

— Vai de mine și de mine! Ce mi-ai făcut? se văita hanul. Ce mi-ai făcut, ticălosule? țipă el la flăcău.

— Ce să fac? Nu ți-am făcut nimic. Am făcut ce mi-ai poruncit. Nu mi-ai spus să tai oaia care s-o uita la

mine ? Așa am și făcut. Toate pe care le-am tăiat s-au uitat la mine, cînd m-au văzut cu smocul de fîn proaspăt în mînă, de parcă aș fi fost cine știe cine.

— Vai de mine și de mine !

— Oare te-ai supărat, mărite han ?

Și hanul, aducîndu-și aminte de învoiala ce o făcuse cu sluga, zise :

— De ce, de ce să mă supăr ? Deloc. Apucă-te mai bine și pregătește, cum vei ști, carnea asta, ca să nu se strice.

Și apucîndu-se flăcăul, pregăti un ospăț, cum nu se mai văzuse niciodată la curtea hanului : șulium (carne fiartă pînă se face bulion), pilaf gras, cu hălci mari de carne în el, apoi oi și berbeci fripți în frigare deasupra jărateculuí. A fost mare bucurie în ziua aceea, la curtea hanului, pentru toate slugile lui.

Hanul și soția lui avură iar o noapte de nesomn, sfătuindu-se cum să scape de argatul lor. Din cîte planuri făcură în noaptea aceea, alese unul care i se păru mai potrivit. Și anume, să-l trimită după lemne, într-o pădure necălcată pînă atunci de picior de om, numită Pădurea Adormită, în care hălăduiau uriași urși sălbatici.

Dădu ordin și flăcăul plecă, de cum se lumină de ziuă.

După o bucată de vreme, ajunse la pădure. Pădurea era așa de mare, că i-ar fi trebuit cuiva mai multe vieți de om ca să poată număra toți copacii.

Pădurea stătea neclintită, ca de piatră. Nici o frunză, nici o rămurică, nici un firicel de iarbă nu se mișca în ea. Toate păsările cerului fugiseră.

Încet, încet, flăcăul pătrunse cu căruța, pînă într-un loc potrivit, pentru ceea ce avea de făcut. Dejugă boii și începu să taie un copac. Îndată însă se văzu înconjurat de mai mulți urși mai mari decît caii.

— Ei, ce-i cu tine, flăcăule ? Ce cauți aici ? îl întrebă unul din urși, cu un glas mai mult mormăit decît vorbit.

— Nimic, răspunse băiatul puțin încurcat. Am venit să vă fac o vizită și să vă aduc ceva de mîncare. O să-mi faceți o mare cinste dacă o să primiți în dar de la mine acești doi boi, cu care am venit. Sînt ai voștri. Poftă bună !

Urșii se uitară mirați unul la altul și după ce mormăiră ceva între ei, zise un altul :

— Uite ce, tinere. Noi știm de ce ai venit în pădurea noastră. Dar pentru că ne-ai adus un dar, așa de frumos, o să te lăsăm în pace. Darul cere alt dar. De aceea îți spunem să-ți vezi de treaba ta, pentru care ai venit, după cum și noi o să ne vedem de treaba noastră. Noi nu sîntem cărpănoși.

— Să trăiți, boierilor, și să vă fie de bine, îi răspunse flăcăul, ridicîndu-și căciula și salutîndu-i voios, pe toți, pînă la pămînt.

Și așa, în timp ce flăcăul tăia lemne și-și încărca căruța, urșii se așezară la masă și-i traseră o mîncare ca la o cuhnie [1] de padișah. După aceea, îngreuiați de carnea pe care o mîncaseră, de-abia mișcîndu-se, se traseră mai încolo și se dădură somnului sub un copac. Iar tînărul argat, după ce-și încărcă căruța cu vîrf, trezi din

[1] Cuhnie — bucătărie.

somn pe doi din cei mai mari urși, îi înjugă în locul boilor și o porni la drum, înapoi.

— Ho ! Ho-ho ! strigă el la urși, cînd intră în curtea hanului. Prevăzător însă se ascunse în dosul căruței. Hanul și soția lui săriră ca fripți din pat, cînd îi auziră gura. Se făcură negri ca pămîntul și, de atîta supărare, nu mai puteau nici să vorbească și nici să se uite unul la altul măcar. În cele din urmă, cuprins de furie, hanul înșfăcă din colțul iurtei, unde-și ținea armele, un hanger încovoiat și cu el în mînă, se repezi afară, ca un disperat, strigînd în gura mare :

— Stai, unde ești, să-ți arăt eu ție, nemernicule, banditule ! Unde ești, să te învăț cu minte, hoțomanule !

Și căuta cu ochii în toate părțile, să-și vadă nemernica lui slugă.

Urșii, speriindu-se de han, bufniră ca o furtună în iurtă, iar hoțomanul de argat, ieșind din spatele căruței, se repezi și el în iurtă, cînd o auzi pe soția hanului strigînd îngrozită, după ajutor.

— Ce-i aici ? Ce s-a întîmplat, măria ta ? îl întrebă el pe han, cînd îl văzu intrînd în iurtă, tot așa de furios cum ieșise afară. După cine strigai așa de îngrozitor, de ai spăimîntat pînă și urșii ? Nu cumva după mine ? Nu cumva ești supărat pe mine ? Parcă mi-ai spus odată că ești un om liniștit, blajin...

La vorbele astea, hanul se potoli ca prin farmec și se muie ca ceara.

— Vai de mine ! răspunse el. Nici nu mă gîndesc. Se poate ? Cum era să strig la tine, cu supărare, la un argat atît de vrednic ca tine ? Tu, băiatule, ești o comoară la

casa omului. Și, după ce dădu drumul unui oftat adînc și prelung, adăugă liniștit : Acum, după ce ai să faci ordine cu urșii și cu lemnele ce le-ai adus, o să mergi la grajd și o să cauți să înveți la călărie un cal tînăr, pe care încă nu l-a încălecat nimeni.

Calul era cunoscut de toți ca un cal iute, rău și sălbatic, gata a omorî pe oricine s-ar fi apropiat. Făcea gropi în pămînt și scotea scîntei din ochi.

Lumea credea că în pielea lui se ascunde însuși hanul. După ce-și aranjă treburile, flăcăul luă o bîtă zdravănă de corn și intrînd pe furiș în grajd, dintr-o săritură, fu pe spatele calului. Își vîrî o mînă în coama calului și cu cealaltă mînă începu să-l bată groaznic cu ciomagul.

Calul sări mai întîi în două picioare, se trînti apoi la pămînt, iar se sculă, iar se trînti, se tăvăli, se învîrti pe loc, sforăi ca o dihanie înspăimîntătoare, zvîrli cu picioarele de dinapoi pînă în podele, mușcă și sfărîmă stănoagele și ieslea, făcu, în sfîrșit, tot ce putu, ca să scape de dușmanul din spatele lui. Flăcăul însă îl lovea unde apuca : peste cap, peste coaste, peste gît, peste bot. Bătea în cal ca la fasole, de ieșea praful din el, ca dintr-un sac colbăit.

În cele din urmă, calul se liniști. Tînărul descălecă și după ce-i dete o mînă de fîn, îl bătu prietenește pe gît și-l mîngîie pe coamă.

Merse apoi la han, să-i spună ce făcuse. Intrînd în iurtă, nu-i venea să creadă ce-i vedeau ochii. Hanul, în mijlocul iurtei, tăvălindu-se pe un covor, se văita de mama focului, frecîndu-și mai cu seamă capul și șalele.

Cu părul smuls, cu nasul zdrobit, cu buzele umflate și plesnite, cu o mulțime de cucuie cît pumnul în cap, cu șalele și coastele rupte era făcut piftie. Deși îl văzu în ce stare era, flăcăul nici nu clipi din ochi. Se făcu că nu vede nimic, că nu aude nimic, că nu știe nimic.

— Mărite han, se adresă el prăpăditului din mijlocul iurtei, am făcut întocmai cum mi-ai poruncit. Calul acum e blînd ca un miel. Îl poate călări și un copil. Aștept să-mi dai altă poruncă.

— Bine, îi răspunse hanul, cu o voce stinsă, ca a unui om gata să-și dea sufletul. O să vedem. Deocamdată, du-te să nu te mai văd ! Du-te la oi, dacă mai este vreuna, du-te la capre, du-te la vaci, rupeți-ai gîtul, să ți-l rupi, ticălosule, nemernicule, păcătosule !

Flăcăul se făcu iar că nu vede, nu aude, nu înțelege nimic. Ieși afară, dar în loc să se ducă, unde-l trimisese hanul, se strecură în dosul iurtei și printr-o tăietură făcută cu cuțitul cel ascuțit, privi cum se sfătuia hanul și cu soția sa.

— Ce-o să ne facem oare, cu îndrăcitul ăsta de argat ? îl auzi el pe han, vorbind către ea. Nu vezi în ce hal m-a adus ? M-a zdrobit ca în piuă. Pînă la urmă, o să mă și omoare, hoțomanul.

— Să fugim, răspunse femeia. Să plecăm, să ne luăm lumea în cap. Nu ne putem pune cu el. Și se hotărîră să lase tot ce aveau, toată averea lor și să fugă chiar la noapte unde i-or duce ochii.

— Luăm cu noi, îl mai auzi pe han, spunîndu-i soției sale, numai cele două cufere, pline cu aur și bijuterii.

Veni și seara. Întuneric peste tot. Tăcere și liniște în toate părțile. Tînărul, mai înainte ca hanul și soția lui s-o ia la fugă, intră nevăzut în iurtă și se ascunse în unul din cuferele despre care vorbiseră stăpînii lui.

Pe la miezul nopții, hanul ieși afară, aduse un cal, încărcă pe el cele două cufere și ținîndu-se, el de un cufăr și soția lui de celălalt cufăr, goniră pe lîngă cal, fără încetare, pînă se crăpă de ziuă. Cînd se lumină bine, văzură că ajunseseră într-o vale largă, prin care curgea un rîu, cu malurile pline de păpuriș și tufișuri dese.

— Uf ! scoase din piept hanul un oftat de ușurare, de parcă ar fi adus el în spate, pînă acolo, cele două cufere. Bine că am ajuns pînă aici. Să ne odihnim puțin ș-apoi o să avem destul timp ca să ne gîndim, cum să scăpăm de drăguțul nostru de argat.

— Pînă n-om auzi că-i cu mîinile pe piept, nu ne putem întoarce în casa noastră, zise soția hanului.

— Știi, se bucură hanul, că unul din cufere e fermecat ? Ce-ar fi să-l întrebăm ?

— Întreabă-l tu, zise soția. Eu o să ascult, să aud ce spune.

— Vreau să ascult și eu, zise hanul.

— Atunci ascultăm amîndoi, și-și apropiară urechile, tocmai de cufărul în care era ascuns flăcăul.

— Cufere, zise hanul, spune-mi, te rog, o să scăpăm noi vreodată de afurisitul nostru de argat, care aproape ne-a băgat în mormînt ?

— Nici să vă gîndiți, la așa ceva, îi răspunse din cufăr „afurisitul de argat". Argatul e pe urmele voastre.

Fugiți, cît mai repede la rîu și ascundeți-vă în păpuriș, că altfel e rău de capul vostru.

Înnebuniți de spaimă, nemaiștiind ce fac, hanul și soția lui lăsară totul baltă și, mai iute decît niște iepuri goniți de copoi, fugiră pînă la rîu, ascunzîndu-se în păpurișul lui.

— Stați ! Stați pe loc ! Nu fugiți, păcătoșilor ! strigă flăcăul, ieșind din cufăr, după ei, cînd fugeau. Și apoi, mai tare, cînd se mai depărtaseră, făcînd pîlnie din palme : Lasă că vă arăt eu vouă ! Vă învăț eu minte, strigoilor ! M-ați prigonit și ați arat cu plugul, pînă acum, pe spinarea mea !

După ce flăcăul nostru îi văzu pe han și pe soția sa pierzîndu-se în păpurișul rîului, luă calul de căpăstru, cu cele două cufere în spinare și o apucă în sus pe coasta dealului, gîndind : „Am făcut eu oare bine, de i-am lăsat în pielea goală, pe oamenii aceștia ? Nici nu mai încape vorbă, își răspunse tot el. I-am despuiat, pe bună dreptate. Adică de unde au ei aur, argint, platină, diamante, chihlimbar și celelalte giuvaericale ? Aur este destul în Siberia, platină în Urali, chihlimbar pe malurile înghețate ale Balticei, dar nu aici. Brățările, egretele, acele de cap, inelele, cerceii, colierele, mărgelele, figurinele și trabucele de chihlimbar de unde le au ? Au crescut oare în pămînturile hanului, cum cresc ciupercile și pelinul amar al stepei ? Nu. Toate astea sînt lacrimi, sînge și osteneală omenească. Toate trebuie întoarse, trebuie date acelor care au plîns și au ostenit pentru ele. Toată această bogăție jecmănită din toate părțile și în toate chipurile, astăzi, sînt un adevărat jar cumplit pe capul lor.

O să mă întorc la kibitca[1] mea și o să-i dăruiesc fiecărei fete din cătun cîte un inel scump. O să-i ajut pe tinerii căsătoriți, cumpărîndu-le oi, capre, cai și kibitce. O să alin bătrînețele oamenilor care nu mai pot munci. O să-i îmbrac pe cei goi, o să-i satur pe cei flămînzi, o să-i caut pe cei bolnavi, o să-i cercetez pe cei închiși, în temnițe fără temei, o să dau oricui mi-o cere ceva drept, cît voi putea și cît voi avea. Nu voi întreba niciodată pe cel care are nevoie de ajutorul meu, cine este și de unde este.

El e un om și e fratele meu. A nădușit, dimpreună cu toți obiditții din stepă, ca să umple cu aur și pietre scumpe sipetele acestui han."

Nu apucă să-și termine bine gîndurile și să ajungă în vîrful dealului, că-l și opriră niște străji străine, care-l întrebară :

— Cine ești tu ?

— Sînt omul cu „Cufărul Ghicitor".

— Și ce ghicește cufărul tău ?

— Ghicește, răspunse fiăcăul, ce a fost, ce este, ce are să fie și dă și leacuri pentru orice boală.

— Mare bucurie ne-ai făcut, măi băiatule, dacă e cum spui. Și mai mare bucurie o să faci stăpînului nostru. Nu mai vorbim de ce noroc a dat peste tine. Vino cu noi, să te ducem la stăpînul nostru, care are o fată foarte bolnavă. Nimeni n-a putut-o lecui pînă acum. Și pentru că o iubește mult de tot, hanul, stăpînul nostru, s-a hotărît s-o dea de soție aceluia care o va vindeca.

---

[1] Kibitcă — locuință pe roate, cum aveau nomazii, ca să se poată mișca dintr-un loc în altul.

— Ce boală are fiica mea, flăcăule, și cum se poate vindeca ? îl întrebă hanul, cînd ajunse în fața acestuia.

— Numaidecît o să aflăm, mărite han.

Și flăcăul se dădu lîngă unul din cuferele din spinarea calului și se făcu a asculta cu mare atenție. Trecu apoi la celălalt cufăr și iar se făcu a asculta cu mare atenție.

— Spune, spune ceva ? îl întrebă hanul.

— Da, măria ta. Iată ce mi-au spus cuferele fermecate : Mi-au spus că în tufărișul și păpurișul rîului din vale, și arătă locul cu mîna, se găsesc ascunși o zgripțuroaică și un vraci care a trimis boala cea grea peste fiica măriei tale. Trebuie prinși și goniți în Pădurea Adormită, dacă vreți să vi se însănătoșească fata.

Numaidecît hanul trimise cîteva sute de ostași, cu poruncă de a-i prinde și a-i goni în Pădurea Adormită.

Dar cu toate căutările ostașilor, nu putură da cu nici un chip de urmă vraciului și a zgripțuroaicei. A doua zi, hanul dădu ordin să se dea foc stufărișului, din mai multe părți deodată. Malurile rîului erau un fluviu de foc, de dogoreală și de spuză fierbinte.

Nemaiavînd încotro, hanul și soția lui ieșiră din ascunzătorile lor și, cum erau grași și plini de nămol, semănau mai mult a bivoli decît a oameni.

Îndată o strajă anume alcătuită îi luă din urmă și-i goni cu bicele, pînă îi vîrî în Pădurea Adormită, în care trăiau urși uriași și sălbatici, pădure fără cărări și din care nu se putea vedea nici cerul, nici soarele.

Norocul tînărului că între timp fiica hanului se însănătoși. Hanul puse minunea pe seama tînărului și a celor

două cufere fermecate, iar flăcăul nu avea nici un motiv să-i spună că se înșeală.

— Fie, așa cum mi-am dat cuvîntul, îi zise hanul. Îți dau fata de soție, îți dau cai, covoare și bijuterii. Îți dau sfetnici destoinici și ostași cu căpitani viteji. Pune în mîna ta și inelul acesta împărătesc, ca să știe lumea că ești ginerele hanului, stăpînitor în stepa peste care iarna se gonesc tînguitor viscolele nordului și toamna, norii cenușii se lasă pînă-n vîrfurile ierburilor.

Și și-a luat tînărul soția și s-a întors cu mare alai în locurile părinților și străbunilor săi și a fost tuturor părinte iubitor și bun. Și cuvîntul pe care și l-a dat și l-a ținut cu sfințenie, ca un jurămînt, împărțind poporului nu numai bogăția din cele două cufere, ci și pe aceea adusă de la socrul său, neoprindu-și nici măcar „un măr pentru setea sa", cum spune proverbul. A dat totul, pînă la cămașă.

repovestite de Ilie Bădicuț

Elefantul, Hipopotamul și Iepurele-frînghier

Trăia odată un Iepure-frînghier. Împletea frînghii, le vindea și trăia din ce agonisea.

O dată, Iepurele a împletit o funie lungă-lungă și a tîrît-o în pădure. În întîmpinare îi iese Elefantul.

— Elefantule, hai să ne măsurăm puterile să vedem care e mai tare, zise Iepurele.

— Cum așa ? se miră Elefantul.

— Uite-așa : tu apuci de un capăt, eu de celălalt și fiecare o să tragă înspre el, îl lămuri Iepurele. Cine-l trage pe celălalt primește o sută de escudos.

Elefantul nu-și credea urechilor.

— Cu mine ți-ai găsit tu să-ți încerci puterile ?

— Aha ! îl zădărî Iepurele.

— Va să zică tu crezi că o să mă dai gata ? ! se miră Elefantul mai departe.

— Da, da ! repetă Iepurele. Ține de funie, iar eu alerg să apuc de celălalt capăt. Cînd voi zvîcni, să tragi !

Iepurele îi dădu Elefantului un capăt al funiei, iar el alergă prin pădure spre fluviu. Acolo îl găsi pe Hipopotam.

— Prietene Hipopotam ! îl strigă Iepurele. Ia vino încoace, am să-ți spun ceva.

— Ce ai cu mine ? întrebă Hipopotamul.

— Vezi funia asta ? Hai să ne încercăm puterile. Dacă mă tragi în apă, eu îți dau o sută de escudos, iar dacă te trag eu pe tine pe mal, ai să-mi dai tu mie.

— Ascultă, Iepure ! zise Hipopotamul. Tu ești în toate mințile ? Tu să mă tragi pe mine din apă pe mal ?

— Da, da ! îi aruncă Iepurele vorbele.

— Bine, fie. Dă-mi funia.

— Ține-o ! Eu alerg la capătul celălalt. Cînd voi zvîcni, să tragi.

Iepurele dădu fuga în pădure, apucă cu amîndouă lăbuțele de mijlocul funiei și zvîcni.

Elefantul și Hipopotamul începură să tragă de funie, fiecare înspre el. Mult timp nici unul nu izbuti să-l întreacă pe celălalt. Ba-l trăgea Elefantul pe Hipopotam pe mal, ba Hipopotamul îl trăgea pe Elefant înspre fluviu. Iar Iepurele ședea în pădure lîngă funie și urmărea întrecerea. Cînd văzu că funia s-a întins, trase cu cuțitul și o tăie pe din două.

Luați pe neașteptate, Elefantul se dete peste cap, iar Hipopotamul plescăi zgomotos apa. Bietul Elefant se lovi atît de tare cu capul de un copac, încît își pierdu cunoștința. Iar Hipopotamul, prăvălindu-se de pe mal, ridică asemenea talazuri pe fluviu, că toți crocodilii aflați pe aproape fură azvîrliți pe uscat.

A doua zi, și Elefantul și Hipopotamul porniră iavaș-iavaș la vraci să-și oploșească rănile. Acolo se întîlniră.

— Oh, niciodată n-aș fi crezut că Iepurele e atît de puternic ! se jelui Hipopotamul. Ieri însă ne-am măsurat puterile și cît pe ce să mă dea gata.

— Stai oleacă ! zise Elefantul. Pe mine la fel ! Da' Iepurele să fi fost oare ?

Mai vorbind, mai iscodind, dintr-una-ntr-alta, Elefantul și Hipopotamul pricepură că Iepurele i-a tras pe sfoară și se juruiră să se răzbune.

— Numai să se arate el în pădure ! zise Elefantul. Am să-l prind și n-o să-mi scape viu.

— Să-ncerce numai să se apropie de fluviu, zise Hipopotamul. Cum îl văd, îl înec !

În timpul acesta, Iepurele-frînghier, ascuns în tufiș, auzi toată tărășenia. Dete fuga acasă și prinse să se gîndească ce să facă, ce să dreagă. Nici vorbă, bani n-o să mai vadă nici de la Elefant, nici de la Hipopotam. Atîta pagubă ! Numai de-ar scăpa cu viață !

Se gîndi ce se gîndi și plecă în pădure. Acolo găsi o capră moartă pe care o jupui. Pielea caprei era bătrînă, roasă de viermi și furnici. Iepurele se vîrî în ea și se făcu dintr-o dată aidoma unei capre bătrîne, atît de îngălată, că-ți era silă să te și uiți la ea.

Iepurele se apropie de fluviu, iar Hipopotamul, de cum îl zări, îl întrebă plin de mirare :

— Ei, Capră, ce-ai pățit ?

— Din pricina vrăjilor Iepurelui, răspunse acesta. Știe un descîntec înfricoșător Iepurele ăsta. Cum îl supără cineva, pune viermii și furnicile să-l roadă. Vezi cum a ajuns pielea mea ? !

— Ascultă, zise Hipopotamul speriat. Dacă-l întîlnești cumva pe Iepure să-i spui că nu-i port nici o supărare. N-are decît să vină la fluviu cînd i-o plăcea. Eu am să fiu tare bucuros.

— Bine, am să-i spun ! răspunse Iepurele de sub pielea de capră. Și plecă în pădure. Acolo dete peste Elefant.

— Ascultă, Capră ! Ce e cu tine ? Nu ți-a rămas nici un locșor nevătămat, se minună Elefantul.

— Numai Iepurele e de vină. L-am supărat puțin nu de mult și uite ce blestemăție a aruncat pe mine. A rostit un descîntec înfricoșător și de atunci viermii și furnicile îmi rod pielea...

— Știi ceva, Capră ? zise Elefantul speriat. Dacă-l vezi pe Iepure, spune-i că nu sînt supărat deloc pe el. N-are decît să zburde prin pădure cît i-o plăcea.

— Bine, bine ! răspunse Iepurele de sub pielea de capră. După aceea alergă acasă, azvîrli pielea găurită și porni spre malul fluviului.

Văzîndu-l, Hipopotamul se tulbură.

— Ah, iată-l pe viteazul nostru, bălmăji acesta. Ți-a spus bătrîna Capră că mă bucur ori de cîte ori te văd ?

— Dacă te bucuri, plătește o sută de escudos, răspunse Iepurele. Doar te-am învins, nu-i așa ?

— Mai încape vorbă ? se grăbi Hipopotamul să-i facă pe plac.

Și vrînd-nevrînd, îi plăti Iepurelui o sută de escudos.

De la Hipopotam, Iepurele plecă în pădure să-l găsească pe Elefant.

— O, prietenul meu Iepurele ! Ți-a spus bătrîna Capră cuvintele mele ? zise Elefantul.

— Care cuvinte ?

— Că mă bucur să te văd mereu şi nu-ţi port deloc pică.

— Va să zică recunoşti că te-am învins ? Da, sau nu ? Dacă recunoşti, dă banii !

— Da, da ! zise Elefantul în grabă. Iar în gîndul său : „Mai bine-i dau o sută de escudos decît să mă încurc cu un asemenea Iepure !" Şi-i dete.

De atunci, iepurii zburdă pe unde vor, şi prin pădure, şi pe lîngă fluviu şi nici hipopotamii, nici elefanţii nu-i ating niciodată.

Şacalul păcălit de Capră

Într-o zi, Capra plecă să prindă peşte cu năvodul. Băgă năvodul şi ici, şi colo, dar nu prinse nimic. Capra căzu pe gînduri : „Ce e de făcut ? Ce-o să le dau de mîncare iezilor flămînzi ?"

Deodată, îl vede pe Şacal tîrînd pe mal un sac plin cu peşte proaspăt. Cumătrul avusese noroc, se vede.

„Acu' e acu' ! îşi zise Capra. Ori mă mănîncă pe mine Şacalul, ori îl păcălesc eu şi-i iau peştele !"

— Hei, vecinico, ce mai faci ? strigă Şacalul de departe.

Capra însă şedea dusă pe gînduri ca şi cînd n-ar fi auzit nimic. Şacalul o mai strigă o dată, dar Capra nu-i răspunse nici acum. Atunci, Şacalul aruncă supărat sacul cu peşte, zvîrli năvodul, se apropie de Capră şi strigă :

— Hei, Capră, trezește-te ! Te-am întrebat : ce mai faci ?

— Ha ? Ce-ai zis, domnule Șacal ? tresări Capra.

— Ascultă, vecinico, la ce te gîndești așa de adînc încît nici nu auzi ce te întreb ? se miră Șacalul. Se vede că nu prea ții la blana ta !

— Oh, iertare, domnule Șacal, răspunse Capra speriată. Mă tot gîndesc și mă gîndesc întruna ce să fac cu carnea. Am acasă coșarul plin cu carne și pe o asemenea arșiță o să se strice repede. De-aia îmi bat capul și nu știu ce să fac, cum s-o pun la păstrat.

— De unde ai tu atîta carne ? făcu neîncrezător Șacalul.

— Ah, domnule, am fost de curînd la un vrăjitor nemaipomenit care mi-a pus asemenea putere în coarne, încît e de ajuns să le îndrept spre o fiară ca aceasta să moară pe loc. Multe jivine n-au vrut să creadă, deși eu le prevenisem. Numai ce m-am făcut cu coarnele înspre ele și au căzut polog, iar eu le-am tîrît hălcile în coșarul care este acuma plin. Și carnea se strică. Ce, nici domnia ta nu mă crezi, domnule Șacal ?

— Te cred, te cred ! strigă Șacalul.

Privi la coarnele Caprei și închise ochii de spaimă. Astfel, cu ochii închiși, se trase de-a-ndaratelea în tufiș. Ajuns acolo, se-ntoarse cu spatele și o luă la sănătoasa cît mai departe de coarnele înspăimîntătoare ale Caprei.

Capra înșfăcă sacul cu pește și năvodul Șacalului și plecă liniștită acasă. În seara aceea, în casa Caprei toți au mîncat pe săturate, iar Șacalul a dat tîrcoale satului, urlînd de foame.

De unde s-au ivit măgarii

Cîndva, trăiau pe lume numai cai, iar de măgari nici nu se pomenea. Iată că printre telegari se găsi un Cal nemaipomenit de uituc. O dată, acesta se duse la Zeu și-i zise :

— Domnule Zeu ! Fii bun, te rog, și spune-mi cum mă cheamă pe mine ?

— Pe tine te cheamă Cal !

Nu trecură nici două zile și Calul își uită din nou numele. Se înfățișă Zeului și-l rugă să-i mai amintească o dată numele. Zeul era în toane bune. Zîmbi și-i zise :

— Pe tine te cheamă Cal. Dar nu mai fi atît de împrăștiat, nu-ți mai uita numele și nu mai veni să mă plictisești cu fleacuri. Și așa am atîtea treburi !

Calul își clătină capul în semn de mulțumire și plecă.

Treceră alte cîteva zile. Iată că într-o noapte Calul se trezi și nu fu chip să-și aducă aminte cum îl cheamă ! Se gîndi mult și bine, dar degeaba. Tulburat peste măsură, Calul se hotărî să mai meargă o dată la Zeu și să-l întrebe cum îl cheamă.

De data aceasta, Zeul era în toane rele. Cînd află pentru ce a venit Calul, își pierdu cumpătul de tot.

— Măgar, asta ești ! strigă Zeul la el. Ai priceput ? Ești Măgar și ai să rămîi Măgar !

Și Zeul îi lungi Calului urechile ca să poată auzi mai bine ce i se spune.

De atunci s-au ivit pe lume măgarii urecheați.

Cîinele și găina

Au fost odată doi prieteni pe nume Găina și Cîinele. Amîndoi dormeau în aceeași casă : Cîinele pe prag, iar Găina în casă, într-o cușcă. O dată, la lăsarea nopții, pe Găină o apucase lenea, așa că-l rugă pe Cîine să închidă ușa. Cîinele însă îi răspunse :

— Dacă ții atît de mult, n-ai decît s-o închizi tu. Mie mi-e totuna dacă dorm pe prag sau afară. Eu, știi bine, duc viață de cîine.

Pe Găină o cuprinsese toropeala în cușcă și nu catadicsi să se scoale să-nchidă ușa.

— La urma urmei eu trăiesc în cușcă și n-am de ce mă teme, zise Găina.

În noaptea aceea însă pe la casa lor trecu Vulpea. Aceasta se strecură nesimțită pe lîngă Cîinele adormit, deschise cușca, înșfăcă Găina și — întinde-o ! Pe drum, ca prin minune, Găina izbuti să scape din labele Vulpii și să fugă acasă.

— Pe unde mi-ai umblat atîta ? o întrebă Cîinele pe Găină.

Găina nu-i răspunse nimic și se culcă pe tăcute.

A doua zi seara, Cîinele-i zise Găinii :

— Închide ușa bine că poate să te fure Vulpea. N-am s-o închid eu că mie nu mi-e frică de Vulpe.

Găina-și aminti cum o tîrîse Vulpea prin pădure, se ridică și închise ușa cu zăvorul.

De atunci, toate găinile dorm cu ușa încuiată.

POVEȘTI CHINEZE

repovestite de Eufrosina Dorobanțu

Traista cu minuni

Pe muntele Tin creșteau mii de soiuri de flori parfumate și ierburi din care se făceau tot atîtea feluri de leacuri. Acolo, era un sat cu nouăzeci și nouă de familii care aveau nouăzeci și nouă de vaci. Și în acest sat, trăia un fecioraș de vreo cinșpe ani, pe nume Ta Tou, care, cum se crăpa de ziuă, ieșea în drum și începea să plesnească din bici. La auzul pocniturilor, cele nouăzeci și nouă de vaci ieșeau singure din ograzi și se strîngeau în jurul lui, iar băiatul le mîna la pășune. Trecînd prin văi și cățărîndu-se pe povîrnișuri, Ta Tou își ducea cireada să pască cea mai bună iarbă, să bea cea mai bună apă. Vacile lui erau grase de plesneau și pielea le strălucea de parcă ar fi fost de aur. Într-o zi de vară, pe vreme de arșiță, cînd vacile se odihneau la umbra copacilor, băiatul a făcut numărătoarea și a văzut că în loc de nouăzeci și nouă are o sută de vaci. A numărat încă o dată și încă o dată, dar tot o sută de vaci îi ieșeau. A intrat la bănuială, mai ales că, în împrejurimi nu mai știa nici o vacă și nici nu văzuse cînd venise în cireadă vaca străină. Timp de trei zile, în cireada băiatului au fost o sută de vaci. A patra

zi, cînd Ta Tou era, ca de obicei, cu vacile la păşune, a văzut venind spre el un bătrîn cu sprîncenele şi barba albe ca zăpada. În spate ducea o traistă, iar în mînă avea un bici. Cînd s-a apropiat de băiat, l-a întrebat :

— Flăcăule, mi-am pierdut vaca, n-ai văzut-o tu cumva ?

Ta Tou a răspuns :

— Cu trei zile în urmă, în cireada mea, a apărut o vacă în plus. Du-te şi vezi dacă e a ta.

Bătrînul a intrat în cireadă şi a ieşit trăgînd o vacă de coarne. Băiatul i-a spus :

— Dacă e a ta, ia-o !

Bătrînul a mîngîiat vaca cu mîna şi pe loc pielea a început să-i strălucească, iar coarnele i s-au poleit cu aur. Apoi a încălecat pe ea şi a plecat. După cîţiva paşi s-a oprit, s-a întors către băiat şi i-a spus :

— Băiete, nu ai nici o dorinţă ?

Ta Tou s-a gîndit ce s-a gîndit, apoi a răspuns :

— Ceea ce doresc eu, nu poţi tu să îndeplineşti, moşnege. Îşi amintise că fusese odată într-un sat mai îndepărtat unde văzuse o mulţime de copii care citeau din cărţi şi i-a povestit acest lucru bătrînului.

Bătrînul a zîmbit, şi-a dat jos traista de pe umeri şi scuturînd-o i-a grăit :

— Spune, flăcăiaşule, ce vrei, că-n traista mea se găseşte orice !

Uitîndu-se la traista aceea goală şi necrezînd spusele bătrînului, băiatul a rîs :

— Dacă ai, dă-mi o carte !

Bătrînul și-a vîrît mîna în traistă, a scos o carte și i-a aruncat-o.

Fericit, băiatul a luat cartea cu scoarțe roșii de mătase și a început s-o răsfoiască. Cînd și-a ridicat capul, bătrînul dispăruse.

Ta Tou avea acum o carte și deși știa numele a mii de ierburi și de flori, nu știa să citească. Cine să-l învețe să citească ? A socotit pe degete toți oamenii din sat : erau bătrîni care știau să povestească mii de povești, fete care știau să cînte mii de cîntece, dar nu era nimeni care să știe carte. Atunci Ta Tou s-a hotărît să învețe carte singur. A ars o rămurică și cu tăciunele de la ea a început să scrie pe pietre. A scris așa pînă s-a lăsat noaptea. Deschizînd cartea, literele luminau, încît băiatului nu-i mai trebuia lampă. Cartea lumina muntele, copacii, florile. În noapeta aceea, cînd învăța mai cu rîvnă din carte, s-a apropiat de el o fecioară mlădie, dichisită nevoie mare. Fără să spună un cuvînt, fata s-a așezat alături de el. Băiatul s-a uitat la ea cu uimire, iar fata îl privea cu ochii-i mari, în tăcere. A așteptat ce a așteptat și văzînd că fata nu pleacă, i-a zis :

— Pleacă, te rog, nu mă împiedica să învăț !

Cu blîndețe, fata a spus :

— Dar nu te împiedic deloc. Ți-e teamă să mă uit cum scrii ?

Fără să mai scoată un cuvînt, băiatul și-a văzut înainte de treabă. După un timp, și-a ridicat capul, dar fata se afla tot acolo. Aceasta i-a zîmbit și i-a spus :

— Ai așezat cartea cu scrisul în jos, nu știi să citești ?

Rușinîndu-se de fată, Ta Tou a răspuns :

— Eu nu știu carte, dar tu știi ? Rîzînd, fata a răspuns :

— Așa, puțin știu și eu.

Băiatul, neîncrezător, i-a dat cartea :

— Dacă știi, citește să aud și eu !

Fata a început să citească. Ta Tou, plin de bucurie, a rugat-o :

— Surioară, fii bună și învață-mă și pe mine !

Mișcată, fata s-a oprit din citit, apoi a început să-l învețe pe Ta Tou.

Băiatul își vîra în cap cu repeziciune tot ce-i spunea fata. Au învățat pînă ce au început să se reverse zorile. Cînd stelele au început să se stingă de pe cer, cînd păsările au început să ciripească în copaci, fata s-a ridicat de îndată, a privit băiatul, a privit cartea, a oftat din adînc și fără să spună un cuvînt, a plecat.

Ta Tou se simțea ca un înfometat ce a căpătat de mîncare, ca un însetat ce a căpătat de băut. A doua zi, după ce a păscut vacile, cînd s-a lăsat înserarea și licuricii au început să strălucească, Ta Tou a rămas în așteptarea fetei. Luna se ridicase de mult pe bolta cerului și băiatul se temea că fata n-o să mai vină. După un timp de așteptare, a deschis cartea și literele au luminat din nou totul în jur. Și iată că fata a venit. Bucuros, băiatul i-a spus :

— Azi de ce ai venit atît de tîrziu ? Mi s-a urît așteptîndu-te.

Rîzînd, fata s-a așezat lîngă el și l-a învățat să citească pînă s-a luminat de ziuă, cînd, încruntînd din sprîncene, s-a ridicat și a plecat. A treia zi, fata a venit și mai tîrziu, așa că n-a apucat să-l învețe decît foarte

puțin, că păsările au început să cînte și s-a revărsat de ziuă. S-a uitat la băiat și cu durere a spus :

— Mîine seară n-am să pot veni. Îngrijorat, băiatul a spus :

— Te respect ca pe o învățătoare, te iubesc ca pe o soră, te rog, învață-mă pînă la sfîrșit ! Dacă te temi că-i drumul greu, vin eu la tine. Auzindu-l, fetei i se frîngea inima și ochii îi înotau în lacrimi. Oftînd, i-a spus :

— Nu că nu aș vrea să te învăț, nu că ar fi drumul greu. De cînd eram copilă mă aflu în mîinile vrăjitoarei care stă la miazănoapte de Muntele Ridichiei de aur. Ea m-a trimis să-ți fur cartea vrăjită, dar n-am inima s-o fac. Auzind, Ta Tou spusele fetei, a întrebat-o :

— De ce nu fugi de la zgripțuroaică ?

Cu ochii plini de lacrimi, fata i-a răspuns :

— Chiar și la capătul lumii de m-aș duce, tot m-ar găsi !

Se apropia răsăritul soarelui și în grabă mare fata a plecat spre miazănoapte și după cîteva clipe nu s-a mai văzut.

A patra noapte, fata n-a mai venit. Ta Tou era nespus de mîhnit. Tot timpul se uita în partea unde plecase fata, dar nu vedea decît munții înalți și pădurea. În zilele următoare, flăcăul împreună cu cireada lui s-au apropiat din ce în ce mai mult de peștera vrăjitoarei, dar tare se mai temea.

Într-o zi, tocmai se uita spre miazănoapte, cînd a văzut două lumini ciudate : una albă, alta roșie, care străluceau de-ți luau ochii. Ta Tou văzuse de multe ori cum strălucesc stelele căzătoare, dar ceea ce vedea acum

strălucea mai puternic decît orice stea. Şi apoi era ziua amiaza mare. Tot uitîndu-se aşa, a văzut că luminile nu erau prea departe şi a hotărît să se ducă pînă la ele.

A mers el ce a mers, pînă a dat de un arbore cu ramurile întortocheate, care creştea într-o crăpătură a muntelui. Pe una din crenguţele copacului se afla un merişor de aur şi pe alta un merişor de argint, care răspîndeau o lumină aurie şi una argintie. Ta Tou s-a urcat pe o piatră şi le-a smuls. Dar cele două merişoare s-au sfărîmat bucăţele în mîinile lui. Muntele s-a clătinat şi uitîndu-se în jurul său, băiatul a văzut că nu mai era pe piatra pe care se urcase. În dreapta lui, se afla un munte de aur şi în stînga lui un munte de argint, care sclipeau de-ţi luau ochii. Făcîndu-şi curaj, băiatul a pornit-o înainte şi după puţin timp a ajuns la o colibă de piatră cu uşile deschise. A intrat şi în urma lui uşa s-a încuiat singură. În casă nu se afla decît un pat de mărime potrivită şi o lampă. A vrut să iasă, dar n-a mai putut. A strigat, dar nu l-a auzit nimeni.

Pe înserate, uşa s-a deschis singură şi cînd băiatul se aştepta să vadă cine ştie ce vrăjitoare, a dat cu ochii de fata care-l învăţase să scrie şi să citească. Bucuros, băiatul a strigat :

— Aici locuieşti tu ?

Fata n-a răspuns nimic, a aprins lampa şi a început să croşeteze la lumina ei. Oricît a încercat băiatul s-o facă să vorbească, ea n-a scos nici un cuvînt. Ta Tou şi-a luat cartea să înveţe, dar fata tot nu l-a băgat în seamă. Atunci, înfuriat, băiatul s-a oprit din citit, a închis cartea şi s-a întins pe pat prefăcîndu-se că doarme. La

miezul nopții, fata s-a sculat, l-a privit înlăcrimată, a stins lampa și a plecat.

După ce s-a stins lumina, băiatului i s-a părut că nu se mai află în pat, ci plutește pe valurile unei ape. Ba parcă auzea clipocitul valurilor și vuietul vîntului. A deschis repede cartea și la lumina ei a încetat și clipocitul valurilor și vuietul vîntului ; se afla din nou pe patul din casa de piatră, iar ușa era deschisă. Acum îl apucase dorul de fată și nu mai voia să fugă. În sinea lui se întreba de ce fata n-a scos nici un cuvînt cînd l-a văzut și de ce a lăcrimat cînd a plecat. S-a gîndit așa pînă s-a luminat de ziuă și ușa s-a închis din nou. Băiatul a așteptat în colibă toată ziua, iar cînd s-a înnoptat a venit fata, dar nici de data aceasta n-a scos nici o vorbă, iar la plecare a lăcrimat. Noaptea, băiatul și-a zis că dacă e ușa deschisă și dacă nu vine fata, să se ducă să-și vadă vacile. Cum a ieșit din casă, a dat cu ochii de un munte înalt și întunecat care se ridicase între muntele de aur și cel de argint. Căutînd în stînga și în dreapta pe unde să treacă a hotărît să se cațere pe muntele de aur. Și cu cît urca, cu atît muntele se făcea și mai înalt. Tot urcîndu-se a auzit un răget de vacă și s-a oprit mirat întrebîndu-se cum de sînt vaci pe muntele acesta ciudat, apoi și-a zis c-or fi poate vacile lui. S-a uitat dincotro a venit răgetul și a văzut o cireadă de vaci cu coarnele și copitele de aur, cu tot trupul de aur, iar păzitorul lor nu era altul decît bătrînul care-i dăduse cartea. Bucuros, băiatul s-a dus la bătrîn și l-a întrebat :

— Unde mă aflu, moșnege ?

Văzîndu-l, bătrînul a tras o sperietură, dar a răspuns :

— Te afli în inima muntelui. Dar cum de ai ajuns aici ?

Ta Tou i-a povestit cum a găsit coliba de piatră, cum a stat în ea și tot ce s-a mai întîmplat. Bătrînul i-a spus :

— Coliba de piatră e a vrăjitoarei, iar patul în care ai dormit e o punte îngustă deasupra unei prăpăstii. Cînd s-a stins lumina, fata urma să te împingă în prăpastie, dar cartea te-a salvat. Dacă nu vrei să te desparți de fată, îți voi da un lucru fermecat, pe care să-l pui deasupra lămpii cînd se aprinde. Și zicînd aceasta, a vîrît mîna în traistă și a scos un abajur vechi pe care i l-a dat. Apoi, i-a mai zis :

— Păzește-mi trei zile vacile de aur și eu am să mă duc să le păzesc pe ale tale.

Nu se luminase încă și băiatul s-a înapoiat în colibă. La lumina zilei, ușa s-a închis din nou. Seara a venit iarăși fata și a aprins lampa. Atunci, băiatul a spus :

— Lampa asta luminează prea puternic. Să-i punem abajurul acesta. S-a ridicat și i-a pus abajurul, fata tot n-a scos nici un cuvînt. Băiatul s-a întins pe pat și s-a făcut iarăși că doarme. De data asta, fata a plîns în toată regula uitîndu-se la băiat cum doarme și apoi s-a dus să sufle în lampă s-o stingă. Dar, cu cît sufla mai tare, cu atît flacăra lămpii creștea, pînă s-a făcut de trei ciîuri. *. Cu fața scăldată în lacrimi, fata a smuls abajurul și l-a aruncat, iar acesta s-a prefăcut într-o barcă. Casa a dispărut pe loc. Cei doi s-au urcat în barca ce plutea pe un rîu căruia nu i se vedeau malurile. De data asta, fata a vorbit :

— De unde ai abajurul ăsta fermecat ?

[1] cîi = 33 cm.

Uitînd de supărare, băiatul i-a răspuns cu o întrebare :

— În nopțile acestea de ce n-ai scos nici un cuvînt ?

Fata a răspuns :

— Cum aș fi putut să vorbesc cu tine cînd zgripțuroaica pîndea să audă tot ? Tu nu știi Ta Tou cum mă chinuia zgripțuroaica în fiecare noapte cînd mă întorceam de la tine, dar orice mi-ar fi făcut nu aveam inima să te împing în prăpastie după ce stingeam lumina. Uitîndu-se înapoi, cei doi au văzut o bărcuță care-i urmărea apropiindu-se din ce în ce. Speriată, fata a spus :

— Ne urmărește zgripțuroaica !

Și și-a smuls din cap un ac încrustat pe care l-a aruncat în apă. Atunci barca zgripțuroaicei a început să se învîrtească pe loc, dar după puțin timp și-a reluat urmărirea. Fata și-a scos din păr alt ac pe care l-a zvîrlit în apă și barca zgripțuroaicei a început iarăși să se învîrtească. De șapte ori a început urmărirea și de șapte ori a aruncat fata cîte un ac în apă, pînă s-a luminat de ziuă și barca s-a apropiat de mal. Cei doi au coborît pe mal și cînd s-au uitat în jur au văzut că se află chiar la marginea satului băiatului.

Ta Tou a dus-o pe fată acasă, dar după puțin timp a apărut și zgripțuroaica. Cum a intrat în casă, fără un cuvînt, zgripțuroaica a suflat asupra fetei care a simțit dintr-o dată că îngheață ; a mai suflat încă o dată și fata și-a schimbat culoarea. Îngrijorat, băiatul și-a amintit cuvintele bătrînului : „Dacă n-ar fi fost cartea, de mult ți-ar fi făcut de petrecanie zgripțuroaica." A luat cartea și a apropiat-o de corpul fetei care îndată și-a recăpătat

culoarea. Văzînd zgripţuroaica că fata nu mai tremura, a început să sufle asupra băiatului. Iar suflarea ei era mai rece decît gheaţa şi băiatul simţea că-i amorţesc oasele şi tremura din toate încheieturile. În sinea lui se gîndea cum s-o scoată din casă şi atunci a luat-o la fugă cu zgripţuroaica după el, gata, gata să-l ajungă. Cînd îşi strînsese pumnii să se ia la luptă cu ea, a apărut şi bătrînul călare pe o vacă de aur în mijlocul cirezii lui. Moşneagul a vîrît mîna în traistă, a scos o frînghie lungă pe care a zvîrlit-o asupra zgripţuroaicei. Frînghia, ca un şarpe, s-a răsucit în jurul mîinilor şi picioarelor acesteia. Apoi, bătrînul a zis :

— Nu aveam de gînd să te ucid, dar văzînd cum tu vrei să-i pierzi pe alţii, nu te mai pot ierta.

A mai scos din traistă un băţ cu care a atins-o pe zgripţuroaică, şi aceasta s-a făcut nevăzută. Pe locul unde fusese a rămas o pată de sînge. Bătrînul a pus frînghia şi băţul în traistă şi zîmbind a zis :

— Ţi-am adus vacile. Acum ai şi carte, ai şi cine să te înveţe. Învaţă cît te ţin puterile !

Apoi şi bătrînul şi vaca s-au făcut nevăzuţi.

Crapul fermecat

In munţii Tin San se afla un rîu foarte mare, cu apa strălucitoare ca argintul, semănînd cu o pînză ce pogora din înaltul cerului. Rîul curgea, şerpuind printre stîncile

muntelui şi ajungea într-un iaz cu apa verde şi întunecată de nu puteai să-i vezi fundul. Dincolo de iaz se afla o vale adîncă şi lungă de cîteva zeci de li *. La capătul văii, era un sătuleţ, în care trăia un flăcău orfan de mamă şi de tată, ce se numea Uan Sou. Nu avea pe nimeni pe lume, în afară de un bunic care trăia în alt sat şi cu care se vedea numai la sărbători. Uan Sou păzea turma de vaci a satului şi în afara zilelor cînd cobora după mîncare, tot timpul şi-l petrecea pe vîrful muntelui cu turma. Altuia, în locul lui, i s-ar fi urît, dar lui nu. În fiecare zi, după ce vacile se săturau, Uan Sou se tolănea la umbră şi se lăsa în voia viselor. Atunci, dinspre iaz se auzea un cîntec mlădios de fluiere şi un glas duios care-l vrăjea : cînd viersul era trist, se întrista şi el pînă la lacrimi, cînd viersul era vesel lui i se umplea inima de bucurie.

Într-o zi, viersul a răsunat aşa de melodios şi parcă se ridica din ce în ce mai sus. Tulburat, Uan Sou a sărit în picioare bătînd din palme. Dar cît ai clipi din ochi, s-a lăsat tăcerea, de parcă totul se scufundase în apă. Apa iazului, ca turbată, s-a revărsat peste margini udînd băiatul şi era cît pe aci să-l tragă la fund. Uan Sou s-a luptat din toate puterile : s-a apucat cu mîinile de crengile copacilor şi ţinîndu-se de ele s-a căţărat în vîrful muntelui. De acolo, a privit în jos şi a văzut că apa se liniştise.

De atunci, Uan Sou n-a mai auzit nici un sunet deasupra iazului.

* 1 li = 500 m.

Venise iarna, iarba pe pășune se uscase, în văzduh zburau fulgii de zăpadă. Oamenii din sat își luaseră vacile acasă. În ziua a treia a lui ianuarie, Uan Sou s-a dus să-l vadă pe bunicu-său în satul vecin. Văzînd cît a crescut băiatul, bunicul a spus :

— E timpul să-ți căutăm o nevastă, dar așa sărac cum ești, cine să se uite la tine ! Și a oftat.

Uan Sou a oftat și el. Îl săgeta la inimă cînd vedea că bunicul, bătrîn și bolnav, îi duce grija. Și atunci s-a gîndit să-l mîngîie pe bătrîn și i-a spus :

— Bunicule, nu mai fi îngrijorat. Deja mi-am găsit nevastă. Mîine o aduc acasă. Am venit să-ți dau de veste.

La început bătrînul a fost cam mirat, dar apoi l-a bătut pe umeri și a spus :

— Nepoate, nu m-am înșelat, ești un flăcău de treabă ! Eu mă bucur, dar dacă trăia maică-ta, se bucura și mai tare.

La plecare, bătrînul l-a însoțit pînă la poartă și i-a spus :

— Nepoate, nu te am decît pe tine, așa că peste cîteva zile am să-ți fac o vizită să văd și eu ce nevastă ți-ai ales.

Încurcat, Uan Sou i-a răspuns :

— Bunicule, la vîrsta ta să mai mergi pe drumuri de munte ? Mai bine nu mai veni !

Dar, oricîte i-a spus Uan Sou, bătrînul nu s-a lăsat :

— Uan Sou băiete, măcar că ar trebui să calc de trei ori într-un loc și tot vin să-mi văd nepoata.

Cu inima grea, Uan Sou s-a întors acasă. În sinea lui se gîndea : „Peste cîteva zile vine bunicul și ce o să

găsească ? Frig în casă şi singurătate. Dacă ar şti că l-am minţit, ar fi tare mîhnit. Acum ce-i de făcut ?" Şi, frămîntîndu-şi aşa creierul, i-a venit un gînd : a luat coşul şi s-a dus pe malul lacului, l-a umplut cu lut şi s-a întors acasă. Şi aşa simţea o strîngere de inimă şi-l mustra cugetul, că a început să plîngă.

Acasă a făcut din lut un chip de femeie, i-a vopsit faţa cu alb, i-a desenat nişte sprîncene lungi şi arcuite, o gură mică parcă gata să vorbească, doi ochi vii, care parcă se mişcau în toate părţile. Cercetîndu-şi din ochi lucrarea, Uan Sou a oftat zicîndu-şi : „Oricît ar fi de frumoasă, tot de lut rămîne !"

În a şasea zi a lui ianuarie, pe la prînz bătrînul a bătut la poartă. În grabă Uan Sou a luat chipul de lut, l-a pus pe kang *, l-a învelit cu plapuma şi a fugit să deschidă poarta. Bucuros nevoie mare, bătrînul, cum a intrat pe uşă a şi început să se uite în stînga şi-n dreapta, dar n-o vedea pe nepoată. Cînd să deschidă gura să întrebe, Uan Sou l-a poftit să se aşeze, zicîndu-i :

— Bunicule, stai jos şi te odihneşte.

După ce s-a aşezat, Uan Sou nu mai prididea cu vorba :

— Vii de departe, oi fi însetat, mă duc să-ţi fierb nişte apă.

Bătrînul n-a mai avut timp să-l oprească, că acesta a şi fugit să aducă vreascuri.

După ce a fiert apa, i-a adus bătrînului să bea şi a ieşit în grabă căutîndu-şi de lucru. Ar fi dorit din toată

* kang — pat de lut.

inima să pregătească ceva de mîncare, dar nu avea nici un bob de orez, nici un fir de zarzavat. S-a așezat lîngă bătrîn plin de mîhnire. Bătrînul a ridicat ceașca cu apă, apoi a lăsat-o jos așteptînd parcă ceva :

— Am venit de o bună bucată de timp. Cheamă nepoata !

Uan Sou se temea cel mai mult de aceste cuvinte. Totuși, nu și-a pierdut firea și oftînd, a spus :

— Bunicule, e bolnavă de cîteva zile, nu se poate mișca din pat ! Auzind bătrînul, parcă s-ar fi îmbolnăvit el, nu i-a mai ars nici de băut, nici de nimic și a spus în grabă :

— De ce n-ai spus mai dinainte. Mă duc s-o văd.

Intrînd în cameră, Uan Sou a luat-o înainte și apropiindu-se de pat a zis :

— A venit bunicul să te vadă, nu poți să te ridici ?

La început n-a văzut decît plapuma umflată ca și cînd dedesubt dormea un om și crezînd că e nepoată-sa bolnavă, a zis :

— Ți-e mai bine, nepoată ?

Hei ! Dar cine și-ar fi putut închipui ce a urmat ? Plapuma s-a mișcat și s-a auzit o voce de femeie :

— Mi-e mai bine, bunicule.

Uan Sou știa că sub plapumă pusese o făptură de lut, atunci cum de vorbea ? Și și-a tras mîna de sub plapumă. Fata s-a ridicat și a început să-și aranjeze părul, zicînd :

— Vezi cum ești ? De cîte ori poate să vină bunicul la vîrsta lui la noi ? Mi-a fost și mie puțin rău și am adormit, dar tu trebuia să mă trezești. Ai făcut ceva de mîncare pentru el ?

Văzînd bătrînul că nepoata se simte mai bine şi că e aşa de arătoasă şi vorbeşte aşa de cuviincios, nu mai putea de bucurie. Şi luîndu-i vorba din gură, a zis :

— Nepoată dragă, nu mi-e foame deloc. Nu te mai obosi pentru mine ! În acest timp, inima lui Uan Sou bătea de să-i spargă pieptul şi parcă i se părea că mai văzuse fata asta undeva.

Fata nu s-a lăsat şi uitîndu-se la băiat a zis :

— Cum putem să-l lăsăm pe bunic să se întoarcă flămînd ? Stai tu cu el de vorbă, iar eu mă duc să pregătesc ceva demîncare.

Mulţumit, bătrînul s-a aşezat cu băiatul la taifas, dar mai mult trăgea cu urechea la ce făcea fata. După puţin timp, fata a intrat cu un castron de ţiao te * aburinde. Băiatul a rămas şi mai mirat, întrebîndu-se din ce făcuse fata mîncarea.

Spre seară, bătrînul a plecat acasă şi băiatul l-a condus. La înapoiere, fata îl aştepta. Nemaiştiind ce să facă, băiatul a întrebat-o :

— Pînă la urmă cine eşti tu ?

Fata a părut că nu e prea bucuroasă de întrebarea băiatului şi arătînd spre chipul de lut care se afla sub masă l-a întrebat :

— Nu e asta fata de lut pe care ai făcut-o tu ?

Băiatul s-a uitat şi a văzut că chipul de lut e nemişcat. Apoi, fata, oftînd, a zis :

— Înainte ne întîlneam aproape în fiecare zi, oare într-adevăr nu mă recunoşti ?

---

* Ţiao-te — colţunaşi cu carne, mîncare tradiţională chinezească.

Auzind aceasta, băiatul şi-a amintit de iaz şi atunci a ştiut că ea este fata cu viersul fermecat. Era şi încîntat, dar şi puţin speriat. Cu tristeţe în glas, fata a spus :

— Să nu fii mirat dacă-ţi spun adevărul. Eu sînt spiritul crapului şi de mică am fost răpită şi pusă în slujba altor peşti. Zilnic trebuie să-i distrez cu viersul meu chiar dacă ninge, chiar dacă plouă. Acum cîteva zile bătrînul crap a plecat la o petrecere, iar eu, mergînd pe firul apei am ajuns la marginea satului, unde te-am auzit oftînd şi vorbind singur şi mi s-a muiat inima. Cum să-l fi lăsat pe bunicul tău să plece amărît ?

Auzind acestea, Uan Sou a înţeles totul, s-a roşit pînă în vîrful urechilor şi i-a zis :

— Dacă tot ai venit, rămîi aici şi nu te mai duce îndărăt !

Aşa a trăit Uan Sou prima zi fericită din viaţa lui. A doua zi fata s-a arătat mîhnită şi cu ochii plini de lacrimi. Văzînd-o, băiatul a crezut că e mîhnită de sărăcia lui şi a întrebat-o :

— Eşti nemulţumită de sărăcia mea ? Auzind, fata a izbucnit în hohote :

— Uan Sou, Uan Sou, cu toate că inima nu vrea, azi trebuie să mă duc acasă, fiindcă se întoarce bătrînul crap şi dacă nu mă găseşte, o să vină după mine aici. Nu-mi pasă dacă o să fiu pedepsită, dar mă tem pentru viaţa ta.

Auzind băiatul toate acestea, a izbucnit în lacrimi.

După ce s-a mai potolit, fata a zis iarăşi :

— Uan Sou, nu fi trist. Acum ne despărţim, dar va fi destul de uşor să ne întîlnim din cînd în cînd. Dacă

vrei să mă vezi, vino la marginea iazului, în spatele stîncii verzi și bate ușor de trei ori din palme.

Temîndu-se că el n-a înțeles, a mai repetat o dată și încet, încet, a ieșit din casă ; ajungînd la poartă, s-a mai uitat o dată în urmă, apoi s-a prefăcut într-un nouraș și s-a făcut nevăzută.

Nici mai mult, nici mai puțin, după două zile Uan Sou a plecat la iaz. Pe malul iazului se afla o stîncă de înălțimea unui om. După spusele fetei, a bătut de trei ori din palme și-n stîncă a apărut o mică portiță de lac negru care s-a deschis încetișor. Pe portiță s-a strecurat fata, care i-a făcut semn să nu facă zgomot și apucîndu-l de mînă l-a tras înăuntru. Acolo erau numai clădiri înalte, dar fata l-a dus într-o cămăruță întunecată și i-a șoptit :

— Asta e cămăruța mea. În clădirile cele înalte locuiesc peștii stăpîni și azi au musafiri. Acum o să mă cheme să le cînt. Tu rămîi aici și orice vei auzi afară, să nu te uiți nici pe geam, nici pe ușă.

Într-o clipă, afară s-a auzit zgomot de tobă și fata a ieșit închizînd ușa după ea. După puțin timp, a început petrecerea. Se auzea sunet de tobe și viori, de fluiere și tălăngi și deodată s-a înălțat viersul fetei. Nemaiputîndu-se stăpîni, Uan Sou a crăpat puțin fereastra, zicîndu-și că n-are de ce să se teamă dacă privește și el un pic. Dar cum a deschis fereastra, s-a și auzit :

— Ce străin a intrat în palatul meu ?

Înfricoșat, băiatul a vrut să închidă fereastra la loc, dar deodată muzica a încetat și nu s-a mai auzit decît clipocitul apei. Fata a intrat în fugă în cameră, l-a apucat de mînă și l-a tras după ea afară. În jurul lor, cît vedeai

cu ochii, era tot o apă care creștea din ce în ce. După ei au început să alerge o mulțime de oameni cu fețe verzi, înarmați cu ciomege. Au fugit ce au fugit și fata i-a făcut un vînt zicîndu-i :

— Repede, Uan Sou, repede ! Fugi cît poți de repede !

Atunci, băiatul s-a cățărat în vîrful muntelui și de acolo s-a uitat înapoi și a văzut cum apa crescuse iar fata era urmărită de oamenii cu fețele verzi, care au prins-o și au tras-o în fundul apei.

A doua zi, apa a scăzut la loc și la răsăritul soarelui, Uan Sou a văzut cum pe apa iazului înota un crap de aur de vreo cinci cii lungime. Din ziua aceea, Uan Sou n-a mai văzut-o pe fată și de cîte ori a bătut din palme în spatele stîncii verzi nu i-a mai deschis nimeni.

Copilul din lemn de scorțișoară

Demult, tare demult, într-un loc nu departe de malul mării, trăiau odată trei frați în belșug și bunăstare. Ei aveau o mătușă și un unchi care o duceau tare greu. Toată averea lor era o colibă și o curticică. Unchiul era un om voinic, vesel și priceput la toate. De tînăr muncea pentru cumnatul său, tatăl celor trei feciori și acasă și la cîmp. Făcuse în viața lui tot felul de treburi și îndurase tot felul de lipsuri. Și au trecut ani după ani. Tatăl băieților și-a făcut casă și acaretări, dar cumnatul a rămas tot cu o colibă și o curticică ; acesta mînca pîine din făină

albă, iar cumnatul său turte din făină neagră. După un timp, bătrînul a murit, iar cei trei nepoţi i-au spus :

— Unchiule, lucrează acum pentru noi şi astfel nu veţi muri de foame tu şi mătuşa.

Aşa au spus cei trei nepoţi şi unchiul n-a mai zis nimic. Şi au trecut ani după ani. Nepoţii şi-au cumpărat pămînturi, dar unchiul nu avea nici un petec de pămînt : nepoţii îmbrăcau haine de mătase, dar unchiul umbla într-o cămaşă arsă de soare. În adîncul inimii, era mîhnit unchiul, dar nu le spunea nimic nepoţilor.

Au trecut mulţi ani, unchiul a îmbătrînit, părul i-a albit, mîinile au început să-i tremure. Acum nepoţii nici nu-l mai socoteau de unchi şi-l priveau doar ca pe o slugă. Dar bătrînul tăcea şi răbda.

Într-un an, de sărbătoarea lunii *, nepoţii s-au pregătit de petrecere : au cumpărat fructe şi prăjiturĭ, au tăiat găini şi raţe. În ajun de sărbătoare, nepotul cel mai mare i-a spus :

— Hei, ascultă, de sărbătoarea lunii toţi petrec în familie. Du-te şi tu acasă să petreci cu mătuşa !

Cel de al doilea nepot a mai adăugat :

— Ascultă ce spune frate-meu ! Du-te acasă, pleacă mai repede !

Iar cel de al treilea nepot s-a răstit :

— Hei, ţi-a dat o zi liberă, de ce nu te bucuri ?

În după-amiaza zilei, unchiul s-a întors acasă cu mîna goală.

---

* La 15 august, seara cînd e lună plină prietenii şi rudele se strîng la petrecere afară, sub razele lunii.

Seara, luna plină se ridicase pe cerul albastru, și razele-i albe luminau pământul.

Cei trei frați au scos masa afară și au încărcat-o cu bunătățuri : fructe, prăjituri, mîncare și băutură, apoi s-au așezat în jurul ei și au început să petreacă. În acest timp, unchiul și mătușa ieșiseră în curticică și stăteau pe o piatră. Nu aveau decît o turtă de mălai și apă rece. Bătrîna se gîndea cum bărbatul ei muncește de o viață întreagă la nepoți și acum la bătrînețe n-au nici ce mînca, nici ce bea și a început să plîngă. Bătrînul a încercat s-o liniștească.

— La ce-ți folosește supărarea, nu mai plînge ! Uite, de dimineață cînd am fost pe deal am găsit o pară. Hai s-o mîncăm împreună !

Bătrîna a luat para și a așezat-o pe pămîntul luminat de lună, apoi a zis :

— Mănînc-o tu !

Iar bătrînul :

— Mai bine mănînc-o tu !

Și așa se îmbiau unul pe altul, dar nici unul nu se atingea de pară.

Deodată, s-a auzit un clinchet de clopoțel și amîndoi bătrînii au tresărit, zicîndu-și :

— E aproape de miezul nopții, cine-o mai trece pe drum acum ?

Ting ! Ting ! S-a auzit din nou clopoțelul din ce în ce mai aproape. Clinchetul nu venea nici din partea de răsărit, nici din partea de apus, ci din văzduh. S-au uitat în sus și au văzut un iepuraș alb, care a făcut o săritură și a ajuns jos. Iepurașul era mai strălucitor decît razele

lunii, iar clopoțelul de la gîtul lui mai strălucitor decît stelele. A început să sară și clopoțelul suna, suna... Apoi s-a ridicat pe lăbuțele din spate și s-a uitat la bătrîni. Bătrînul a întrebat speriat :

— Ai venit din văzduh. Nu ești cumva Iepurașul de Jad din lună ?

Iepurașul a dat din cap. Bătrînul a spus cu mîhnire :

— Iepurașule, în casa noastră nu se găsește nici orez, nici făină, dar dacă ți-e foame, mă duc să-ți tai niște iarbă fragedă.

Atunci iepurașul a început să-și miște buzele și a spus :

— Nu vreau nici orez, nici făină, vreau numai să gust din para asta.

Auzind, cei doi bătrîni s-au bucurat că pot să-i dea și ei ceva și i-au dat-o din toată inima. Luînd para, Iepurașul de Jad a spus bucuros :

— Dacă aveți ceva necazuri, căutați-mă la Muntele de Apus ! Și din nou s-a ridicat în văzduh și și-a luat zborul spre lună. Luna era tot așa de rotundă, razele ei străluceau tot așa de puternic, dar acum cei doi bătrîni nu mai erau atît de triști.

Au mai trecut trei ani. Unchiul îmbătrînise și mai mult, îi crescuse barba și de-abia de mai mergea. Cei trei nepoți s-au sfătuit în taină cum să scape de el. Cel mare a spus :

— După cît văd eu, boșorogul ăsta n-o să mai poată face nimic.

Cel de al doilea a adăugat :

— Așa e, de ce să mai mănînce mîncarea degeaba ?

Iar cel de al treilea :

— Cel mai bine ar fi să scăpăm de el, dar nu știu ce pricini să-i găsim !

Nepotul cel mare, veninos, a zis :

— Mie nu-mi vine greu să-i găsesc pricină. Așteptați și-o să vedeți ! Și a rîs sigur de sine.

A doua zi de dimineață, unchiul l-a întrebat, după obicei, pe nepotul cel mare :

— Domnule, ce treabă am de făcut astăzi ?

Iar nepotul a răspuns :

— Urcă-te pe acoperiș și ară !

Era limpede că-s vorbe de batjocură ! Ele l-au întristat și l-au îndurerat pe bătrîn. A înțeles că înainte unchiule în sus, unchiule în jos nu erau decît vorbe goale. De data asta și-a dat și mai mult seama ce fel de om e nepotul, dar, nu și-a pierdut cumpătul și i-a răspuns liniștit :

— Înjugă boii și hai să mergem pe acoperiș să arăm !

Nepotul s-a roșit și nemaiavînd cum să-i răspundă, s-a întors și a plecat. După puțin timp, nepotul mijlociu i-a zis bătrînului :

— Dacă nu vrei să ari pe acoperiș, du-te și dă la o parte muntele din spatele casei !

Iar acesta a răspuns :

— Bine, mă duc, dar hai cu mine să mi-l ridici în spate !

Așa i-a închis gura bătrînul și nepotului mijlociu. După un timp, nepotul cel mic i-a zis :

— Boșorogule, trebuie să ieși la pensie !

Liniștit, bătrînul i-a răspuns :

— Niciodată nu v-am cerut salariu, atunci cum îmi spuneți să ies la pensie. V-am crescut de cînd erați mici și acum, că am îmbătrînit, de ce vreți să scăpați de mine ?

Oftînd, nepotul cel mic a răspuns : „De ce, de ce, tot nu știi de ce ? Frații mei ți-au dat poruncă să faci o treabă, iar tu ai îndrăznit să le poruncești lor."

Auzind bătrînul acest neadevăr, n-a vrut să se certe cu nepotul și supărat foc s-a întors acasă.

I-a povestit tot bătrînei, iar aceasta a izbucnit în plîns :

— N-avem decît bucățica asta de curte, cum o să trăim de aici încolo ?

Bătrînul, de asemenea, a început să se frămînte. Dar, tot femeile-s mai descurcărețe : bătrîna și-a amintit de întîmplarea de la sărbătoarea lunii, și-a șters lacrimile și zise :

— Iepurașul acela de Jad ne-a spus că dacă avem necazuri să-l căutăm la Muntele de Apus. Du-te acuma și-l caută, cît mai poți merge. Bătrînul și-a făcut socoteala și a văzut că bătrîna are dreptate, doar nu putea să stea acasă și să moară de foame.

A doua zi, bătrînul a plecat spre Muntele de Apus. S-a urcat pe prima creastă și de acolo a văzut în zare marea albastră ; s-a urcat pe cea de-a doua creastă și n-a mai văzut decît un nor alb ; s-a urcat pe cea de-a treia creastă și n-a văzut de jur împrejur decît munți înalți. A cutreierat astfel munte după munte și după nu știu cîte zile a ajuns într-un loc unde nu era suflare de om. Nu mai știa nici în ce lună și nici în ce zi se află. A poposit într-o peșteră rece ca gheața și a vrut să se

odihnească ; dar neputînd dormi, a pornit-o mai departe. După o bucată de drum, la urechile lui a ajuns murmurul unei ape. Mergînd mai departe, a întîlnit un rîu cu apa limpede ce curgea între doi munți. Și pe rîul acela aluneca o barcă ca o săgeată. Stîncile de pe mal erau toate acoperite cu brazi. Tocmai căuta un loc pe unde să treacă apa, cînd l-a izbit un miros de scorțișoară. Privind cerul a văzut cum luna coborîse după muntele învecinat. Ceața alburie se ridicase de pe munte, norii colorați se învîrteau în jurul lunii și așa cum un măr cade într-o plasă moale, tot așa și luna a căzut în mijlocul cetei și a norilor. A început să sufle vîntul, norii și ceața s-au împrăștiat și muntele învecinat nu s-a mai văzut. Fiecare fir de iarbă, fiecare copac, erau albi și strălucitori ; iar după norii alburii se ascundeau o mulțime de palate. Bătrînul privea și se mira cînd s-a auzit strigat de o voce. Uitîndu-se împrejur, n-a văzut nici țipenie de om, numai un podeț care apăruse deasupra rîului. La capul podului era un copac cu crengile încolăcite, și de sub copac s-a auzit o voce care l-a strigat din nou :

— Vino, vino mai repede !

Bătrînul s-a frecat la ochi și a mai privit o dată, dar n-a văzut decît o stîncă sub crengile copacului și alături de ea stătea Iepurașul de Jad. Ca și cînd ar fi întîlnit un prieten vechi, bătrînul a alergat, plin de bucurie, spre el. Iepurașul tocmai alegea orez. Alături se vedea o grămăjoară de boabe de grăunțe galbene ca aurul. Vesel, iepurașul i-a spus :

— Știu care ți-e păsul. N-am nimic să-ți dau în afară

de grămăjoara asta de boabe. Ia-o și s-o semeni în pămînt !

Bătrînul, strîmtorat a spus :

— N-am nici măcar un deget de pămînt !

Iepurașul a început să rîdă :

— Ia-o, și s-o semeni în curte. Ești de multe zile pe drum și-oi fi obosit. Culcă-te și te odihnește sub copacul ăsta.

Auzind spusele iepurașului, bătrînul a simțit deodată că i se face somn. N-a mai apucat să spună nici un cuvînt că a și adormit adînc. În vis se făcea că petale de flori de scorțișoară, ca niște fulgi de zăpadă pluteau în jurul lui. Și fiecare petală strălucea ca o rază de lună. Apoi, din arborele de scorțișoară a coborît un copil cu fața bucălată și ochii rotunzi, frumos cum nu s-a mai văzut. Bătrînul a întins mîinile către el și copilul i-a căzut în brațe. Atunci s-a trezit. Se făcuse ziuă și răsărise soarele. Nu se mai afla sub arborele de scorțișoară. Bătrînul s-a ridicat în capul oaselor. În mînă ținea cu adevărat ceva. Cînd s-a uitat a văzut că ținea o bucată de lemn de scorțișoară. Și-a amintit de grămăjoara de grăunțe care se afla alături de el. Și, deși nu era decît o mînă de semințe, bătrînul știa că Iepurașul de Jad i-o dăduse din toată inima. A strîns-o cu grijă ca și cînd ar fi fost vorba de cine știe ce comoară și a plecat.

La poalele muntelui era un pîrîu șerpuitor. Bătrînul l-a trecut sărind din piatră în piatră. A plecat mai departe și a mers așa multe zile. A văzut din nou marea albastră, a văzut din nou pescărușii, și după puțin timp a ajuns

acasă. Aflînd că nu adusese decît o grămăjoară de semințe, bătrîna i-a spus :

— Le-ai adus așa de departe, hai să le semănăm în curte ! Și ai grijă să nu se piardă nici un bob !

Bătrînul a împrumutat o săpăligă și a început să sape pămîntul, iar bătrîna în urma lui semăna boabele. Nu apucaseră să termine de săpat și semănat, că bătrîna a dat un strigăt de uimire. Uitîndu-se, bătrînul a văzut cum semințele puse în pămînt deja încolțiseră. Și văzînd cu ochii, plantele creșteau, se înălțau, apoi au dat rod și rodul s-a copt. Atunci bătrînul a lăsat săpăliga și a luat secera, iar bătrîna a început să bată spicele.

Băteau spicele, semănau boabele, apoi secerau. După cîteva zile, casa bătrînului era plină de boabe și pe vatra lui se rumeneau lipiile. Plini de bucurie, cei doi bătrîni nu mai duceau grija zilei de mîine.

Într-o zi, după ce s-a sculat de la masă, bătrînul și-a aruncat privirea asupra bucății de lemn de scorțișoară și și-a amintit de visul cu copilul. S-a gîndit să cioplească în lemn un copil după chipul celui care-l văzuse în vis. Zis și făcut. A găsit un cuțit și a început să cioplească. Era foarte îndemînatic și după cîteva zile cioplise un copil cu față bucălată și ochii mari, rotunzi, frumos cum nu se mai văzuse, care semăna ca două picături de apă cu copilul din vis. Bătrînii l-au îndrăgit foarte mult și i-au dat numele de Copilul de scorțișoară. Copilul parcă ar fi fost viu : gura parcă-i rîdea tot timpul, iar părul parcă era răvășit de vînt. Deseori, cei doi bătrîni se gîndeau ce bine ar fi dacă copilul ar avea viață.

Zilele treceau pline de îmbelşugare. Bătrînii se înzdrăveniseră. Şi, deşi cei trei nepoţi se purtaseră neomeneşte, bătrîna ar fi dorit să-i vadă. Fără să se sfătuiască cu moşneagul, s-a îmbrăcat, şi-a încărcat coşuleţul şi a plecat la nepoţi. Cum a intrat pe uşă, lucru de mirare, nepotul cel mare i-a luat coşuleţul, nepotul cel mijlociu i-a făcut o temenea, nepotul cel mic i-a turnat ceai să bea. De mulţi ani nu mai fusese tratată aşa de bine în casa nepoţilor ei ! După ce au stat puţin de vorbă, le-a dăruit tot ce avea în coşuleţ şi a plecat acasă.

După plecarea ei, cei trei fraţi au început să discute. Feciorul cel mare a spus :

— Bătrînul era sărac lipit pămîntului. Toată viaţa lui a muncit pe la alţii. La vîrsta lui nu puteam să-l ţin pe de gratis. L-am alungat şi credeam c-o să moară de foame. Dar ce să vezi ? Nu numai că n-a murit de foame, dar se pare că s-a îmbogăţit.

Feciorul mijlociu i-a ţinut isonul :

— Aşa e, dar cum de s-a îmbogăţit ?

Feciorul cel mic însă le-a spus :

— Am auzit că a plecat odată departe. Înseamnă că neapărat a găsit pe acolo vreo comoară ! Să mergem mîine pe la ei şi dacă au vreo comoară să facem în aşa fel încît să fie a noastră.

A doua zi, cei trei nepoţi au făcut o vizită bătrînilor. Toţi trei rîzînd şi întrecîndu-se în politeţuri făceau temenele de zor. Bătrînul n-ar fi voit să le dea drumul în casă, dar bătrîna i-a poftit înăuntru.

Intrînd în casă, le fugeau ochii într-o parte şi în alta. Mare le-a fost mirarea văzînd grămezile de boabe care

umpleau toată casa. Pe masă au văzut și păpușa din lemn de scorțișoară. Și atunci s-au repezit toți trei și au înconjurat masa. Și cu cît se uitau, cu atît se dumireau că e vorba de un obiect ciudat. Feciorul cel mare se gîndea în sinea lui : „Asta-i precis o comoară". Pîndind să nu-l vadă mătușa, a întins mîna s-o apuce, cînd, deodată, păpușa s-a ridicat și a spus :

— Ce vreți de la mine de m-ați înconjurat așa ?

Bătrînii au tresărit surprinși, iar cei trei frați s-au bucurat văzînd că li se adeverește bănuielile, zicîndu-și : „Am zis noi că e vorba de vreo minune".

Păpușa a spus din nou :

— Ce vreți de la mine de m-ați înconjurat ?

Fratele cel mare s-a gîndit că grămezile de grîu au fost făcute de păpușă. Dar ce și-a zis el ? Ce să-i cer eu păpușei lucruri care n-au prea mare însemnătate și a spus :

— Mie să-mi dai perle și agate !

Feciorul mijlociu la fel s-a gîndit că grămezile de grîu au fost aduse de păpușă. Dar ce să ceară el lucruri care n-au cine știe ce valoare, și atunci a spus :

— Eu vreau jad și mărgean !

La fel a gîndit și feciorul cel mic și a spus :

— Iar eu vreau aur și argint.

Mișcîndu-și buzele, păpușa le-a răspuns :

— Pe fundul mării de la răsărit se află Palatul Dragonului. Și în palatul Dragonului paturile sînt făcute din jad, perlele, aurul și argintul acoperă pămîntul. Duceți-vă acolo și luați cît vă place.

Intr-un glas, cei trei feciori au întrebat :

— Dar marea e plină cu apă. Cum să ajungem noi la Palatul Dragonului ?

Păpușa, mișcînd din nou buzele, le-a răspuns :

— Dacă mă luați pe mine în brațe n-o să vă înecați și vă arăt și drumul spre palat.

Fără să mai țină seama dacă bătrînii încuviințează ori nu, cei trei frați au luat păpușa în brațe și au fugit la marginea mării. Au găsit un loc pe malul mării unde apa era verde de bătea în negru, iar valurile loveau cu furie stîncile. Știau cu toții că acolo e locul cel mai adînc, dar nici unul nu voia să fie primul care se aruncă. Atunci, feciorul cel mare a zis :

— Hai să fiu tot eu primul. Dacă am să văd vreo cale vă fac semn cu mîna și atunci să săriți și voi după mine. Apoi a luat păpușa în brațe și a sărit în apă. L-au acoperit valurile și l-au tras la fund. Deasupra apei s-au mai văzut pentru o clipă mîinile care se agitau. Fratele cel mijlociu și cel mic crezînd că acesta e semnalul, s-au aruncat degrabă și ei în apă, dar ca și fratele lor mai mare au fost înghițiți de valuri.

A trecut o zi, au trecut două, dar nici unul din frați nu s-a mai întors, doar păpușa din arbore de scorțișoară plutea la malul mării. Văzînd-o, bătrînul a pescuit-o, a șters-o de apă, și a strîns-o la piept ca pe un copil. Atunci făptura din lemn s-a muiat dintr-o dată și s-a încălzit. Ochii rotunzi s-au deschis și păpușa a tușit. Bucuros, bătrînul a strigat de două ori :

— Păpușă de scorțișoară !

Păpușa a răspuns :

— Tată !

Bătrînul a dus-o acasă și i-a dat să mănînce, iar păpușa a mîncat și a băut ca orice copil. Și a crescut devenind un flăcău de toată frumusețea. Cei trei frați nu s-au mai întors acasă. Dar numai flăcăul din lemn de scorțișoară știa că ei nu se vor mai întoarce niciodată.

POVEȘTI CHINEZE

repovestite de Olga Stratulat

Negustorul și șarpele

La cincizeci de li spre apus de Datuncen se află un munte înalt, iar în el este o peșteră, pe care localnicii o numesc : „Peștera dragonului din Iaşmo". În peșteră se deschide un templu, iar în el statuia unui zeu într-un halat lung, cu o scurtă vătuită și cu pantofi în picioare. Pe umăr are o desagă, iar în față o tobă mică, cum au negustorii ambulanți, ca să cheme cumpărătorii.

Oare așa arată zeii la înfățișare ? Bătrînii spuneau că munții în aceste locuri sînt înalți, văile adînci.

Demult, demult s-au petrecut cele ce vreau să vă povestesc. Pe atunci, pe aici, la o distanță de optzeci de li în jur nu erau piețe și femeile cumpărau ață, ace, sare, făină și alte mărfuri de la negustorul ambulant Pîn.

Pîn era un om bun, nu lua scump și nu se supăra cînd cumpărătorii scormoneau mult timp marfa și apoi plecau fără să cumpere ceva. Cînd sosea în sat începea să bată toba, femeile și fetele îl înconjurau într-o clipă. Soțiile și fiicele țăranilor se bucurau totdeauna de venirea lui Pîn. Odată, cînd el ieșea dintr-o trecătoare, a văzut un grup de copii, care înconjuraseră un șarpe mic și-l

loveau unii cu băţul, alţii cu piciorul. Şarpele se strînsese ghem şi nu se mişca. Bătrînului negustor ambulant i s-a făcut milă şi le-a spus copiilor :

— Nu chinuiţi şarpele. Este tare mic şi n-a făcut nimănui nici un rău. Nu-l omorîţi degeaba.

Dar copiii nu l-au ascultat. Atunci Pîn le-a spus :

— Haideţi să facem aşa : Vindeţi-mi şarpele şi eu vă voi da bani cu care vă veţi cumpăra un pepene verde. Nu vreţi ?

Copiii au luat banii şi au fugit. Negustorul ambulant a ridicat o rămurică, a despicat-o, a apucat cu ea şarpele şi l-a pus în lada în care purta marfa. Din ziua aceea Pîn a început să hrănească şarpele şi-l purta peste tot cu el.

Nici n-a simţit cum au trecut zece ani şi micul şarpe se făcuse acum şarpe mare, trupul lui era de grosimea unei ceşti şi se lungise, aşa că lada în care stătea nu mai putea fi închisă bine, aproape tot timpul avea capacul deschis.

Pîn umbla ca şi mai înainte prin sate, urca în munţi, cobora în văi, dar acum îi era din ce în ce mai greu să poarte lada cu şarpele. Într-o zi, a lăsat jos cobiliţa, a deschis lada şi i-a spus şarpelui :

— De acum înainte nu mai pot avea grijă de tine. Ai crescut mare şi poţi să te hrăneşti singur. Îţi dau drumul, dar să nu te atingi niciodată de oameni. Promite-mi !

Şarpele a încuviinţat din cap.

— Atunci du-te ! i-a spus negustorul ambulant. Nici n-a apucat să clipească şi şarpele a ieşit din ladă şi repede, repede a pornit pe drum. Au mai trecut cîţiva ani.

Și iată, în munți au început să se petreacă lucruri ciudate. Ziua în amiaza mare dispăreau deodată oameni, plecați în munți după vreascuri. Atunci au fost trimiși zece flăcăi tineri și voinici cu secere, tîrnăcoape, lopeți și cobilițe în cercetare. S-a întors numai unul, dar și acela fără încălțări așa de tare fugise. Privirea lui era tulbure, nu putea să spună nici un cuvînt. Consătenii l-au bătut pe spate, l-au stropit cu apă rece, i-au turnat în gură o fiertură ca să-l pună pe picioare. Au trecut cîteva ore pînă ce și-a venit în fire și a putut să le povestească ce i s-a întîmplat.

Nici nu trecuseră flăcăii de jumătatea drumului cînd în fața lor a apărut un șarpe alb lung și cît ai clipi a înghițit nouă din cei zece flăcăi. Din fericire, al zecelea era iute de picior, altfel și el ar fi avut aceeași soartă. Țăranii, auzind povestea flăcăului, au înghețat de spaimă, au mai vrut să-l mai întrebe cîte ceva, dar flăcăul, povestindu-le, a retrăit cele ce i s-au întîmplat și a murit de groază.

Și și-au amintit țăranii că demult, cînd erau încă copii, negustorul ambulant Pîn a cumpărat de la ei pentru cîțiva bănuți un șarpe mic alb. Oare nu-i acela șarpele monstru de acum, care mănîncă oameni ? Cu siguranță că da. Bătrînul Pîn a atras nenorocirea asupra oamenilor. Cuvintele țăranilor au ajuns pînă la negustorul ambulant, care, fără să spună cuiva vreun cuvînt, a pornit în munți să caute șarpele. Trei zile a umblat prin munți, dar n-a dat de șarpe. S-a întors în sat, și-a ras capul, s-a spălat,

a luat cu el mîncare, şi-a bătut ţinte în tălpile încălţărilor şi a plecat iarăşi în căutarea şarpelui, jurînd să nu se întoarcă pînă nu-l va omorî.

Dar nici a doua zi, nici a treia zi şi nici a patra zi n-a întîlnit Pîn şarpele. În a cincea zi, vîrfurile ţintelor de aramă din talpă s-au ros şi luceau parcă ar fi fost bobiţe de aur, pantalonii şi scurta vătuită tot agăţîndu-se de tufe şi ghimpi s-au transformat în zdrenţe, ochii, de atîta sforţare, s-au înroşit, părul i s-a încîlcit, omul abia-abia îşi mai tîra picioarele, dar tot timpul îşi şoptea: „Pînă cînd nu voi omorî şarpele, n-am dreptul să mor, pînă cînd nu voi omorî şarpele, n-am dreptul să mor"...

Deodată, aude: „Sss-sss-sss". Pîn s-a uitat cu atenţie în jur. La doi paşi de el, în iarba deasă, cu capul ridicat, stătea şarpele alb.

Cîteva secunde s-a uitat la om, în sfîrşit, şi-a recunoscut vechiul stăpîn şi trăgîndu-şi capul repede s-a tîrît în altă parte. Pîn şi-a încordat ultimele puteri şi a alergat după el. Din vale în vale, de pe o stîncă pe alta, sus-jos, înapoi şi din nou înainte, şarpele fugea de fostul său stăpîn.

Soarele coborîse de mult dincolo de munţi şi luna îşi revărsa razele pe pămînt, iar Pîn urmărea continuu monstrul.

Dar iată că şarpele a ajuns lîngă o peşteră mare şi a dispărut în ea. Pîn s-a dus după el. A umblat prin toate ascunzişurile peşterii şi a descoperit o ieşitură între două pietre. Acolo o fi intrat şarpele. Pîn a încercat s-o lărgească, şi-a zgîriat rău mîinile, şi-a rupt unghiile, dar

ieşitura nu s-a mărit. Ce să facă ? A stat mult timp pe gînduri. În sfîrşit, strîngînd din dinţi şi-a spus hotărît : „Întrucît n-am reuşit să omor şarpele, cu corpul meu voi închide văgăuna, ca el să nu mai aibă pe unde ieşi niciodată să atace oamenii".

Aceasta s-a întîmplat pe data de opt a lunii a treia. De atunci nimeni nu l-a mai întîlnit pe negustorul ambulant Pîn. Dar legenda despre el a trecut de la bunici la nepoţi şi amintirea despre curajosul negustor ambulant trăieşte şi azi printre oameni, de mulţi, mulţi ani.

Iată de ce oamenii au ridicat în peştera dragonului din Iaşmo un templu, în care au pus statuia lui Pîn.

Şi în fiecare, an, pe data de opt a lunii a treia, ţăranii din satele de munte din împrejurimi se adună în acest templu, ca printr-un cuvînt bun să amintească tuturor de Pîn, care şi-a dat viaţa să-i salveze pe oameni de urgia şarpelui.

Femeia şi maimuţele

Odată o femeie foarte săracă măturînd podeaua în casa moşierului a găsit trei monede de aramă şi s-a bucurat. „De mult n-am mîncat supă de morcovi" şi-a spus ea. Astăzi fericirea mi-a surîs. Am găsit aceste trei monede de aramă cu care pot să-mi cumpăr morcovi şi să-mi fac supă."

Mergea ducînd coşul într-o mînă, iar cu cealaltă se sprijinea într-un băţ. Făcuse doar cîţiva paşi, cînd deodată a zărit nişte maimuţe, care curînd au înconjurat-o şi care-i cereau morcovi.

— Dă-ne morcovi ! strigau. Sîntem lihnite de foame.

Femeia avea o inimă ca o pîine caldă şi i s-a făcut milă de maimuţele flămînde. A împărţit morcovii în două părţi şi o parte a dat-o maimuţelor. Au mîncat maimuţele partea lor şi mai cereau încă. Le-a mai dat femeia, dar maimuţelor tot le mai era foame.

A văzut femeia că n-o scoate la capăt cu ele : în coş mai rămăseseră doar trei morcovi. Abia, abia îi vor ajunge pentru supă, iar maimuţele nu se potoleau, începuseră să se vîre în coş.

Femeia s-a supărat, a împrăştiat cu băţul maimuţele şi a pornit mai departe. Maimuţele s-au urcat în copaci şi au început să o ameninţe.

— Aşteaptă, o să-ţi pară rău că nu ne-ai dat toţi morcovii ! În noaptea asta vom veni şi te vom zgîria pînă te vom omorî.

S-a întors femeia acasă şi i s-a făcut frică, iar cînd s-a gîndit că la noapte va muri a început să plîngă în hohote.

În acest timp tocmai trecea vecinul ei, Van U, cu vaca sa bălţată. Auzind-o plîngînd, s-a apropiat şi a întrebat-o :

— Vecino, de ce plîngi ?

Femeia i-a povestit ce i s-a întîmplat şi a început şi mai tare să plîngă, iar Van U i-a spus :

— Nu te teme, am să-ți dau la noapte vaca mea bălțată, care este foarte nărăvașă și păzește foarte bine poarta. Cînd vor veni maimuțele le va ridica pe toate în coarne, a spus Van U și și-a legat vaca în curtea sărmanei vecine.

Femeia i-a mulțumit, dar cînd și-a amintit din nou de maimuțe a început să plîngă.

Deodată aude : „Crabi vii. Cumpărați crabi !"

Acesta este unchiașul Sui, el prinde și vinde crabi. În mîinile lui întotdeauna se găsește un coș mare, iar în el se zbat crabii. A văzut și unchiașul Sui cum plîngea biata femeie și a întrebat-o :

— Femeie, ce of ai pe inimă ? De ce verși lacrimi ?

— Ah ? Nu mă mai întreba, maimuțele m-au amenințat că vor veni la noapte și mă vor zgîria pînă mă vor omorî, i-a spus femeia.

— Nu trebuie să te întristezi înainte de vreme, a liniștit-o unchiul Sui. Eu îți voi dărui cîțiva crabi.

— O, crabii sînt niște ființe extraordinare.

— Pune-i într-o cofă cu apă. Maimuțele vor vrea să bea și atunci crabii se vor agăța de ele și apoi ține-te, a spus el și a scos din coș cinci din cei mai mari crabi.

S-a liniștit puțin sărmana femeie. A început să mănînce supă de morcovi, dar din nou și-a amintit că la noapte vor veni maimuțele și lacrimile au început să-i curgă pe obraji.

Deodată vede trecînd pe drum un negustor cu un sac. Acesta s-a oprit și a întrebat-o :

— De ce plîngi, soro ?

I-a povestit femeia necazul ei, iar el i-a spus :

— Nu fi tristă, te voi ajuta.

Și a scos din sac un ac lung și ascuțit.

— Ia acul și înfige-l în prag. Maimuțele vor călca pe el și nu vor merge mai departe !

A lăsat acul și a plecat, iar femeia plîngea întruna fără să se mai oprească.

— Ei, mătușico, ce s-a întîmplat ? a auzit ea vocea lui Li-ba, care trăiește tocmai la marginea satului și împletește rogojini pentru moșier.

— Am dat de belea, spuse printre lacrimi femeia. N-am vrut să dau toți morcovii maimuțelor și ele m-au amenințat că vor veni la noapte și mă vor zgîria pînă mă vor omorî.

— Nu mai plînge, ia rogojina mea, uită-te cît este de netedă și pune-o pe scară. Maimuțele nu se vor putea urca pe ea, pentru că este foarte alunecoasă.

I-a mulțumit femeia lui Li-ba și a hotărît să facă așa cum i-au spus toți. A legat lîngă poartă vaca nărăvașă a lui Van U, a pus crabii unchiului Sui în putina cu apă și a așezat-o în curte ; în prag a înfipt acul cel lung, rogojina a pus-o pe scară, iar ea s-a ascuns în beci și a început să aștepte.

Iată, s-a întunecat de tot, pe stradă s-au auzit tropăituri și țipete. Erau maimuțele în goană. Au deschis poarta, iar vaca pestriță, cînd a dat cu capul, a ridicat deodată trei în coarne. Au vrut ele să se urce pe scară, dar aici, rogojina era lunecoasă nu puteau deloc să se urce, se rostogoleau în jos.

Au obosit maimuțele și li s-a făcut sete. Au văzut în curte putina cu apă, au băgat capul, iar crabii le-au apucat de nas.

Maimuțele au urlat de durere.

Au fugit spre poartă, iar vaca a mai ridicat trei din ele în coarne. S-au speriat maimuțele și alergau fără rost prin curte.

S-au urcat apoi pe gard și pe aici îți este drumul, iar femeia a ieșit din beci și era fericită că a scăpat de maimuțe.

Călugărul pedepsit

Unui călugăr i-a plăcut odată nevasta unui țăran. Și iată că venind primăvara, țăranul s-a dus să pună răsaduri pe cîmp și călugărul s-a apropiat de el. A păstrat un timp tăcere, cum se spune : „băgînd mîinile în mîneci și privind dintr-o parte", iar apoi a spus :

— Fiule, cum poți trei, chiar patru luni la rînd să-ți faci bătături, lucrînd la cîmp ? Este foarte greu. Cît de ușoară este viața călugărilor, care citesc din cartea de rugăciuni, trag clopotul și umblă unde vor. Bine mai trăim noi în mînăstiri mari, înalte, nu ca muritorii de rînd, noi sîntem mai aproape de cer și mai departe de pămînt.

Țăranul l-a ascultat pe călugăr și s-a gîndit : „Într-adevăr, au o viață bună" și s-a hotărît să se facă și el călugăr.

Cum s-a întors acasă, i-a povestit soţiei despre hotărîrea sa, care, cînd a auzit că i-a venit soţului ideea să se călugărească a început să-l certe.

— Bătrîn prost ce eşti ! Dacă ai să te faci călugăr vei avea de suferit. Va trebui să stai zile întregi închis în chilie. Vei putea sta într-un loc fără să ai treabă ? Ai văzut cum mănîncă călugării plăcintele, dar n-ai văzut cum îi tund. Scoate-ţi din cap prostia asta.

„Nevasta are dreptate" s-a gîndit ţăranul şi i-a trecut pofta de călugărie. A doua zi s-a dus din nou la cîmp. Spre amiază, nevasta a luat de ale mîncării : o ceaşcă de supă de orez, găluşte şi s-a dus la bărbatul ei la cîmp. S-au aşezat pe hat şi au început să mănînce.

Călugărul cînd a văzut cum stă ţăranul cu nevasta nu mai putea de ciudă. O dorea din ce în ce mai mult pe nevasta ţăranului. A trecut pe lîngă ei o dată, de două ori, iar femeia nici n-a întors capul spre el. Ţăranul însă a observat cum se uita călugărul la frumoasa lui soţie şi îndată şi-a dat seama ce gînduri are. A hotărît să-i dea o lecţie bună.

Au terminat prînzul. Nevasta a pus ceştile şi beţişoarele în coş şi s-a dus acasă. Iar călugărul, cum s-a depărtat femeia, s-a apropiat de ţăran.

— Ieri ţi-am povestit despre viaţa călugărilor, ce ai hotărît ?

— Eu sînt gata, dar nevasta nu mă lasă. Dacă m-aş face negustor n-ar avea nimic împotrivă, a răspuns ţăranul.

— Sigur, apucă-te de negustorie, a prins din zbor ideea călugărul.

— Dar n-am bani.

— Am să-ţi împrumut eu bani fără dobîndă. Vei cîştiga şi-mi vei da datoria înapoi. Dacă vrei să te faci negustor, cel mai bun lucru este să deschizi o prăvălie cu mărunţişuri. Este o afacere bună, numai du-te mai repede după marfă.

— Eşti gata să-mi împrumuţi bani, s-a bucurat ţăranul. Îţi mulţumesc mult. Dar cînd vei putea să mi-i împrumuţi ?

Călugărul s-a gîndit că dorinţa lui cea mare se poate împlini în curînd şi a hotărît să se grăbească.

— Treaba văd că este grabnică. Nu poate fi amînată. Chiar acum mă duc după bani şi ţi-i voi aduce.

Ţăranul a mai sădit cîteva tufe şi s-a dus repede spre casă. Nici n-au terminat bine masa şi a şi intrat călugărul, care i-a dat două sute de iuani de argint. Ţăranul l-a invitat să intre şi i-a spus soţiei să pregătească ceaiul. Soţia şi-a dat seama de gîndurile călugărului şi a vrut să-şi ajute bărbatul.

Se uita şăgalnic la călugăr, iar lui i se topea inima de bucurie.

— Am vorbit cu nevasta, i-a spus ţăranul. Ea n-are nimic împotrivă. Mîine dis-de-dimineaţă plec la drum şi peste o lună mă voi întoarce şi-ţi voi înapoia toată suma cu mii de mulţumiri.

— Nu este nevoie de mulţumiri. Ce, între prieteni este nevoie de asemenea ceremonii ?

Curînd călugărul şi-a luat rămas bun şi a plecat. Nevasta i-a ajutat bărbatului să-şi strîngă lucrurile şi abia s-a luminat de ziuă şi ţăranul a plecat de acasă. În

aceeași seară, călugărul, lăsînd la o parte toate treburile, s-a dus la nevasta țăranului. Stăteau și vorbeau veseli. Călugărul aștepta momentul potrivit ca să înceapă să vorbească despre sentimentele sale. Dar cînd i se părea că ar putea, femeia devenea atît de serioasă, încît după cum se spune : „i se muiau oasele și-i slăbeau mușchii" și cuvintele i se opreau în gît. Apoi femeia l-a luat pe călugăr de mînă și l-a dus sus. În sfîrșit, un prilej bun, gîndea călugărul, gata s-o îmbrățișeze, dar deodată s-a auzit cineva bătînd la poartă. Călugărul tremura de frică și a priceput că este țăranul. Femeia i-a poruncit să se ascundă repede în lada goală pentru orez. În lada de orez în ultimul timp stătuseră niște crengi țepoase. Spinii au înțepat trupul gras al călugărului, dar el nu îndrăznea să scoată un sunet.

Femeia între timp a coborît, a deschis poarta și împreună cu soțul ei s-a urcat în camera cu pricina.

— Barca cu care mergeam s-a scufundat, de aceea am fost nevoit să mă întorc, iar pe drum m-au atacat hoții și mi-au luat cei două sute de iuani, pe care mi i-a împrumutat călugărul. Ce ghinion ! Mai bine voi lucra ca și mai înainte la cîmp. Numai ce să mă fac cu datoria ? A ! Știi ce m-am gîndit ? Am să-i dau această ladă cu orez.

Și soții au dormit liniștiți. Numai atunci și-a dat seama călugărul ce au pus ei la cale. Toată noaptea s-a chinuit în ladă, iar dimineața țăranul a chemat doi novici de la mînăstire și i-a rugat să ia lada ca plată pentru datoria pe care o aveau de dat călugărului.

Novicii au trecut un băț prin inelul de pe capacul lăzii, au ridicat-o și îndoindu-se sub greutatea ei au dus-o la mînăstire. Lada se clătina pe băț. Numai atunci cînd novicii s-au apropiat de mînăstire au auzit pe cineva strigînd înăuntru :

— Nu împingeți ! Mă doare. Of, of, of. Deschideți mai repede !

Novicii au ridicat în grabă capacul și nu mică le-a fost mirarea cînd au văzut în ladă pe călugăr, plin de vînătăi și ciuruit de spini.

Prefectul județului a desenat un tigru

Trăia odată un prefect căruia îi plăcea foarte mult să deseneze tigri, numai că el desena foarte prost și în loc de tigri ieșeau niște pisici, care nici pe departe nu aduceau a tigri.

Odată a desenat un asemenea tigru și l-a chemat pe curierul său ca să se uite și să-l laude, iar apoi să răspîndească știrea despre talentele sale în tot județul.

Cum a venit, prefectul și-a scos tabloul și l-a întrebat :

— Kai, ce este asta după părerea ta ?

Curierul a privit și s-a gîndit că animalul negru aduce foarte mult cu o pisică și i-a spus :

— Aceasta este o pisică, înălțimea ta !

Prefectul s-a înfuriat :

— La naiba ! N-ai ochi să vezi ? Pe tigrul desenat de superiorul tău îl iei drept o pisică ? Obrăznicia ta nu are margini. Şi întorcîndu-se a strigat :

— Slujitori, luaţi-l pe acest nemernic şi daţi-i patruzeci de lovituri !

Şi săracul om a fost snopit în bătăi.

Prefectul a chemat alt curier şi a început să-l întrebe şi pe el. Curierul a văzut tigrul desenat cu tuş negru, care semăna grozav cu un motan negru, dar n-a îndrăznit să spună ceva. Ştia doar că prietenul lui a avut de suferit că l-a numit pe acest tigru pisoi. Stătea şi tăcea gîndindu-se cum să iasă din încurcătură.

— Spune ce-i asta ? a întrebat prefectul.

— Stăpîne, nu am curaj să spun, a răspuns curierul.

— Dar de cine te temi tu ?

— Mă tem de stăpîn.

— Atunci eu, de cine mă tem eu ? a întrebat prefectul supărat.

— Stăpînul se teme de alţi stăpîni.

— Iar ei de cine se tem ?

— Ei se tem de cer.

— Iar cerul de cine se teme ?

— Cerul se teme numai de nori.

— Iar norii de cine se tem ?

— Norii se tem de vînt.

— Iar vîntul ?

— Vîntul se teme de pereţi.

— Iar pereţii de cine se tem ?

— Pereţii se tem de şoareci.

— Iar şoarecii de cine se tem ?

— Şoarecii nu se tem de nimeni decît de cel din tabloul desenat de dumneavoastră, a spus curierul luîndu-şi inima în dinţi.

Prefectul s-a holbat la el, dar n-a mai putut să scoată o vorbă.

Femeia cea frumoasă

După nuntă, Giang nu se mai ducea să lucreze la cîmp. Stătea acasă zile întregi pentru că o iubea pe tînăra şi frumoasa lui soţie. Şi cu cît o privea mai mult, cu atît mai puţin ar fi vrut să se despartă de ea.

Giang s-a lepădat cu totul de muncă şi a uitat de toţi din pricina soţiei sale. Aşa a trecut jumătate de an, un an... La sfîrşitul celui de-al doilea an, tot ce aparţinea soţiei : mese, scaune, albituri — totul a fost amanetat sau vîndut şi în casă nu mai avea nici un ban.

Soţia lui Giang era într-adevăr frumoasă, dar apăsată de gînduri triste : „Din ziua nunţii noastre soţul meu niciodată n-a ieşit din casă. Ziua şi noaptea stă pe loc din pricina mea, nu lucrează, doar mănîncă. Curînd nu vom mai putea trăi aşa".

Şi ea a început să-şi dojenească soţul :

— Cum poţi să stai zile întregi cu mîinile încrucişate, cînd toţi oamenii lucrează ?

Giang s-a uitat la fața ei fină, gingașă, și s-a gîndit neliniștit :

— Dacă aș pleca, ea n-o să mai fie numai a casei.

Și fiind robul ei, a rămas iar acasă, preferînd să mănînce mîncarea cea mai rea, însă să fie sigur că nimic nu i se va întîmpla soției.

Într-o zi, Giang a înțeles că dacă nici a doua zi nu se va duce la lucru să-și cîștige pîinea, va muri de foame.

Dis-de-dimineață, Giang și-a luat rămas bun de la soția sa și s-a dus în satul învecinat să caute de lucru. Pe drum s-a întîlnit cu un bărbat chipeș de vreo cincizeci de ani.

— Cum, te duci în satul apropiat ? l-a întrebat el pe Giang.

— Merg singur și putem merge împreună, a răspuns Giang.

Pe drum, Giang i-a povestit necunoscutului istoria sa.

— Sînt așa de nefericit, am fost nevoit să-mi las acasă soția — a început el — trebuie să lucrez pentru că murim de foame.

— Cel mai simplu ar fi să-ți ții soția în sticlă.

— Cum așa ?

— O, aceasta este foarte simplu. Am să-ți dau eu sticla. Înainte de a ieși din casă este de ajuns să te uiți la soție și să sufli în sticluță, iar ea se va oglindi în ea. Niciodată nu va trebui să te desparți de ea. Uite, ia-o !

A luat Giang sticluța, pînă la jumătatea drumului s-a tot uitat la ea, cum a ajuns în sat a ascuns-o, a repetat tot ce i-a spus bărbatul acela și fredonînd s-a întors acasă.

A doua zi s-a hotărît să încerce. Cînd soţia stătea în faţa oglinzii şi se pieptăna, Giang s-a uitat cu atenţie la ea şi a suflat în sticlă.

Soţia a văzut în oglindă că soţul ei face ceva şi a vrut să-l întrebe ce, dar n-a reuşit nici să deschidă gura, căci şi-a pierdut cunoştinţa şi cînd s-a trezit era deja în sticluţă.

Acum, Giang putea fi pe deplin liniştit — soţia lui era ascunsă de privirile curioşilor.

Seara, răsturna sticluţa şi frumoasa lui soţie stătea din nou în faţa lui.

Într-o zi şi-a lăsat soţia în casă. Trebuia să se ducă să facă baie, şi, după ce şi-a luat săpunul şi prosopul, a plecat în grabă.

Conducîndu-şi soţul, soţia a fugit la rîu să-i spele hainele. S-a apucat să spele haina soţului şi deodată a dat peste un obiect lunguieţ.

— Ei, dar asta-i chiar sticluţa ! a spus de îndată ce a scos-o. În fiecare dimineaţă, soţul meu mă ascunde în ea. El nu se desparte niciodată de sticlă, oare de ce azi a lăsat-o acasă ?

De pe malul opus al rîului, în vremea aceasta, se uita la femeie un tînăr frumos şi ea s-a uitat la el şi de ruşine şi-a lăsat capul în jos.

Singură nu şi-a dat seama că a suflat. Tînărul imediat a intrat în sticluţă.

A doua zi, Giang, înainte de a pleca la cîmp ca de obicei, a suflat în sticluţă şi soţia sa a intrat iar în ea. Pe drum şi-a amintit de acel necunoscut chipeş, care

i-a dat sticluța ce cu atîta siguranță îi păzește soția de privirile străinilor.

Cînd a sosit acasă a răsturnat sticluța și a înlemnit. În fața lui stătea soția și lîngă ea un tînăr frumos.

— Într-adevăr este uimitor ! doar sticluța a fost bine închisă. Cum de a pătruns acolo acest tînăr ? În orice caz, și-a dat seama că nu este ușor să păzești o soție tînără și frumoasă.

Mireasa de lut

O femeie săracă, pe care o chema Sin-în nu avea nici un copil și își dorea foarte mult o fată. Măritînd fata, ar fi căpătat bani mulți și ar fi trăit fără griji.

Dar Sin-în a născut un fiu și a hotărît să ascundă acest lucru oamenilor. Cînd băiatul era mic trăia la mama lui ; ea îl îmbrăca ca pe o fetiță și toți credeau că Sin-în are o fată. Iar cînd copilul a crescut, Sin-în l-a trimis într-un sat depărtat la bunica. Astfel nimeni n-a aflat taina ei. Între timp, în satul vecin, un bogătaș a auzit că Sin-în a născut o fată și s-a gîndit să o peteească pentru unicul său fiu.

— Nu-i nimic că fata este săracă și mult mai mare decît fiul meu, se gîndea bogătașul, în schimb vom avea o lucrătoare pe gratis în casă și apoi la o adică o vom putea alunga.

A primit Sin-in pentru mireasă mulți bani de argint și multe haine, încît nu le mai știa numărul. Au hotărît părinții și ziua cununiei. În ziua hotărîtă, Sin-in l-a adus pe fiul ei acasă, l-a îmbrăcat ca pe o mireasă și i-a spus :

— Astăzi te vor duce în casa mirelui, nu te teme de nimic și fă așa cum îți voi spune.

Apoi i-a spus fiului planul său. Deodată s-au auzit tobele și flautele. A apărut o litieră frumoasă dusă de patru culi. Din tot satul au venit oameni la casa lui Sin-in, să vadă cînd iese mireasa. S-a adunat o mare mulțime de oameni, consătenii vorbeau veseli și priveau litiera bogată.

Dar iată că din casă a ieșit Sin-in, ducînd de mînă mireasa îmbrăcată în rochie roșie : părul miresei era legat într-un coc și prins cu ace de aur. Nici unuia dintre vecini nu-i putea trece prin cap că mireasa nu-i fată, ci un tînăr de toată frumusețea.

Fiul lui Sin-in se așează în litieră și culii porniră prin sat ; mai tare se auzeau tobele și mai tare cîntau flautele. Culii mergeau foarte repede și în curînd satul a rămas departe în urmă.

Era o căldură înăbușitoare, sudoarea curgea șiroaie pe fețele obosite ale bărbaților. Au mai mers o bucată de drum și au hotărît să se odihnească. Au pus jos litiera, iar ei s-au culcat lîngă ea și în curînd au adormit. Iar fiul lui Sin-in numai atîta aștepta. Cum a auzit sforăiturile culilor, a coborît încet din litieră și s-a ascuns printre tufe. Și-a dezbrăcat hainele de nuntă, și-a desfăcut cocul, s-a îmbrăcat cu hainele lui și a devenit din nou el însuși. Cine ar fi putut gîndi că el era chiar „mireasa" !

Cum s-au trezit culii au descoperit că mireasa a dispărut. O căutară prin toate tufele. O strigară pînă răgușiră, dar mireasa parcă intrase în pămînt. S-au speriat și au început să plîngă.

Atunci tînărul s-a apropiat și i-a întrebat :

— Ce s-a întîmplat ? De ce plîngeți ?

Culii, desigur, nu l-au recunoscut și au răspuns :

— Duceam în litieră mireasa, eram frînți de oboseală și ne-am așezat să ne odihnim. Cînd am dormit, mireasa a dispărut și n-o găsim nicăieri. Ce să facem ? Fără mireasă nu ne putem întoarce pentru că ne vor băga la închisoare.

Fiului lui Sin-in i s-a făcut milă de ei și le-a spus :

— Voi încerca să vă ajut. Luați cît mai mult lut, faceți o păpușă de mărimea unui om și îmbrăcați-o în rochie roșie. Cînd veți ajunge la casa mirelui, spuneți că mireasa a obosit pe drum și vrea să se odihnească. Mergeți cu litiera direct în camera miresei și cum veți primi banii plecați.

I-au mulțumit culii și au făcut așa cum le-a spus. Au făcut din lut o păpușă mare, au învelit-o într-o bucată de material roșu, au așezat-o în litieră și au dus-o. Iar în casa mirelui totul era gata pentru primirea miresei. Se adunaseră multe rude și mulți musafiri.

Iată că a apărut litiera împodobită. Au început să bată tobele, să sune flautele, să pocnească pocnitorile, s-au aprins focurile de artificii. Litiera s-a apropiat de poartă și toți musafirii au alergat să vadă mireasa. Dar culii au spus că mireasa a obosit foarte tare și au dus litiera în camera ei. Au pus păpușa de lut în pat și cum au primit

banii au plecat în grabă. A venit seara. Musafirii au plecat, iar mama mirelui s-a dus în camera miresei s-o vadă. A deschis uşa şi vede mireasa stînd în pat.

— Ei, tu ! a strigat soacra, tot mai dormi. Scoală-te. Tu n-ai venit la noi pentru odihnă.

Păpuşa bineînţeles tăcea. Soacra s-a supărat, a venit în fugă lîngă pat, a vrut să lovească mireasa, dar a rămas cu gura căscată — în loc de mireasă, o păpuşă.

A înţeles că a fost păcălită, s-a înfuriat, a luat un ciocan şi a spart păpuşa în bucăţi mici.

Dimineaţa soacra s-a dus la judecător cu plîngerea. S-a mirat judecătorul, dar a primit un plocon bun şi a promis că o va pedepsi pe Sin-in.

A doua zi, a chemat-o pe Sin-in şi i-a spus :

— Cum ai îndrăznit să păcăleşti o doamnă atît de stimată din familia Van ? De ce ai trimis păpuşa în locul miresei ? Spune tot adevărul !

Sin-in s-a prefăcut tristă şi a început să plîngă :

— Ea mă bîrfeşte. Tot satul a văzut cum am aşezat-o pe fiica mea în litieră, n-am auzit de nici o păpuşă. Daţi-mi fata înapoi ! Unde este această păpuşă blestemată, în care au transformat-o pe fiica mea ?

— Arată-ne această păpuşă, stimată doamnă Van. Acum va ieşi adevărul la iveală.

Auzind aceasta, mama mirelui a răspuns :

— Eu am spart păpuşa, iar bucăţile le-am aruncat în lac.

— Atunci n-am ce face — a răspuns judecătorul — va trebui s-o eliberăm pe Sin-in din lipsă de probe.

Mama mirelui a fost nevoită să plece fără să primească nimic, iar Sin-in cu fiul ei au început de atunci să ducă o viață îmbelșugată și plină de bucurii.

Porcul alb

Într-un sat trăia odată un om, care nu se știe cum căpătase un porc alb. Mare i-a fost bucuria și uimirea, deoarece nici un om de pe acele meleaguri nu avea un porc alb, toți aveau doar porci negri.

Omul socoti că este o adevărată comoară și poate se va îmbogăți dintr-o dată. Hotărî să se ducă cu porcul la împărat, împăratul îl va răsplăti desigur cu bani mulți. Curtea împăratului era departe, departe, iar omul nostru nu avea nici cal, nici căruță și trebui să pornească pe jos. În fața lui mergea porcul grohăind, iar în urmă încet, încet, neîndrăznind să-l lovească cu biciul, mergea țăranul.

Merseră ce merseră pînă ce ajunseră într-un ținut, unde oamenii nu văzuseră niciodată porci albi. Toți se mirară și lăudară minunatul animal. Cînd auziră că vrea să-l dăruiască împăratului laudele nu mai conteniră. Țăranul asculta și se bucura de parcă ar fi și primit răsplata.

— Aveți răbdare — le spunea el — mă voi întoarce și vă voi aduce de la împărat munți de mîncare și mări de băutură. Pe toți vă voi invita la masă și veți vedea atunci ce înseamnă să fii bogat.

Apoi porni mai departe la drum și merse pînă ce dădu de alt ținut. Cînd oamenii de acolo văzură că mînă un porc alb cu gînd să-l dăruiască împăratului, se mirară și începură să rîdă.

Cineva spuse :

— Du-l mai repede acasă ! Ce mare lucru e un porc alb ? Noi avem cu toții porci albi.

Altul spuse :

— Mai bine taie-l aici și mănîncă-l, o fi departe pînă la tine acasă, să nu moară pe drum.

Al treilea spuse :

— Mai bine vinde-mi-l mie ! Îți voi da cîțiva bănuți, căci de la împărat nu vei căpăta nici un ban, ba va pune slugile să te și bată. Crezi că-i mare lucru un porc alb ? Deschide-ți bine ochii !

Țăranul nu crezu o iotă din vorbele lor, socotind că vor să pună mîna pe porcul lui prin minciuni, ca apoi să-l vîndă împăratului și le spuse :

— Ce credeți că sînt un prost ? Să nu cumva să vă treacă prin cap că prin minciuni veți pune mîna pe comoara mea. Mă voi duce singur la împărat și voi primi o mare răsplată.

Și iar porni la drum. Nu vă pot spune cît timp a mers pînă a dat de curtea împăratului. Cînd auziră străjile că un om a adus în dar împăratului un porc alb jigărit și murdar și că-l mai laudă că este o adevărată comoară, nu numai că nu-l lăsară să intre, dar îl și ocărîră. Țăranul nu ascultă pe nimeni și ținu morțiș să ajungă la împărat.

— Mișcă-te, prostule, mai repede de aici ! începură să țipe la el străjerii și să-l bată.

Dar țăranul nu se potoli și se hotărî să afle ce culoare au porcii împăratului. Se apropie, se uită și într-adevăr văzu că împăratul are mulți porci albi. Își lăsă capul în piept și porni încet spre casă. Iar porcul slăbi așa de mult din cauza drumului lung, că nu mai era bun de nimic ; și țăranul nu mai ajunse acasă cu el, pentru că porcul muri pe drum.

Șoarecele de munte și șoarecele de oraș

Odată, șoarecele, care locuia în munți, a ieșit să se plimbe și a întîlnit pe drum un șoarece din oraș. Au intrat în vorbă și s-au plăcut foarte mult unul pe altul. Din acea zi au început să se plimbe adesea împreună și au devenit prieteni nedespărțiți.

Într-o bună zi șoarecele de munte i-a spus șoarecelui de oraș :

— Ascultă, dragă frățioare, ție, care locuiești tot timpul în oraș, desigur ți s-a făcut lehamite de hrana orășenilor. Nu vrei să guști niște bucate proaspete și fragede ? Haide la mine, te voi ospăta ca să mă ții minte !

Șoarecele de oraș a primit cu bucurie. Șoarecele de munte și-a dus prietenul în vizuina sa, a scos din cămară arahide, cartofi dulci și fel de fel de boabe din care oaspetele a mîncat cu poftă.

Mulțumit de ospitalitate, l-a invitat din toată inima la el și pe șoarecele de munte, ca să guste slănină, zahăr și fursecuri. Șoarecele de munte nu mai putea de bucurie, deoarece niciodată nu încercase asemenea delicatese. A doua zi, șoarecii s-au îndreptat spre oraș. Prietenul de la oraș locuia în pivnița unei băcănii și întotdeauna avea din belșug tot felul de bunătăți.

Vorbind despre una, despre alta, s-au strecurat de sub podea, s-au tăvălit prin zahăr, au gustat afumăturile și au mîncat pe săturate.

Deodată, șoarecele de munte a zărit într-un colț un vas mare de lut.

— Frățioare, a strigat el șoarecelui de oraș, aici ce mai este ?

— O, aici este un ulei foarte gustos și gras, dar să nu bei mult din el. Gustă dacă dorești !

Cu toate că era prea sătul, șoarecele de munte s-a lăcomit și la ulei. L-a rugat pe prietenul său să-l țină strîns cu dinții de vîrful cozii și a coborît în vas.

Uleiul era atît de galben și de limpede, încît se putea vedea fundul vasului.

Șoarecele de munte stătu atîrnat de propria-i coadă ca de o frînghie și bău cu nesaț din ulei.

După aceea strigă șoarecelui de oraș :

— Nu mai pot să beau, trage-mă în sus !

Trăgîndu-l de coadă, șoarecele de oraș i-a spus :

— Haide, frățioare, de aici. Vreau să te scot teafăr, deoarece nu prea departe de noi se plimbă motanul ca și cum nu ne-ar fi zărit.

— A, nu-i nimic, nu te teme, îi răspunse șoarecele de munte, îmi place foarte mult uleiul, mai vreau să beau.

A răsuflat și a coborît din nou în vas, iar șoarecele de oraș stătea pe marginea vasului, ținînd între dinți coada prietenului.

Deodată, fereastra s-a deschis și s-a ivit un motan mare și negru.

— Ah, frățioare, ieși ! a strigat șoarecele de oraș și firește a dat drumul cozii prietenului său.

„Pleosc" s-a auzit din vas. Șoarecele de munte căzuse în ulei. A încercat să înoate, dar n-a putut, întrucît se îngreunase foarte mult, și așa s-a înecat.

Bărbatul cel tont

O femeie avea un bărbat foarte prost. Nu știa să facă nimic, iar dacă se apuca de ceva ieșea tocmai pe dos.

Odată nevasta l-a trimis la niște neamuri după războiul de țesut. La întoarcere, bărbatul obosit se așeză la marginea drumului ca să se odihnească. Stînd așa privi la unealta din fața lui și îi spuse : „Dacă ai patru picioare, de ce să te mai car eu ? Du-te singur, poate ai să mă și întreci !"

Și puse războiul de țesut în mijlocul drumului, plecînd singur mai departe.

Cum a ajuns acasă, nevasta l-a și întrebat de război.

— I-am spus să vină singur aici, doar are patru picioare. Va veni cu siguranță, răspunse bărbatul.

— Ce tot spui ? Doar un război de țesut nu poate să umble. Picioarele lui sînt de lemn. Fugi înapoi și adu-l !

Dar se întunecase și bărbatul se hotărî să lase pe a doua zi. În zori, se întoarse să ia războiul de țesut pe care încă nu se uscase roua.

— Vai, sărmanul, cît de tare s-a grăbit, a obosit, ba chiar a transpirat, spuse bărbatul cel tont și-l luă acasă.

După cîteva zile nevasta îi spuse să ducă la piață pînza pe care o țesuse ea.

Bărbatul văzu pe drum doi stîlpi. Crezînd că sînt oameni strigă :

— Ei ! Nu aveți nevoie de niște pînză ?

Stîlpii nu scoaseră o vorbă.

— Haide, luați niște pînză, stărui bărbatul.

Se apropie și puse pînza lîngă stîlp.

— Luați-o ! Dar banii unde sînt ?

O vacă din împrejurimi mugi : Muu !

Iar el înțelese : „Nu".

— Bine, dacă azi nu aveți bani am să vin mîine.

— Cui ai vîndut pînza ? îl întrebă nevasta.

— La doi flăcăi, răspunse bărbatul. Ei stăteau lîngă drum și tăceau, însă cînd i-am întrebat de bani au spus că n-au.

Nevasta i-a pus mai multe întrebări și îndată a priceput și l-a trimis să aducă pînza înapoi.

S-a întors chiar în acel loc, dar sulul de pînză nu era nicăieri. Deodată, zări pe drum mai mulți oameni îm-

brăcați în haine albe, semn de doliu la chinezi, căci era o procesiune de înmormîntare.

Atunci bărbatul s-a gîndit că ei sînt hoții și începu să-i ocărască.

— Dați-mi pînza mea, dacă nu, vă bat.

Oamenii puseră mîna pe el și-l snopiră în bătăi. Cînd a venit acasă și i s-a plîns nevestei, ea îi spuse :

— Prostule, era o înmormîntare. Mai bine i-ai fi ajutat să ducă sicriul. Atunci ei ți-ar fi mulțumit și nu te-ar fi bătut.

— Bine, data viitoare voi fi mai deștept, i-a promis bărbatul și s-a dus să se plimbe.

Merse ce merse și văzu venind spre el niște hamali care duceau o litieră împodobită.

— Ei, voi ! strigă el. Așteptați-mă să vă ajut să duceți sicriul.

Auzind una ca asta, hamalii îl luară la bătaie.

Omul se întoarse acasă cu lacrimi în ochi. Cînd nevasta află de cele întîmplate rîse cu poftă :

— N-ai pic de minte ! Litiera de nuntă ai luat-o drept sicriu. Trebuia să zîmbești, să bați din palme.

— Bine, altă dată am să știu ce să fac, mormăi bărbatul și se duse la culcare.

Dimineața, cum ieși pe stradă, văzu că vecinilor le arde casa. Se apropie și privi. Îi plăcea să se uite la flăcări și deodată zîmbi, bătu din palme și începu să danseze. Iar oamenii îl luară din nou la bătaie.

Se întoarse acasă și începu să se jeluie :

— Sărmanul și nenorocitul de mine, toți mă bat, nimănui nu-i pot fi pe plac.

Nevasta își ridică brațele deznădăjduită.

— Of, că tont mai ești ! Cum poți să bați din palme cînd arde casa cuiva ? Mai bine ai fi luat o căldare cu apă și ai fi turnat peste foc.

Auzind-o bărbatul se hotărî să dea neapărat peste un foc și să-l stingă.

Plecă prin sat și ajunse la o fierărie. Acolo văzu cum se înălțau flăcările și scînteile zburînd peste tot.

Luă imediat o căldare cu apă și o turnă peste foc. Atunci au venit fierarii și l-au bătut atît de tare, că abia a ajuns pînă acasă.

— Of — se jelui femeia — oare cum este cu putință să torni apă peste focul din fierărie ? Dacă ai fi bătut cu barosul pe nicovală, fierarii ți-ar fi mulțumit.

— Bine. Acum știu ce am de făcut, se bucură bărbatul.

În aceeași zi văzu că doi se bat. Se loveau cu bastoanele și strigau fiecare cît îl ținea gura de tare.

Bărbatul cel tont se apropie de ei, luă de pe jos bastonul și începu să lovească în toate părțile.

Cei doi uitară de cearta lor și se repeziră la el. Abia reuși să scape teafăr. Atunci nevasta îi zise :

— Prostule, cînd doi se bat trebuie să-i despărți.

În curînd bărbatul făcu cum îl învățase nevasta ; dar de data asta nu mai era bucuros.

Erau doi tauri, iar el s-a apucat să-i despartă. Un taur îl ridică în coarne și-l aruncă departe.

Abia spre seară îl găsiră mai mult mort decît viu.

Muntele Huantungşanvan

În provincia Cijeţian există un munte care se numeşte Muntele de aramă. Deşi nu se scoate aramă din el, muntele se numeşte totuşi de aramă. De ce se numeşte aşa o să aflăm din legenda „Muntele de aramă".

Se povesteşte că foarte demult, la poalele muntelui trăia un boier care avea mult pămînt şi bogăţii nenumărate ; dar lui tot nu-i ajungeau şi se gîndea mereu cum să şi le sporească.

Odată, cînd boierul stătea în sala unde se primesc musafirii, a auzit la poartă sunetul mătăniilor de lemn şi în sală a intrat un preot. Salutîndu-l pe boier, el a murmurat :

— Fă-ţi pomană, stăpîne, pentru lumînări aromate şi untdelemn de candele şi vei fi răsplătit cu mulţi fii şi nepoţi, cu o mare fericire şi viaţă lungă.

Boierul, cum a auzit că i se cer bani, s-a înverzit la faţă, a început să strige :

— Ieşi afară, afară, afară, eu n-am bani.

— Dacă n-ai bani, poţi să dai orez, a spus preotul.

— Nu numai că n-am orez, dar nici măcar tărîţe.

Dar preotul nu pleca şi continua să se milogească :

— Fie-ţi milă, stăpîne, dă ceva pentru lumînări aromate şi untdelemn de candele. Am puterea de a transforma orice lucru în aur, argint şi pietre preţioase.

Cînd a auzit boierul că preotul are o asemenea artă, a ciulit urechile şi s-a gîndit : „Poate că acest preot vrea pur şi simplu să ia bani de la mine. Dar dacă el poate

transforma lucrurile în aur, de ce umblă și cerșește ? Poate că spune adevărul sau poate minte. Dacă vrea să mă înșele, voi face așa încît oricum nu va primi nimic, doar că va mînca de pomană de cîteva ori.

După ce s-a gîndit astfel a zîmbit și a spus :

— Acum n-am bani. Vino după cîteva zile. Tu spui că poți să preschimbi pietrele în aur, este adevărat ?

— Eu nu mint niciodată, răspunse preotul.

— Într-adevăr, știi să transformi metalul în aur, argint și pietre prețioase ?

— Într-adevăr, știu, repetă preotul.

Boierul se bucură tare mult, dar luînd un aer nepăsător, zise :

— Am destul aur, argint și pietre prețioase, dar niciodată n-am văzut cum se face aurul. Arată-mi, vrei ?

— Bine, spuse preotul.

Boierul îndată a ordonat slugilor să-l ducă pe preot într-o cameră și să-i dea de mîncare. După ce acesta mîncă, îi spuse din nou :

— Fă-mi douăzeci de liani de argint, bine ?

— Bine, zise preotul, mîine dimineață îi vei găsi.

Seara, boierul ordonă slujitorilor :

— Uitați-vă cu atenție după preot, nu-l lăsați să fugă, dacă va dispărea ceva, voi veți răspunde.

De obicei, stăpînul se scula foarte tîrziu, dar de data asta nici nu mijise bine de ziuă cînd se sculă. A alergat în camera unde dormea preotul și s-a uitat înăuntru. Cînd a văzut că preotul doarme s-a liniștit și s-a întors să mai aţipească.

Cînd boierul s-a sculat a doua oară, preotul îl aştepta de mult în salon. Cum a intrat, preotul i-a şi dat douăzeci de liani de argint.

Bogatul a cîntărit în mînă argintul, l-a încercat cu dinţii şi a văzut că este bun. De bucurie, ochii îi luceau şi vorbea întruna. Îi ceru preotului încă cincizeci de liani de aur şi a doua zi i-a primit.

A treia zi moşierul îl rugă de o sută de perle şi preotul îi numără exact o sută.

Aşa a trecut jumătate de lună. Boierul nu înceta să ceară ba una, ba alta. Preotul s-a plictisit şi i-a spus :

— Toate aceste bogăţii pe care ţi le-am dat le am de la o broască ţestoasă de aramă. Dar prea mult am cerut de la ea şi mai mult nu-mi va da. Dacă vrei, cere-i singur. Preotul a scos din sac o broască ţestoasă de aramă, a pus-o pe masă şi a plecat.

Broasca ţestoasă de aramă era cît un sfeşnic pentru lumînări şi pe lîngă asta nu era vie. Preotul spunea că ea poate transforma metalul în aur, argint şi pietre preţioase. Boierul nu prea credea, totuşi îngenunche în faţa ei şi fără să ridice capul murmură :

— Broască ţestoasă de aramă, dă-mi o comoară, broască ţestoasă, dă-mi o comoară.

Ochii broaştei ţestoase se micşorară, picioarele începură să se mişte şi-i spuse :

— Şi aurul, şi argintul, şi perlele pe care ţi le-am dat sînt luate de la prietenii şi rudele tale.

Boierul tot nu se potolea şi din nou se înclină şi spuse :

— Dacă n-a mai rămas la rude şi prieteni, atunci există la alţi oameni.

— Pentru ce-ți trebuie atîtea bogății ? Tu nu ai măsură ?

— Aurul, argintul și pietrele prețioase sînt iubite de toți oamenii și cu cît sînt mai multe, cu atît mai bine, răspunse lacomul.

— Încă mai vrei ? îl întrebă broasca.

— Mai vreau, repetă boierul și începu să bată mătăniile cu mai mult sîrg.

Broasca țestoasă de aramă s-a supărat, capul ei a început să crească încet și ea a devenit de mărimea unui monument.

— Intră în burta mea și ia-ți comoara, spuse broasca țestoasă și într-o clipă deschise gura și-l înghiți pe moșier. L-a înghițit pe moșierul cel lacom și împreună cu el toate bogățiile ce erau în casa lui.

Trăia în locul acela un iobag, care lucrase înainte la acest bogat. Cînd stăpînul a dispărut și iobagul a plecat în munți să adune vreascuri. Odată auzi cum cineva îl strigă, atunci se întoarse imediat și văzu o broască țestoasă mare cît o masă. Aceasta era broasca țestoasă de aramă.

— Dacă ți-e greu, spune-mi ce-ți trebuie și eu te voi ajuta, i-a spus ea săracului.

— Nu mi-e greu, dar iată cuțitul cu care tai vreascurile este bont. Eh, dacă aș putea găsi un cuțit ascuțit ! dar n-am bani.

— Lovește-mă de trei ori pe spate, și spune : „Vreau un cuțit bun pentru tăiatul vreascurilor", zise broasca țestoasă.

Iobagul a făcut cum l-a învățat broasca țestoasă de aramă. Broasca a scos din gură un cuțit, atît de ascuțit, că nu numai lemnul, dar și piatra o putea tăia.

Cînd iobagul se pregătea să plece, broasca țestoasă îi spuse :

— Dacă rudele sau prietenii tăi au nevoie de ceva, să mă caute și eu îi voi ajuta. Trebuie să repete de trei ori numele meu și îndată voi apărea.

Se înapoie iobagul acasă și povesti rudelor și prietenilor despre întîlnirea sa din munți. Și acum toți care n-aveau ce mînca sau care erau încercați de vreo boală și nu aveau bani să cheme doctorul și să cumpere medicamente fugeau la broasca țestoasă de aramă și ea de fiecare dată îi salva.

Vestea se răspîndi și ajunse pînă la un leneș : „Dacă o voi ruga să-mi dea bani, ea nu-mi va da mulți. Ce-ar fi să pun mîna pe ea, să-i despic burta și să-i iau toate bogățiile. Așa ar fi mai bine" se gîndi el.

Leneșul luă un cuțit și plecă în munți.

— Broască țestoasă de aramă ! strigă el de trei ori și broasca țestoasă apăru la chemarea lui.

— Ce dorești ? îl întrebă ea. Leneșul se prefăcu trist și spuse :

— N-am ce mînca !

— Lovește-mă de trei ori pe spate, i-a poruncit broasca țestoasă.

S-a apropiat leneșul de broasca țestoasă și în loc s-o lovească în spate, a scos cuțitul să-i taie burta.

Dar broasca țestoasă de aramă n-a așteptat ca leneșul să o omoare ; a deschis gura și l-a înghițit.

De atunci, broasca țestoasă de aramă s-a ascuns în munți și n-a mai ieșit la chemarea oamenilor. Nimeni n-a mai văzut-o. Numai uneori, înainte de ploaie, se poate auzi strigătul ei.

Iată de ce locuitorii de prin împrejurimi au numit acest munte — Muntele de aramă, „Huantungșanvan".

Templul din nori

În trecătoarea de pe muntele Taișan se află templul Utzimiao. La treizeci-patruzeci de pași de el se poate vedea fundamentul altui templu, dar templul în sine nu se vede. Unde este oare templul ?

Se povestește că demult, cu mulți ani în urmă, acest templu s-a ridicat deodată în aer și așa a rămas agățat de nori între cer și pământ. De aceea oamenii l-au numit „Templul din nori".

Iată cum s-a întîmplat :

Trăia cîndva în templu un călugăr bătrîn cu ucenicul său de doisprezece ani. Copilul și-a pierdut de mic părinții și rudele l-au dat bătrînului călugăr să-l învețe. Călugărul, ca toți călugării, nu muncea, ci trăia din ceea ce arenda săracilor, din pămîntul care aparținea mînăstirii. Lua pentru asta un preț mare de la ei. Nici nu se gîndea să-l învețe pe băiat și-l obliga să muncească ziua și noaptea. El ba mătura podeaua, ba îi gătea mîncarea, ba

strîngea patul. N-avea timp nici să respire, să nu mai vorbim să alerge sau să se joace. Îl hrănea prost pe băiat, în schimb de bătăi şi ceartă băiatul era sătul pînă-n gît.

Călugărul avea mulţi prieteni — toţi ca şi el. În fiecare zi se strîngeau şi vorbeau despre vreme. Seara, înainte de culcare, bătrînul călugăr îi amintea, de obicei, micului său învăţăcel :

— După ce vei mătura curtea, să stropeşti florile. După ce stropeşti florile, să sădeşti legumele. După ce vei sădi legumele, să aduci apă... Şi aşa, la nesfîrşit, şi nu uita niciodată să adauge :

— Dacă nu vei face tot, călcîiele tale vor primi o porţie serioasă de lovituri de bambus.

Spre sfîrşitul zilei picioarele băiatului erau ca nişte butuci şi era frînt de oboseală. Iar perna era deseori noaptea udă de lacrimi.

Odată sădea legume la cîmp. Deodată a auzit pe cineva strigîndu-l. A ridicat capul şi a văzut două fetiţe venind direct spre el. Erau amîndouă îmbrăcate la fel, în scurte roşii şi pantofi tot roşii, iar pe cap aveau două codiţe minunate. Fetiţele erau mici şi rotunjoare ca două ridichi.

— Ce faci aici ? l-au întrebat fetiţele pe băiat.

— Iată, fac şănţuleţe şi sădesc legume, a răspuns el.

Atunci fetiţele au început să-l ajute pe băiat. Munca mergea strună şi repede au sfîrşit totul. Fetiţele i-au spus să se joace cu ele un joc vesel.

S-a întunecat și a venit timpul ca fetițele să plece. Ele i-au poruncit băiatului să nu povestească nimic bătrînului călugăr despre ele.

A doua zi, fetițele au mai adus și alte fetițe cu ele, care le semănau ca două picături de apă. Și de data asta l-au ajutat pe băiat. Iar după ce au terminat treaba, din nou s-au jucat. Fetițele au aflat că băiatul nu mănîncă pe săturate și i-au adus diferite bunătăți.

A trecut cîtva timp și băiatul și fetițele s-au împrietenit tare, dar noile prietene niciodată nu l-au invitat la ele. Cînd le întreba unde locuiesc, fetițele doar chicoteau : „Hi, hi" arătînd undeva departe și spuneau : „Acolo".

De cînd apăruseră aceste prietene, sprîncenele băiatului nu se mai încruntaseră de tristețe, iar fața lui slabă și palidă ca ceara se îmbujorase și se rotunjise.

Bătrînul călugăr, observînd veselia învățăcelului s-a supărat :

— De ce ești așa vesel în ultimul timp ? Care ți-e bucuria ?

— Eu lucrez mult și bine și mănînc bine, iată de ce sînt vesel, a răspuns băiatul.

— Aha ! înseamnă că te oblig să muncești prea puțin ? Bine, acum, după ce vei termina toată treaba în casă, trebuie să mergi în fiecare zi în pădure și să aduci două legături de vreascuri.

Dar ce însemna oare pentru băiat să adune două legături de vreascuri ? Să fie chiar mai multe el tot nu s-ar fi întristat, doar prietenele îl vor ajuta.

Fetițele îl încurajau în toate. Cît n-ai fi putut înghiți o turtă mică, ele reușeau să facă tot ce poruncise călugărul,

apoi alergau și săreau în pădure, rupeau fructe sălbatice, flori roșii cu parfum plăcut, își spălau în apa de izvor fața și mîinile, prindeau raci printre pietre, iar cînd erau obosite de joacă, se așezau să se odihnească și pînă la apusul soarelui aveau timp să-și spună povești și diferite istorioare.

Bătrînul călugăr îi tot dădea băiatului munci multe, una mai grea decît alta și, spre uimirea lui, băiatul făcea totul, fără să spună o vorbă. Atunci în sufletul călugărului a încolțit o îndoială.

Într-o seară, a închis templul și supărat l-a luat pe băiat de ureche și a început să-i pună tot felul de întrebări. Dar băiatul nu i-a spus adevărul.

Atunci bătrînul a hotărît să facă altfel și cu o voce mieroasă a început să-i vorbească :

— Dacă îmi vei spune adevărul, eu mă voi purta cu tine precum cu fiul meu. Și chiar dacă nu-mi vei spune tot, o să aflu despre ce este vorba.

Băiatul era încă prea mic și bătrînul călugăr a reușit în cele din urmă să-l înșele și astfel a povestit totul bătrînului.

Călugărul s-a încruntat, apoi s-a gîndit, și s-a tot gîndit iar sprîncenele i s-au întins, ochii i s-au înveselit și l-a bătut prietenește pe umăr.

— Bine, foarte bine că a dat un asemenea noroc peste tine. Dar de ce prietenele tale nu te cheamă niciodată în vizită ? Trebuie neapărat să aflăm unde trăiesc și eu te voi ajuta. Ia o ață lungă și leag-o pe neobservate de rochia uneia dintre fetițe. După ață noi le vom găsi casa. A doua zi, din nou au venit fetițele. Ca întotdeauna

la început l-au ajutat pe băiat, iar apoi cu toții s-au jucat. Cînd a venit timpul ca fetițele să plece acasă, băiatul a legat pe neobservate de haina uneia din ele ața, iar capătul celălalt l-a agățat de copac și s-a întors la templu. Dimineața, bătrînul călugăr s-a dus că caute după fir casa fetelor. Firul ducea departe, departe în pădure și dispărea sub pămînt. Bucuros a venit într-un suflet călugărul acasă, i-a poruncit băiatului să ia cazmaua și l-a dus la locul unde a dispărut ața.

Cînd băiatul a săpat o groapă mică, au văzut că ața este legată de o rădăcină. Călugărul a pornit să sape alături și acolo era tot o rădăcină. Au scos o legătură mare de rădăcini.

Călugărul s-a întors în templu, a pus legătura în dulap, iar patru rădăcini le-a aruncat în ceaun, a turnat apă și a făcut focul. După cîtva timp din ceaun a început să se înalțe un abur mirositor. Atunci bătrînul i-a poruncit băiatului :

— Ai grijă de foc, numai să nu îndrăznești să deschizi capacul. Dacă-l vei ridica, păzește-ți oasele. Eu mă voi duce să-mi vizitez puțin prietenii.

Băiatului îi era dor de prietenele sale, doar nu le văzuse toată ziua. Deodată din camera interioară a templului s-a auzit un plînset de copil și vocea cuiva, parcă vorbind din vasul mare de lut, l-a strigat pe nume.

El a intrat în cameră s-a uitat în jur și n-a văzut pe nimeni. Dar vocea iar l-a strigat. De data asta băiatul a înțeles că cineva este încuiat în dulap. Fără să stea mult pe gînduri a rupt lacătul și a deschis dulapul. Și din el una după alta au sărit prietenele lui.

Cea mai mare dintre fetiţe i-a spus cu reproş :

— Cum de nu-ţi este ruşine ? Tu i-ai povestit călugărului cel rău despre noi şi ai omorît patru din surorile noastre, dar şi noi nu se ştie dacă vom ajunge acasă. Ce să facem acum ?

— Nici eu nu mai pot rămîne aici, a spus cu disperare băiatul. Bătrînul călugăr va afla că v-am eliberat şi n-o să-mi fie bine.

Fetiţei i s-a făcut milă de el.

— Să lăsăm toate la o parte. Ce a fost a fost. Pe surorile noastre tot nu putem să le mai înviem. Trebuie să ne salvăm, înainte de a veni călugărul cel rău. M-am gîndit ce să facem !

Şi fetiţa i-a poruncit să ia din ceaun supă şi s-o toarne pe pămînt. Băiatul a făcut aşa şi podeaua a început să se ridice în sus.

Între timp, bătrînul călugăr a trecut pe la toţi prietenii şi i-a invitat la el. Pe drum el povestea călugărilor :

— Am găsit pe cîmp multe rădăcini asemănătoare. Ele fierb acum în ceaun şi probabil că s-au trezit la viaţă. Noi vom bea tot ceaunul şi fiertura ne va întineri cu mulţi ani. Apoi vom fierbe şi celelalte rădăcini şi... Dar călugărul n-a mai apucat să sfîrşească, a ridicat capul şi a văzut templul legănîndu-se şi ridicîndu-se încet, încet în sus.

— Vai, vai, vai, a strigat călugărul şi s-a repezit spre templu. Bătrînul s-a agăţat de o crăpătură şi a rămas agăţat în aer încercînd să oprească înălţarea templului.

Trăia odată un împărat, căruia mai mult decît orice pe lume îi plăcea să asculte povești.

Împăratul îi pusese pe toți să-i povestească. Dar nu știu cum se făcea, că tocmai cînd se ajungea la ceva interesant, povestea se termina. Aceasta îl supăra pe împărat și poruncea să fie omorît povestitorul.

Împăratul nu voia să asculte povești obișnuite și i-ar fi plăcut o poveste care să nu se termine niciodată.

În fiecare zi trimitea slujbașii și soldații, să-i aducă oameni care știau povești.

Oamenii își alegeau poveștile cele mai lungi, dar chiar și poveștile cele mai lungi aveau un sfîrșit. Toți povestitorii împăratului au fost omorîți și nici un om nu s-a mai întors de la palatul împăratului.

Odată a fost adus la împărat un tînăr. Tînărul nu se temea deloc și îi spuse împăratului o poveste fără sfîrșit.

— Demult, demult trăia un împărat, atît de bogat, ca nimeni altul. Grîne avea atît de multe, încît oamenii nici nu știau unde să le pună. Atunci a chemat un dulgher și i-a poruncit să-i construiască un hambar, atît de mare, încît să nu i se vadă capătul. Din vremurile cele mai îndepărtate și pînă în ziua aceea nu se văzuse un hambar mai mare. Grînele lui ajungeau pînă sus. Dar cînd l-au construit n-au băgat de seamă că rămăsese o spărtură nici mică, nici mare, cît ar încăpea o vrabie. Stoluri de vrăbii zburau spre hambar.

Spărtura era mică, întocmai cît o vrabie. Venea prima vrabie, venea cea de a doua, după aceea a treia lua grăunțe și zbura..., apoi a patra, după aceea mai venea una și încă una...

Împăratul care asculta cu atenție a văzut că aici povestea se repetă și nemaiavînd răbdare, l-a întrerupt pe tînăr întrebîndu-l :

— Nu-i așa că vrăbiile au luat toate grăunțele ? Ce s-a întîmplat după aceea ?

— Ele nu le-au luat pe toate, nu s-au grăbit, a fost răspunsul.

Împăratul foarte mult dorea să știe ce s-a întîmplat mai departe și întrebă iar :

— De exemplu, dacă toate ar fi fost luate, ce ar fi urmat ?

— Imediat veți ști ce s-a întîmplat după aceea, trebuie să așteptați pînă cînd toate vor fi luate, a zis tînărul.

Împăratul ardea de nerăbdare să știe ce s-a întîmplat după aceea și i-a dat voie tînărului să continue.

Din zori și pînă-n seară tînărul repeta întruna : vrabia a venit, vrabia a zburat, a luat grăunțele și a zburat afară. Și așa zile în șir a tot povestit neîncetat, trecînd de la o vrabie la alta. Nemaiavînd răbdare, împăratul l-a întrebat iar :

— Au terminat repede toate grînele ?

— Nu încă, a răspuns tînărul.

A trecut o zi, a trecut o noapte, au trecut multe zile și multe nopți. Dar vrăbiile tot n-au putut termina grînele din hambar. Împăratul s-a înfuriat din ce în ce mai tare :

— De ce pînă acum n-au mîncat toate grînele ? l-a întrebat în cele din urmă pe tînăr.

— Nu puteau așa de repede, pentru că hambarul era mare, nici nu se știa cîte boabe erau. Cine știe cît timp ar fi trebuit să treacă pentru ca vrăbiile să termine toate grînele !

Împăratul n-a mai vrut să asculte mai departe această poveste și a poruncit să fie omorît tînărul. Dar tînărul îi spuse :

— De fapt v-am spus o poveste fără sfîrșit. Sfîrșitul ei încă nu se vede. Cum puteți să mă omorîți ?

Împăratul nu putu să-i răspundă nimic și-l lăsă să plece acasă.

Comoara

Odată un prefect judeca furtul unor bijuterii. Hoții știau că prefectul este foarte lacom și au găsit mijlocul să-i transmită că vor să-i dăruiască comoara și-l roagă numai să fie binevoitor față de ei și să-i ierte.

Prefectul a lăsat să se înțeleagă că-i ajută.

— Stăpîne, au spus înainte de plecare hoții, comoara este ascunsă în această cutie, care este fermecată. Omul care o va deschide trebuie să fie cinstit, dacă însă nu este

curat la suflet, atunci comoara poate să dispară într-o clipă.

Prefectul știa cum este el și cu o asemenea condiție nu îndrăznea să deschidă cutia și să privească comoara.

Dar într-o zi n-a mai rezistat, a pregătit o masă la care a invitat pe slujbașii lui. Cînd toți au închinat de trei ori și și-au golit paharele, prefectul a scos cutia roșie sculptată și a spus :

— În această cutie este ascunsă o comoară, dar o poate deschide numai un om drept, a cărui conștiință este absolut curată. Dacă cutia va fi deschisă de un om cu conștiința pătată, comoara va dispărea imediat. Astăzi v-am invitat dinadins ca cel mai cinstit dintre voi să deschidă cutia.

Spunînd acestea, prefectul s-a așezat. A trecut mult timp și toți se uitau unii la alții, neîndrăznind să vorbească și cu atît mai mult să se apropie de cutie. Prefectul s-a supărat. Atunci unul dintre servitori, care le turna vin, spuse :

— Stăpîne, permiteți-mi să o deschid eu.

„Să permit unei slugi să deschidă cutia cu o asemenea comoară nu prea este potrivit", se gîndi prefectul, dar n-avea încotro și trebul să accepte.

Musafirii începură să se agite, se sculară de la locurile lor și înconjurară cutia. Ei vorbeau între ei și așteptau lungindu-și gîturile.

În sfîrșit, capacul a fost ridicat și atunci se auzi țipătul prefectului. Cutia era goală.

Despre Lian Şan-Bo, Ciju Iu-Tai şi păsările nevăzute

Trăia odată în China o fată care se numea Ciju Iu-tai. Era tare frumoasă şi deşteaptă ; nu numai că desena frumos dragonii şi broda pasărea Phenix, dar cunoştea şi hieroglifele şi putea să citească cărţile vechi.

Iu-tai s-a hotărît să meargă în oraşul Hancijou la un cărturar vestit pentru a învăţa de la el înţelepciunea. Dar ştia că obiceiurile locului nu îngăduiau fetelor să meargă singure spre ţinuturi îndepărtate.

Aşa că Iu-tai s-a îmbrăcat în haine bărbăteşti şi a pornit pe drumul ce duce la Hancijou. Ajungînd la cărturar s-a plecat în faţa portretului lui Confucius şi după aceea în faţa cărturarului, şi a dat bineţe tuturor învăţăceilor.

Printre discipoli era un tînăr pe nume Lian Şan-bo. De la început tînărul i-a plăcut lui Iu-tai. Şan-bo era nu numai frumos şi bun, dar învăţa şi foarte bine. Pe zi ce trecea prietenia lor devenea tot mai trainică. Nici o clipă nu se despărţeau unul de altul, dar tînărului nici prin cap nu-i trecea că Iu-tai este fată. Ea desigur nu i-a destăinuit decît pe jumătate secretul ei, iar pe tînărul cufundat în învăţătură era uşor să-l amăgească. Ceilalţi învăţăcei nici pe departe nu se gîndeau la aşa ceva. Şi nimeni nu a observat nimic în afară de soţia cărturarului, care i-a spus într-o zi soţului :

— Oare tu nu vezi că Iu-tai este îmbrăcată bărbăteşte ?

— Dar ce-ţi veni ! s-a mirat cărturarul.

— Bărbaţii cînd se înclină în faţa portretului lui Confucius, se lasă mai întîi pe genunchiul stîng, iar femeile pe cel drept. Cum de nu ai observat că în ziua cînd Iu-tai a venit pentru prima dată la şcoală şi s-a înclinat lui Confucius s-a lăsat pe genunchiul drept ?

— Ei, asta este prea puţin pentru a fi siguri că este fată, zise cărturarul. Vezi, Iu-tai nu s-a mai trădat prin nimic altceva. Şi cum femeia nu l-a convins, cărturarul nu a crezut-o. Dar ea nu s-a liniştit. Cum să n-o creadă bărbatul ?

Într-o zi, soţia cărturarului a invitat-o pe Ciju Iu-tai la ea acasă, i-a dat vin şi după ce a băut puţin, fata nefiind obişnuită s-a îmbătat repede şi i-a spus tot adevărul.

Trezindu-se dimineaţa, Iu-tai şi-a adus aminte că a dezvăluit taina sa soţiei cărturarului. Nu mai putea să rămînă în şcoală. I-a spus lui Lian Şan-bo că trebuie să se întoarcă fără zăbavă acasă. Inima tînărului s-a umplut de tristeţe. S-a gîndit la mii de motive şi la sute de mijloace pentru a-şi reţine prietenul. Dar totul a fost în zadar. Iu-tai şi-a adunat lucrurile, iar Lian Şan-bo a pornit s-o conducă. Au mers mult împreună şi nu aveau putere să se despartă şi mereu amînau clipa despărţirii.

Hancijoul rămăsese departe în urmă, dar Şan-bo tot mai mergea alături de prietenul său. Iu-tai tare ar fi vrut să-i spuie tînărului cine este ea în realitate. Nădăjduia că tînărul se va îndrăgosti de ea şi că se va putea cîndva ca soarta să-i unească. Dar fata nu putea să-i spună direct şi s-a hotărît să-i dea de înţeles prin pilde. Iu-tai a văzut pe cer o pereche de lebede şi a spus :

— Frate Şan-bo, priveşte perechea de lebede care s-a ridicat sus, sus deasupra lacului. Vezi cum lebăda a zburat în faţă, iar soţul ei zboară în urmă şi rîde vesel : „ha, ha". Ce bine se simt împreună. Dar Şan-bo n-a înţeles la ce se gîndea fata. Au mai mers puţin şi din nou a spus Iu-tai :

— Frate Şan-bo, vezi tăietorul de lemne care coboară din munţi ? Pentru soţie şi copii duce el vreascuri. Acum va fi cald în casa lor.

Iarăşi n-a înţeles Şan-bo despre ce e vorba.

Au mai mers încă puţin şi Iu-tai a spus :

— Frate Şan-bo, priveşte perechea de gîşte sălbatice, care se roteşte deasupra noastră. Iată una s-a întors spre răsărit, iar cealaltă spre apus. Gîşte, gîşte, de ce vă despărţiţi ? Zburaţi împreună mai departe.

Şi Şan-bo tot n-a înţeles nimic.

— Frate Iu-tai, mie îmi este foarte greu, vezi în curînd trebuie să ne despărţim, iar tu te-ai apucat să vorbeşti despre păsări şi tăietori de lemne. Nu despre aceasta ar trebui să vorbim ! a spus supărat Şan-bo.

— Bine, dacă tu nu vrei, eu nu voi mai spune nimic, iar vremea despărţirii deja a sosit, tu şi aşa m-ai condus destul de departe.

— Dar eu nu pot, Iu-tai, să mă despart de tine. Dă-mi voie să te mai conduc puţin.

— Frate Şan-bo, îţi mulţumesc foarte mult pentru prietenia ta. Aş vrea ca înainte de a ne despărţi să-ţi spun un lucru foarte important. Tu încă n-ai o logodnică, iar eu acasă am o soră, care-mi seamănă foarte mult, este deşteaptă şi-ţi va fi o soţie bună. Cum mă întorc

am să vorbesc cu tata să primească să o mărite cu tine. Ești de acord ? Numai să vii la noi cît mai repede. Mă voi strădui să aranjez totul.

— Neapărat voi veni la voi, a exclamat Șan-bo și au mai mers cîțiva pași. Un rîuleț le-a tăiat calea. Iu-tai a privit apa și i-a spus lui Șan-bo :

— Uită-te, Șan-bo, oare rîulețul este adînc ? Du-te repede în sat, după bețe de bambus ca să facem o plută și să trecem pe malul celălalt.

Șan-bo s-a îndreptat spre sat, iar Iu-tai în acest timp a trecut pe malul celălalt.

Cînd Șan-bo a sosit gîfîind cu legătura de bețe, Iu-tai era deja pe malul celălalt.

— Frate Iu-tai de ce nu m-ai așteptat și pe mine ?

— Iartă-mă, frate Șan-bo, dar este timpul să ne despărțim. Nu mă conduce mai departe și întoarce-te acasă. Numai să nu uiți făgăduiala. Vino la noi acasă cît mai repede !

Timpul s-a scurs ca apa. Iu-tai de mult locuia iar acasă. Într-o dimineață, Lian Șan-bo și-a adus aminte de cuvintele lui Ciju Iu-tai despre sora ei și de promisiunea lui. Și în aceeași zi a purces la drum.

Ajungînd la casa lui Iu-tai tînărul a bătut la poartă și a spus pricina venirii sale. A fost invitat să ia loc în sala mare, unde a așteptat pînă i s-a urît și nimeni nu a venit la el.

Nu trecuse mult de cînd părinții lui Iu-tai reușiseră să o mărite fără consimțămîntul ei. De aceea ea n-a putut să vină. Îi venea foarte greu să-și vadă prietenul. Șan-bo era plin de speranțe, dar degeaba, nimeni nu se arăta.

În sfîrșit, tînărul și-a pierdut răbdarea, s-a supărat și nemaiținînd seama de cei șapte ani de acasă, a făcut un mare tărăboi și a spart toate vasele din sală.

Lui Iu-tai nu i-a mai rămas altceva de făcut decît să meargă la el. De abia acum a înțeles Șan-bo că prietenul său nu era băiat, ci fată, într-adevăr frumoasă, într-adevăr ca o zînă. Acum a înțeles Șan-bo că prietenul cu care a stat la masă este fată. Privind cu speranță la Iu-tai a întrebat-o :

— Îți amintești despre ce am vorbit cînd ne-am despărțit ?

— Ai, oare atunci nu ți-am spus să vii cît mai repede ? Tu ai sosit tîrziu. Noi nu avem voie nici să visăm unul la altul. Părinții deja m-au dat în familia Ma. Acum aparțin acestei familii și nu am voie nici măcar să mă văd cu tine.

— Ai, ai ! doar atît a mai putut să rostească Șan-bo, reținîndu-și lacrimile și zdrobit de supărare s-a întors acasă.

Întorcîndu-se acasă, tînărul s-a îmbolnăvit de dorul ei, pentru că dragostea lor era nefericită. Nici un fel de leac nu te poate vindeca de această boală. Pe patul de moarte, Șan-bo a rugat-o pe mama lui să se ducă la Ciju Iu-tai și să o întrebe dacă nu știe cumva un mijloc de a-l salva.

Fata a ascultat-o cu tristețe pe mama prietenului ei iubit și i-a spus :

— Nimic în afară de coarnele bătrînului dragon nu vor vindeca boala lui.

Cînd mama lui Șan-bo i-a transmis răspunsul lui Iu-tai, tînărul a înțeles că nu mai există scăpare și că boala lui e fără leac.

Șan-bo i-a spus mamei sale :

— Îngroapă-mă lîngă drumul care duce de la casa Ciju la casa Ma ! și cu aceste cuvinte tînărul și-a luat rămas bun de la oameni.

A sosit ziua nunții lui Ciju Iu-tai. Mirele Ma plin de sine și țanțoș a ieșit la poartă să întîmpine litiera de nuntă, care s-a îndreptat spre casa lui, dar a așteptat în zadar.

Cînd culii au trecut pe lîngă mormîntul lui Șan-bo, fata le-a poruncit :

— Opriți litiera ! Și în aceeași clipă a sărit din ea și a îngenuncheat la mormînt.

S-a auzit un sunet și dintr-o dată mormîntul s-a deschis. Iu-tai a sărit în el. Oamenii s-au aruncat după ea, dar n-au mai apucat să o prindă. Mormîntul s-a închis și în mîna lor a rămas o bucată din fusta lui Iu-tai. Cînd oamenii au dat drumul pînzei din mînă, ea s-a transformat într-un fluture, care s-a înălțat sus, sus de tot purtat de vînt. Și oamenii au dus la casa Ma litiera goală. Și înfuriat mirele și-a adunat toate slugile și le-a poruncit să deschidă mormîntul și s-a dus împreună cu ele.

Au deschis mormîntul, dar sicriul era gol. Numai două păsări nevăzute „iuanian" au zburat din mormînt și s-au așezat pe un copac lîngă casa Ma. Una din ele cînta vesel :

„Ma, bogatule stăpîn,
Pentru ce stai singur ?“

Iar cealaltă a adăugat :

„Rușine, rușine, mire Ma,
De ce casa ta este atît de liniștită ?
Nu ai în ea nici musafiri, nici vin,
Unde este acum nevasta ta ?“

Auzind mirele Ma aceste cuvinte batjocoritoare n-a putut să mai îndure rușinea și s-a aruncat în rîu. Și pînă în zilele noastre se plimbă în acel rîu peștele „cu solzi verzi“. Acesta este chiar mirele Ma.

POVEȘTI ȘI SNOAVE TURCE

repovestite de Viorica Dinescu

De-ale lui Nastratin Hogea

Copil, Nastratin s-a lăudat așa în fața prietenilor săi de joacă :

— Vedeți chiparosul ăla înalt din cimitir ?

— S-ar putea să nu-l vedem ? E cel mai falnic dintre toți copacii din satul nostru ! răspunse un băiat.

— Ba și din satele vecine ! mai adăugă un altul.

— Ce ziceți dac-am să mă urc în vîrful lui ?

— Nu zicem nimic, pentru că n-ai să poți !

— Ba am să pot ! Hai să facem prinsoare ! stărui micul Nastratin. Puneți la bătaie fiecare din voi cîte douăzeci de parale. Dac-am să cîștig prinsoarea, toți banii or să fie ai mei. Dacă n-am s-o cîștig, am să vă dau eu la fiecare cîte douăzeci de parale...

— S-a făcut ! se învoiră băieții.

— Alerg să aduc o scară lungă ! strigă Nastratin.

— Nicidecum ! În prinsoare n-a fost vorba să te urci pe scară ! se împotriviră băieții.

— Dar să mă urc fără scară a fost vorba ? ! le răspunse fără să stea pe gînduri Nastratin.

Și astfel mulți gologani mărunței au intrat frumușel în buzunarele ilicului lui Nastratin, spre marea bucurie a acestuia.

*

Într-o zi Nastratin Hogea porni de acasă la târg ca să vîndă o găină neagră. Stătu cu ea în brațe ore în șir, dar deși pasărea era mare și grasă, nimeni nu o cumpără. La spartul târgului, un târgoveț se opri în fața Hogei, cîntări în mîini găina, apoi i-o puse din nou în brațe, spunînd șovăielnic :

— Dac-ar fi fost albă, ți-aș fi cumpărat-o, că de bună, nu mai are cum !

— Vino un pic cu mine ! îl îmbie Nastratin și se îndreptă spre o cișmea din apropiere, cu mușteriul după el. Aici, scoase iute din buzunar o bucățică de săpun și începu de zor să spele găina. O săpuni, o frecă, dar culoarea penelor rămase, firește, tot neagră.

— Aferim ție, bre, boiangiule, strigă Nastratin cu ochii spre cer, că bună vopsea ai mai folosit la găina mea ! Oricît aș spăla-o, cu neputință s-o albesc !

Înveselit de vorbele cu duh ale Hogei, mușteriul se răzgîndi și cumpără găina.

*

Odată, vițelul lui Nastratin Hogea scăpă din grajd și se duse glonț în grădină, făcînd harcea-parcea toate florile și zarzavaturile. Hogea, care văzuse prăpădul, înșfăcă un

ciomag și alergînd în grajd, începu să lovească strașnic în biata vacă ce rumega, pașnic, tolănită pe paie.

— Oprește-te, bărbate ! îi strigă nevasta. Viţelul ţi-a nenorocit grădina și tu îţi verși focul pe vacă ? !

— Nu te amesteca în treburile mele, femeie ! Cred și eu că bat vaca ! Căci dacă și-ar fi crescut copilul cum s-ar fi cuvenit, nu s-ar fi apucat el acuma de năzdrăvăniile astea !

*

Mereu strîmtorat, Nastratin Hogea se gîndi într-o vreme să vîndă în tîrg măsline.

O văduvă, pe al cărui soţ îl cunoscuse, se apropie de el, și îl întrebă de preţ. Cum femeia se codea să cumpere, Nastratin, crezînd că i se pare prețul prea mare, o îmbie :

— Ia de gustă o măslină, să vezi ce bune sînt !

— Chiar de mi-ar place, tot n-aș putea lua decît pe datorie.

— Fie ! spuse Nastratin. Doar nu degeaba am fost prieten cu răposatul tău bărbat. Ai să-mi plătești cînd ai să poţi, gustă numai, să vezi dacă îţi place marfa !

— Azi nu bag nimic în gură, că ţin post negru. Cu patru ani în urmă, bărbatu-meu s-a îmbolnăvit taman de ramazan și necăjită cum eram, n-am luat seama la post. Acum sînt hotărîtă însă să plătesc datoria de atunci.

O privi pieziș Hogea :

— Du-te la treburile tale, femeie ! Dacă abia după patru ani îţi plătești tu datoria față de cer, de care ţi-e frică, cine știe după cîţi ani ai să ţi-o plătești față de mine, un semen de-al tău...

*

Un cunoscut l-a oprit pe Nastratin pe stradă cu cuvintele :

— Nevastă-ta colindă din casă în casă că e ziulica de lungă. Ai grijă şi mai struneşte-o niţeluş !

— Bine, bine, se grăbi Hogea cu răspunsul. Dac-am s-o întîlnesc, am să-i spun.

*

L-au întrebat pe Nastratin ce vîrstă are.

— Patruzeci de ani bătuţi pe muche ! a răspuns el.

După un an şi mai bine, iarăşi l-au întrebat de vîrstă

— Patruzeci de ani bătuţi pe muche ! sună iar răspunsul.

— Dar bine, Hogea, şi anul trecut ne-ai spus tot atîta ! Treabă-i asta ? !

— Eh, cuvîntul e sfînt, dragii mei ! E unul singur. Voi credeţi ce vreţi, dar eu nu mă întorc din vorba mea !

*

Într-o seară, în casa lui Nastratin intră un hoţ. Scotoci el ce scotoci şi cum nu găsi nimic de furat, dădu să plece. În prag însă, şovăi : nu-şi mai găsea papucii căci Hogea, care îl zărise din grădină, se strecurase tiptil şi îi ascunsese. Pînă la urmă, hoţul se hotărî totuşi s-o şteargă nu numai cu mîna goală, ci şi cu picioarele goale.

— Săriţi ! Ajutor ! Hoţii ! strigă atunci din răsputeri Nastratin Hogea.

Încolțit de vecinii strînși în grabă, hoțul se dezvinovăți, arătînd spre Nastratin :

— Îndurare, musulmani ! E-adevărat că eu sînt cel care am intrat cu gînduri necurate în casă, dar el este cel care mi-a furat încălțările !

*

Un bogătaș veni la Nastratin și îi dădu cinci galbeni :

— Roagă-te pentru mine la cele cinci *namaz*-uri zilnice !

Hogea luă galbenii, își opri trei din ei și pe ceilalți doi îi întinse înapoi bogătașului nedumerit :

— Dimineața nu mă rog, pentru că nu am vreme. Nici ruga de noapte n-o fac, pentru că nu mă scol din somn. Așa că doar pe celelalte trei *namaz*-uri le țin. Eu sînt cinstit, nu iau bani degeaba !

*

Se povestește că odată Hogea se dusese cu niște treburi din Akșehir în Sivrihisar. Îi era foame, iar în buzunare, bani ioc... Cînd ajunse în dreptul unei brutării, mirosul de pîine caldă îl ameți.

— Bună ziua, frățioare ! încercă el să intre în vorbă cu brutarul.

— Bună ziua, răspunse acesta.

— Al tău e cuptorul ?

— Al meu.

— Coci pîine ?

— Da...

— Hai, spune drept, cuptorul ăsta și pîinile astea toate sînt ale tale ?

— Da...

— Păi bine, omule, nu se mai putu abține Nastratin, dacă-i așa, la ce stai și nu mănînci ?

*

În cîteva rînduri Nastratin tîrguise ficat cu gîndul ca să i-l gătească nevasta, dar, ca un făcut, cînd se așeza la masă, i se aducea mereu altă mîncare. Nici pomeneală de ficat ! Într-o zi se întîmplă iarăși același lucru : adusese de dimineață o frumusețe de ficat și cînd, în sfîrșit, veni vremea prînzului, i se puseră pe masă alte bucate.

— Femeie, își pierdu Hogea răbdarea. De atîtea ori am adus acasă ficat și nici măcar o dată n-am izbutit să gust din el. Lămurește-mă și pe mine cum de se întîmplă minunea asta ?

— N-am îndrăznit să-ți spun niciodată, ca să nu te necăjești, soțiorul meu ! grăi nevasta lui Nastratin, cu glasul neobișnuit de blînd. Pacostea de pisică pîndește și nu se lasă pînă nu înhață și mănîncă ficatul pe care-l aduci tu !

Cum aude răspunsul, Nastratin țîșnește de la masă, înșfacă toporul aflat într-un ungher, îl pune într-o ladă, încuie lada cu grijă, iar cheia și-o vîră în buzunar.

— De cine ascunzi toporul, bărbate ? îl întreabă nevasta uimită.

— De pisică, vezi bine !

— Glumești ! Doar n-ai să crezi că pisica rîvnește la topor !

— Ba bine că nu, femeie ! Va să zică, pune laba pe ficat de doi aspri și să nu o pună pe un topor de patruzeci de aspri ? !

*

Aflat într-un sat străin, Nastratin fu poftit de un țăran ca să petreacă noaptea la el acasă. Hogea sosi de cu seară, gazda se încinse numaidecît la vorbă, ceasurile treceau, dar de cină, nici gînd. În schimb, peste sărmanul oaspete, obosit de atîta umblet și chinuit de foame, ploua cu întrebările. Veni și rîndul întrebării :

— Hogea, ce crezi, de ce cască omul ?

— Negreșit, sau de foame sau de lipsă de somn.

Și, după un căscat grozav, musafirul își încheie astfel răspunsul :

— Mie însă, acum, nu mi-e deloc somn !

*

— Tare ciudați sau mai bine-zis, anevoie de mulțumit sînt oamenii, Nastratine ! îi spuse într-o zi un prieten. Iarna se vaită de frig, vara, de cald.

— Taci, bre, că n-ai deloc dreptate. Ia zi, există cineva care să cîrtească împotriva primăverii ?

*

Într-o zi, cum acasă se isprăvise făina, Hogea fu nevoit să meargă la moară ca să macine un pic de grîu. Morarul începu să-și facă meseria. Cînd el stătea aplecat asupra ulucului, Nastratin lua pe furiș cu pumnul făină din

sacul altuia și îl deșerta într-al său... Pînă la urmă bägă de seamă și morarul :

— Ce faci, Hogea ?

— Sînt tare aiurit, se dezvinovăți Nastratin, spășit.

— Dacă din aiureală o faci, se răsti iar morarul, mînios, cum de nu ți se întîmplă niciodată să deșerți făina ta în sacul altuia ?

— Ei, acum sînt aiurit, dar atunci aș fi nerod de-a binelea, răspunse netulburat Nastratin.

*

Un vecin îi ceru Hogei, într-o dimineață, să-i împrumute măgarul.

— Stai un pic, fiindcă e vorba de măgar trebuie să mă sfătuiesc mai întîi cu el dacă să-l dau ori nu, îi răspunse Nastratin.

Și mai înainte ca vecinul să apuce să spună ceva, dispăru în grajd. Nu după mult timp se întoarse și spuse :

— Nu te supăra, vecine, dar nu-i dă ghes inima măgarului meu să fie împrumutat. „Mă împrumuți la toți, ori de cîte ori mă cer, m-a dojenit el, iar ei în schimb vorbesc despre tine ce le vine la gură, ba te mai și înjură pe deasupra și mie, cînd îi aud, nu-mi vine deloc la socoteală !"

*

Într-o zi lui Nastratin îi era tare foame. În casă proviziile se isprăviseră, bani de cumpărat altele nu avea, iar pe datorie nu-i mai da nimeni. Văzîndu-l necăjit rău, un cunoscut palavragiu încercă să-l mîngîie :

— Nu pune la inimă, mare e Alah ! Cum îți închipui că cel care a făcut bolta cerului fără nici un stîlp de sprijin, o să te lase pe tine să flămînzești ? !

Hogea îl măsură pe vorbitor cu o privire cruntă :

— Ce tot îndrugi, omule ! Mai bine-ar fi creat Alah cerul sprijinit pe stîlpi, dar mi-ar fi făcut și mie parte, zilnic, de o porție de mîncare !

*

Plecat din Akșehir într-un alt oraș, Hogea trase peste noapte la un prieten. Acesta, închipuindu-și că oaspetele său cinase, nu-i dădu nimic de mîncare. Vorbiră cînd de una, cînd de alta, apoi gazda îl conduse pe Nastratin într-o odaie în care să doarmă, îi ură noapte bună și plecă. Hogea însă nu era deprins să se culce nemîncat. Se răsuci în așternut mai vîrtos decît peștele pe uscat. Cînd văzu și văzu că nu este chip să adoarmă, se sculă și bătu la ușa gazdei.

— Nu-ți fie cu supărare, prietene, mi-ai pregătit un așternut ca de puf, dar eu, om învățat cu greul, nu-s în stare să mă împac cu atîta tihnă. De vrei să-mi faci un bine, dă-mi, rogu-te, o lipie, din jumătate din ea să-mi fac saltea, din cealaltă jumătate, plapumă, ca să pot și eu, în sfîrșit, să dorm adînc și lin !

*

Într-o dimineață, un vecin bătu la poarta lui Nastratin :

— Preacinstite Hogea, nu cumva se găsește pe la tine oțet vechi de tot ?

— Cum de nu ? Se găseşte, se găseşte.

— Îmi dai un pic şi mie ?

— Nu pot să-ţi dau, vecine. Spune şi tu : dac-aş da fiecăruia care-mi cere, s-ar mai găsi la mine oţet vechi de tot ? ! răspunse fără să clipească Nastratin.

*

La una din predicele de vineri pe care le ţinea într-un sat străin, fiind anume chemat pentru aceasta, Nastratin Hogea spuse, printre altele, că unii dintre prooroci se află într-al patrulea cer. Îndată după predică, o localnică se apropie de el şi îl întrebă :

— Preacinstite hoge, te-aş ruga să mă dumireşti : oare ce-or fi mîncînd şi ce-or fi bînd proorocii aflaţi, după vorbele tale, într-al patrulea cer ?

Nastratin, tare supărat de nepăsarea pe care i-o arătaseră sătenii de la venirea sa, deşi ei erau aceia care-l chemaseră să slujească la geamie, o dojeni cu aprindere :

— Bine, bre, femeie, de cînd am venit aicea, la chemarea voastră, a trecut mai bine de o lună. În tot răstimp unul dintre voi n-a binevoit măcar o dată să mă întrebe ce mănînc şi ce beau. Cu ce obraz vii tu acuma şi mă întrebi cum se descurcă proorocii, într-al patrulea cer ? !

*

Pe o vreme vîntoasă, Hogea, încălecat pe cămilă, încerca să mănînce niţel zahăr, fără a izbuti însă, căci vîntul i-l spulbera mai înainte de a-l băga în gură.

Un trecător îl întrebă :

— Ce mănînci, Nastratine ?

— Nimic ! Dac-o să meargă tot așa, cred că am să mănînc vînt !

*

Cineva cu care Hogea nu se împăca deloc i se plînse acestuia :

— Cumplit mă mai doare capul. Tu care știi de toate, ce mă sfătuiești să fac ?

— Mai zilele trecute, și pe mine mă durea tare un dinte și l-am scos, alt leac nu a existat ! îi răspunse Nastratin.

*

Un om bogat, dar cunoscut deopotrivă ca fiecar și zgîrcit, i se adresă odată lui Nastratin, tam-nesam :

— Așa, care va să zică, preacinstite Nastratin Hogea, nu te dai în lături să-ți placă banii. De ce oare ?

— Ca să nu am nevoie de oameni ca tine, pentru împrumut ! răsună pe loc răspunsul Hogei.

*

Cum-necum, într-o zi, casa lui Nastratin luă foc. Vecinii dădură fuga după el, prin tîrg :

— Hogea, vino iute că îți arde casa !

— Nu-i treaba mea, prieteni ! le răspunse el fără să-și piardă cumpătul. Găsiți-o pe nevastă-mea și spuneți-i ei, fiindcă noi am împărțit pe din două grijile gospodăriei

eu am grijă de tot ceea ce privește treburile din afara casei, iar ea, de treburile casei !

*

Într-o zi, Nastratin își rătăcise inelul prin casă. După ce scotoci prin toate ungherele, fără de folos, ieși în uliță și începu să-l caute acolo. Care cum îl vedea, îl întreba :

— Ce-ai pățit, preacinstite Hogea ?

— Mi-am pierdut inelul în casă, pe el îl caut.

— De-i așa, pentru ce nu-l cauți în casă ? ! se mirau oamenii.

— Acasă-i întuneric beznă, nu-i chip să deslușești ceva. De-aia și eu îl caut aici !

*

Mult le mai plăcea oamenilor să stea de vorbă cu Nastratin ! Într-o zi, cînd, adunați iarăși în jurul său, îl îmboldeau cu întrebările, el le grăi :

— Ei, prieteni, prieteni dragi, habar nu aveți că eu, ăsta pe care îl vedeți acuma, mă număr printre cei aleși, de-o seamă cu dervișii plini de har !

— De-i așa, preasfîntule Hogea, îl aţîță un ins mai îndrăzneț, fă o minune, ca să vedem și noi. De pildă, vorbește-i muntelui din față și poruncește-i să vină numai-decît la tine !

Fără să se tulbure, Nastratin strigă de trei ori, cu convingere :

— Ei, munte, munte binecuvîntat, vino la mine îndată !

Cum, bineînțeles, muntele nu s-a urnit din loc, omul se prefăcu mirat :

— Ce s-a întîmplat, preasfîntule Hogea ? Muntele ți-a nesocotit porunca ? !

Ridicîndu-se de la locul său și pășind cu hotărîre către munte, Nastratin răspunse :

— Eu nu-s din cei mîndri, frățioare. Dacă nu merge muntele la derviș, merge dervișul la munte !

*

Pe cînd era copil, Nastratin a fost dat de părinți la un croitor, ca ucenic. După ce, vreme de doi ani, a mers zi de zi ca să învețe, chipurile, meseria, mama sa îl întrebă :

— Ia spune, băiatule, ce-ai învățat de la croitor ?

— Mulțumită rugăciunilor tale fierbinți către Alah, mamă dragă, mi-am însușit jumătate din meserie. Acum sînt în stare să descos cît se poate de frumos tot ceea ce e cusut. A mai rămas să-mi însușesc și cealaltă jumătate. Nu-mi duce grija ! Dac-o să-mi ajungă zilele, am să învăț și să cos !

*

Aflat într-o casă în care trăsese ca oaspete, gazdele, grijulii, îl întrebară pe Nastratin :

— Spune drept, Hogea, nu cumva îți este somn ori îți este sete ?

— Nici una, nici alta, se auzi, fără întîrziere, răspunsul lui Nastratin. Venind încoace am dormit pe săturate lîngă un izvor !

*

Într-o zi, la masă, Hogea îi spuse nevestei, pe neașteptate :

— Scoate-ți legătura de pe cap, femeie ! Lasă-ți fața descoperită !

Nevasta îl ascultă, dar îl întrebă, mirată :

— Iată că te-am ascultat, dar zău de pricep ceva, bărbate. Ce-ți veni să-mi ceri să stau cu capul descoperit ? se miră ea.

— Dacă nu ești legată la cap și ți se vede bine chipul, îngerii or să fugă negreșit din preajma noastră. Eu zic acolo cîteva rugăciuni și or să fugă și dracii. Așa vom rămîne numai noi doi la masă ca să mîncăm din bucate. Doar știi că eu nu mă împac cu multă lume, mai cu seamă la mine la masă !

*

Cînd o cunoștință îi ceru lui Nastratin să-i împrumute bani cu dobînda pe care s-o fixeze el însuși, Nastratin îi răspunse :

— Bani cu împrumut nu pot să-ți dau, că n-am, dar dobîndă pot să-ți fixez cît vrei !

*

Hogea cumpără niște curmale pe care le înghițea fără să dea la o parte sîmburii.

— Ai să te îmbolnăvești ! De ce mănînci curmalele cu sîmburi cu tot ? îl mustră nevasta.

— Vezi tu, femeie. Cînd le-am luat, cu sîmburi cu tot mi le-a cîntărit vînzătorul !

*

Odată Hogea se văzu nevoit să încalece un catîr cunoscut ca foarte nărăvaș și zurliu.

— Încotro ? îl întrebară cîțiva prieteni care-i văzură încălecînd.

— Habar n-am ! le răspunse Nastratin. Unde-o vrea catîrul, acolo mă duc și eu !

*

Arareori se întîmpla ca Nastratin să fie în stare să-și ospăteze musafirii cu bucate mai de soi. Într-o zi, cum făcuse rost de ceva bani, cumpără cîteva potîrnichi, le aduse nevestei ca să gătească din ele o friptură cu pilaf alături și pofti la cină vreo cîțiva prieteni, fălindu-se cu mîncarea grozavă cu care îi va ospăta.

Ca să necăjească nițeluș pe gazdă, unul dintre oaspeți, mai șugubeț, se furișă la bucătărie pe cînd vorba era în toi, scoase din tingire potîrnichile gătite și în locul lor puse altele, vii. Acoperi apoi tingirea cu capacul și se întoarse tot pe furiș, nesimțit de nimeni.

În sfîrșit, sosi și clipa cea mare. Stăpîna casei aduse cratița cu friptură și Hogea însuși, frecîndu-și mîinile de plăcere, grăi fericit :

— Ia să vedeți cu ce bucate nemaipomenite vă cinstesc eu acum! Ridică iute capacul și rămase uluit: cîteva potîrnichi se înălțară în aer, bezmetic, lovind cu aripile mesenii și lucrurile din odaie. În urma lor, Nastratin striga, supărat foc:

— Prea bine, Alah! Ți-a plăcut să învii potîrnichile cumpărate pe gologanii mei, fie! Dar ce drept ai să-mi iei uleiul, sarea, piperul și lemnele mele și să le faci și pe ele să zboare?!

*

Cineva l-a întrebat pe Nastratin, în glumă:

— La vorbe ești neîntrecut, Nastratine, dar ia mărturisește, de cînd ești pe lume ai inventat ceva?

S-a gîndit Hogea cîteva clipe apoi, ca și cum și-ar fi adus aminte deodată, spuse:

— Da, da, am inventat și eu un fel de mîncare de iarnă destul de ușor de gătit: pîine cu zăpadă. Dar, ca să fiu drept, deși sînt silit să mă înfrupt din ea destul de des, nu mă prea împac nici cu cu invenția mea!

*

Era într-o iarnă cînd nevasta Hogei nu mai contenea să-l cicălească:

— Nu-i de ajuns că abia avem cu ce ne ține zilele, bărbate. Mai sîntem blagosloviți și cu o singură plapumă și pe deasupra și aceea scurtă. Cînd o tragem spre bărbie, ne rămîn picioarele afară, cînd încercăm să ne învelim într-o parte, cealaltă parte rămîne descoperită și îngheață

în frigul din odaie. Ce fel de hoge ești tu de nu poți face rost măcar de o plapumă ca lumea ? !

Nastratin, care zile în șir nu auzise alte vorbe în casă decît acestea, sări de la locul său, luă găleata, o lopată și țîșni afară pe ușă. După cîteva clipe se întoarse cu găleata plină cu zăpadă.

— Ține bumbacul ăsta frumos și trainic și țese din el fața pentru o nouă plapumă pe care ai s-o umpli tot cu bumbac din ăsta. Eu am să-ți aduc cît ți-o trebui...

— Ți-ai pierdut mințile, bărbate, ori îți bați joc de mine ? se răsti femeia. Cum se poate să faci plapumă din zăpadă ?

— Se poate, chiar foarte bine se poate, femeie ! îi întoarse vorba Nastratin. Altfel, iarna, ar dormi strămoșii noștri, sub zăpadă, un somn atît de adînc ? !

*

Odată, Nastratin a fost întrebat :

— În ce zodie ești născut ?

— A țapului.

— Glumești, Hogea, nu există nici o stea, necum o zodie cu numele ăsta !

— Există, cum să nu, se împotrivi Nastratin. Cînd m-am născut eu, mama a întrebat un astrolog despre zodia mea. „Fiul tău e în zodia capricornului", așa i s-a răspuns.

— Bine, dar capricorn nu-i tot una cu țap...

— Slăbește-mă cu neștiința ta, omule. Ce-i altceva capricornul decît un fel de ied ? Ei, de cînd m-am născut

eu și pînă acum a fost timp berechet ca iedul să ajungă țap, nu găsești ? !

*

Nevasta lui Nastratin găsise alt prilej ca să-și cicălească bărbatul. Cînd o căutai, se plîngea că, în timp ce cu străinii nu mai contenește cu glumele, cu ea nu scoate nici o vorbă. Ca să scape de gura ei. Hogea îi spuse :

— Bre, femeie, oare cum se numește vecinul nostru, Mehmed Aga, opincarul ?

— Dar bine, bărbate, tu singur ai spus că se numește Mehmed Aga.

— Am greșit, voiam să te întreb ce meserie are.

— Iar ai dat-o cu oiștea-n gard, omule ! Păi n-ai spus tu singur că e opincar ?

— Of, voiam să te întreb unde stă !

— Tu singur ai spus că e vecin cu noi ! se răsti nevasta Hogei, pierzîndu-și răbdarea.

— Bine zice cine zice că nu-i chip să schimbi două vorbe cu femeile, într-atît sînt de cusurgioaice ! se văită prefăcut Nastratin.

*

Cînd temutul Timur cu oștirea lui s-a apropiat de Akșehir, oamenii de vază ai orășelului, printre care și Nastratin Hogea, i-au ieșit în întîmpinare, încercînd să mai domolească, prin acest semn de bunăvoință și cinstire, cruzimea binecunoscută a cuceritorului tătar. Unul dintre cei mai bătrîni turci din sfatul orașului i-a întins acestuia,

după datină, o bardacă plină cu şerbet — băutură dulce din zeamă de fructe — dar, cuprins de tulburare, căci nu ştia ce gînduri nutreşte faţă de orăşel nemilosul Timur, în loc să-i ureze acestuia „Poftă mare !" îi spuse „Bună ziua !" Cum Timur se uită chiorîş la bătrîn, Nastratin Hogea, care cunoştea din auzite cît de iute la mînie era Timur, se grăbi să-i vină în ajutor greşitorului, spunînd :

— Ştiţi, preaslăvite, în orăşelul nostru, „Bună ziua" e pe gustate !

*

O furtună cumplită îl prinse pe Nastratin seara tîrziu pe uliţele unui oraş străin. Nemaiavînd vreme să caute casa vreunui cunoscut unde să tragă, se adăposti la nimereală în hanul cel mai apropiat, care se nimeri a fi tare vechi şi părăginit. Peste noapte, troznete şi scîrţîituri grozave îl treziră pe Nastratin din somn : părea că hanul tot stă să se prăbuşească sub biciuirea vijeliei. Nastratin alergă într-un suflet la hangiu şi îi spuse temerile sale.

— Şi unde mai pui că eşti hoge ! îl luă în rîs hangiul, fără să se sinchisească. Trebuie să-ţi spun eu că toate lucrurile de pe pămînt, prin urmare şi cele din hanul nostru, sînt create de Alah şi că, pe o vreme tare ca asta, înalţă şi ele rugăciuni, pe limba lor, către cel care le-a creat...

— Ştiu, ştiu, îi întrerupse Nastratin vorbăria. Tocmai de-aia mă tem eu. Dacă rugăciunile se însufleţesc prea tare şi lucrurile prind să bată mătănii ? !

*

Într-o iarnă grea, un lup mînat de foame se încumetă să coboare în sat, și după ce sfîșie măgarul lui Nastratin, porni să suie înapoi spre pădurile de pe dealuri.

Cînd lupul se îndepărtă binișor, un vecin care fusese de față la măcel dar, încremenit de frică, nu suflase o vorbă, începu să strige :

— Hogea ! Ieși repede afară de prinde lupul, că altfel fuge după ce ți-a mîncat măgarul.

— Nu mai striga, omule, îl liniști Nastratin, care nu avea deloc de gînd să se ia după lup. Măgarul s-a dus oricum. De înviat, nu-l mai înviem. Cel puțin să nu stricăm cheful lupului care și așa urcă dealul cu burta plină !

*

Așa cum am mai spus și altădată, lui Nastratin îi plăcea să aibă casa plină cu musafiri, dar prea adesea era nevoit să-și înfrîneze această dorință, întrucît nu avea cu ce să-i cinstească. Într-o zi, gîndind că pînă spre seară va izbuti să facă rost de ceva bani, măcar cu împrumut, pentru niscaiva bucate, apucă de chemă la cină cîțiva prieteni. Aceștia sosiră cu bucurie, se așezară la taifas cu gazda, ceasurile treceau dar semn că s-ar așterne masa nu se vedea.

Într-un tîrziu, Hogea se ridică, luă din bucătărie un castron mare, gol, și cu el în mînă, trecea din musafir în musafir spunînd :

— Să nu mă judecați greșit, prieteni. Dacă aș fi avut parte să pun mîna pe niște ulei, orez și lemne, baremi o ciorbă v-aș fi gătit și castronul ăsta, plin-ochi cu ea, vi l-aș fi pus vouă dinainte, cu tot dragul !

Frumoasa Lumii

A fost odată ca niciodată... În vremi îndepărtate tare, trăia un padișah. Avea un dor neostenit padișahul acela : să vadă cu ochii lui toate pămînturile lumii, de care auzise prin viu grai sau citise din slovele îngălbenite ale cărților... De aceea și avea, ca una din bucuriile sale cele mai de preț, încredințarea că nu rămăsese loc pe lume, oricît de sălbatic și de anevoios, pe unde să nu-l fi purtat calul, cetate în care să nu fi colindat, apă pe care să nu o fi străbătut...

Dar iată că într-o zi acest neobosit călător pe drumurile lumii cade bolnav ; ochii i se încețoșează, de nu mai poate desluși nimic cu privirea-i altădată atît de ageră, de lacomă de cunoaștere. Vraci și doftori cu faimă i s-au perindat la căpătîi, cercînd să-i redea vederea pierdută, dar leac la suferința lui nu s-a putut afla. Pecetluiți în beznă i-au rămas mai departe ochii... Într-un tîrziu, după multe și multe zile de suferință, a poposit în sarai un derviș pribeag care, înfățișîndu-se dinaintea padișahului, i-a grăit așa :

— Tămăduirea ochilor tăi, slăvite sultan, stă în țărîna pe care încă nu a atins-o copita armăsarului tău...

La auzul acestor cuvinte, își clatină capul cu mîhnire padișahul și oftează :

— Anevoie e de găsit un asemenea loc !

Vorbele dervișului zboară prin odăile cele multe ale saraiului, străbat zidurile și se răspîndesc mai departe în cetate, cu iuțeala vîntului. Oamenii încep să se frămînte, voind să-și ajute padișahul care, în zilele lui, fusese un ocîrmuitor drept și bun. Îmboldit de șoaptele din jur, cel mai mare dintre cei trei feciori ai padișahului vine la părintele său și îi spune :

— Tată, m-am hotărît să purced la drum ca să-ți aduc țărîna care să-ți dea vindecarea.

Își îmbrățișează părintele, încalecă pe armăsar și, însoțit de oameni de nădejde, pornește în lumea largă. Colindă el ce colindă și după multe zile iată că se întoarce la sarai și înmînează padișahului un pumn de țărînă păstrată cu sfințenie la sîn, într-o batistă.

— Pari ostenit după suflare, fiule. De unde ai luat pămîntul acesta ?

— Din creasta Piscului Anevoios ce se află în spatele celor șapte lanțuri de munți, tată.

— Ei, fiule, fiule, în tinerețile mele pe-acolo vînam eu potîrnichi, oftă padișahul, încredințat că îi e dat să rămînă mai departe lipsit de lumină.

Auzind cele întîmplate, feciorul mijlociu crezu de datoria sa să-și încerce și el norocul.

— Tată, vorbi el padișahului, mă duc și eu după leacul care să-ți redea vederea.

Își ia și el rămas bun, își încalecă armăsarul și, însoțit de oameni de nădejde, pornește în lumea largă. Răscolește cele mai tăinuite unghere și, după zile și zile, intră și el pe poarta saraiului, acoperit de colb din creștet pînă în tălpi. Întinzînd padișahului un pumn de țărînă păstrată cu sfințenie la sîn, într-o batistă, îi spune încrezător :

— Veste bună, tată ! Ți-am găsit leacul. L-am adus hăt, de departe, tocmai din străfundul prăpăstiei care se cască, întunecată, în spatele Celor șapte piscuri...

— Fiule, oftează iar padișahul, în tinerețile mele, pe-acolo mă duceam să vînez rațe sălbatice...

Și în ochii stinși ai padișahului adoarme și ultimul licăr de nădejde.

Dar iată că tocmai atunci ușa iatacului se deschide și în prag apare mezinul.

— Tată, grăiește el, dă-mi binecuvîntarea ca să mă duc și eu să caut leac suferinței tale !

— Lasă-te păgubaș, fiule, îi spune padișahul. Frații tăi mai mari nu au trudit zadarnic ? Nu se află loc pe lumea asta pe care să nu-l fi atins copita calului meu.

Dar, oricîte vorbe a spus padișahul ca să-i întoarne gîndul, au fost de prisos. Fiul se duce la grajd și cercetează cu luare-aminte fiecare cal în parte pînă ce dă de un mînzac singuratec, care i se pare a fi cu totul aparte față de ceilalți cai.

— Acesta fi-va armăsarul care mă va întovărăși în lume ! hotărăște el și, scoțîndu-l din grajd, îl hrănește cu mîna lui patruzeci de zile încheiate, numai cu ovăz fiert în lapte și cu struguri proaspeți. Pe de altă parte, poruncește ca o bucată de pămînt aleasă de el anume să fie udată

din belşug, necontenit, vreme de patruzeci de zile. Într-a patruzeci şi una zi, mezinul încalecă pe mînzocul care, ca un leu-paraleu, nechează năprasnic şi pătrunde cu el în pămîntul udat patruzeci de zile. Şi aşa de iute aleargă fugarul, că din pămîntul mocirlos iese praf şi scîntei.

— Tu eşti armăsarul care-mi trebuie mie, îi spune fiul cel mic al padişahului, lovind mulţumit, a mîngîiere, grumazul mînzului. Cu tine alături voi izbuti să aduc părintelui meu izbăvirea.

Îşi îmbrăţişează părintele şi singur-singurel porneşte şi el în lumea largă.

Şi merge, şi merge... Nopţi se aştern peste zile şi zile peste nopţi... Odată, cînd parcă plutea pe faţa unei cîmpii nesfîrşite, privirea îi e atrasă de o scînteiere atît de orbitoare, mai-mai să-i vină a crede că o fărîmă din soare căzuse pe pămînt în locul acela.

— Ce-o fi oare ? se întreabă nedumerit mezinul şi fără să stea pe gînduri îşi mînă calul într-acolo. Se apleacă şi vede o pană de pasăre. Ea strălucea aşa în mii de focuri. Pune mîna pe ea, o sucoşte, o răsucoşte şi murmură :

— S-o iau cu mine. Poate că o să-mi prindă bine la ceva.

Dar numaidecît aude un glas necunoscut care îl povăţuieşte :

— Nu o lua, voinice. Pana asta de pasăre îţi va aduce multe necazuri.

Se miră prinţul : de unde o voce străină în acea pustietate grozavă ? Dar, zicîndu-şi că i s-a năzărit din pricina oboselii prea mari, nu stăruie asupra poveţii. Pune pana în buzunar, dă pinteni calului şi porneşte mai departe.

Şi iarăşi merge şi merge pînă ce ajunge într-o cetate mare. Primul gînd al prinţului a fost să tragă la un han, ca să-şi lepede nitel din istovirea cumplită a drumului. Găseşte hanul, dă un pumn de galbeni hangiţei ca să îngrijească bine de cal şi de el însuşi, se bagă în aşternut, aşează pana de pasăre lîngă cap şi se culcă.

Pasămite cetatea aceea era cîrmuită de un padişah bătrîn, pizmaş şi tare fălos, care nu mai ştia ce să născocească pentru a-şi dovedi puterea. Astfel, chiar în ziua în care mase la han prinţul nostru, pristavii crăieşti vestiseră o poruncă a padişahului, ca în noaptea cu pricina nimeni să nu cuteze să aprindă vreo lumină. Peste noapte, ostaşi împărăteşti, care împînziseră cetatea pentru a iscodi dacă toanele stăpînului sînt ascultate de supuşi, au trecut, firește, şi pe la hanul în care prinţul dormea zdrobit de oboseală. Dis-de-dimineaţă, acesta este trezit din somn de cîţiva ostaşi, luat pe sus şi dus la padişah.

— Pentru ce mi-ai nesocotit porunca şi ai ţinut lumină aprinsă în odaie ? se răsteşte acesta.

— Eu sînt străin de meleagurile astea, mărite padişah. Abia sosit de pe drumuri am adormit buştean. N-am apucat să aprind nici o lumină...

— Era sau nu lumină la han, la fereastra odăii lui ? ţipă padişahul la oşteni.

— Mai abitir ca ziua cea mai însorită, stăpîne milostiv! răspund aceştia într-un glas.

— Auzi ? răcneşte padişahul. La ce bun să încerci să mă înşeli ?

Atunci prinţul, care înţelesese, în sfîrşit, ce se întîmplase, îi spune :

— Şi totuşi, n-am aprins nici o lumină, mărite padişah. O pană de pasăre găsită de mine în drum lumina aşa...

Se aprind de poftă ochii padişahului :

— Ad-o s-o văd şi eu ! porunceşte el.

Prinţul se duce la han, ia pana de pasăre şi o înmînează padişahului. Acesta nu mai contenește să se mire de scînteierea orbitoare pe care o împrăştia pana, ca un izvor de lumină mereu viu... Padişahul străbate cu ea în mînă cămările saraiului, coridoarele cele mai întunecate, hrubele cele mai adînci, şi peste tot pe unde trecea pogora lumina...

Dar fălosului padişah nu-i era de ajuns că are o asemenea minune. Ţinea cu tot dinadinsul să se împăuneze, să fie încredinţat că nimeni pe lume nu mai este ca el. De aceea îl şi întreabă pe vizir :

— Aşa-i că nu poate exista pe lume cineva mai fericit ca mine ?

Iar vizirul, amestec de linguşire şi venin, îi răspunde, cu gîndul ca nu cumva bunăvoinţa padişahului să pogoare asupra prinţului străin :

— De bună seamă, cum să se afle pe lume cineva care să se potrivească cu slăvitul meu padişah, fie şi la fericire ?... Numai că mereu îmi dă tîrcoale un gînd : cît de minunată o fi pasărea aceea, dacă numai o pană de-a ei răspîndeşte atîta lumină ! Fericit cu adevărat ai fi dacă ai avea-o şi pe ea, în întregime !

— Ei, de s-ar putea una ca asta ! suspină padişahul.

— Cine ţi-a dat pana, slăvitul meu padişah, poate, neîndoielnic, să-ţi dea şi pasărea !

— Așa-i ! spune craiul și trimite din nou oșteni la han. Prințul este adus iarăși la sarai, valvîrtej.

— Să găsești pasărea care are pene ca aceasta și să mi-o aduci degrabă, altminteri îți pierzi capul !

Peste măsură de abătut se întoarse prințul la han. Aicea, ce să facă ? Se gîndi să se pregătească de drum, dar încotro s-o apuce nu știa. Se duse în grajd și, năpăstuit, cu gîndurile încîlcite, porni să-și țesale calul. Pe neașteptate, acesta prinse a-i vorbi cu glas omenesc :

— Ei, stăpîne, stăpîne. Eu te-am povățuit să nu iei pana că multe necazuri te vor paște de pe urma ei, dar n-ai fost de înțeles. Acum nu mai poți da înapoi din fața padișahului. Trebuie să găsim pasărea cu orice preț. Du-te înapoi la sarai și cere să ți se dea, pentru călătorie, un catîr gras și în loc de desagă de atîrnat la ciochină, un zimbil trainic lucrat. Apoi om purcede la drum și numai la Muntele Kaf ne vom mai opri. Pasărea cu pricina este nici mai mult, nici mai puțin decît padișahul tuturor zburătoarelor cîte se află pe lumea asta întinsă. O dată pe an se adună păsărimea pămîntului la poalele muntelui Kaf, Muntele Munților. Dacă ne grăbim, ajungem acolo tocmai la timp, adică puțintel mai înainte de vremea cînd are loc soborul păsărilor. Tu, fără zăbavă, tai catîrul și după ce îi împrăștii bucățile de carne peste tot, pui una deasupra zimbilului, după ce te vîri în el și așa, ascuns privirilor, adăști, cu ochii închiși, sosirea păsărilor. Ele se vor lăsa stoluri-stoluri pe crengile Copacului Slăvit. Ultima care va sosi va fi însuși padișahul lor. Și vor începe zburătoarele să vorbească, își vor împărtăși tainele, necazurile și bucuriile, vor ține sfat mare pînă vor limpezi între ele

toate cîte le privesc. Atuncea abia le va da voie padişahul să se atingă de carnea răspîndită de tine, iar el însuşi se va aşeza deasupra zimbilului şi va lovi cu ciocul în bucata de carne. Tu, din zimbil, vei întinde mîna, vei prinde pasărea şi iute, pînă nu apucă ea să ţipe, îi vîri capul sub aripă şi o pui în zimbil. Ieşi din zimbil, îl anini de ciochină, te avînţi în şa şi pornim înapoi.

Prinţul face întocmai cum l-a povăţuit calul. Ia de la padişah un catîr gras şi un zimbil încăpător şi trainic şi porneşte la drum, călare pe armăsarul său. Ajuns la Muntele Kaf, Muntele Munţilor, îşi ascunde calul într-un tufiş, taie catîrul, îi îmbucătăţeşte carnea şi o răspîndeşte peste tot. Apoi se ascunde în zimbil şi după ce pune o bucată de carne chiar pe acesta, stă şi aşteaptă. Nu trece mult şi păsările lumii încep să se adune stoluri-stoluri şi să ciripească şi să cînte. Apoi deodată, ca la un semn, zarva grozavă încetează. În încremenirea înfricoşetoare se aude un fîlfîit de aripi care creşte, creşte, mai aproape, tot mai aproape... Prinţul, din ascunzătoarea lui, încearcă să cuprindă niţeluş cu privirea cerul şi rămîne înmărmurit : suliţi de lumină orbitoare străpungeau văzduhul, înfigîndu-se în pămînt. Amintindu-şi de povaţa calului, îşi închide cu străşnicie ochii, ca să nu-şi piardă vederea. După fîlfîitul de aripi, e limpede că pasărea de lumină coboară agale, spre celelalte. Se iscă atunci o larmă şi o învolburare ! Toate zburătoarele o întîmpină, îi vorbesc, cîntă în trilurile cele mai felurite. După un răstimp se aude o poruncă şi iarăşi se reped cu toatele la bucăţelele de carne. Iar padişahul lor se aşează pe gura zimbilului şi îşi înfige ciocul în carnea de acolo. Atîta aştepta prinţul : întinde

grabnic mîna, prinde pasărea, îi bagă capul sub aripă, o vîră în zimbil în locul său, anină zimbilul de ciochină și se saltă în șa. Și calul îl poartă în goană năprasnică pînă la cetatea padișahului cel bătrîn, fălos și pizmaș.

Cînd vede pasărea, acesta nu mai știe ce să facă de bucurie. Lumina care pusese stăpînire pe saraiul său prin venirea păsării întrecea cu mult pe aceea adusă de însuși soarele. Numaidecît se întoarce spre vizir și îl întreabă cu mulțumire :

— Așa-i că nu poate exista pe lume cineva mai fericit ca mine ?

Iar vizirul, amestec de lingușire și venin, temător foarte ca nu cumva bunăvoința padișahului său să pogoare asupra prințului străin, îi răspunde :

— De bună seamă, cum să se afle pe lume cineva care să se potrivească cu slăvitul meu padișah, fie și la fericire ? !... Numai că mereu îmi dă tîrcoale un gînd : acum saraiul nostru pare, sub lumina răspîndită de pasăre, un lăcaș vechi, îmbătrînit, nici pe departe mulțumitor pentru gloria ta, slăvite... Un sarai cu totul și cu totul de fildeș ar fi nimerit și cu fala ta și cu pasărea de lumină...

— Un sarai de fildeș ? murmură padișahul, cu un ghimpe în inimă. Cum să se poată dura un sarai numai din fildeș ? De unde să iei atîta fildeș ?

— Eh, cine a fost în stare să găsească și să aducă pasărea de lumină, negreșit că va putea aduce și fildeșul pentru sarai...

„Săgeata, odată slobozită din arc, nu se mai întoarce înapoi" grăiește un vechi proverb turcesc. Așa și vorba vizirului : odată spusă, cine s-o mai uite ? Padișahul cel

dornic de fală ? ! Da de unde ! Nici nu apucase bine prinţul nostru să ajungă la han, că un oştean în fuga mare şi veni să-l aducă înapoi, la sarai.

— Să-mi găseşti şi să-mi aduci aici degrabă atîta fildeş cît trebuie la ridicarea unui sarai încăpător şi înalt cum nu s-a mai văzut, altminteri îţi pierzi capul ! îi porunceşte padişahul.

Mut de uimire, prinţul se întoarce la han şi hărţuit de gînduri negre pătrunde în grajd şi se apucă într-o doară să-şi ţesale calul. Acesta prinde îndată a-i vorbi cu grai omenesc :

— Lasă supărarea, stăpîne, că nu îţi e de nici un folos ! Odată ce-ai apucat să te prinzi în horă, trebuie să joci, altfel n-ai încotro, îl îmbărbătează calul. Haide, fii gata să înfruntăm încă o dată stavilele, şi vom birui pînă la urmă ! Te du pe dată la padişah şi cere-i să-ţi dea oşteni mulţi şi butii pline cu rachiu din cel mai tare. Vom merge la Pădurea Elefanţilor. În ea se află un lac. Cînd e căldura în toi, elefanţii dau năvală la lacul acela, să-şi astîmpere setea. Tu ai să pui oştenii să verse tot rachiul în lac, apoi, împreună cu ei, te vei ascunde prin preajmă. Elefanţii, înfierbîntaţi, vor sorbi cu lăcomie din apă, vor ameţi şi vor cădea, beţi morţi. Atunci tu şi oştenii veţi ieşi din ascunzătorile voastre, le veţi smulge colţii şi gata ! Ne vom întoarce la sarai cu porunca padişahului îndeplinită.

Prinţul ascultă cuvînt cu cuvînt povaţa calului. Se urcă pe calul său şi, urmat de puhoiul de oşteni care cărau butiile de rachiu, se îndreaptă spre Pădurea Elefanţilor. Dau de lac, varsă în apă rachiul şi se ascund. Cînd do-

goarea amiezii năpădește totul, pădurea începe să trosnească, pămîntul să se cutremure cumplit sub călcătura grea a elefanților care dau buzna la lac. Însetați, sorb din apă, dar numaidecît se trag înapoi. Cum însă pîrjolul crește, elefanții nu mai pot răbda, vin din nou și beau din lac pe săturate. Pe dată își pierd cunoștința și cad ca morți. La un semn al prințului, oștenii tabără asupra lor, le scot colții și se întorc la sarai.

Cînd vede padișahul atîta fildeș, mai să nu-și creadă ochilor. Bucuros foarte, dă porunci peste porunci și saraiul din fildeș prinde a se înălța ca din pămînt. Între timp, aurari vestiți împletesc o colivie din aur bătut cu nestemate, pentru pasărea de lumină. Padișahul pune colivia în sala tronului, iar el însuși se așază trufaș pe tronul din fildeș din saraiul din fildeș și, fălos, își întreabă vizirul :

— Așa-i că acum nu poate exista pe lume cineva mai fericit decît mine ?

Iar vizirul, amestec de lingușire și venin, temător foarte ca nu cumva bunăvoința padișahului său să pogoare asupra prințului străin, îi răspunde :

— De bună seamă, cum să se afle pe lume cineva care să se potrivească cu slăvitul meu padișah fie și la fericire ? !... Dar dacă stau și chibzuiesc mai bine, într-un sarai de fildeș ca acesta, lăcaș al păsării de lumină, ar fi nimerit ca prin cămări să-și poarte trupu-i mlădios, unduindu-se, însăși Frumoasa Lumii, care să-ți fie sultană. Atunci, într-adevăr, slăvitul meu padișah, că nu ar putea fi cineva mai fericit ca tine...

— Să am de sultană pe Frumoasa Lumii ? ! Și ochii bătrînului padișah prind să luccască pofticioși. Ei da, aș dori eu foarte mult, dar cîți prinți și padișahi n-au încercat să și-o facă soață și nu au izbutit decît să-și piardă viața ? !

— Cine a fost în stare să găsească și să-ți aducă pasărea de lumină, fildeșul trebuitor unui sarai ca acesta, negreșit că va putea să-ți dăruiască și pe Frumoasa Lumii...

Abia sfîrșește vizirul cuvintele acestea că padișahul și dă poruncă să i se aducă îndată prințul de la han :

— Să găsești și să mi-o aduci degrabă pe Frumoasa Lumii, ca să mi-o fac sultană, altminteri îți pierzi capul !

„Cîte năpaste se abat asupra capului meu !" se căină prințul în sinea sa și, cu gîndul dus la părintele său care negreșit că îi aștepta sosirea cu sufletul la gură, se îndreptă spre han. Îngrijorat și mîhnit începu să-ți țesale calul care, cît ai clipi, prinse să vorbească :

— N-avem încotro, stăpîne, vom trece și prin încercarea asta. O vom dibui noi și pe Frumoasa Lumii și pe urmă ne vom întuma acasă. Și ca să ai și o bucurie printre atîtea greutăți și stavile pe care le-ai petrecut de cînd ai ieșit pe poarta saraiului părintesc, află, stăpîne, că singurul locșor pe lumea asta pe care nu a călcat copita armăsarului părintelui tău este bucățica de pămînt de sub ghergheful Frumoasei Lumii. Așa că, de vom izbuti, vom aduce cu noi, odată cu aceasta, și leac pentru suferința padișahului-tată.

Un licăr de nădejde luci în ochii pînă atunci plini de obidă ai prințului mezin. Cu puteri sporite, se aruncă în șa și goni și goni pe armăsarul său zile și nopți, necurmat, fără să știe ce-i popasul. Și într-o bună zi, cînd, odată cu

mijirea zorilor, îl împresură o mireazmă de flori tare şi dulce, ca o băutură vrăjită, înţelese că se apropiau de grădina Frumoasei Lumii.

— Descalecă şi ascultă-mă cu luare-aminte, stăpîne, grăieşte calul. De felul cum ai să-mi împlineşti spusele atîrnă izbînda încercării de acum. Intră binişor în grădină şi taie pe nesimţite o creangă de trandafir cu şapte rămurele pe ea. Pînă nu răsare soarele, Frumoasa Lumii lucrează la gherghef în grădina de trandafiri. Tu, fără să faci vreo mişcare sau vreun zgomot care să te dea în vileag, strecoară-te lîngă ea pe la spate şi pe neaşteptate apuc-o zdravăn de plete şi începe s-o loveşti cu creanga de trandafir plină de ţepi. O loveşti, o loveşti pînă ce ea însăşi îţi va spune că e destul. Atunci o iei cu tine, o urci în şa, salţi şi tu alături şi restul e treaba mea !

Prinţul nostru nu pierdu un cuvinţel din spusele calului său. Făcu totul întocmai. Se furişă în grădină, tăie un ram de trandafir cu şapte rămurele pe el, şi tupilîndu-se printre flori, păşi tot mai adînc în grădină. Deodată, încremeni : o fată cu părul bălai, mătăsos şi lung, frumoasă ca bucăţică ruptă din lună, şedea la un gherghef de aur presărat cu nestemate şi lucra. Mezinul îşi vine însă iute în fire din uluirea sa, se apropie uşurel de fată, o înşfacă de păr şi începe s-o lovească cu ramul de trandafir. Şi o loveşte, o loveşte pînă ce Frumoasa Lumii prinde a-i vorbi :

— Destul, flăcăule ! De multă vreme aşteptam un voinic neînfricat ca tine ! De-acum încolo, viaţa mea este strîns împletită cu a ta. Ia-mă cu tine şi du-mă unde vrei tu !

Prințul se apleacă, ia un pumn de țărînă de sub gherghef, o suie pe Frumoasa Lumii pe cal, saltă și el alături și tot într-un galop ajung la saraiul de fildeș. Aici, Frumoasa Lumii este condusă de roabe în odăile pregătite pentru ea anume, unde este lăsată să se odihnească după drumul cel lung și istovitor.

Seara, padișahul cel bătrîn vine s-o vadă și gudurîndu-se pe lîngă ea mai abitir decît un cățel o vestește că va să-i fie soață.

— Te înșeli, bătrîne, îi răspunde răspicat Frumoasa Lumii, care fusese încredințată că se va însoți cu prințul cel tînăr. Așa cum ești acum n-ai să-mi fii niciodată soț și stăpîn. Există o singură cale să-ți atingi dorința asta. La o depărtare de șapte mări de aici, într-un ostrov tăinuit, se află iepele mele. Vor fi aduse aici și mulse. Te vei îmbăia în laptele lor și vei dobîndi de îndată tinerețea de mult pierdută. Atunci abia vei putea cuteza să *te gîndești la mine* !

— E anevoie de adus iepele ? se milogește padișahul.

— Cum nu se poate mai anevoie. Știu un singur om care ar putea încerca s-o facă : voinicul care m-a adus aici !

— Minunat, minunat ! se bucură padișahul, frecîndu-și mîinile. Flăcăul va izbuti și isprava asta. Voi fi iar tînăr, voi lua-o pe Frumoasa Lumii și voi trăi fericit în saraiul meu de fildeș, rîvnit de toată suflarea pămîntului...

Iute îl chemă la el pe prinț și îi porunci cu strășnicie :

— Fă bine și adu-mi aici, degrabă, iepele Frumoasei Lumii... Altminteri, îți pierzi capul !

Năucit, prințul alergă la han, se duse la grajd și începu să-și țesale calul, pregătindu-l iar de drum.

— Nu te necăji într-atîta, stăpîne, auzi iar glasul calului. Scăpăm noi teferi și din impasul ăsta. Numai ascultă-mă bine. Cere de la padișah patruzeci de bivoli. Îi luăm cu noi și pornim la drum. Cînd vom ajunge la a șaptea mare unde se află Ostrovul Tăinuit, tu descalecă, taie bivolii, jupoaie-i, iar pieile lor așează-le una peste alta pe spinarea mea. Apoi ascunde-te după vreo tufă. Eu voi slobozi un nechezat cumplit. Îndată apele se vor despica făcînd loc Armăsarului Mării. Dintr-un salt, acesta va fi lîngă mine, gata de luptă. Se va năpusti asupră-mi și va mușca neîndurător din pieile de bivoli de pe spinarea mea. Fărîme le va face. Dar, cînd va ajunge la a patruzecea piele, va fi istovit. Tu, atunci, țîșnești de la locul unde ședeai tupilat, arunci șaua pe el, încaleci și te ții bine de grumazul lui. El se va arunca în apă și te va duce la Ostrovul Tăinuit. Iei iapa murgă și pe cea roaibă și, călare pe una din ele, le aduci la mal...

Mezinul nu stătu o clipă în cumpănă. Se apucă iute de treabă și îndeplini totul după spusele calului său. Așa ajunse cu bine la țărmul celei de a șaptea mări. Aici descalecă, taie bivolii, îi jupoaie, iar pieile le așează una peste alta pe spinarea calului său. Acesta, fără zăbavă, scoate un nechezat cumplit. Ca tăiat de lama unui uriaș cuțit nevăzut, apele se despică în două, din ele răsare un armăsar mîndru care se și aruncă asupra calului de pe țărm. Cînd pe acesta mai rămîne o singură piele de bivol, Armăsarul Mărilor se dă învins. Prințul iese din tufișul în care se ascunsese, aruncă pe el șaua, încalecă și așa

ajunge în Ostrovul Tăinuit. Găsește numaidecît iapa murgă și pe cea roaibă, le ia și ajunge cu bine la țărm unde îl aștepta calul său și așa se întoarce nevătămat la saraiul de fildeș.

Văzîndu-l, padișahul se trece cu firea. Aleargă într-un suflet la Frumoasa Lumii, de îi aduce vestea cea mare :

— Au sosit iepele, sultana mea. Ard de nerăbdare să mă îmbăiez ca să mă fac iar tînăr. Numai că nu știu cine-o să le mulgă. Sînt atît de sălbatece !

— Un singur muritor e în stare s-o facă : voinicul care m-a adus pe mine. Să-și acopere capul cu năframa mea, să-și toarne pe vestminte parfumul meu din șipul ăsta tăiat într-un rubin și așa să le mulgă !

Spre nedumerirea sa, iarăși este chemat prințul la padișah, care poruncește să facă precum spusese Frumoasa Lumii. Acela, n-are încotro și mulge iepele : laptele iepei roaibe în covata de aur, laptele iepei murge în covata de argint. Amîndouă coveții sînt duse de roabe dinaintea Frumoasei Lumii. Ea poruncește ca cea de argint să-i fie dusă padișahului, spre îmbăiere, iar cea de aur, prințului. Și ce să vezi ? Abia intrat în baie padișahul și carnea de pe el se topesc văzînd cu ochii, pînă ce din trupul lui mătăhălos nu rămîne decît un morman de oase.

— Luați oasele astea netrebnice de bătrîn lacom, pizmaș și fălos cu truda altuia și îngropați-le ! poruncește ea slugilor.

Iar prințul care, prin îmbăierea cu laptele iepei roaibe, dobîndise, întocmai ca Frumoasa Lumii, o tinerețe veșnică, fără de bătrînețe, se unește cu Frumoasa Lumii și este ales de norod, pentru curajul și cinstea lui, să împărățească

în locul padișahului mort. Nunta crăiască a ținut nici mai mult, nici mai puțin de patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Patruzeci de zile de veselie, de belșug, de cîntece și jocuri pentru toată suflarea țării. Numai o singură ființă nu era cu totul și cu totul fericită în acest răstimp : mirele. Nu că nu s-ar fi bucurat, doar o îndrăgise pe Frumoasa Lumii de cum o zărise, dar amintirea tatălui său îi umbrea și inima și chipul.

— Ce-ți apasă sufletul, voinicul meu, de cînd și cînd ți se așterne pe față un nor de întristare ? îl întrebă Frumoasa Lumii.

— Ah, răspunse tînărul padișah, cînd îmi aduc aminte de suferința tatălui meu mi se strînge inima... Și își depănă tot firul vieții sale, de la plecarea din saraiul părintesc.

— Să nu mai zăbovim o clipă ! hotărî Frumoasa Lumii. Să pornim îndată la tatăl tău !

Și calul, credincioșul prieten al prințului mezin de odinioară, îi poartă în galop nebun pînă la saraiul părintesc. Străjile aleargă de duc vestea cea mare bătrînului padișah orb care, crezînd că i-a pierit de mult fiul cel mic, purta numai vestminte cernite. În sfîrșit, în ușa iatacului iată-l pe însuși mezinul, cu Frumoasa Lumii alături.

— Am adus leacul suferinței tale, tată dragă, spune mezinul, după ce își îmbrățișează părintele.

— De unde l-ai luat, fiule ?

— De sub ghergheful nurorii tale, tată.

— Cine mi-e noră, fiule ?

— Frumoasa Lumii, tată !

Uluit mai rămîne padişahul, căci pasămite, nu ajunsese niciodată în grădina cu trandafiri a Frumoasei Lumii. Cu mîna tremurătoare de bătrîneţe şi tulburare laolaltă, ia ţărîna din batista întinsă de fiul său şi şi-o trece peste ochi. Şi pe loc îi revine vederea, făcînd din el cel mai fericit om şi părinte din cîţi s-au aflat vreodată pe lume. Şi se încinge o veselie, se încinge o veselie cum nu s-a mai pomenit vreodată. După multele încercări, s-a cuibărit şi în inimile lor fericirea deplină, căci nu degeaba glăsuieşte proverbul din bătrîni : „Fiecare noapte îşi are negreşit ziua ei".

POVEȘTI ARABE

repovestite de Radu Vasiliu

Povestea corbului și a vulpoiului

Se povestește că un vulpoi bătrîn, al cărui cuget era încărcat de multe rele și de multe prădăciuni, se aciuase în fundul unei trecători bogate în vînat, aducîndu-și cu sine și soața. Și dădu el acolo, mai departe, iama, în rîndurile vînatului mic, în așa măsură, că pustii cu totul întregul munte și, ca să nu moară de foame, într-un sfîrșit își mîncă mai întîi puii, care erau tocmai la țanc de grăsuni, iar într-o noapte își gîtui mișelește soața, halind-o cît ai clipi. Odată împlinită și trebușoara asta, nu-i mai rămase nimic pentru măsele.

Dar se făcuse el prea bătrîn ca să mai poată schimba locul și nici nu mai era atît de sprinten încît să vîneze iepurele ori să prindă potîrnichea din zbor. În vreme ce era adîncit în aceste gînduri care-i întunecau lumea dinaintea ochilor, văzu un corb așezîndu-se, ostenit, pe vîrful unui copac. Și îndată cugetă în sufletul lui : „Dacă l-aș putea îndupleca pe corbul ăsta să lege prietășug cu mine, ce chilipir ar fi ! Cu aripile lui bune ar face toată treaba de care bătrînele-mi picioare oloage nu mai sînt în stare. Mi-ar aduce hrana și, bașca, mi-ar ține și tová-

răşie, în singurătatea asta care-ncepe să mă apese." Şi, cum gîndi, aşa făcu ; înaintă pînă la poalele copacului pe care stătea corbul, ca să fie auzit mai bine, şi, după salamlîcurile cele mai adînc simţite, îi spuse :

— O, vecine, ştii, de bună seamă, că orice musulman vrednic are două merite dinaintea vecinului său musulman : meritul de a fi musulman şi meritul de a fi vecin. Iar eu îţi recunosc fără şovăială aceste două merite faţă de mine şi, peste asta, simţesc aici, în pieptu-mi întreg, că sînt cuprins de farmecul neînvins al drăgălăşeniei tale şi-mi aflu înclinări nesilite de prietenie frăţească pentru tine ! Şi tu, corbule, ce simţeşti în privinţa mea ?

La aceste vorbe, corbul izbucni în rîs, şi încă aşa de tare, că era cît pe ce să se rostogolească din copac. Apoi îi spuse vulpoiului :

— Într-adevăr, uimirea mi-i nemăsurată ! De cînd, mă rog, vulpoiule, prietenia asta deşănţată ? De cînd, mă rog, ţi-a pătruns cinstea în inimă, că pînă acum ţi-a stat mereu numai pe vîrful limbii ! De cînd, semînţii aşa de osebite ca ale noastre — tu din semînţia animalelor şi eu din cea a păsărilor — se pot înfrăţi în chip desăvîrşit ? Şi, mai cu seamă, vulpoiule, mi-ai putea spune, pentru că grăieşti atît de frumos, de cînd cei din neamul tău nu mai sînt mîncătorii iar cei din neamul meu mîncaţii ?... Te miri ? N-ai nici un temei, într-adevăr ! Hai, vulpoiule, bătrîne pehlivan, lasă-le-n traistă toate cugetările tale frumoase şi scuteşte-mă de această prietenie care n-a ţinut la încercare !

Atunci vulpoiul îi spuse :

— Corbule plin de gînduri drepte, judecata ți-i fără greș, dar să știi că nimic nu-i cu neputință firii ce a întocmit inimile făpturilor și care a iscat într-a mea această simțire față de tine. Ca să-ți dovedesc că inși din neamuri osebite se pot înțelege de minune și să-ți aduc încredințările pe care mi le ceri pe bună dreptate, nu găsesc ceva mai potrivit decît să-ți istorisesc povestea puricelui și a șoarecelui, aflată de mine de la alții, dacă bineînțeles, voiești s-o asculți !

Și corbul zise :

— Deoarece vorbești de dovezi, sînt gata să ascult această ISTORIE A PURICELUI ȘI ȘOARECELUI, pe care n-am auzit-o niciodată !

Și vulpoiul spuse :

— O, drăgălașule prieten, învățații pricepuți în cărțile de demult și de azi povestesc că un purice și un șoarece își aleseseră sălașul în casa unui negustător bogat, fiecare în locul ce i se potrivea mai bine.

Într-o noapte, puricele, lehămețit să tot sugă sîngele acru al pisicii din casă, sări pe patul unde stătea întinsă soția negustătorului, se strecură printre straiele ei și de acolo alunecă sub cămașă, taman în locul cel mai gingaș, pe pîntec. Și-ntr-adevăr, el găsi că locul acela era tare gingaș și dulce și alb, după pofta inimii : nici o zbîrcitură, dimpotrivă, o, corbule, dimpotrivă ! Pe scurt, puricele se stăvi cu temei acolo și se așternu pe supt sîngele gustos al soției, pînă la îmbuibare ! Dar el puse în ospățul său atît de puțină măsură, încît, de usturimea pișcăturii, tînăra femeie se trezi și-și repezi mîna la locul pișcat

şi, de bună seamă, ar fi strivit puricele, dacă acesta n-ar fi şters-o cu dibăcie din şalvar, de-a curmezişul nenumăratelor cute ale acestei îmbrăcăminţi femeieşti şi de acolo n-ar fi sărit pe pămînt şi n-ar fi fugit să se ascundă în cea dintîi gaură ce-i ieşi în cale ! Asta fu cu puricele !

Dar cît despre tînăra femeie, ea scoase un urlet de durere, la auzul căruia toate roabele alergară şi, înţelegînd pricina durerii stăpînei lor, se grăbiră să-şi suflece mînecile şi să se pună îndată pe treabă, spre a găsi puricele în veşminte ; două se însărcinară cu straiele, una cu cămaşa şi alte două cu largul şalvar căruia se apucară să-i întindă cu grijă toate cutele, una după alta, în vreme ce tînăra femeie îşi cerceta, la lumina făcliilor, faţa trupului iar roaba de credinţă îi căuta cu de-amănuntul spatele. Îţi dai însă bine seama, corbule, că nu găsiră nimica nimicuţa ! Şi asta fu cu femeia !

Şi corbul strigă :

— Dar unde-s, în toate astea, dovezile de care-mi vorbeai ?

Şi vulpoiul spuse :

— Ajungem taman acolo !

Şi urmă :

— Într-adevăr, gaura în care fugise puricele, era chiar sălaşul şoarecelui. De aceea, văzîndu-l pe purice că intră la dînsul, aşa cu nepus în masă, şoarecele fu cît se poate de jignit şi-i strigă :

— Ce cauţi la mine, purice ? Doar nu eşti nici din neamul meu, nici de-o seamă cu mine ; de la tine nu se poate nimeni aştepta decît la neplăceri ; dalcauc ce eşti !

Dar puricele răspunse :

— O, șoarece primitor, să știi că dacă am năvălit fără cuviință în locuința ta, am făcut-o nu cu voia mea, ci ca să scap de moartea cu care sînt amenințat de stăpîna casei ! Și toate astea pentru oleacă de sînge pe care i l-am stors ! Drept îi că sîngele era din cel mai bun : molcuț și cald, de te răpea, nu alta, și minunat la mistuire ! Am venit doar să-ți cer sprijin, încrezător în bunătatea ta, și să te rog să mă primești la tine, pînă ce va fi trecut primejdia. Departe de mine gîndul să te necăjesc ori să te silesc a-ți părăsi sălașul ; dimpotrivă, ți-oi păstra o recunoștință așa de mare, încît vei mulțumi sorții că a îngăduit întîlnirea noastră !

Atunci șoarecele, încredințat de glasul cinstit al puricelui, îi grăi :

— Dacă-i într-adevăr așa, purice, poți împărți cu mine, fără teamă, culcușul și trăi aici în liniște ; și ai să-mi fii tovarăș în vremile bune, ca și în cele potrivnice ! Cît despre sîngele băut, hai, nu te tulbura ! Mistuiește-l cu desfătare, în pacea inimii, căci fiecare-și găsește hrana pe unde poate și nu-i nimic nevrednic în asta. Firea ne-a dat viață nu ca să ne lăsăm muritori de foame ori de sete ! Dealtfel, iată, în legătură cu asta, stihurile pe care le-am auzit rostite, într-o zi, pe uliți, de un ascet :

„N-am pe pămînt nimic care să m-apese ori să mă-nlănțuie ; n-am nici avuții, nici soție ursuză, nici casă ! Inima mea, tu ești ușoară ! Un codru de pîine, o dușcă de apă și un dram de sare ajung să mă hrănească, fiindcă-s singur ! O haină roasă mi-i veșmîntul și încă-i prea mult !

Pîinea o iau de unde o găsesc și soarta așa cum vine ! Nu mi se poate răpi nimic ! Și ceea ce iau de la alții, ca să trăiesc, îi prisosul lor ! Inima mea, tu ești ușoară !"

Cînd auzi această cuvîntare a șoarecelui, puricele fu peste măsură de înduioșat și-i grăi :

— O, șoarece, frățioare, cît de plăcut va curge viața noastră, trăind împreună de acum înainte ! De-ar veni mai repede clipa cînd ți-oi putea mulțumi pentru bunătate !

Pasămite, clipa nu întîrzie să sosească. Într-adevăr, chiar în seara aceea, șoarecele, care se dusese să dea tîrcoale prin odaia negustătorului, auzi un clinchet și-ntr-un sfîrșit îl văzu pe negustător cum numără, unul cîte unul, dinarii mulți dintr-un săculeț ; și după ce-i cercetă pe toți, îi ascunse sub pernă, se așeză în pat și adormi.

Atunci șoarecele alergă să-l găsească pe purice și, după ce-i istorisi cele văzute, îi grăi :

— Iată, în sfîrșit, prilejul să-mi vii în ajutor și anume, cărînd cu mine dinarii de aur, din patul negustătorului în ascunzișul meu ! La aste vorbe, puricele fu cît pe ce să leșine de tulburare, atît i se păru lucrul de nemăsurat, și-i spuse, cu tristețe, șoarecelui :

— Dar nu te gîndești, șoarece ? Nu vezi cît îs de mare ? Cum să car în spate un dinar, cînd o mie de purici laolaltă nu l-ar putea nici măcar urni din loc ? Totuși îți pot fi, cu adevărat, de mare folos de data asta, fiindcă eu, puricele, așa cum mă vezi, iau asupra mea sarcina de a-l muta pe negustător din odaia și chiar din casa lui ; și atunci, tu vei fi stăpînul locului și vei putea cără dinarii în ascunziș, în largul tău și fără grabă !

Atunci şoarecele strigă :

— Drept îi, purice viteaz, şi-ntr-adevăr nici nu m-am gîndit la asta ! Cît despre ascunzişul meu, îi destul de larg ca să poată cuprinde tot aurul acela ; şi pe deasupra i-am făcut şaptezeci de uşi de ieşire pentru vremuri cînd ar voi careva să mă-nchidă ori să mă zidească înlăuntru ! Grăbeşte-te dar să potriveşti lucrurile, aşa cum mi-ai făgăduit !

Atunci puricele, din cîteva sărituri, fu pe patul pe care dormea neguţătorul şi se îndreptă taman spre dosul lui şi-l pişcă de acolo, cum niciodată purice nu mai pişcase. Din pricina acestei pişcături şi a zvîcnirilor de durere ce-i urmară, neguţătorul se deşteptă, ducîndu-şi mîna cu repeziciune la preacinstitul loc, de unde însă puricele se grăbise s-o tulească, şi se puse pe aruncat mii de blesteme care răsunară în gol, prin casa adormită. Apoi, după ce se mai întoarse şi se foi, încercă să adoarmă iarăşi. Dar îşi făcea socoteala fără duşman. Într-adevăr, văzînd că neguţătorul se încăpăţînează să rămîie în pat, puricele, furios peste măsură, înnoi năvala, ducîndu-se, de data asta, să pişte din toate puterile lui, acel loc atît de simţitor...

Atunci neguţătorul sări ca ars, în urlete, aruncă cît colo de pe dînsul cergile şi straiele şi alergă afară, la fîntînă unde se udă cu apă rece şi nu mai voi să se întoarcă în odaia lui, ci se întinse pe laviţa din curte, ca să petreacă acolo ce mai rămăsese din noapte.

Aşa că şoarecele putu, cu cea mai mare uşurinţă, să care în ascunzişul lui tot aurul neguţătorului ; şi cînd sosi dimineaţa, în sac nu mai rămăsese nici măcar un dinar.

Astfel știu puricele să răsplătească găzduirea șoarecelui și să-l despăgubească însutit ! Iar tu, corbule, urmă vulpoiul, nădăjduiesc că vei vedea curînd măsura credinței mele față de tine, în schimbul înțelegerii prietenești pe care-ți cer s-o pecetluiești între noi !

Dar corbul îi spuse :

— Într-adevăr, jupîne vulpoi, istoria ta îi cam greu să mă încredințeze. Și apoi, pe lîngă toate, fiecare-i slobod să facă ori să nu facă binele, mai ales cînd binele acela poate fi pricină de năpastă. Ia, așa se întîmplă și cu noi. De mult ți s-a dus vestea pentru vicleniile tale și încălcările săvîrșite asupra cuvîntului dat ; cum m-aș putea încrede într-unul a cărui rea credință îi răscunoscută și care, chiar în vremea din urmă, a găsit mijlocul să-l vîndă și să-l ducă la pierzare pe văru-său, lupul ? Căci, o, mișelule, am aflat de această fărădelege care a făcut vîlvă în rîndurile întregii seminții a animalelor ! Dacă n-ai stat la gînduri să jertfești pe unul din seminția ta, dacă nu chiar din neamul tău, după ce atîta vreme te-ai ținut de coada lui și l-ai lingușit și l-ai lins în toate felurile, apoi mai este îndoială că n-ai să faci decît un joc ucigaș cu cel care-i dintr-o seminție dușmană ție și atît de osebită de a ta ? ! Vezi tu, toate astea îmi aduc aminte de o poveste ce se potrivește de minune cu întîmplarea noastră de acum !

Vulpoiul strigă :

— Ce poveste ? Corbul spuse :

— Aceea a vulturului !

Dar vulpoiul grăi :

— Nu cunosc deloc această ISTORIE A VULTURULUI ! Ia să văd oleacă ce-i cu ea ! Şi corbul povesti :

— Era odată un vultur atît de tiran, că întrecea toate hotarele cunoscute ale tiraniei ; nici o pasăre, mare ori mică, nu rămăsese păgubaşă de jignirile lui ; şi semănase el groaza printre toţi lupii văzduhului şi printre toţi lupii pămîntului, pînă-ntr-atît, încît, la apropierea lui, fiarele de pradă cele mai sălbatice lăsau baltă tot ce aveau şi fugeau înspăimîntate de clonţul lui înfiorător şi de penele lui zbîrlite. Dar iată că veni şi vremea cînd, anii adunaţi pe ţeasta lui o pleşuviră cu totul, îi slăbiră ghearele, îi sfărîmară în bucăţi fălcile ameninţătoare şi, împreună cu vremuelile, îi lăsară un trup beteag şi aripi care nu trag ! Atunci fu el atît de mişelnic, că vechii săi duşmani nici nu catadicseau măcar să-i plătească pe măsura tiraniilor lui şi se purtară cu dînsul plini de dispreţ. Şi, ca să se hrănească, era el nevoit a se mulţumi cu rămăşiţele pe care le lăsau, după ospeţele lor, păsările şi animalele !

— Şi tu, vulpoiule, dacă ţi-ai pierdut puterile, văd pe de altă parte că nu ţi-ai pierdut încă şiretenia ! Căci tu, neputinciosul, vrei să te uneşti cu mine care îmi păstrez încă neatinse puterea aripii, ascuţimea vederii şi luciul ciocului. Crede-mă, nu încerca să faci ca VRABIA.

Şi vulpoiul, foarte mirat, îl întrebă :

— Despre ce vrabie vorbeşti ?

Corbul spuse :

— Ascultă ! Am aflat de la alţii că o vrabie se găsea pe o pajişte de-a lungul căreia trecea o turmă de oi ; şi se îndeletnicea ea să scormonească pământul cu ciocul,

urmînd oile, cînd, deodată, văzu un vultur uriaș năpustindu-se asupra unui miculșel, răpindu-l în ghearele sale și făcîndu-se nevăzut cu el, în depărtări. Cum văzu asta, vrabia se privi cu nemăsurată trufie, își întinse aripile plină de sine și-și spuse : „Dar și eu știu să zbor și pot să răpesc chiar o oaie mare !“ Și, grabnic, își alese oaia cea mai mare pe care o putu găsi, aceea care avea o lînă așa de stufoasă și așa de veche, că, sub pîntece, nu mai era decît o îngrămădire putredă ! Și vrabia se năpusti peste spinarea oii și, nici mai mult, nici mai puțin, voi s-o ridice. Dar, de la cea dintîi mișcare, ghearele ei se prinseră în flocii de lînă și ea însăși rămase zălog oii. Atunci păstorul alergă, o luă, îi smulse penele de pe aripi și, după ce-i legă picioarele cu o sfoară, o dădu copiilor săi să se joace cu ea și le spuse : „Uitați-vă bine la pasărea asta ! Spre nenorocirea ei, a voit să se asemene cu unul mult mai puternic decît dînsa. De aceea a fost pedepsită cu robia !“

Și tu, vulpoiule beteag, vrei acum să te asemeni cu mine, întrucît ai îndrăzneala să poftorești unirea noastră. Hai, bătrîne viclean, crede-mă, întoarce-te iute de unde ai venit ! Atunci vulpoiul pricepu că de acolo încoace era de prisos a mai încerca să tragă pe sfoară un ins atît de cunoscător cum era corbul. Și în turbarea sa, începu să scrîșnească așa de tare din fălci, că-și sfărîmă un dinte mare. Și corbul, pișicher, îi spuse :

— Sînt într-adevăr mîhnit că ți-ai sfărîmat un dinte din pricină că nu ți-am făcut pe voie !

Dar vulpoiul îl privi cu o cinstire fără margini și-i grăi :

— Mi-am spart dintele nu din pricină că n-ai voit să ne împrietenim, ci de rușine că am găsit unul mai șiret decît mine !

Și, odată rostite aceste vorbe, vulpoiul se grăbi s-o șteargă, ca să se ascundă !

Povestea șoarecelui și a nevăstuicii

Era odată o femeie ce se îndeletnicea cu dezghiocarea susanului. Într-o zi, cineva i-a adus o măsură de susan din cel mai bun, zicîndu-i :

— Doftorul a poruncit unui bolnav să se hrănească numai cu susan ! Ți l-am adus pe acesta, să-l cureți cu grijă și să-l cojești !

Femeia îl luă și se puse, îndată, pe treabă, așa că, la capătul zilei, fu gata curățat și dezghiocat. Și ce plăcut era să privești susanul acela alb, lucios, dătător de gînduri ! Iată de ce, unei nevăstuici ce dădea tîrcoale pe acolo nu-i trebui mult ca să fie ispitită strașnic, iar cînd se lăsă noaptea, să purceadă la mutarea lui de pe tipsia pe care era, în ascunzișul ei. Și lucră ea așa de bine, că dimineață nu rămăsese pe tipsie decît o cîtime de susan neînsemnată.

După asta, stînd la pîndă în gaura ei, nevăstuica putu să judece mirarea și mînia femeii, cînd dădu cu ochii de înfățișarea acelei tipsii, aproape rase de cuprinsul ei. Și o auzi strigînd :

— Ah! de l-aș afla pe hoț! Numai afurisiții de șoareci, care-mi spurcă sălașul de cînd mi-a murit pisica, au putut săvîrși blăstămăția asta! De unul să dau cu ochii și-l voi face să ispășească răutățile tuturor semenilor lui!

Cînd nevăstuica auzi aceste vorbe, își spuse: „Ca să mă pun cu totul la adăpost de supărarea acestei femei, trebuie negreșit să-i îndreptățesc bănuielile în privința șoarecelui! De nu, se poate prea bine întîmpla să se ia de mine și să-mi rupă spinarea!" Și îndată plecă să-l caute pe șoarece și-i spuse:

— Frate, vecinul îi îndatorat vecinului! Nimic nu-i mai urît decît un vecin care se gîndește numai la sine și n-arată nici o curtenie celor ce locuiesc alături de dînsul iar, la prilejuri de bucurii, nu le trimite nimic din bucatele gătite de femeile casei, nici din dulcețile și bunătățile pregătite la marile sărbători!

Și șoarecele răspunse:

— Cît îi de drept ce spui, prietenă! De aceea nu mă pot decît lăuda că-mi ești vecină, deși te afli aici doar de cîteva zile, și că nutrești în privința mea gînduri pline de bunăvoință! De-ar fi toți vecinii cinstiți și grijulii cum ești tu!

Nevăstuica spuse:

— Cumătra ceea care-i colo, în casă, a primit o măsură de susan proaspăt și cît se poate de ispititor. Iar ea l-a mîncat cu copiii, pe săturate, nelăsînd decît un pumn-două. Am venit, de aceea, să-ți dau de veste, căci aș fi de o mie de ori mai bucuroasă să tragi foloase tu de pe urma susanului, decît hămesiții ei de copii!

La aste vorbe, şoarecele fu cuprins de o veselie aşa de mare, că-ncepu a se foi fără astîmpăr şi a-şi flutura coada. Fără a mai cugeta, fără a deosebi înfăţişarea prefăcută a nevăstuicii, fără să bage de seamă că femeia îl pîndea în tăcere, şi chiar fără să se mai întrebe care putea fi dedesubtul acestei mărinimii a nevăstuicii, alergă cu toată iuţeala şi se năpusti în mijlocul tipsiei unde scînteia strălucitor, dezghiocat, susanul ! Şi-şi umplu cu lăcomie gura. Dar în clipa aceea, femeia ieşi de după uşă şi, cu o lovitură de jordie, crăpă capul şoarecelui !

Şi aşa, datorită încrederii sale nechibzuite, bietul şoarece plăti cu viaţa relele săvîrşite de altul !

Povestea broaştei ţestoase şi a peşcăruşului

Într-o carte dintre cărţile de demult, se povesteşte că un peşcăruş stătea, odată, pe malul unui rîu mare şi veghea cu gîtul întins la curgerea apei. Căci acesta-i era meşteşugul care-i îngăduia să-şi ţină zilele şi să-şi hrănească puii ; şi el îl făcea cu hărnicie, îndeplinind cît se poate de cinstit sarcinile stării sale.

Pe cînd urmărea cu băgare de seamă cea mai mică clipocire şi cea mai uşoară unduire a rîului, văzu trecînd prin faţa lui şi oprindu-se de stînca pe care-şi făcea el veghea, un hoit mare de neam omenesc. Atunci, îl cercetă îndelung şi văzu că era plin de răni adînci şi de

urmele unor lovituri de sabie și de lance ; și se gîndi în sinea lui : „O fi vreun tîlhar de drumul mare care și-a ispășit fărădelegile !“ Apoi, își întinse aripile spunînd : „Slăvită fie legea firii ! Datorită ei, răii slujesc după moarte bunei stări a celor vrednici !“ Și se pregăti să se arunce asupra stîrvului și să rupă dintr-însul bucăți, ca să le ducă puilor și să le mănînce împreună cu ei. Dar, curînd, văzu că deasupra sa întunecă cerul un nor negru de mari păsări de pradă, cum ar fi vulturi și ulii, care începură să se rotească, în roate largi, apropiindu-se tot mai mult de locul acela.

La vederea lor, pescărușul fu cuprins de teamă că lupii văzduhului îl vor sfîșia și pe dînsul, și se grăbi s-o ia la sănătoasa spre depărtări, bătînd tare din aripi. Și la capătul cîtorva ceasuri de zbor, se opri pe creasta unui copac ce crescuse în mijlocul rîului, chiar spre gura lui, și așteptă, în nădejdea că apa va duce într-acolo hoitul plutitor. Și foarte necăjit, prinse a se gîndi la potrivniciile sorții și la nestatornicia ei ; și-și spunea : „Iată că-s nevoit să-mi las țara și țărmul unde am văzut lumina zilei și unde se află soața și puișorii mei. Of, cîtă deșertăciune-i pe lumea asta ! Și cu cît mai găunos, cel ce se lasă înșelat de înfățișarea ei și, încrezător în norocul său, trăiește de azi pe mîine, fără a purta grija zilelor negre ! De-aș fi fost mai chibzuit, aș fi adunat merinde pentru o vreme de foamete, ca asta ; și de-ar fi venit lupii văzduhului să-mi ia cu anasîna cîștigul, prea puțin m-ar fi stingherit ! Dar înțeleptul ne sfătuiește să fim răbdători în vremi de încercări. Așadar, să răbdăm !“

Pe cînd cugeta el în chipul acesta, văzu că de copacul pe care era cocoțat se apropie, ieșind din apă și înotînd agale, o broască țestoasă. Și această broască țestoasă își înălță capul și-l zări pe copac și-ndată îi ură pace, zicîndu-i :

— Cum se face, pescărușule, că ai părăsit țărmul pe care te întîlneam de obicei ?

El răspunse :

— Dacă sub cortul ce te adăpostește și-n locul pe care-l stăpînești vine să locuiască o față neplăcută, numai un lucru îți rămîne : lasă-i cortul și locul și grăbește-te să-ți iei tălpășița !

Iar eu, prea bună broască țestoasă, am văzut țărmul meu gata să fie cotropit de lupii văzduhului și, ca să nu fiu atins de înfățișarea lor neplăcută, am zis că-i mai bine să las tot și să plec, pînă ce soarta va binevoi să se milostivească de mine !

După ce broasca țestoasă ascultă aceste vorbe, îi spuse pescărușului :

— Întrucît lucrurile stau așa, iată-mă între mîinile tale, gata să te slujesc cu toată credința și să-ți țin tovărășie în părăsirea și necazul tău, căci știu cît îi de nefericit străinul departe de țara lui și de ai săi și cît îi este de dulce să afle, la necunoscuți, căldura simțirii și îngrijire prietenească. Eu care nu te cunosc decît din vedere, ți-oi fi o tovarășă grijulie și cu inimă bună !

Atunci pescărușul îi spuse :

— Broască țestoasă inimoasă, o, tu ce ești pe dinafară pietroasă, dar pe dinlăuntrul atît de gingașă, simțesc că-mi dau lacrimile de înduioșare, dinaintea dărniciei

tale nesilite. Cum îți mulțumesc ! Și cîtă dreptate ai cînd grăiești cum grăiești despre găzduirea ce trebuie dată străinilor și despre prietenia cu care trebuie întîmpinați cei ce sînt în nenorocire, în măsura în care nu-s niște găunoși ! Căci, cu adevărat, ce-ar fi viața fără prieteni și fără taifasul cu prietenii și fără veselia și cîntul cu prietenii ? Înțelept cel ce știe să-și găsească prieteni pe măsura firii sale, căci nu poți spune că ți-s prietene ființele pe care ești nevoit să le cercetezi din pricină că au aceeași îndeletnicire cu tine ; cum eu, de pildă, mă întîlneam cu pescărușii din neamul meu, care mă urau și mă pizmuiau pentru pescuitul și descoperirile mele ! Ce mulțumiți trebuie să fie acuma, că am plecat departe, tovarășii aceia mici la suflet, mărginiți, care nu știu să vorbească decît de pescuitul lor și nu tăifăsuiesc decît de nevoile lor mărunte ; dar nu se gîndesc niciodată să-și înalțe sufletul ! Ciocul lor este întors mereu spre pămînt. Și au aripi ca să nu se slujească de ele ! De asemenea, cei mai mulți dintre dînșii nici n-ar mai putea să zboare, de-ar voi : nu-s în stare decît să se scufunde și, de cele mai multe ori, rămîn la fundul apei !

La aste vorbe, broasca țestoasă, care asculta în tăcere, strigă :

— Pescărușule, coboară să te îmbrățișez ! Și pescărușul se dădu jos din copac, iar broasca țestoasă îl sărută între sprîncene și-i spuse :

— Adevărat grăiești, frățioare. Rămîi dar cu mine și viața noastră va fi ușoară în colțișorul acesta pierdut între ape, la umbra copacului, lîngă murmurul undelor !

Iar pescărușul spuse :

— Îți mulțumesc, broască țestoasă, surioară ! Dar copiii și soața ? ce să fac cu ei ?

Ea răspunse :

— Mare-i Alah și milostiv ! Ne-a ajuta el să-i aducem aici ! Și-om mai petrece zile de pace, la adăpost de orice grijă !

Chemare la obștească pace

Se povestește că un preacinstit șeic dintr-un sat avea în gospodăria lui o curte mare cu multe orătănii pe care le îngrijea îndeosebi și de la care avea nenumărate ouă frumoase și mulți puicani mîndri, buni de mîncat. Printre păsările de parte bărbătească se afla un cocoș mare și minunat, cu glas limpede, cu penetul strălucitor și auriu și care, pe lîngă toate însușirile acestea, era dăruit cu multă putere de veghe, înțelepciune și deprindere în treburile lumii, în schimbările vremurilor și potrivniciile vieții. Și era el plin de dreptate și grijă față de găinile sale și-și împlinea datoriile cu tragere de inimă și nepărtinire, fapt pentru care era dat de toate păsările din curte drept pildă de putere și bunătate. Iar stăpînul său îl botezase Glasul Zorilor.

Într-una din zile, pe cînd găinile trebăluiau îngrijind puișorii sau își curățau penele, Glasul Zorilor ieși să vadă pămînturile gospodăriei. Și tot minunîndu-se de ce vedea,

ciugulea ici și colo, pe măsură ce întîlnea în drumul lui, boabe de grîu, de orz, de susan, de hrișcă sau de mei. Și dus mai departe decît ar fi dorit de descoperirile și căutările lui, se trezi deodată în afară de sat și de gospodărie, într-un loc pustiu și sălbatic pe care nu-l văzuse niciodată. Privi el în dreapta, privi în stînga, dar degeaba, că nu zări nici față prietenoasă și nici vietate cunoscută. Și începu a fi tare nedumerit și de neliniște scoase cîteva strigăte scurte. Dar iată că, tocmai cînd se pregătea a face cale-întoarsă, dădu cu ochii de o vulpe, care venea spre el cu pași mari din depărtare. Văzînd asta, cocoșul tremură pentru viața lui și, întorcînd spatele dușmanului, își luă avînt din toate puterile aripilor întinse și se înălță pe vîrful unui zid năruit, unde nu se afla decît un loc strîmt ca să se cocoațe și unde vulpea nu l-ar fi putut ajunge în nici un fel. Iar cînd vulpea sosi, cu limba scoasă, la picioarele zidului, smiorcăindu-se și chelălăind, văzu că nu era cu putință să se cațere pînă la zburătorul poftit. Atunci, își înălță capul spre el și spuse :

— Pace ție, față vestitoare de bine, frate al meu, fermecător tovarăș !

Dar Glasul Zorilor nu-i dădu binețe și nici măcar n-o privi. Văzînd asta, vulpea spuse :

— Prietene plin de frăgezime, frumosule, de ce nu vrei deloc să-mi faci hatîrul de a-mi răspunde la binețe sau de a mă privi, cînd sînt atît de dornică să-ți dau veste mare ?

Întrucît cocoșul, prin tăcerea-i, tăgăduia orice bunăvoință, vulpea urmă :

— Ah, frate, dacă ai şti măcar ce veste sînt însărcinată să-ţi aduc, îndată ai coborî să mă îmbrăţişezi şi să mă săruţi !

Dar cocoşul se arătă mai departe nepăsător şi, dus pe gînduri şi mut, privea în depărtare cu ochi rotunzi şi neclintiţi.

Şi vulpea urmă :

— Să ştii, frate-meu, că sultanul dobitoacelor, Măria Sa Leul, şi sultanul păsărilor, Măria Sa Vulturul, s-au întîlnit chiar acum pe o pajişte verde, smălţuită de flori şi udată de rîuri şi au adunat în jurul lor aleşii tuturor fiarelor creaţiunii : tigrii, hienele, leoparzii, lincşii, panterele, şacalii, antilopele, lupii, iepurii, animalele de casă, vulturii, ulii, corbii, hulubii, turturelele, prepeliţele, potîrnichile, orătăniile şi toate celelalte zburătoare. Şi cînd aleşii tuturor supuşilor lor se strînseră în sobor, cei doi stăpînî ai noştri vestiră prin împărătesc ucaz că, de acum înainte, liniştea, frăţia şi pacea vor fi stăpîne pe toată întinderea locuită a pămîntului ; că drăgălăşenia, buna învoire, tovărăşia şi dragostea vor trebui să fie singurele simţăminte îngăduite între seminţiile de fiare, de animale domestice şi de păsări ; că uitarea va trebui să şteargă vechile duşmănii şi ura dintre ele şi că spre fericire se vor îndrepta toate strădaniile. Şi hotărîră că oarecine va încălca această stare de lucruri va fi adus fără întîrziere dinaintea înaltei judecăţi şi osîndit fără întoarcere. Şi mă numiră crainicul acestui ucaz şi mă însărcinară să fac cunoscută, pe toată întinderea pămîntului, hotărîrea adunării, cu strașnică poruncă să dau seamă de numele neascultătorilor, pentru a fi pedepsiţi după greuta-

tea răscoalei lor. De aceea, frate cocoș, mă vezi acum la picioarele acestui zid pe care te-ai cocoțat, căci eu și numai eu, nu altcineva, eu cu ochiul meu sînt cu adevărat solul, trimisul, crainicul și împuternicitul domnilor și stăpînilor noștri. Și, de aceea, cînd am venit, ți-am făcut urări de pace și ți-am vorbit cu vorbe de prietenie, frate al meu !

Toate astea ! Dar cocoșul, fără a-și pleca urechea la vorba mieroasă a vulpii, ca și cum nici n-ar fi auzit-o, privea mereu în depărtare, nepăsător, cu ochi rotunzi și goi pe care din cînd în cînd îi închidea, legănîndu-și capul. Iar vulpea, a cărei inimă ardea de dorul de a mesteca plăcuta pradă, urmă :

— Frate, de ce nu vrei să mă cinstești cu un răspuns și nu catadicsești să-mi spui o vorbă măcar ori să-ți pleci privirea spre mine care sînt vestitorul sultanului nostru, Leul, împăratul dobitoacelor și al sultanului Vostru, Vulturul, împăratul zburătoarelor ? Dar îngăduie-mi să-ți amintesc că, dacă stărui mai departe în tăcerea ta, voi fi silită să aduc fapta la cunoștința obștescului sfat : și mi-i tare teamă să nu cazi sub lovitura noii legiuiri care este neclintită în dorința de a așeza domnia păcii obștești, chiar dacă pentru asta trebuie gîtuite jumătate din viețuitoare. Rogu-te așadar, pentru cea din urmă oară, spune-mi măcar de ce nu-mi răspunzi !

Atunci cocoșul, care pînă în clipa aceea se-nchisese în semeața-i nepăsare, întinse gîtul și înclinîndu-și capul, scoborî privirea ochiului drept spre vulpe și-i spuse : „Soră, vorbele tale sînt cu adevărat deasupra capului și ochilor mei și te cinstesc în inimă ca pe trimisul, isprav-

nicul, vestitorul, împuternicitul și solul Vulturului, sultanul nostru. Dar dacă nu ți-am răspuns, să nu crezi cumva că am făcut-o din semeție ori neascultare sau din vreun alt simțământ vrednic de mustrare ! Nu ! Pe viața ta, nu ! Ci pentru că eram foarte tulburat de ceea ce vedeam și văd și acuma colo, în depărtare ! Și vulpea întrebă :

— Pacea deasupra ta, frate, și ce vedeai și mai vezi ? Îndepărtat fie cel rău ! Nădăjduiesc că nu-i nimic neliniștitor, nici vreo năpastă ?

Și cocoșul își întinse și mai tare gîtul și spuse :

— Cum, frate, tu nu zărești ce zăresc eu ? Doar ți-au fost puși deasupra cinstitului tău bot doi ochi pătrunzători, cu toate că, fie spus fără supărare, îs cam chiorchioșeți !

Și vulpea întrebă, neliniștită :

— În sfîrșit, spune-mi, rogu-te, ce zărești ? Fiindcă pe mine mă cam dor ochii astăzi, cu toate că, fie zis fără potrivnicie, nu mă știu deloc chiorchioșetă.

Atunci cocoșul Glasul Zorilor spuse :

— Văd, cu-adevărat, cum se ridică un nor de praf și cum se rotește în văzduh un stol de șoimi de vînătoare !

Și vulpea, la vorbele acestea, începu să tremure și, ajunsă la capătul neliniștii, întrebă :

— Asta-i tot ce zărești ? Dar pe pămînt nu vezi nimic alergînd ? Cocoșul privi îndelung zarea, mișcîndu-și capul cînd la dreapta, cînd la stînga, și într-un sfîrșit spuse :

— Da ! văd ceva care aleargă pe pămînt, cu patru picioare, lung, subțire, cu cap gingaș și bot ascuțit și cu urechile lungi și clăpăuge. Și acest ceva se apropie repede

de locul nostru ! Şi vulpea, tremurînd din toate încheieturile, întrebă :

— Ce vezi tu, nu-i cumva un ogar, frate ? Alah să ne păzească ! Şi cocoşul spuse :

— Nu ştiu dacă-i ogar, fiindcă n-am mai văzut ciini de soiul acesta. Cred însă oricum, frate, că-i cîine !

Cînd auzi vulpea aceste vorbe, strigă :

— Frate, sînt nevoită să te părăsesc ! Şi nu termină bine, că-i şi întoarse spatele şi o luă la sănătoasa.

Şi cocoşul strigă :

— Hei, de ce nu mă aştepţi ? Şi vulpea răspunse :

— Fiindcă, vezi tu, am o mare potrivnicie pentru ogar care nu-i dintre prietenii şi nici dintre vecinii mei !

Şi cocoşul urmă :

— Faţă binecuvîntată, nu mi-ai spus tu, chiar acum, că ai venit ca ispravnic şi crainic din partea împăraţilor noştri, spre a face cunoscut ucazul păcii obşteşti, hotărîte în soborul aleşilor trimişi de toate seminţiile noastre ?

Şi vulpea răspunse de foarte departe :

— Da, aşa-i, da, aşa-i, frate cocoş, numai că codoşul ăsta de ogar, blestemat fie, n-a vrut să meargă la sfat şi neamul lui n-a trimis pe nimeni, şi numele lui n-a fost rostit cînd s-a făcut strigarea neamurilor alipite la pacea obştească. Şi, de aceea, cocoşule plin de frăgezime, este întotdeauna duşmănie între neamul meu şi al lui şi ură între insul meu şi al lui ! Alah să te păstreze sănătos pînă la întoarcerea mea !

Şi vulpea, după ce vorbi astfel, se pierdu în depărtări. Şi în felul acesta scăpă cocoşul de dinţii duşmanului său, datorită isteţimii şi înţelepciunii. Şi se grăbi să coboare

de pe zid și să ajungă mai repede la gospodărie, slăvind clipa care îi îngăduia să se întoarcă fără primejdii în curtea păsărilor. Și se grăbi să istorisească găinilor și vecinilor renghiul pe care-l jucase dușmanului lor din tată în fiu. Și atunci toți cocoșii din curte trimiseră în văzduh chemarea răsunătoare a bucuriei lor, spre a sărbători marea izbîndă a cocoșului celui falnic — Glasul Zorilor.

Măgarul

Într-o zi, un om de treabă dintre oamenii care-s de obicei duși de nas de alții mergea prin tîrg trăgînd după el un măgar legat de o frînghioară ce slujea vitei drept căpăstru. Un hoțoman foarte deprins la furturi îl zări și se hotărî să-i șterpelească măgarul. El încredință gîndul unui tovarăș de-al lui care-l întrebă :

— Dar cum ai să faci ca omul să nu bage de seamă ?

El răspunse :

— Urmează-mă și-ai să vezi !

Atunci se apropie de om pe la spate și, încetișor, desfăcu căpăstrul măgarului și și-l trecu sieși, fără ca omul să simtă schimbarea, și merse așa ca o vită de haram, în vreme ce tovarășul său se depărta cu măgarul slobozit.

Cînd hoțul se încredință că măgarul era departe, se opri deodată din mers ; și omul, fără a se întoarce, încercă, trăgînd de căpăstru, să-l silească să meargă. Dar simțind

împotrivire, se întoarse ca să ocărască măgarul și, cînd colo, dădu cu ochii de hoț care era prins de căpăstru în locul vitei, și avea o înfățișare foarte umilă și niște ochi care cereau îndurare. Omul se minună atunci așa de tare, că rămase stană dinaintea hoțului ; și, după un răstimp, putu în sfîrșit scoate cîteva vorbe și întrebă :

— Ce ești tu ?

Hoțul strigă cu glas plîngăreț :

— Sînt măgarul tău, stăpîne ! Iar istoria mea îi de-a mirare ! Află, cu adevărat, că în tinerețe eram un pierdevară, dedat la tot soiul de păcătoșenii rușinoase. Într-o zi, venii acasă beat mort și într-o stare dezgustătoare, iar mama, care la vederea mea nu-și mai putu stăpîni furia, mă copleși de ocări și voi să mă alunge. Dar eu o împinsei și, întunecat fiind de beție, chiar o lovii. Atunci, și mai mîniată de purtarea mea, mă afurisi, și urmarea blestemului fu că îmi schimbai pe dată înfățișarea și mă prefăcui în măgar. Atunci tu, stăpîne, m-ai cumpărat la tîrgul de măgari pe cinci dinari și m-ai ținut toată vremea asta și te-ai slujit de mine la cărat și îmi împungeai dosul cînd, spetit fiind, nu mai voiam să merg, și îmi aruncai mii de sudălmi pe care nu îndrăznesc să ți le mai aduc aminte. Toate astea ! Și eu nu mă puteam plînge defel, pentru că n-aveam grai. În sfîrșit, se vede treaba că, astăzi, mama, săraca, s-a fi gîndit la mine cu blîndețe, și mila i-a fi intrat în inimă și a fi îndemnat-o să ceară pentru mine milosîrdia cerului. Fiindcă sînt încredințat că datorită acestei milosîrdii mă vezi acum întors la întîia-mi înfățișare omenească, stăpîne !

La aceste vorbe, bietul om strigă :

— O, semenul meu, iartă-mi greşelile ! şi uită relele purtări pe care te-am silit să le-nduri, fără să-mi dau seama ! Şi se grăbi să dezlege căpăstrul cu care hoţul era legat, şi se duse foarte mîhnit acasă, unde toată noaptea nu putu închide ochii, într-atîta îl mustra cugetul şi se amărîse.

Cîteva zile după asta, bietul om se duse la tîrgul de măgari, ca să-şi cumpere alt măgar. Şi nu mică îi fu mirarea cînd dădu cu ochii de întîiul lui măgar, sub înfăţişarea pe care o avusese înainte de a se schimba. Şi se gîndi în sinea lui :

— De bună seamă că nemernicul a săvîrşit altă nelegiuire !

Şi se apropie de măgar care, recunoscîndu-l, se pusese pe zbierat, se aplecă la urechea lui şi-i strigă din toate puterile :

— O, nemernice de neîndreptat ! negreşit că iar ţi-ai ocărît şi lovit mama, dacă te-ai prefăcut încă o dată în măgar. Dar de data asta n-oi fi eu prostul care te-a cumpăra !

Şi, furios, îl scuipă şi plecă să caute alt măgar, cunoscut îndeobşte că se trage din tată şi mamă de neam măgăresc.

POVESTE PERSANĂ

repovestită de Viorel Bageacu

Povestea prințului Ismail și a lui Arab-Zanghi

În vremurile de demult, trăia un prinț pe nume Ismail și mai tot timpul și-l petrecea la vînătoare, atît de mult era legat de această îndeletnicire. Pe deasupra, el mai era și viteaz și neînfricat.

Și iată că, odată, văzu în vis o fată ca luna plină de minunată și pe dată se îndrăgosti de ea. Cînd se trezi, dimineața, începu să plîngă. Îl liniști mamă-sa, îl liniști, dar zadarnic. Prințul nu mai mînca, nu mai bea, se topea de dor.

Și avea prințul un cal pe nume Kamar, cunoscut de toată lumea. Se ridică Ismail odată, dimineața, încălecă pe Kamar și porni în cîmpie.

„Pînă nu-mi găsesc iubita, n-am să mă întorc", grăi el.

Cît îl rugă, cît plînse mamă-sa :

— Fiule, încotro te duci ? De ce mă osîndești cu despărțirea ? La nimic nu ajută ; părăsi prințul ținuturile sale și se îndreptă în lumea largă.

Merse el și merse și se opri într-o trecătoare din munți. Iar pe piscurile unuia dintre munți se ridica un

palat dintr-acelea pe care nici măcar în vis nu le vezi. La poalele muntelui era un izvor.

Prinţul descălecă, dădu calului orz, îl adăpă cu apă limpede şi se aşeză lîngă izvor.

Iar acum ascultaţi ce fel de palat era.

Era de fapt cetatea lui Arab-Zanghi. Iar cetăţii îi erau supuşi patruzeci de viteji şi oricare ar fi fost cel ce venea prin apropiere, fie drumeţ singuratic sau o întreagă caravană, ei atacau şi-l jefuiau. Şi cum se întîmplă că, tocmai atunci, cînd prinţul Ismail se oprise la poalele muntelui, lîngă izvor, pe turn stătea însuşi Arab-Zanghi, care scruta zările ; oare nu se ivise careva pe drum ? Dar trebuie să vă mai spun că aceşti patruzeci de viteji, pe rînd, făceau de straje pe turn, fiecare cîte două ceasuri.

Şi văzu Arab-Zanghi, lîngă izvor, la poalele muntelui, că venise un tînăr voinic pe un cal frumos. Arab-Zanghi chemă trei viteji şi le zise :

— Duceţi-vă la izvor şi aflaţi cine-i tînărul, ce pofteşte. Întrebaţi-l cum de-a avut îndrăzneala să se oprească şi să se odihnească aici. Sculaţi-l de-acolo şi tîrîţi-l la palat.

Şi plecară toţi trei la izvor şi-l întrebară pe Ismail :

— Hei, tinere, cine eşti şi încotro ai pornit-o ? Cum de-ai îndrăznit s-apuci pe drumul ăsta ? Oare tu nu ştii că aici atotputernic este Arab-Zanghi ? Nici leul n-are îndrăzneala să se arate prin aceste locuri ; cine se iveşte aici, viu nu mai pleacă !

Prinţul se prefăcu surd şi mut, şi cu mîinile le arătă : „Eu n-aud, daţi-vă mai aproape şi faceţi-vă înţeleşi".

Aceştia se dădură aproape. Atunci, prinţul apucă doi dintre ei, ca pe pisici, de după ceafă, şi-i izbi unul de altul cu frunţile, de le despică ţestele. Iar celui de-al treilea îi tăie urechea, i-o puse în palmă şi-i zise :

— Du-te şi dă-i de veste stăpînului tău despre toate cele întîmplate.

De ceea ce văzu, lui Arab-Zanghi era cît pe-aci să-i iasă ochii din cap. El însuşi se urcă pe-un cal, îmbrăcă platoşa şi împreună cu treizeci de viteji mînă spre izvor. Iar prinţul Ismail încălecă pe Kamar, scoase sabia din teacă şi le aţinu calea, ca un leu.

— Eu sînt unul, voi treizeci. Nu-i de-a vitejilor să luptaţi treizeci cu unul. Veniţi pe rînd !

Şi socoti Arab-Zanghi că dreptatea era de partea prinţului, aşa că se învoi. Zece oşteni, unul după altul, înaintară şi pe toţi îi răpuse Ismail. Atunci, însuşi Arab-Zanghi îi ieşi înainte.

La început ei schimbară lovituri de lance, apoi trecură la luptă. Şi se luptară şapte zile la rînd. În cea de-a opta, prinţul Ismail îl trînti pe Arab-Zanghi la pămînt şi i se aşeză pe piept. Se pregătea tocmai să-i taie capul cînd văzu că duşmanul plîngea. Prinţul îl întrebă :

— De ce plîngi, tinere ? Dacă vrei să laşi ceva cu limbă de moarte, spune !

Şi Arab-Zanghi răspunse :

— Nu-s băiat, sînt fată ! Sînt deja douăzeci de ani de cînd prad prin aceste locuri. M-am luptat cu mulţi tineri viteji. Pe toţi i-am biruit şi-am făgăduit că am să mă mărit cu acela, care mă va arunca la pămînt. Pînă acum

am biruit trei sute de bărbați viteji. Iar tu vrei să mă omori, neaflînd nici măcar cine sînt !

Apoi, Arab-Zanghi își scoase zalele și coiful și două cosițe grele îi căzură pînă la mijloc. Văzu prințul — da, într-adevăr, era fată. O eliberă, o sărută și începu s-o învinovățească :

— De ce nu mi-ai spus toate astea de la început ?

— Ce-a fost, a trecut !

Și se luară de mînă, urcară la palat, se așezară și petrecură. Ei se iubeau mult, se duceau împreună la vînătoare, iar seara, iarăși se veseleau.

Așa trecură cîțiva ani. Și iată că, într-o noapte, prințul o visă din nou pe acea peri, pentru care își părăsise casa. Dimineața, își luă rămas bun de la Arab-Zanghi și-l încălecă pe Kamar. Cît se strădui Arab-Zanghi să-l înduplece :

— Prietene, încotro o porneșți, ce s-a întîmplat ? Rămîi aici ! Orice ți-ar pofti inima, pînă și de lapte de pasăre am să fac rost !

Iar prințul doar îi răspundea :

— O, Arab-Zanghi ! Dacă soarta va voi, ne vom întîlni iarăși. Am pierdut ceva pe care trebuie să-l găsesc și pînă atunci n-am să-mi aflu liniștea.

Și, călare pe Kamar, lăsă în urmă palatul lui Arab-Zanghi și mînă spre pustiu. Merse cîteva zile și nopți prin pustiul în care nu era nici apă, nici iarbă. Pînă la urmă, ajunse la un oraș. Înnoptă prințul în afara zidurilor orașului, unde-și întinsese un cort mic, pe care îl purta veșnic cu el.

A doua zi, fiica padișahului acestei țări voi să vîneze. Și cu toate cele trebuincioase, împreună cu suita și slugile, plecă la vînătoare. Nu ieși bine din oraș, că văzu în preajma porții un cort mic. „E vreun călător", socoti ea și-l chemă pe un om care o întovărășea.

— Du-te și află cine-i acolo ! porunci.

Iară fata rămase să privească de departe. Cel trimis se apropie de cort și întrebă :

— Cine ești ? Încotro ți-e drumul ?

— Sînt călător. Merg în lumea largă.

Trimisul se înapoie la fiica padișahului și-i spuse cele aflate. Ea porunci să fie adus prințul și acesta i se înfățișă.

Ascultați acum ce se întîmplă mai departe. Fata îl visase pe Ismail și se îndrăgostise de el. Se priviră prințul și prințesa o dată și deja nu mai erau în stare să-și ia ochii unul de la celălalt — că doar prințesa era fata aceea ! Ei se înțeleseră din priviri, ca și cînd de ani de zile se cunoșteau și de demult se iubeau.

Fata nu voia ca cineva să ghicească taina și-i porunci prințului să se ascundă la bătrîna ei doică. Își luară rămas bun și se despărțiră. Fata plecă la vînătoare, iar prințul se duse la cortul său.

La apusul soarelui, fata se înapoie la palat. Iar prințul intră în oraș și începu să caute casa doicii. Îi arătară casa, bătu în ușă și rugă să fie lăsat să înnopteze acolo. La început nu-l primi, dar el își deschise punga cu bani, iar doica văzu aurul și se învoi.

— Fie, dragul meu !

Îi dădu drumul în casă şi-l conduse în cea mai bună cameră. La miezul nopţii, prinţul se îmbrăcă, îşi luă sabia şi porni la palatul prinţesei. Se apropie de palat şi văzu — stătea o strajă de zece oameni, cu săbiile scoase din teacă. Îşi trase şi el sabia, îi culcă la pământ pe toţi zece şi intră în palat.

Fata îl văzu pe Ismail, îl îmbrăţişă şi se aşezară să petreacă. Şi iată că în timpul petrecerii ea îi zise prinţului :

— Trebuie să socotim totul cum se cuvine. Fiindcă, numai ce va afla tata de asta şi o să poruncească să ne taie în bucăţi. Ce-i mai rău, că tu ai omorît străjile, o nenorocire după alta.

Născocind ceva, fata mai zise :

— O scăpare avem, să vorbim despre asta cu doica.

Neîntîrziat, la mijlocul nopţii, trimiseră după ea, o aduseră şi o rugară să-i ajute la nenorocire.

— Lăsaţi totul pe seama mea, le răspunse doica, voi vedeţi-vă de veselia voastră.

Aşa grăi şi ieşi. Iar dimineaţa, ea îşi puse un ceador [1] şi se duse la padişah.

— Ţie să mă jertfesc, padişah slăvit ! Le-a căzut capul celor zece străji nerecunoscătoare, care păzeau palatul prinţesei. Nimeni nu ştie cine a făcut asta, dar eu i-am tăiat !

Se miră padişahul :

— Ia povesteşte-mi, cum de s-a întîmplat ?

[1] Ceador — ţesătură care ascundea faţa femeilor musulmane.

— Uite-așa, străjile de mult se înțeleseseră s-o fure pe prințesă. Am aflat despre gîndurile lor mîrșave, m-am împrietenit cu ei și am început să mă plîng : „Eu atîta am suferit, încît vă rog pe voi să mă scăpați de ea. Am să fac tot ce-mi veți cere". Așa i-am liniștit și ne-am înțeles pentru noaptea trecută. Le-am dat de băut peste orice măsură și ei s-au prăvălit de beți ce erau. Apoi, i-am tras într-o parte și le-am tăiat capul.

Ascultă padișahul asta, o răsplăti pe bătrînă, îi făcu daruri, întocmai cum i se cuveneau. După aceasta, doica ajunse mai mare peste harem și tot timpul stătea acolo, neîndepărtîndu-se nicăieri — atîta era de mulțumită !

În fiecare noapte, după prima strajă, ea îl conducea pe prinț la palatul prințesei, iar dimineața îl însoțea la ea acasă. Și iată că, într-o noapte, prințului i se făcu dor de-acasă și-i zise prințesei :

— Apoi și eu am în ținutul meu casă și avuții, prieteni și rude. Pînă cînd, în taină, noaptea, cu o mie de ascunzișuri, să mă strecor aici ? Hai, împreună, în țara mea !

Fata încuviință spusele tînărului. Dimineața, îl chemă pe maimarele peste grajduri și-i porunci să pună șaua, ca pentru vînătoare, pe doi din cei mai iuți cai împărătești. Grăjdarul făcu totul întocmai cum i se poruncise. Prințesa își luă din comoară tot ce era mai ușor dar mai greu la preț. Apoi, prințul și prințesa încălecară și părăsiră orașul, mînînd de-a dreptul prin pustiu.

Merseră ei, merseră, pînă ajunseră în sfîrșit la niște munți, unde era un izvor. Se opriră și se înțeleseră să se odihnească și să rămînă de straje pe rînd. Întocmai și făcură. Dar iată că atunci cînd prințul dormea, cu capul

pe genunchii prințesei, ea se uită — o, Alah ! Ce-i asta ? Pretutindeni, cît vedea ochiul, prin pustiu, în urma lor goneau călăreți.

Și ascultați mai departe. În acea dimineață, cînd prințul și prințesa fugiseră, fusese vestit padișahul că prințul Ismail petrecuse cîteva zile în oraș și o luase pe prințesă. Padișahul porunci să trimită o poteră din zece mii de oșteni și zece comandanți, cîte unul în fruntea fiecărei mii.

Văzînd potera, fata izbucni în plîns și lacrimi fierbinți începură să cadă pe obrajii prințului. Ismail se trezi și văzu că fata plîngea. O întrebă despre pricină, iar ea arătă cu mîna în partea pustiului. Privi Ismail, văzu oștenii și zise :

— Nu te necăji, cu noi e norocul !

După aceea, apucă sabia, băgă piciorul în scară și porni în întîmpinarea călăreților. El îi înfrînse și-i alungă pînă la porțile orașului. Apoi, se întoarse la prințesă și împreună plecară spre palatul lui Arab-Zanghi, iar aceasta, auzind de sosirea lor, le ieși înainte și-i întîmpină cu toată cinstirea. Toți ajunseră la palatul lui Arab-Zanghi și trăiră acolo un an întreg, petrecînd și veselindu-se.

Și prințului iarăși i se făcu dor de țara lui și-i zise lui Arab-Zanghi și lui Bibi-Peri (așa o chema pe prințesă) :

— Sînt deja ani îndelungați de cînd n-am mai fost în țara mea, haideți la noi !

Și una și cealaltă se învoiră. Toți trei părăsiră palatul și se îndreptară spre țara lui Ismail.

Cînd se apropiară ei de oraş, îl vestiră pe padişah :

— Prinţul Ismail vine împreună cu Arab-Zanghi şi Bibi-Peri.

Padişahul dădu poruncă să fie întîmpinaţi cum se cuvine şi-i conduseră în oraş cu cinstire.

Trecu nu multă vreme şi padişahul se îndrăgosti de Arab-Zanghi, de parcă nu cu o inimă, ci cu o sută. Îi mărturisi această taină vizirului, iar vizirul era un om ticălos şi n-avea ochi să-l vadă pe prinţ. Îi zise el padişahului :

— Cîtă vreme prinţul Ismail e viu, Arab-Zanghi nu-i pentru tine. Mai întîi trebuie să termini cu el şi apoi să te gîndeşti la dragoste.

Şi hotărî padişahul să-l omoare pe Ismail. Odată, porunci să se gătească o anume mîncare pentru el şi prinţ, iar în farfuria prinţului să fie pusă otravă. Dar Arab-Zanghi era o femeie foarte isteaţă. Ea îl iubea din toată inima pe prinţ şi ei se sfătuiau unul pe celălalt în toate cele. Şi iată că Arab-Zanghi îi zise :

— Te duci deseară în ospeţie la tată-tău — fii cu băgare de seamă. Dacă-ţi dă bucate, pe care nimeni nu le-a gustat, nu mînca !

Seara, după porunca padişahului, aduseră două farfurii cu mîncare anume gătite. Iar prinţul nu începu să mănînce, dădu mai întîi să guste pisica. Pe dată ea se umflă, căzu şi îşi dădu duhul. Prinţul se ridică şi zise mîniat :

— Iar asta ce mai înseamnă ?

Împreună cu Arab-Zanghi şi Bibi-Peri părăsi palatul şi se mută în cetatea ce era în apropiere de oraş. Iar

vizirul nu înceta să-i şoptească padişahului tot felul de bănuieli şi îndoieli.

— Prinţul s-a mutat în cetatea asta şi se răscoală împotriva ta ! Trebuie trimis călăul ca să-i scoată ochii şi să îi pună în palmă. Şi după aceea, să se ducă prinţul încotro va găsi de cuviinţă !

Şi nesocotitul padişah întocmai şi făcu : îl trimise pe maimarele peste călăi şi acesta îi scoase lui Ismail ochii şi îi puse în palmă. Aşa şi porni agale prinţul prin pustiu, neştiind încotro merge. Merse el, merse şi se opri la un izvor, adormi, apoi se trezi şi iarăşi se culcă. Aşa stătea culcat, fără să doarmă, fără să vegheze şi, dintr-o dată, auzi cum vorbeau două porumbiţe. Una îi zicea celeilalte :

— Surioară, îl cunoşti pe acest tînăr ? E prinţul Ismail. Tatăl lui, îndrăgostit de Arab-Zanghi, a dat ascultare vorbelor mincinoase ale vizirului viclean şi a poruncit să i se scoată ochii. Şi uite, el îşi ţine ochii în palmă ! Iar acum, dacă el doarme, să se trezească, iar dacă stă de veghe atunci să se gîndească mai bine. Au să cadă din copac două frunze. Dacă le va fărîmiţa, îşi va şterge ochii cu ele, apoi şi-i va pune la locul lor — prinţul îşi va recăpăta vederea.

Nici nu terminară ele de gîngurit că se şi auzi foşnetul frunzelor căzătoare. Pe dată prinţul le ridică şi făcu aşa cum îl sfătuise porumbiţa. Şi imediat îşi recăpătă vederea. Numai că se grăbi şi puse ochiul drept în locul celui stîng, iar pe stîngul în locul dreptului şi privirea îi era acum crucişe. Dar Ismail era bucuros şi aşa !

Cîteva zile prințul nu se atinse de mîncare, merse așa flămînd. Merse el, merse pînă ajunse la o moară, unde-i zise stăpînului :

— Tătucă, nu mă primești oaspete ?

— Oaspetele e un lucru scump, îi răspunse morarul.

— De cîteva zile n-am mîncat nimic și aproape că mor de foame, îi zise atunci prințul.

Morarul era un om trecut prin multe și știa că omului, care n-a mîncat cîteva zile, nu trebuie să-i dai dintr-o dată multă mîncare, altfel, se îmbolnăvește. În prima zi îi dădu mîncare puțină, ziua următoare mai multă. Și numai după trei-patru zile, cînd prințul se îndreptă, îi dădu mîncare atîta cît trebuia.

Odată, prințul îl întrebă pe morar :

— Tătucă, tu ai vreun fecior ?

— Nu.

— Vrei să mă iei pe mine ?

— Desigur, vreau să te iau !

Iar prințul îi zise :

— Bine, dar cu o condiție : să-mi dai de mîncare pe săturate.

— Dar cîtă îți trebuie ție ? îl iscodi morarul.

— O oaie pe zi, un sac de grîu, doi de lipii din făină de grîu.

Morarul n-avu nimic împotrivă. Și trăiră minunat. Numai că, odată, prințul îl văzu pe morar plîngînd.

— Tată, de ce plîngi ? îl întrebă.

— Cum să nu plîng ? Padișahul avea un fecior pe care-l chema Ismail și care avea două neveste, ca luna de minunate. Pe una o chema Arab-Zanghi, pe cealaltă Bibi-

Peri. Padişahul s-a îndrăgostit de Arab-Zanghi şi a vrut s-o ia de nevastă. Dar feciorul i-a stat în cale. Atunci, el a poruncit să-l orbească şi să-l alunge din cetatea de scaun. Iar Arab-Zanghi, aflînd despre asta, s-a răsculat şi a adunat oaste. De cîtă vreme ea, împreună cu Bibi-Peri, duce lupta împotriva padişahului ! Toţi tinerii sînt omorîţi şi uite că s-a dat poruncă de o nouă aducere la oaste ; cine n-are fecior, trebuie el însuşi să plece la luptă. Şi iată că au venit azi străji, m-au apucat de guler şi mi-au cerut : „Trimite-ţi fiul la luptă, de nu, du-te tu !"

Se bucură prinţul de aceste veşti, îndeosebi de credinţa lui Arab-Zanghi şi zise :

— Tată, ce folos să verşi lacrimi ! Mai bine du-te şi fă rost de cal şi de sabie şi nu te întrista de nimic.

Se duse morarul, găsi o mîrţoagă şi o sabie ruginită şi i le aduse prinţului. Acesta încălecă pe cal şi porni pe cîmpul de luptă.

Şi ce văzu acolo ? Arab-Zanghi se bătea ca o leoaică ! Ea încurcase aripa dreaptă cu aripa stîngă, atacul şi apărarea oastei duşmane. Din cei omorîţi de ea crescuseră movile întregi. Se uită ea prin praful stîrnit de luptă în cealaltă parte a cîmpului şi, deodată, văzu călare un tînăr ce semăna cu prinţul Ismail. Nu-şi crezu Arab-Zanghi ochilor, se mai uită încă o dată cu mai mare luare-aminte şi, cu adevărat, era iubitul ei, numai că avea ochii cruciş.

În timpul acesta, prinţul tocmai cînta un cîntec, ca Arab-Zanghi să fie şi mai sigură că el este.

În sfîrşit, ei se întîlniră şi se înţeleseră să încingă o luptă de ochii lumii, după care să se despartă. Apoi, Arab-Zanghi se va răfui cu padişahul, iar prinţul cu vizirul.

Aşa şi făcură. Arab-Zanghi, cu o parte din oşteni, se grăbi călare spre palat. Acolo, ei îl omorîră pe padişah. Iar prinţul se îndreptă spre casa vizirului şi-l pedepsi şi pe acesta după merit. Apoi, ieşiră în faţa poporului şi porunciră să împodobească oraşul. Şi patruzeci de zile şi de nopţi prinţul îşi sărbători nunta cu Arab-Zanghi. Iar după aceasta, patruzeci de zile şi nopţi petrecu nunta cu Bibi-Peri. Şi numai ce prinţul se urcă pe tron, îl chemă pe morar şi-l făcu vizir al mîinii drepte. Apoi Ismail se veseli şi petrecu, făcu judecata dreaptă şi domni la fel de drept.

POVESTE DIN CAȘMIR

repovestită de Alexandru Șișmanian

Povestea lui Vidushaka și a preafrumoasei Bhadra
(după Somadeva)

Era odată, în cursul nestrămutat al vremilor, o cetate strălucitoare, ce făcea desfătarea celor înțelepți și plăcerea celor dornici de plăceri. Și era un loc minunat pentru toți cei cu mintea bogată și inima deschisă. Și această podoabă a cetăților se numea Ujjayini, iar regele ei se chema Adityasena. Iar la umbra numelui său toți regii țărilor vecine își aflau ocrotirea și adăpostul. Și cum regele acesta plin de desăvîrșiri avea mare și osebită slăbiciune pentru lupte și bătălii de tot felul, își petrecea mai tot timpul în războaie, spre jalea vrăjmașilor. Și era precum o sabie fără teacă. Or, pe cînd poposise el odată cu armata pe malurile Gangelui, odihnindu-și ochii la curgerea măreață a fluviului, pătrunse în cort un preacinstit bătrîn din tagma negustătorilor, pe nume Gunavartman. Iar în spatele lui se ițea sfioasă o fecioară nestemată, miruită cu toate harurile desăvîrșirii. Și în fața acestei frumuseți de peste fire, regele rămase împietrit, iar putința graiului îl părăsi și simțurile-i zburară, lăsîndu-l mut și timp asemeni unei pietre. Și parcă dintotdeauna n-ar fi fost altceva decît un bolovan din cei

seci și necuvîntători. Ci venindu-și în fire și cerîndu-i lămuriri, negustorul, temenindu-se adînc, zise :

— Această fată, o mărite, deși cunună a celor trei lumi, s-a născut în ticăloasa mea casă. Și se numește Tejasvati. Ci ea, măcar că este fiica unuia ca mine, nu poate avea alt soț decît pe tine, o stăpîne al meu.

Și regele primi cu bucurie cuvintele neguțătorului, dăruindu-l cu multe și nenumărate daruri, și-l puse deasupra tuturor sfetnicilor săi, dîndu-i țara s-o cîrmuiască după voie. Ci el, căsătorindu-se cu Tejasvati, se pierdu în cele mai dulci bucurii, uitîndu-și de amărăciunile cele fără număr ale domniei. Iar la răstimpul cuvenit, regina Tejasvati îi născu o fată de o frumusețe nemaipomenită.

Și trecînd anii, regelui Adityasena i se întoarse patima cea atît de păgubitoare pentru războaie și bătălii. Și cum unul din regii vecini se răsculase împotrivă-i, se hotărî să-l aducă la supunere. Și pregătindu-și oștile, și mai încălecînd un cal cu inimă de foc și ochi de jăratec, regele Adityasena porni la luptă. Nenorocirea făcu însă ca armăsarul acela, ce era mai aprig de felul său decît Zeul Furtunii, la o îmboldire mai stîngace a regelui, s-o ia la goană, pierind cu iuțeala fulgerului din ochii uimiți ai ostașilor și curtenilor, de parc-ar fi fost un duh din ceea lume. Și calul blestemului îl purtă pe bietul rege cale de sute de yojana, fără a-i da măcar răgaz să răsufle. Ci într-un tîrziu, se îndură de se opri la poarta unei mînăstiri ce se găsea nu departe de Ujjayini. Și cum locul era tare pustiu, regele se cam înfricoșa în inima lui și bîțîind de frică bătu cu mîna tremurătoare în poarta aceea a

mîntuirii. Ci auzind zgomotul ce-l făceau loviturile regelui şi temîndu-se de vreun tîlhar la vremea aceea tîrzie de noapte, brahmanii dinăuntru nu-l lăsară să intre, adăugînd la aceasta un mare puhoi de strigăte şi ocări dintre cele mai spurcate. Căci mînia răpeşte minţile chiar celor aleşi din născare, iar înţelepciunea fără dreaptă cumpănire îmbracă haina cea bălţată a nebuniei.

Ci, spre norocul regelui, trăia în mînăstire un brahman tinerel, cu numele de Vidushaka. Şi era dăruit cu asemenea vîrtute nedrămuită, atîta tărie, iuţeală şi putere uriaşească, încît era cel dintîi printre tinerii din vremea lui. Toată această bărbătească fire era cum nu se poate mai bine ascunsă de un trup tare subţirel şi mlădiu, şi de un boi atît de gingaş, încît văzîndu-l oricine rămînea cu minţile răpite şi inima tulburată. Şi chiar că era un om foarte plăcut.

Or, auzind el toată acea zarvă deşucheată şi lipsită de cumpăt, veni în grabă şi, dîndu-şi seama dintr-o ochire despre ce era vorba şi cam buşindu-i pe neghiobii aceia îndărătnici, îl lăsă pe rege să intre, fără a uita a-i aduce cuvenitele cinstiri. Iar apoi, neluînd în seamă bombănelile şi bodogănelile zavistnice ale celorlalţi, nu se mulţumi doar să-l spele pe rege de praful drumului şi să-i aducă de mîncare, ci îi dădu chiar odaia şi patul lui. Ba încă făcu de pază în tot timpul nopţii, spre a-l cruţa pe rege de orice necaz şi orice supărare. Şi doar din bunăvoinţa lui şi fără să-i fi spus nimeni, hrăni calul şi-l îngriji cum nu se poate mai bine. Într-atît bunacuviinţa stă pravilă purtării sufletelor alese.

Aşa că, dis-de-dimineaţă, regele Adityasena găsi calul înşeuat şi proaspăt, gata să pornească la drum. Şi fără alte osteneli şi necazuri, ajunse în cetate la Ujjayini, spre bucuria poporului şi a curtenilor, dar mai cu seamă spre nespusa fericire a reginei Tejasvati şi a tinerei ei fiice. Iar a doua zi, chemîndu-l pe neînfricatul Vidushaka, regele Adityasena îi dărui o mie de sate, şi îl ridică la rangul de sfetnic al curţii sale. Ci voitorul de bine Vidushaka nu păstră numai pentru sine avuţia aceea neaşteptată, ci o împărţi cu ceilalţi brahmani din mînăstire. Şi trăi o vreme pe lîngă rege, ţinîndu-i tovărăşie în toate şi bucurîndu-se de venitul satelor acelora împreună cu fraţii lui brahmani.

Dar scurgerea vremii şi revărsarea de binefaceri ce se abătuse peste ei nu-i înţelepţi în nici un fel pe brahmanii aceia ai pierzaniei, căci totul nu fu decît spre sporirea şi mai nemăsurată a făloşeniei şi deşartei lor necumpătări. Şi răstimpul de belşug adăugă zavistniciei lor o lăcomie atît de flămîndă şi pustiitoare, încît secătuiră şi sleiră tare repede pe acei oameni nefericiţi, locuitorii celor o mie de sate. Şi fu de parcă s-ar fi abătut peste ei o secetă istovitoare, ori vreo molimă ori vreo altă năpraznă. Iar brahmanii, ahotnici de bogăţii, arătau întocmai ca nişte lăcuste din cele grase şi ghiftuite.

Or se găsea între ei unul ce, măcar că miluit cu toate hidoşeniile, închipuite şi neînchipuite, era dăruit cu harul unei minţi agere şi înţelepte. Şi deşi chior, avea vederea mai ascuţită decît unii ce puteau vedea cu amîndoi ochii, iar cocoaşa ce i se înălţa falnică în spate cocîrjîndu-i trupul îi lăsase cugetul drept şi neîmpovărat ;

căci mai bine cocoşat la trup decît la minte, ca unii din cei ce se ţin măreţi şi sînt lăcaş strîmbătăţilor celor multe şi relelor celor împovărătoare. Şi numele lui era Chakradhara. Ci văzînd el nedestoinicia şi nesăţioasa poftă de averi a tovarăşilor săi, îi dojeni aspru şi le spuse :

— Ascultaţi-mă, o, fraţii mei, şi aflaţi că bogăţia fără puterea care s-o apere nu este cu putinţă. Iar puterea are cinci duşmani : zavistia, necumpătul, mînia, dezbinarea şi ura. Ci voi sînteţi mulţi şi fiecare vrea totul pentru sine. Şi în chipul acesta o să secătuiţi izvorul belşugului şi veţi pieri. Alegeţi dară dintre voi pe unul care să vă fie mai mare. Şi pentru a înlătura fie şi umbra vreunei neînţelegeri, iată : nu prea departe de aici se află un cîmp larg şi pustiu. Ci acolo au fost traşi în ţeapă pentru mîrşăviile şi hoţiile lor trei tîlhari înfricoşători. Aceluia dintre voi care va avea îndrăzneala să meargă acolo în miez de noapte să le taie nasurile şi să le aducă aici, îi veţi încredinţa averile şi vieţile voastre. Căci căpeteniile se aleg dintre cei îndrăzneţi.

Şi ascultîndu-l, adunătura aceea de nevolnici fu cuprinsă de spaimă. Şi după un răstimp nu prea scurt răspunseră :

— Au cum crezi că am putea noi, nişte preoţi, să făptuim o nelegiuire ca aceea ? Şi ce om, oricît de viteaz, ar îndrăzni s-o facă ?

Dar nici nu terminaseră ei bine de vorbit, cînd Vidushaka, ce stătuse mai deoparte, zise pe neaşteptate :

— Liniştiţi-vă sufletele, o, fraţii mei ! Ci de vă învoiţi am să împlinesc eu fapta aceasta.

— Ne învoim, răspunseră netoții, crezînd că lucrul era cu neputință.

Și spunînd aceasta, se risipiră pe la treburile lor. Iar Vidushaka așteptă căderea nopții. Și cînd se întunecă de-a binelea, porni spre locul cu pricina pentru a tăia nasurile celor trei tîlhari. Ci cîmpul acela era cum nu se poate mai înfricoșător. Și numai vederea țepilor în care fuseseră trași tîlharii ar fi ridicat părul oricărui viteaz. Iar foșnetul și fojgăitul neîncetat ce-l făceau aripile vulturilor și trupurile animalelor ce mișunau pe acolo, ca și clănțănitul dinților șacalilor în bezna ceea a spaimelor, nu putea să nu cutremure un suflet oricît de învîrtoșat. Ci Vidushaka nici nu clipi. Și fără a se mai uita la dreapta sau la stînga, se duse drept la țepoaiele unde stăteau înfipți cei trei nelegiuiți și le reteză nasurile dintr-o lovitură. Le puse apoi bine între cutele veșmintelor sale și voi să se îndepărteze fără de zăbavă, cînd zări la o depărtare nu tocmai mare o arătare ciucită peste un soi de moviliță. Și apropiindu-se el cu băgare de seamă, văzu că arătarea nu era altceva decît un călugăr dintr-aceia ce-și țineau zilele din cerșit. Și cerșetorul acesta era un om hîd și pocit, cu privirea poncișă, trupul scălîmb și gura băloasă. Și hidoșeniile lui ar fi putut împodobi și chipul celui mai spurcat dintre duhurile spurcate. Ci ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns, stătea chincit pe un hoit, bolborosind niscai descîntece vrăjitorești. Căci de mic fusese dedat cu învățăturile farmazonice. Și lovind mortul cu latul palmei, îl sili să se ridice în picioare și, cățărîndu-i-se pe umeri, îl îndemnă întocmai ca un călăreț pe calul său. Iar uimitul Vidushaka se luă după el

în tăcere. Or nu merseră ei prea mult cînd mortul se opri deodată ca tras de hăţuri, şi şovăind din picioare se aşternu la pămînt, ca şi cum nici n-ar fi umblat vreodată. Şi nu se deosebea prin nimic de fraţii lui, morţii. Ci cerşetorul îi sări cu iuţeală din spinare şi se îndreptă sprinten spre un altar acuns vederilor. Iar Vidushaka nu întîrzie să-l urmeze. Şi găsindu-şi un loc mai ferit, începu a privi cu luare-aminte la cele ce făcea farmazonul acela blestemat. Şi ajungînd la altar, ce era închinat unei idoliţe din cele înfricoşate, părintele acela al hidoşeniilor începu să bolborosească şi să şopocăiască nişte descîntece de-ale spurcate, însoţindu-le cu asemenea mişcări ciudate, încît Vidushaka din locul lui simţi carnea înfiorîndu-i-se ca unui pui de găină.

Iar după un răstimp, sub puterea vrăjilor iscate de ploditura aceea, idoliţa începu să vorbească. Şi spuse :

— Eu sînt limanul dorurilor şi împlinitoarea năzuinţelor. Şi de vrei un sfîrşit fericit dorinţelor tale, adu-mi pe fata regelui Adityasena şi jertfeşte-o pe altarul jertfelor în chipul orînduit. Ci fără aceasta n-ai să înfăptuieşti nimic.

Iar la auzul acestor cuvinte, cerşetorul se ridică şi, aplecîndu-se deasupra trupului cel neînsufleţit, îi arse o lovitură zdravănă, în stare să trezească morţii fără de altă vrajă. Şi urcîndu-i-se în spinare, se ridică în zbor şi se făcu nevăzut ca sorbit de puterile văzduhului.

Iar Vidushaka, ce nu era surd, gîndi în sine : „E vădit că ticălosul vrea să ucidă pe fiica regelui meu. Pot eu însă privi nepăsător la aceasta ? Şi ar fi o firească răsplată facerii lui de bine ?“

Şi chibzuind astfel, se puse pe aşteptat, hotărît ca, de cum mişelul acela s-ar fi întors, să-l mîntuie de zile. Ci Vidushaka dobîndise, prin priceperea şi zelul ce punea în îndeplinirea îndatoririlor sale, bunăvoinţa lui Agni, Zeul Focului. Şi acesta, mulţumit, i se arătase şi-i dăruise o sabie fermecată. Şi era de ajuns să se gîndească la ea, că pe dată şi venea la dînsul. Şi cu sabia aceasta voia el să-l ucidă pe cerşetorul acela.

Şi-aşa ! Şi nu aşteptase el prea mult, că-l şi văzu pe cerşetorul cel păgubitor şi mişelnic. Şi venea în zbor, călare pe mortul lui fermecat. Iar alături de el, aproape fără simţire, stătea o fată de o frumuseţe mai presus de cuvinte. Şi coborînd ei, cerşetorul se năpusti asupra fetei şi apucînd-o de păr, vru s-o tîrască spre altar, cu gîndul de a o ucide. Ci gîndul acesta fu spre pierzania lui. Căci vrînd s-o jertfească pe fată, se pomeni el însuşi jertfit. Căci nici nu ajunsese el bine la altar, că Vidushaka şi sări din ascunzătoare şi dintr-o lovitură a săbiei lui măiestre îi despărţi căpăţîna de trup. Şi-şi dădu sufletul într-o clipită. Şi starea lui nu se mai deosebea întru nimic de aceea a mortului pe care venise.

Or cum Vidushaka nu ştia ce să mai facă cu fata aceea fără cunoştinţă, iată că auzi un glas ce părea a veni din idoliţă. Şi glasul îi spuse :

— Cerşetorul ce l-ai ucis, o, Vidushaka, nu era altceva decît un blestemat de necromant. Şi-şi pusese în gînd ca, prin puterea mortului fermecat să stăpînească toate împărăţiile pămîntului. Ci tu astăzi i-ai retezat trufia şi l-ai amestecat cu ţărîna ce i-a dat naştere. Ia, dar, ca răsplată boabele astea de muştar şi fie ca prin puterea lor să călă-

torești prin văzduh. Ci puterea ce ți-o dau este numai pentru o zi. Iar la sfîrșitul lunii acesteia să te întorci tot aici. Și vei vedea ce vei vedea. Și acum du-te.

Ci fericitul Vidushaka nu mai stătu pe gînduri. Și înșfăcînd boabele de mușțar, se înălță în văzduh, luînd cu sine pe fiica regelui Adityasena. Și ajunse la palatul acestuia, în odaia fetei. Și asta îi luase mai puțin timp decît să răsufle.

Și vrînd el să plece, fata, ce-l recunoscuse ca pe unul ce stătea veșnic de-a dreapta tatălui ei, se agăță de el, plîngînd înspăimîntată. Ci văzînd-o atît de pierită, Vidushaka fu nevoit să rămînă. Și cum era ostenit, adormi pe dată. Ci fata, ce nu-și uitase frica, nu dădu geană-n geană toată noaptea. Iar cînd slugile veniră în zori, îl găsiră acolo. Și se grăbiră să-l vestească pe rege. Și fiind întrebat de acesta, Vidushaka îi spuse toată povestea, fără ascunzișuri. Și ca să dea temei vorbelor sale, scoase din cutele veșmintelor năsoaiele tîlharilor acelora, și i le arătă regelui. Iar acesta, mai crezînd, mai îndoindu-se, trimise oameni de cercetară locul cu pricina. Și găsiră nasurile lipsă și trupul cerșetorului descăpățînat. Și povestiră totul regelui. Cînd văzu acesta că Vidushaka îi scăpase fiica de la o moarte neîndoielnică, se bucură mult în sufletul său. Și fără alte amînări, i-o dădu de soție. Iar Vidushaka petrecu cu soția lui niște răgazuri tare desfătătoare și pline de dulceață.

Dar, după o vreme, amintindu-și de făgăduiala ce făcuse idoliței, și cum luna era cam pe sfîrșite, Vidushaka plecă la drum. Ci avu grijă să pornească noaptea, cînd tot palatul dormea și soția-i era cufundată în somn.

Şi ajungînd la altarul cu pricina, abia apucă să zică : „Am sosit", că pe dată se deschiseră nişte uşi tainice. Şi coborînd un şir nesfîrşit de trepte, se pomeni într-un tîrziu într-o încăpere cum nu se poate mai măreaţă. Iar pe un tron de diamant, împodobit cu toate podoabele pămîntului, sta aşezată o fecioară a cărei frumuseţe îţi lua minţile. Căci ce era frumuseţea femeiască în faţa unei minunăţii nepămîntene ca aceea !

Ci văzîndu-l atîta de pierdut şi voind poate a-l scoate din starea de muţenie în care căzuse, fata de pe tronul de diamant îi vorbi astfel :

— Bun venit în palatul meu, iubitule Vidushaka. Ci află că sînt o zînă fecioară din neamul Vidyadhara, şi numele meu este Bhadra. Şi zvonul despre harurile şi vitejia ta a ajuns pînă la mine. Şi am vrut să te cunosc. Ci eu am fost vocea pe care ai auzit-o în noaptea aceea. Şi eu te-am îndemnat să vii aici. Ci dacă am făcut asta, a fost numai din dorinţa de a te cunoaşte mai îndeaproape. Or tu-mi pari dăruit cu haruri cu mult mai presus decît se spune. Şi dacă vrei, ne vom căsători de-ndată.

Ci la aceste cuvinte, inima lui Vidushaka se umflă de minunare şi de fericire. Şi o luă fără zăbavă de soţie. Ci totul se făcu după ritul gandharva. Şi cunoscu alături de ea desfătări neînchipuite, iar viaţa i se scurse într-un vis de bucurie.

Ci în timp ce Vidushaka petrecea în felul acesta cu dulcea lui Bhadra, se întîmplă să vină într-o zi o rubedenie mai îndepărtată a acesteia. Şi după o pălăvrăgeală tare plăcută şi întru nimic vătămătoare, ruda aceasta,

cum Vidushaka, ostenit, adormise, o luă pe Bhadra deoparte și îi spuse :

— Află, dar, o sora mea Bhadra, că n-am venit aici doar pentru a-mi trece vremea, ori pentru plăcerea tovărășiei tale. Ci vin trimis de frații noștri Vidyadhara, care nu văd cu ochi buni însoțirea ta cu muritorul acesta. Ci ascultă sfatul meu și părăsește locul, și îndreaptă-ți pașii spre marea de răsărit. Pe țărmul ei se află o cetate luminată, numită Karkotaka ; iar dincolo de ea este o apă, Sitoka, și un munte — Udaya. Iar muntele acela se află în ținutul Siddhasilor, unde nici un Vidyadhara nu te-ar putea ajunge. Iar asta nu înseamnă nicidecum despărțirea de cel drag. Ci spune-i acestea, și fără-ndoială că nu-i va fi greu să ajungă acolo, de vreme ce nu este decît un muritor.

Astfel vorbi voitorul acela de bine. Și pieri pe dată. Iar Bhadra, grăbindu-se să-l trezească pe Vidushaka, îi spuse toată povestea, și îi dădu un inel ca semn de recunoaștere. Și pieri și ea.

Ci sufletul lui Vidushaka fu înecat de oceanul durerii. Iar inima-i mustea de amărăciune. Și-și zise : „O, sărmane Vidushaka ! Iată-te pierdut. Căci cum ai s-o recapeți pe făptura aceea a tuturor desăvîrșirilor, și cum o să ajungi tu acolo unde zeii nu pot ajunge ? Iar fuga ei e spre necinstea ta. Căci numai neputința și neînverșunarea ta în a o apăra de dușmani au dus la acestea. Și-apoi, cum mă va lăsa regele Adityasena să plec în căutarea ei ? Ci în potopul nenorocirilor mele nu-i decît un liman, și în hățișul năpraznelor o cale".

Şi chibzuind astfel, ieşi din tainiţa unde stase ascuns, îşi făcu rost de nişe haine bălţate şi şui, îşi rupse veşmintele şi-şi mînji faţa cu cenuşă. Cumpără apoi o măgăriţă bătrînă, blagoslovită cu toate răpciugile şi miluită cu toate rîiele şi, împodobind-o peste poate, ba mai trecîndu-i pe după gît şi ghirlanda cea înflorită a căsătoriei, începu să se tînguie, în timp ce-o trăgea de-un căpăstru măreţ, tare nepotrivit la o lighioaie ca aceea, strigînd din răsputeri : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !"

Iar norodul din toată cetatea, şi neguţătorii, şi nevestele, şi bătrînii ce se adunaseră la hărmălaia aceea neînchipuită rîdeau şi ziceau : „Iată-l pe ginerele regelui nostru ! Ci el pesemne c-a înnebunit devreme ce-şi crede măgăriţa nevastă". Ba, copiii, nemulţumindu-se doar să rîdă, aruncau care cu pietre, care cu banane putrede, care cu ouă stricate sau alte necurăţenii. Şi-l umplură de o zămorală tare pestriţă şi duhnitoare şi neplăcută. Iar la toate astea el nu făcea altceva decît să strige : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !"

Şi regele Adityasena, auzind zarva ceea deşucheată, crezu că era vreo răscoală. Şi neliniştit îşi trimise oştenii în piaţa cea mare. Or aceia se întoarseră degrabă, rîzînd pe sub mustăţi să nu-i vază regele. Iar maimarele lor povesti regelui ce şi cum. Iar la vestea aceea de catran regele se amărî peste poate. Şi porunci să-i fie adus ginerele dinainte. Or cum acela o ţinea tot una şi bună, nevrînd să se lase despărţit de măgăriţa lui, ostaşii se văzură nevoiţi să-i aducă împreună în sala tronului. Şi era cum nu se poate mai falnic în veşmintele lui cele bălţate şi cu tot alaiul şugubeţilor acelora după el. Iar zeama tuturor

lăturilor cu care-l împroşcaseră făcuse o crustă atît de minunată şi de vîrtoasă, încît nici pielea elefanţilor nu se putea asemui cu ea. Şi la toate vorbele, întrebările şi imboldurile la înţelepciune ale regelui, zărghitul acela nu dădea nici un răspuns, ci numai ţipa : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !"

Şi în faţa unei nebunii atît de necuviincioase şi de îndărătnice ca aceea, regele se scîrbi de tot şi luîndu-şi mîna de pe capul lui îl lăsă în voia scrîntelii sale. Şi văzînd că putea merge oriunde voia şi că nimeni nu-l mai supăra în vreun fel, Vidushaka se cam duse, fără a uita s-o îmboldească din cînd în cînd pe draga lui soţie, măgăriţa, gemînd în acelaşi timp din adîncul rărunchilor : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !" şi se depărtă în felul acesta, pînă cînd şi ultimul din alaiul hîhîitor şi vesel obosi să se mai ţină după el. Ci, de cum se văzu singur, se grăbi să îndepărteze cum putu necurăţeniile de duhoarea cărora fusese cît pe ce să-şi dea sufletul. Şi mai întîlnind şi un pîrîu în cale, se curăţă în chip desăvîrşit de toate spurcăciunile, ieşind vioi şi proaspăt ca un nou-născut. Şi se tot duse.

Or cum mergea el aşa, ajunse la o cetate măreaţă, cu numele de Paundravardhana. Şi, cum era ostenit şi nu cunoştea pe nimeni, rătăcea pe uliţele cetăţii în neştire. Şi, după un timp, tocmai cînd, cu oasele muiate de căldura zilei şi cu picioarele ca nişte saci de plumb, simţea că-şi va da duhul negreşit, văzu o casă cernită. Ci apropiindu-se mai bine, zări o bătrînă cu înfăţişare preacinstită, ce părea cufundată în cea mai neagră deznădejde. Şi era o brahmană, fiică de-a brahmanilor. Iar după închinările

cele de cuviință, băgînd de seamă starea ei nenorocită, milostivul Vidushaka îi spuse :

— O, maică a mea ! Sînt străin de orașul acesta și aș fi vrut, de era cu putință, să poposesc la casa ta. Însă văd acum că dorința mea era nechibzuită, căci cum ai putea să înduri grijile găzduirii unui necunoscut, cînd te afli sub povara durerii ?

— Intră fără sfială, fiule, răspunse buna bătrînă, și nu lua seama la mine. Iar nenorocirea mea să nu te tulbure.

Și, fără a mai pierde vremea, se sculă și pregăti toate cele de cuviință pentru o ospeție cuviincioasă, purtîndu-se cu Vidushaka, precum cu propriul ei fiu. Și Vidushaka, văzînd toate acestea, se simți peste măsură de fermecat. Și a doua zi, nevrînd să plece fără a răsplăti un bine, se apropie de bătrîna brahmană și-i zise :

— N-ai putea, acum înainte să plec, să-mi împărtășești pricina supărării tale, o, maică a mea ? Căci căile soartei sînt tainice și poate tocmai prin mine îți va veni izbăvirea.

Ci la vorbele acestea de miere bătrîna răspunse :

— O, fiul meu Vidushaka, nu căuta să pătrunzi această taină și fugi cît mai repede din cetate, ca nu cumva să ispitești nenorocirea asupra capului tău.

Ci cum Vidushaka, departe de a se lăsa înspăimîntat, voia să afle mai vîrtos despre ce era vorba, bătrîna îi spuse :

— Află, o, fiul meu, că pe regele acestei cetăți îl cheamă Devasena. Și regele acesta are o fiică ce nu-și are pereche în cele trei lumi. Și la timpul potrivit regele

a dat-o în căsătorie regelui din Kachchhapa. Ci asta fu spre nenorocul acelui rege. Căci drumul spre patul miresei lui s-a dovedit a fi drumul întunecat al morții. Și cînd au venit a doua zi l-au găsit pe rege mort și pe mireasă în lacrimi. Ci nu au putut scoate nimic de la ea, dar, fără a-și pierde nădejdea, tatăl ei, regele Devasena, o dădu în căsătorie altui rege. Ci și acela fu găsit a doua zi în aceeași stare ca și tovarășul lui, regele din Kachchhapa. Iar șirul regilor ce au luat după aceea în căsătorie pe domnița Duhkhalabdhika, fiica regelui Devasena, e ca numărul anilor dintr-o zi a lui Brahma. Ci după un timp, n-a mai vrut nici un rege s-o ia de nevastă. Regele Devasena nu deznădăjdui însă nici de data aceasta. Și porunci ca în odaia fiicei lui să fie adus în fiecare noapte un flăcău. Iar cel ce va izbuti să scape cu viață, o va lua pe domniță de soție. Or astăzi e rîndul fiului meu. Iar moartea lui e neîndoielnică. Iată deci, fiule, pricina amărăciunii mele.

Ci auzind-o vorbind astfel, Vidushaka îi zise :

— Alungă-ți supărarea și bucură-ți sufletul, o, maică a mea ! Căci mă voi duce eu în locul fiului tău. Și ce-o fi să se-ntîmple o să se întîmple.

Astfel grăi Vidushaka și, fără a mai lua în seamă rugăminții le și îndemnurile preacinstitei bătrîne, ce nu voia să-și împovăreze cugetul cu moartea lui, se duse întins la palat. Și ajungînd în camera prințesei Duhkhalabdhika, Vidushaka se piti după ușă cu sabia Zeului Focului în mînă, hotărît să curme pricina nenorocirii atîtor oameni. Și nu avu el prea mult de așteptat, că auzi un zgomot ciudat. Iar ușa se deschise și el putu vedea un duh uriaș,

din neamul Rakshasa, strecurînd un braţ cît un trunchi. Ci asta nu fu decît spre pierzania acelui duh. Căci fără a pierde o clipă, mîniosul Vidushaka şi sări din ascunzătoare şi dintr-o singură lovitură a sabiei sale reteză mînoiul acela al spaimelor. Ci duhul, îngrozit de o atît de neaşteptată primire, îşi luă zborul pe dată. Iar a doua zi dimineaţă, regele Devasena văzu braţul uriaş al duhului zăcînd însîngerat pe duşumea şi pe Vidushaka dormind fericit în pat. Şi la această privelişte regele se înfioră de bucurie şi de spaimă. Şi fără de zăbavă puse să se facă pregătirile pentru nuntă. Dar Vidushaka trăi în palatul acela doar cîteva zile de o dulceaţă deasupra cuvintelor.

Într-o noapte, pe cînd tot palatul dormea, se strecură afară şi porni din nou la drum s-o regăsească pe draga lui Bhadra. Şi după un timp ajunse la o cetate cu numele de Tamralipta, nu departe de Marea de Răsărit. Iar acolo dădu peste un neguţător, pe nume Skandhadasa, care dorea să străbată marea. Şi urcîndu-se pe corabia acestuia, ce era plină cu bogăţii şi mărfuri de tot soiul, Vidushaka se lăsă purtat pe cărările albastre ale oceanului. Ci nu călătorise el prea mult, cînd corabia se înţepeni deodată în mijlocul mării, nelăsîndu-se urnită în vreun fel. Şi era chiar de parcă ar fi fost legată cu nişte odgoane de fundul oceanului. Iar neguţătorul, cu inima plină de o amăreală negrăită, pierduse aproape orice nădejde. În descumpănirea lui, făgădui jumătate din averi şi mîna fiicei sale oricui ar fi putut clinti blestemata de corabie din înţepeneala aceea a morţii. Şi averile lui chiar că

erau nesfîrşite, iar fata era o copilandră tare ispititoare şi plină de haruri. Ci de cum auzi acestea, neînfricatul Vidushaka se arătă gata să înfăptuiască fapta aceea peste fire. Şi legîndu-şi o frînghie la brîu, se cufundă în mare, luînd cu sine sabia Zeului Focului. Dar nu merse el mult sub apă, cînd sufletul i se umplu de minunare. Şi ce îl uimise într-un chip atît de desăvîrşit era priveliştea unui uriaş adormit pe fundul mării. Iar uriaşul acela era atît de falnic şi de trupeş şi de nemăsurat, că era de parcă tot oceanul s-ar fi sprijinit pe el. Şi ce ţinea în loc corabia era unul din picioarele acelui fără-măsură. Ci Vidushaka reteză piciorul dintr-o lovitură a sabiei lui vrăjite, slobozind în chipul acesta corabia. Nemaifiind în nici un fel stăvilită, ea începu să lunece lin pe faţa liniştită a mării. Or, văzînd aceasta, neguţătorul, a cărui cinste se adunase toată în înfăţişare, lăsîndu-i sufletul negru şi găunos, şi-n inima căruia sălăşluia un adevărat ocean de matrapazlîcuri şi chiţibuşerii, temîndu-se ca Vidushaka să nu-şi ceară răsplata cuvenită, puse de se tăie funia ce-l ţinea pe acesta legat de corabie, părăsindu-l în mijlocul valurilor şi a sorţii lui nenorocite. Căci era un zgîrcit mai zgîrcit decît toţi zgîrciţii de pe faţa pămîntului şi mai bucuros şi-ar fi dat tot sîngele, picătură cu picătură, decît un galben din bogăţiile lui nemăsurate.

Ci văzînd ticăloşia negustorului, Vidushaka nu-şi pierdu cumpătul. Şi înotînd şapte zile şi şapte nopţi, ajunse pe un ţărm pustiu şi uitat de oameni. Şi mai mergînd alte şapte, ajunse la o mănăstire locuită de nişte preacinstiţi brahmani. Or mănăstirea aceea se afla chiar lîngă cetatea

Karkotaka şi acolo domnea un rege cu numele de Aryavarman. Şi aflînd aceasta, Vidushaka se bucură, căci cetatea aceea era foarte aproape de locul unde se găsea mult iubita lui Bhadra. Ci pe cînd se bucura el astfel, văzu un alai mare de soldaţi. Iar călăreţul ce se afla în frunte striga : „Oricine vrea să se căsătorească mîine dimineaţă cu fiica regelui nostru, trebuie să petreacă o noapte în odaia ei."

De cum auzi cuvintele acestea, Vidushaka şi voi să se-ndrepte spre palatul prinţesei pentru a o lua de soţie. Şi văzîndu-i nechibzuinţa, unul din brahmanii ce-l prinsese drag îl luă de-o parte şi-i spuse :

— Fiul meu, tu nu ştii ce ispravă primejdioasă e aceasta, căci eşti străin şi n-aveai de unde afla de blestemul ce apasă asupra fiicei regelui nostru. Cunoaşte dar că ce crezi tu că este o odaie de nuntă nu este altceva decît gura căscată a morţii. Căci oricine a petrecut o noapte în încăperea aceea a blestemului a fost găsit a doua zi mort ca toţi morţii. Şi vei păţi şi tu ce au păţit şi ceilalţi.

Însă Vidushaka, departe de a fi mişcat sau măcar clintit de vorbele acelea înţelepte, se arătă chiar şi mai aţîţat de ele. Şi fără de altă zăbavă se duse la palatul regelui Aryavarman. Şi căpătînd îngăduinţă, se puse la pîndă în odaia de culcare a prinţesei cu sabia Zeului Focului în mînă. Ci nu avu mult de aşteptat, căci pe la miezul nopţii văzu uşa întredeschizîndu-se şi pătrunzînd un duh cum nu se poate mai uriaş. Ci îi lipsea braţul drept. Şi văzîndu-l, Vidushaka îşi zise : „Duhul ăsta trebuie să fie cel

ce-o chinuia pe fiica regelui Devasena. Şi după cîte văd s-a învăţat numai cu fiice de regi. Ci eu atunci doar l-am betegit, dar acum îl voi ucide, să nu mai supere pe nimeni cu scîrbăvniciile lui."

Şi gîndind astfel, Vidushaka se năpusti afară din ascunzătoare şi apucîndu-l de păr se şi pregătea să-i zboare capul, cînd duhul strigă înspăimîntat :

— Nu mă ucide, nu mă ucide ! Căci doar e în firea celor viteji să arate îndurare. Iar eu voi fi de-acum robul şi slujitorul tău, şi-mi pun capul sub pavăza oblăduirii tale.

Ci auzindu-l grăind cu atîta supunere, inima lui Vidushaka se muie cu totul. Şi vrînd să alunge spaima ce părea că-l covîrşise pe duhul acela, îl întrebă cu glas îmblînzit :

— Dar cine eşti tu şi care-i pricina unei atît de ticăloase purtări ?

Ci duhul, mai prinzînd inimă, îi răspunse :

— Numele meu este Yamadanshtra şi sînt un duh din neamul Rakshasa. Ci faptele mele, oricît de mîrşave, nu sînt decît rodul alcătuirii mele fireşti. Căci oamenii au fost dintotdeauna hrană celor din neamul meu. Ci acum văd şi eu nemernicia faptelor mele şi le cunosc gustul amar. Şi blîndeţea ta îmi va trezi blîndeţea, iar cruţarea ta va fi asupră-mi ca un jurămînt de lepădare. Ci de vei avea vreodată nevoie de mine, cheamă-mă şi voi veni pe dată.

Şi zicînd acestea duhul se făcu nevăzut. Iar Vidushaka petrecu o noapte minunată în locul acela, pînă atunci al năpraznelor şi al morţii.

Iar a doua zi, venind în încăperea domniței și văzînd ce era de văzut, inima regelui Aryavarman se umflă de vinul desfătării. Și fără amînări și zăbăvnicii de prisos, îi hărăzi fata de soție. Și fu cum nu se poate mai mulțumit. Iar Vidushaka, după ce mai petrecu cîteva nopți tare plăcute, își aminti din nou de preafrumoasa lui Bhadra. Și, cu inima tînjind de dragoste, părăsi palatul la un ceas cînd toată lumea dormea. Și chemîndu-l în gînd pe duhul Yamadanshtra, slujitorul lui, îi ceru să-l ducă în ținutul Siddhasilor. Ci nici nu-și terminase bine vorbele, că duhul îl și înșfăcă, și nici nu răsuflă bine o dată, că se și pomeni în ținutul dorințelor sale.

Și părăsindu-l pe duhul acela mulțumitor lui, merse ce merse pînă ajunse pe malul unui lac. Și era într-adevăr podoaba lacurilor, atît în privința frumuseții, cît și a întinderii lui cea fără margini. Or, cum stătea el bucurîndu-se de priveliștea aceea peste fire, văzu venind niște *fecioare de o frumusețe ce fura mințile și înfiora și un* suflet din cele împietrite. Și erau atît de multe, ca o puzderie de stele. Iar țărmul năpădit de puhoiul acela de frumusețe părea în totul un nor strălucitor de lumină. Și-așa ! Iar fiecare din fecioarele acelea purta în mînă cîte un ulcior alcătuit cu o gingășie nespus de dulce.

Și mai venindu-și în fire, Vidushaka le întrebă pe fecioarele desăvîrșitei înfățișări, în cuvinte de o potrivеală fără cusur, pentru cine voiau să ia apă din lacul acela. Iar ele îi răspunseră :

— Pentru Bhadra, stăpîna noastră. Iar ea e o zînă din neamul Vidyadhari, ce și-a purtat pașii în ținutul nostru.

În fața harurilor ei, frumusețea noastră nu este chiar nimica. Iar apa i-o ducem pentru plăcerile îmbăierii.

Ci auzind acestea, Vidushaka se bucură peste poate. Și făcîndu-se a da ajutor uneia dintre minunile acelea să-și pună ulciorul pe umăr, strecură înăuntru inelul ce i-l dăduse Bhadra la despărțire. Iar fetele se porniră fără zăbavă spre palatul stăpînei lor. Și-l lăsară pe Vidushaka pradă îndoielilor bucuriei. Căci doar nenorocirea e sigură și neschimbătoare, pe cînd fericirea are mii de fețe.

Ci pe cînd se îmbăia și fetele turnau peste ea apa aceea desfătătoare și rece, Bhadra se simți lovită de ceva. Și aplecîndu-se, deslușì pe fundul havuzului tocmai inelul acela al împlinirilor. Și dete un țipăt de bucurie, și fu cît pe ce să-și piardă cunoștința. Ci întorcîndu-se către însoțitoarele ei, se grăbi să le iscodească în toate chipurile. Și nu-i fu greu să priceapă că tînărul ce-l întîlniseră pe malul lacului nu era altul decît multiubitul ei Vidushaka. Ci pe loc le porunci să-l aducă în fața ei. Iar ele se grăbiră să-i îndeplinească porunca. Ci nu uitară mai întîi să-l îmbăieze și să-l împodobească, alungînd în chipul acesta urmele unui drum ostenitor. Și fiind adus în fața iubitei lui, Vidushaka își simți mințile zburate, iar ea fu nu mai puțin înduioșată. Și mai rîzînd, mai plîngînd, sub buimăceala bucuriei amestecau lacrimile cu zîmbetele și zîmbetele cu suspinele, simțindu-și inimile sfîșiate de dulceața revederii. Iar după ce se mai potoliră, Vidushaka îi povesti stăpînei lui toate prin cîte trecuse,

aruncînd-o în cea mai adîncă uimire. Şi topită de dragoste, frumoasa Bhadra îi spuse :

— De-acum sînt numai a ta, o, stăpînul meu ! Şi nu mai îmi pasă de ce ar putea spune rubedeniile sau prietenii mei. Şi voi trăi în umbra paşilor tăi şi sub binecuvîntarea iubirii tale. Ci puterea mea magică să fie preţul unirii noastre.

Astfel, căsătorindu-se cu Vidushaka, Bhadra îşi pierdu pe loc toată puterea. Şi numai frumuseţea o mai deosebea de muritoarele de rînd. Ci nici o părere de rău nu veni s-o tulbure din pricina asta. Căci ce este greu sau cu neputinţă pentru femeia stăpînită de dragoste ?

Şi nu-ncetară a-şi da pricini de minunare unul altuia, în neînchipuite alintări.

Ci, după un timp, Vidushaka simţi cum îl cuprinde dorul după Ujjayini. Şi chemîndu-l pe supusul lui, duhul Yamadanshtra, îi porunci să-l ducă împreună cu iubita lui Bhadra în cetatea Karkotaka. Ci ajuns acolo, nu zăbovi mult şi, luînd-o cu sine pe soţia lui, fiica regelui Aryavarman, plecă mai departe pe spinarea duhului. Şi după un timp ajunseră la ţărmul Mării de Răsărit. Or nu departe de acolo îl zări pe hapsînul dintr-un neam de hapsîni, neguţătorul Skandhadasa, datornicul său. Şi luîndu-i, odată cu fiica, toate bogăţiile, îl lăsă pe tătînele acela al matrapazlîcurilor şi chiţibuşurilor spurcate gol, sărăcuţ şi amărît de mai mare mila. Iar negura amărăciunii ce-l cuprinsese pe nelegiuit nu-şi găsea măsura decît în bezna cea de nepătruns a sufletului său întunecat.

Ci Vidushaka nu mai zăbovi în preajma acelui fărălege. Şi-l părăsi în netrebnicia lui, şi încălecînd din nou

pe spinarea îndatoritoare a duhului Yamadanshtra, îşi luă zborul odată cu acesta spre cetatea Paundravardhana a regelui Devasena, socrul său. Şi după un popas nu prea lung, îl părăsi şi pe acesta, fără a uita să-i aducă cinstirile cuvenite, ca unuia ce-i era ca al doilea părinte. Ci plecînd, o luă cu sine şi pe fiica regelui, Duhkhalabdhika, credincioasa lui soţie. Şi fără de altă întîrziere porni spre Ujjayini, cetatea regelui Adityasena, binefăcătorul său dintîi.

Or venirea sa nu se petrecu chiar aşa cum şi-ar fi dorit-o. Căci la vederea acelei spăimice era duhul Yamadanshtra, neguţătorii îşi lăsară mărfurile şi meseriaşii uneltele. Se-nchiseră cu toţii prin case, nemaiîndrăznind să iţească afară nici măcar umbra nasurilor lor. Iar totul se petrecu într-o zarvă neînchipuită, căci copiii şi strengarii de tot soiul voiau să mai întîrzie pe uliţe pentru a se bucura de o privelişte atît de neobişnuită, pe cînd mamele căutau să-i tragă cît mai degrabă prin case. Ci tulburat de gălăgia aceea supărătoare, regele Adityasena vru să afle despre ce putea fi vorba. Şi ieşind pe terasa palatului văzu ce văzu. Ci sufletul i se află cutremurat pînă peste poate de vedenia aceea a spaimelor. Şi se pierdu cu totul. Ci coborînd Vîdushaka chiar pe terasa aceea şi grăindu-i cu blîndeţe, regele se mai linişti ; iar cînd duhul îşi luă zborul şi pieri vederii, liniştea regelui fu deplină. Şi se minună foarte văzînd pe celelalte patru neveste ale ginerelui său, ca şi bogăţiile nemăsurate ce acesta ştiuse să le cîştige. Şi fiind dornic să ştie cum fuseseră cu putinţă toate acestea, află chiar din gura lui

Vidushaka povestea ceea fără seamăn. Pentru a-i dovedi prețuirea sa, regele îi dărui lui Vidushaka jumătate din împărăție. Iar Vidushaka deveni rege, frate de regi. Și dobîndind la moartea regelui Adityasena toată împărăția, trăi în pace, bucurie și fericire alături de Bhadra și celelalte soții ale sale, temut de regii vecini, iubit de popor, și venerat de nenumărații săi fii.

POVEȘTI BENGALE

repovestite de Monica Stamatoiu

Judecata vulpoiului

Odată, tare demult, un diiamai tigru era ținut într-o cușcă de fier în fața palatului unui rege. Mulți oameni treceau prin fața palatului acela și pe toți îi ruga tigrul :

— Rogu-vă, oameni buni, îndurați-vă și mă sloboziți din blestemata asta de cușcă !

Dar oamenii, cunoscîndu-i felul, îi răspundeau :

— Cum să nu ! Noi să-ți dăm drumul, și tu după aceea să ne sari în gît, nu ? Mai așteaptă !

Și plecau mai departe.

Ei, dar iată că într-o zi regele dădu un ospăț mare, la care invită, printre alții, și pe niște brahmani. Unul dintre ei părea mai neajutorat și... cam prostuț. De cum îl văzu, tigrul i se închină cu prefăcută smerenie, dîndu-i binețe. Mirat, brahmanul se opri zicînd :

— Ți-ai dori ceva, fiule ?

Împreunîndu-și labele, în chip de rugăminte, tigrul îi spuse :

— Preasfinte părinte ! Îndurați-vă de un biet tigru și deschideți-i cușca asta afurisită !

Încrezător și neștiutor în ale răutății, înțeleptul brahman își plecă urechea la ruga tigrului și se grăbi să-i dea drumul.

Văzîndu-se liber, tigrul rîse cu răutate și spuse:

— Acuma, părințele, vino să te mănînc!

Dacă ar fi fost un altul, pe loc și-ar fi luat tălpățișa, dar brahmanul ăsta, vezi că habar n-avea de fugă. El îi spuse necăjit tigrului:

— Niciodată n-am mai auzit una ca asta! Eu ți-am dat drumul și tu vrei acuma să mă omori: una ca asta nu se face!

— Se face, părințele, se face, răspunse tigrul: așa se face în toată lumea!

— Nu se poate! Nu te cred, zise brahmanul. Și adăugă: Hai să găsim trei martori, să vedem: ei cui dau dreptate?

— Bine, așa să facem, răspunse tigrul, sigur de izbînda lui; dacă martorii spun la fel cu tine, te las; dar dacă îmi vor da mie dreptate, te mănînc!

Și porniră ei amîndoi spre cîmp, să caute martori. Ajungînd în vecinătatea unui cîmp, văzură o mejdină din cele pe care le lasă țăranii să aibă pe unde să treacă la ogoarele lor, fără să calce holdele.

Brahmanul se oprește și zice, arătînd spre mejdină:

— Iată, acesta-i unul din martorii mei. Și apoi, către mejdină:

— Spune-mi, te rog, dragă potecuță, acela căruia i-ai făcut un bine se cade oare să-ți facă după aceea un rău?

Răspunde cărarea:

— Din păcate, înțeleptule, chiar așa se face în lume. Uitați-vă la mine: eu stau între două ogoare, ca țăranii

să poată merge pe cîmp fără să calce holdele, ca apa să se scurgă fără să înece recolta și, în sfîrșit, pentru ca fiecare să știe exact cît ogor are și să nu se întindă peste al altuia ; dar toamna, după ce strîng bucatele, țăranii mă taie și pe mine cu plugul, nimicindu-mă.

— Ei, ce mai zice sfinția-ta, părinte ? Ai auzit ce spune martorul ? rînji tigrul.

— Am auzit, dar mai avem încă doi martori de cercetat, i-o întoarse brahmanul. Să mergem mai departe !

— Să mergem ! fu de acord tigrul.

Mergînd încă puțin, zăriră pe cîmp un banian. Preotul arătă cu degetul copacul uriaș, care cu ramurile sale acoperea întreg satul :

— Iată pe cel de-al doilea martor al meu !

— Bine, făcu tigrul : întreabă-l, să-l auzim și pe el !

Brahmanul, privindu-l, îl întrebă :

— Copacule, ești bătrîn ; de bună seamă, ai văzut și ai auzit multe lucruri. Spune-mi, te rog, poate face cineva rău aceluia care i-a făcut bine ?

Zise copacul :

— Da, înțeleptule, din păcate chiar așa se face pe lumea asta. Uită-te la mine : oamenii vin de departe și caută adăpost sub frunzișul meu de arșița soarelui și de truda drumului ; dar după ce se odihnesc, nu pleacă pînă ce nu-mi rup crengile din care-și fac bîte.

Rîse tigrul în hohote și-i spuse brahmanului :

— Ei, părințele, ce mai zici și de răspunsul martorului acestuia ?

Simțindu-se în primejdie, învățatul nu știa ce să mai zică. Îngîndurat, porni înainte, cînd, deodată, zărește în

cale un vulpoi. Atunci brahmanul, ştiindu-l pe vulpoi ca unul din cele mai isteţe animale, se bucură şi zise :

— Uite, ăsta-i ultimul meu martor ! Să-l auzim şi pe el ! Hei, stai puţin, înţeleptule vulpoi ; eşti martorul meu !

Vulpoiul, auzindu-se strigat, se opri puţin din mers, dar fără să se apropie, zise :

— De unde pînă unde ? ! Nu ştiu nimic despre pricina voastră, iar voi mă numiţi martor.

Brahmanul luă atunci cuvînt şi zise :

— Stai să-ţi explic, dragul meu : am vrea să ne spui de are dreptul să facă rău cineva aceluia care i-a făcut un mare bine.

— Pot să vă spun părerea mea numai după ce ştiu cine l-a ajutat şi pe cine, cu ce l-a ajutat şi apoi cine vrea să facă rău şi cui vrea să-i facă şi ce fel de rău.

Preotul se oferi să-l lămurească :

— Uite, fiule, acest tigru era într-o cuşcă şi eu treceam pe drum...

Vulpoiul însă îl întrerupse :

— E o problemă grea. Nu pot să vă spun nimic pînă cînd nu văd cuşca aceea şi drumul acela de care este vorba.

Deci, au venit din nou cu toţii lîngă poarta palatului, unde se afla cuşca tigrului. Vulpoiul îi luă bine seama, se învîrti cu băgare de seamă împrejurul cuştii şi zise apoi :

— Da, ştiu acum despre ce fel de cuşcă este vorba şi despre ce fel de drum este vorba. Spuneţi-mi, aşadar, acum ce s-a mai întîmplat mai departe.

Atunci, brahmanul începu să dea din nou lămuriri :

— Şi, cum spuneam, fiule, tigrul era în cuşcă şi eu, brahmanul, treceam pe drum...

Dar vulpoiul întrerupse din nou :

— Stai, preasfinte, nu te pripi. Mai întîi fă-mă să înţeleg treaba asta. Cum spuneai ? Tigrul a fost preotul tău şi drumul trecea prin cuşcă ?

Tigrul se tăvăli de rîs auzindu-l şi zise :

— Nu, prostănacule ! Tigrul era în cuşcă şi preotul trecea pe drum.

— Stai, stai mai încet, reluă vulpoiul : va să zică, preotul era în cuşcă şi tigrul trecea pe drum ?

— Nu, nătărău ce eşti, nici aşa ! Tigrul era în cuşcă şi preotul trecea pe drum !

Dar vulpoiul, pasămite, era cam fudul de o ureche :

— Ce problemă complicată : nu pot să înţeleg nimic. Ia spune-mi, rogu-te, încă o dată : tigrul era în preot şi cuşca trecea pe drum...

Tigrul se plictisi :

— Mai mare tontălău unde s-a mai văzut ? Ia aminte, încă o dată, nătărăule : tigrul era în cuşcă şi preotul trecea pe drum ! Ai înţeles ?

Vulpoiul se scărpină în cap :

— Deloc. Nu înţeleg nimic din ce îmi spuneţi voi.

Tigrul se răsti înfuriat :

— Cum de nu înţelegi ? E cît se poate de simplu : Trebuie să înţelegi. Eu, tigrul, eram în cuşcă, uite aşa — zise, şi se vîri înăuntru.

Zdronc ! vulpoiul închise brusc uşa cuştii, punîndu-i bine zăvorul. Apoi, către brahman :

— Înțeleptule, acum am înțeles tot. Dacă vrei să-mi dai ascultare, te sfătuiesc să nu mai faci niciodată bine unuia care nu înțelege decît legea răului și a nedreptății! Și acum, poate nu-i încă tîrziu, du-te la masa regelui! După care, vulpoiul se îndepărtă, plecînd în treburile sale.

Povestea mea a luat sfîrșit.
Spanacul din grădină a murit.
— Spanacule, de ce-ai murit ?
— De ce vaca m-a mîncat ?
— De ce, vacă, l-ai mîncat ?
— Văcarul hrană nu mi-a dat !
— De ce hrană nu i-ai dat ?
— Văcărița n-a gătit !
— De ce nevastă n-ai gătit ?
Zice nevasta : „Pas !"

Pasărea-croitor și bărbierul

Era odată o pasăre-croitor, căreia îi plăcea tare mult să danseze. Într-o zi, însă, tot dansînd peste niște frunze de vinete, se înțepă într-un ghimpe. Pînă-n seară, înțepătura se umflă și se înroși ; nu mai putea biata pasăre de durere !

— Vai, ce să mă fac eu acuma ? se jeluia ea ; cum să scap de afurisita asta de umflătură ?

Începu să cutreiere pădurea, doar-doar o va putea ajuta vreunul din animalele pădurii. Dar nici unul nu-i fu de vreun folos, ci o îndemnau cu toatele :

— Du-te la bărbierul regelui şi roagă-l să-ţi taie umflătura !

Auzind aşa, micuţa Tuntuni, pasărea-croitor, porni degrabă spre casa aceluia şi, ajungînd, începu să-l roage :

— Nene bărbierule, fii bun, rogu-te, taie-mi umflătura asta !

Bărbierul o privi cu dispreţ, şi smîrcindu-şi nasul şi ţinîndu-şi limba între dinţi, dădu din cap zicînd :

— Phui ! Eu, care-l bărbieresc cu mîinile mele pe rege, să-ţi tai ţie o umflătură ? ! Ei, la una ca asta chiar nu m-aş fi aşteptat !

Supărată, pasărea rosti :

— Prea bine, bărbier înfumurat, ai să vezi că, pînă la urmă, ai să faci tot aşa cum îţi spun eu ! Şi plecă.

Tuntuni se duse atunci la rege :

— Preaslăvite rege, am rugat pe bărbierul tău să-mi lecuiască umflătura asta şi el m-a refuzat. Pedepseşte-l, te rog !

Regele, auzind ce i se cere, se porni pe un rîs aşa de năvalnic, încît se prăvăli pe pat, cutremurat de hohote. Pasărea fu izgonită de acolo, iar bărbierului nu i se spuse nimic.

Cu lacrimi de durere şi furie în ochi, micuţa Tuntuni îşi puse în gînd să-l pedepsească pe nemilostivul rege pentru jignirea ce-i adusese. După cîteva clipe de chibzuire, zbură iute către casa şobolanului :

— Ei, frăţioare, frăţioare şobolan, acasă eşti ?

Mirat, şobolanul strigă :

— Care-i acolo ? A, micuţa Tuni ? ! Vino, surioară ! Intră în casă. Să-ţi întind masa, să-ţi aştern patul, nu-i aşa că ai să poposeşti la mine ?

— Dacă ai să mă ajuţi, bucuroasă ţi-oi primi ospeţia !

— Cu ce să te ajut ?

— M-am plîns măriei-sale, regelui, de răutatea bărbierului său, care n-a vrut să-mi vindece rana asta. Dar măria-sa a rîs şi nici nu m-a luat în seamă. Mergi, dar, tu şi-i găureşte burta spre a-l pedepsi astfel pe nemilostiv.

Auzind una ca asta, şobolanul se înspăimîntă. Crestîndu-şi limba cu dinţii şi prinzîndu-şi tîmplele în lăbuţe, abia îngăimă :

— Oh, vai de zilele mele ! Cum să mă încumet eu la una ca asta ? ! Nu pot !

Pasărea, cuprinsă de furie, ţîşni drept spre casa motanului :

— Nene motane, nene motane, eşti acasă ?

— Miauuu !... cine mă strigă ? !... A, Tuntuni ! Vino surioară ! Pofteşte înăuntru ! Am să-ţi pun masa, am să-ţi aştern patul... O să mîi la mine, nu-i aşa ?

— Bucuroasă ţi-oi primi ospeţia, dacă ai să-mi asculţi rugămintea.

— ? !...

— Să-l mănînci îndată pe ticălosul de şobolan !

— Oh, asta nu pot ! Sînt sătul şi obosit, acum am nevoie să mă odihnesc. Îmi pare rău !...

Biata Tuntuni, mai că nu plesni de supărare. Într-o fugă alergă atunci la baston și :

— Unchiule Baston, unchiule Baston, acasă ești ?

— Ei, dar cine mă tulbură oare cu strigătele lui ? ! A, micuța Tuntuni ! Hai, poftește degrabă înăuntru. Să-ți pregătesc de-ale gurii, o să-ți aștern și patul. Ai să rămîi la mine, nu-i așa ?

— Da, am să mă așez la masa ta, dacă ai să-mi împlinești o dorință.

— ?...

— Să-i tragi o bumbăceală strașnică nemernicului de motan !

— Dar ce mi-a făcut mie motanul, ca să-l ciomăgesc ? ! Nu pot face una ca asta.

Într-o clipită, Tuntuni se afla dinaintea locuinței focului :

— Mărite focule, unde ești ?

— Cine să fie oare ? se miră focul. A, Tuni, gingașa surioară, tu erai ? Intră, intră degrabă în casa mea și eu îndată ți-oi întinde masa, ți-oi așterne patul... Rămîi la mine, nu-i așa ?

— Bucuroasă m-oi așeza la masa și pe patul tău, de-i merge să arzi îndată pe ticălosul de baston !

— Of, surioară, azi am ars așa de mult, încît mă simt tare obosit. Nu mai pot arde nimic !

Cu sufletul înecat de mînie, Tuntuni zbură în căutarea mării celei mari. Acolo :

— Măicuță mare, măicuță mare, mă auzi ?

Mirată, marea vui :

— Cine mă cheamă ? Ei, tu eşti, micuţă Tuni ? Vino, hai intră degrabă ! Te-oi ospăta şi ţi-oi aşterne să te odihneşti.

— M-oi aşeza la masa ta de-i stinge focul ! spuse necăjită pasărea.

— Nu pot face asta ! îi răspunse marea.

Atunci, Tuntuni, ducîndu-se la elefant, îl strigă :

— Ei, taică elefantule, taică elefantule, acasă eşti ?

— Ha ! Cine-mi strigă numele ? Ei, ia te uită, tu erai, Tuni ? Intră, draga moşului, intră în casa mea, să te odihneşti şi să iei ceva de-ale gurii !

— Îţi mulţumesc, dar nu ţi-oi gusta din bucate, pînă ce n-ai să înghiţi toată apa mării !

— Văleleu ! ! Păi de-oi înghiţi eu atîta-amar de ape, burta mi-o plesni. Nu-mi stă în putere una ca asta !

La asemenea vorbe, Tuntuni zbură, la capătul puterilor, fără să ştie prea bine încotro ; în cele din urmă, merse la ţînţar. Văzînd-o de departe, căpetenia ţînţarilor se miră :

— Bzzz ! Cine să fie oare ? A, iat-o pe surioara noastră, pe Tuntuni ! Apropie-te, surioară ! Hai să mănînci şi să te odihneşti la noi !

— Mănînc cu tine la masă, dacă ai să înţepi pe blestematul de elefant, să mă răzbuni !

— Nici o vorbă mai mult ! rosti ţînţarul. Chiar în clipa asta mă duc. Să vedem şi noi ce fel de piele mai are şi netrebnicul ăsta !

Şi chemîndu-şi apoi toate rudele, toţi prietenii şi toţi supuşii :

— Haideţi, fraţilor, să vedem cît este de tare pielea ticălosului de elefant !

— Ping-ping-ping ! ! !

Într-o clipită plecară cu toţii, noroade multe de ţînţari, să-l pedepsească pe elefant. Erau aşa de mulţi, încît acoperiră ca un nor tot cerul, întunecînd soarele şi stîrnind cu aripile o furtună grozavă.

— Pin-ping-ping-bzzz !...

Norul împînzise tot cerul înspăimîntînd dobitoace şi oameni.

Cît ce-l văzu, elefantul răcni :

— Cruţaţi-mă, am să înghit marea !

Marea vui :

— Îndură-te, voi stinge focul !

Focul pîlpîi înfricoşat :

— Nu mă nimici, voi arde bastonul !

Bastonul ţîşni în picioare, gata de fugă :

— Eu pe motan l-oi omorî !

— Miaauuu ! ţipă jalnic motanul, 'l-nghit acum pe şobolan !

— Chiţ, chiţ, chiţ ! Fie-vă milă, mă duc chiar în clipa asta să găuresc burta regelui !

— Ba să nu faci una ca asta ! se sperie şi regele ; dau poruncă să fie tăiat capul ticălosului de bărbier !

Pierit de spaimă, bărbierul prinse a se tîrî în genunchi înaintea lui Tuntuni :

— Indură-te, pasăre dragă ! Iartă-mă şi roagă-l pe rege să nu-mi taie capul, că eu îndată ţi-oi lecui umflătura. Fie-ţi milă !

Tuntuni se înduplecă. Bărbierul îi vindecă rana şi ea, nemaiputînd de bucurie, se-ntoarse acasă, dansînd şi triluind cristalin :

— Tun-tuna ! Tun-tun-tun-dhei-dhei ! Tun-tun-tun-!

Cred că voi, dragi copii, înţelegeţi de bună seamă ce spunea în cîntecul ei prietena noastră, Tuntuni.

POVEȘTI TADJICE

repovestite de Viorel Bageacu

Nu săpa groapa altuia

De cîteva zile, o vulpe cutreiera pădurea și nu prindea nimic. Adulmecînd cînd ici, cînd colo, cu greu îndura chinurile foamei, iar de la vînat își luase orice gînd. Istovită și chinuită, cu capul greu, se așeză pînă la urmă lîngă o groapă adîncă. În privirea ei încețoșată i se arătă din groapă o pulpă de oaie, albă-albă din pricina osînzei în care era parcă înecată. Chiar îi simți gustul plăcut, de aceea se porni să-și adune toate puterile și să priceapă : oare nu visează ?

Dintr-o dată, ochii larg deschiși ai vulpii văzură pe fundul gropii o pulpă de oaie, albă-albă și adevărată. Și fără să stea mult să chibzuiască, se aruncă asupra ei și se lovi cu capul de ceva tare, de-și pierdu simțirile.

Venindu-și mai tîrziu în fire, văzu că ceea ce i se păruse a fi pulpă nu era decît un pietroi alb. Și mai pricepu vulpea atunci că n-are cum ieși afară. Pierdu nădejdea să scape cu viață și, stînd lungită, privea cerul albastru. Cînd nici nu se aștepta, pe marginea gropii apăru o umbră și imediat auzi urletul unui șacal.

„Ah, eu, vulpe slăvită, pentru viclenia mea stau înfundată în groapă în aşteptarea morţii, iar acest şacal nătărău se va bucura de frumuseţea vieţii ! ?" se gîndi vulpea şi strigă :

— Care eşti acolo ? De ce faci atîta gălăgie şi nu laşi o amărîtă de vulpe să mănînce în tihnă ceea ce-a găsit ?

Şacalul se uită în groapă, văzu vulpea, care sta alături de ceva alb, şi întrebă :

— Ce faci acolo, vulpe ?

— Oare nu vezi ? se miră vulpea, stînd cu botul lipit de pietroi. Înfulec o pulpă de oaie !

Auzind de pulpă, şacalul îşi linse botul şi se uită pe fundul gropii cu luare-aminte. Pietroiul alb, strălucitor, i se păru şi lui o pulpă de oaie înecată în osînză.

— Vulpe, zise şacalul, dacă vei împărţi cu mine pulpa, am să mă rog să trăieşti ani mulţi şi toată viaţa să nu simţi neîndestulare la bucate !

— Fie şi-aşa, încuviinţă vulpea, pulpa ne ajunge amîndurora, vino şi mănîncă.

Flămînd ca şi vulpea, şacalul se grăbi să sară în groapă, dar lovindu-se de pietroiul alb îşi pierdu simţirile şi rămase nemişcat pe-o parte. Uitînd toate cele şi privindu-l cu răutate pe şacalul zdrobit, vulpea izbucni în rîs.

Rîsul puternic al vulpii îl auzi leul, care tocmai trecea nu departe de-acolo. „Dar unde-i vulpea, din ce pricină rîde cu atîta poftă ?" se gîndi leul, îndreptîndu-se spre groapă.

Văzînd leul pe marginea gropii, vulpea îşi aminti iarăşi de starea ei şi numaidecît îşi opri rîsul. „Mi-a căzut pe

cap asemenea nenorocire, iar leul se bucură din plin de viață ! se gîndi vulpea cu invidie. Nu, n-am să-l las !" Și ridicînd capul, îi grăi leului :

— O, măreţe padişah ! Ce bine că ai venit. Pentru tine am ascuns aici, în groapă, o pulpă mare de oaie. Azi chiar mă găteam să ţi-o aduc. Dar oricît m-am străduit, n-am putut-o mişca din loc. Dealtfel, l-am chemat în ajutor pe şacal. Nici lui nu i-au ajuns puterile.

Naivul leu privi cu băgare de seamă fundul gropii şi văzu şi el ceva alb, asemănător cu o pulpă de oaie înecată în osînză.

— Bine, am s-o iau singur, zise leul şi sări în groapă.

Dar, de data asta, vulpii nu-i mai veni să rîdă. Căzînd pe pietroiul alb şi rece, cu greutatea lui, marele leu strivi şi vulpea şi şacalul.

Puterea cuvîntului

Cîndva, trăia un tăietor de lemne, care, în fiecare dimineaţă îşi lua toporul, pleca în pădure, tăia lemne, le lega şi apoi le vindea în bazar. Odată, pe cînd tăia un brad uscat, din senin îi apăru în faţă un urs mare, neînchipuit de mare. Văzîndu-l, tăietorul de lemne se cutremură şi chiar îşi pierdu toate nădejdile de-a mai

rămîne printre cei vii ; „Acum mă răpune acest urs", se gîndi el. Dar ursul, fără să-l atingă, îl întrebă :

— Omule, am văzut cu cîtă trudă ai doborît copacul şi l-ai despicat. Ia spune-mi, pentru ce faci toate astea ?

— Eu tai lemne, lemnele le vînd, iar cu banii cîştigaţi îmi duc zilele.

— Dacă-i aşa, nu te nelinişti şi nu-ţi mai face griji. Neavînd altceva mai bun de făcut, am să-ţi tai în fiecare zi cîte o legătură de lemne pe care am să ţi-o aşez în drumul tău, iar tu vino s-o iei.

În dimineaţa următoare, tăietorul văzu că, într-adevăr ursul îi făcuse o legătură de lemne. Se bucură, îşi aruncă legătura pe umeri şi plecă. La fel se întîmplă cîteva zile. Odată, tăietorul de lemne se gîndi că, într-un fel, trebuie să-i mulţumească ursului pentru bunătatea lui. Cu acest gînd îi zise nevestei :

— Pînă mă întorc, găteşte ceva gustos, ca să ospătăm împreună cu un prieten.

Nevasta nu avu nimic împotrivă şi tăietorul de lemne porni spre pădure. Ajungînd acolo, întîlni ursul şi-l chemă în ospeţie. La început ursul pregetă, dar tăietorul de lemne aşa îl rugă, încît pînă la urmă n-avu încotro. Porniră şi, tot sporovăind, ajunseră acasă. Ieşindu-le în întîmpinare, nevasta tăietorului de lemne văzu că bărbatul ei vine însoţit de un urs nemaipomenit de mare.

— Dumnezeule ! Tocmai această matahală îţi este prieten ? zise ea bărbatului.

Auzind vorbele femeii, ursul se supără foc şi-i porunci tăietorului de lemne :

— Ia-ţi toporul şi loveşte-mă cu el în cap !

— Nu te supăra, nevasta încă nu ştie cine eşti, îi zise tăietorul de lemne, căutînd să-l îmbuneze.

Dar ursul o ţinea una şi bună :

— Loveşte-mă cu toporul în cap ! De nu, vă omor pe amîndoi şi vă dărîm casa.

Se gîndi tăietorul de lemne : „Dacă nu-l lovesc pe acest urs de neînduplecat, atunci el va face întocmai cum îi e chibzuinţa. Mai bine îi crăp capul. Moare şi, mai mult, scăpăm şi noi".

— Fie, zise el, şi îşi adună toate puterile, lovindu-l pe urs drept în creştet.

Dar ursul nu căzu şi porni de acolo cu sîngele şiroind. Tăietorul de lemne crezu că ursul n-avea cum să mai scape şi că neapărat va muri. Şi pentru a uita cele întîmplate, începu să se ducă în alte păduri, care erau foarte ndepărtate. Din pricina drumurilor lungi obosi rău.

„La urma urmelor, ursul a pierit de mult. N-ar fi mai bine să mă duc după lemne în pădurea în care mă duceam de obicei ?" se gîndi într-o zi şi se îndreptă într-acolo — era doar pădurea cea mai apropiată. Ajunse, începu să taie un copac şi, cînd nici prin gînd nu-i trecea, îi apăru ursul în faţă. Tăietorul de lemne se uită la capul ursului, care de data asta era întreg şi sănătos, fără nici o urmă de lovitură. Mult se minună.

— A, prietene, îl întîmpină ursul, vezi că toporul tău n-a lăsat nici o urmă ? Rana s-a închis, dar cea făcută de

vorbele nevestei tale în nici un chip nu se vindecă în sufletul meu. Auzind azi loviturile toporului, din nou a început să mă chinuie.

Ursul avea dreptate. Tăietorul de lemne își luă toporul și, fără să scoată o vorbă, cu privirea în pământ, lăsă pădurea în urmă și, mai mult, într-acolo, nu se mai îndreptă.

POVESTE UZBECĂ

repovestită de Viorica Dinescu

Cine e mai viclean ?

In vremea aceea pe sub ulmii umbroși bazarul era în toi. Se adunase parcă mai multă lume ca niciodată : și tigrii din munți, și șacalii din deșert, și cămile serioase și gînditoare, și măgărușii pufoși cu părul cenușiu, și mînji plini de neastîmpăr, și oi de carachiul, cu blana încrețită ca valurile mici stîrnite de vînt pe unda lacului, și cîte și mai cîte alte vietăți.

Sub razele soarelui de primăvară, cizmulițele roșii, halatele și șalvarii înfloraţi, tiubiteicile — tichii rotunde brodate — scînteiau într-un amestec de culori vii de-ți luau ochii. Iar larma de glasuri felurite ca și învălmășagul de mirosuri de fructe, flori, mirodenii și mîncăruri, duceau pînă hăt-departe zvonul bazarului.

Venită și ea să cumpere un petec de ogor, broasca țestoasă nu se putea înțelege cu lupul care o ținea morțiș :

— Sub zece galbeni nu vînd ogorul nici mort. Pămîntul e bun, apa e aproape, ce-ți mai poate dori inima ! ?

— Înțeleg, înțeleg, dar eu nu am decît cinci galbeni și aceia strînși unul cîte unul, de ani de zile, îi răspundea

broasca țestoasă, numărînd și iar numărînd banii legați în colțul unei batiste din pînză subțire galbenă, cusută cu mărgele care mai de care mai strălucitoare.

— Eu n-am ce-ți face. Banii-s ai dumitale, iar pămîntul al meu, îi tăie vorba lupul cu asprime.

Dar broasca țestoasă, care nu se îndura să se lipsească de o fîșioară de pămînt a ei, pe care să trăiască în tihnă, se ținea scai după lup, în nădejdea că, pînă la urmă, tot va izbuti să-l înduplece.

Așa îi întîlni prin bazar vulpea care, cu bani grei la chimir, împodobită cu cele mai scumpe mătăsuri, cu părul periat și uns cu uleiuri aromate și cu coada falnică, vîntura bazarul de la un capăt la altul, doar-doar va găsi vreun chilipir. Auzindu-le tocmeala, intră numaidecît în vorbă :

— Știi ce, surato ? Dau eu gologanii care-ți mai lipsesc și luăm împreună ogorul, pe din două. De lucrat, l-om lucra tot împreună, frățește.

Se învoiră tustrei și încheiară tîrgul. Ca aldămaș băură cîte un ceai din cel verde și tare, după care se despărțiră, fiecare zicîndu-și că a făcut bună treabă în ziua aceea.

Zorile o găsiră pe broasca țestoasă pe ogor, arînd. Abia pe la amiază trecu și vulpea pe-acolo :

— A, ești aici, surată dragă ? Bine de dumneata că ai vreme să lucrezi ogorul după plac. Eu toată dimineața am avut de alergat : ba la croitor, ba la cizmar, ba în piață, după parfumuri și pomezi. Sînt moartă de oboseală. Și unde mai pui că deseară m-a poftit tigrul pe la el. Of ! Amărîtă soartă mai am : tot alerg și iar alerg. Nici sufletul măcar nu mi-l pot trage.

Şi astfel, în fiecare zi, broasca ţestoasă se scula cu noaptea-n cap şi îngrijea ogorul ca pe lumina ochilor. Cît despre vulpe, nici gînd s-o ajute cu ceva.

Şi iată că s-a apropiat vremea cînd rodul cîmpului trebuia cules. Atunci vulpea se ivi şi ea dis-de-dimineaţă, trăgînd după sine o căruţă înaltă cu două roţi, plină cu saci goi.

— Să împărţim după învoială recolta noastră, grăi ea cu ifos. Fiecăreia dintre noi i se cuvin părţi egale din bumbac, legume şi pepeni, căci ogorul ne aparţine amîndurora deopotrivă.

— Dar de muncit, cine l-a muncit ? Cine a săpat pămîntul, cine l-a semănat, cine l-a plivit şi l-a udat, cărînd apă tocmai din canalul din vale ? Nu, cucoană vulpe, nu, nu mă învoiesc cu împărţeala ta. Eu m-am spetit muncind pe arşiţa cea mare, în timp ce tu doar te-ai plimbat, ai petrecut şi te-ai împopoţonat. Nu, nu, nu şi iarăşi nu ! se împotrivi hotărîtă broasca ţestoasă.

„Ia să încerc eu să capăt prin vicleşug ceea ce prin bună înţelegere nu pot căpăta", îşi zise în sinea ei vulpea. Şi vorbi mieros :

— Mare ţi-e încăpăţînarea, surată broască. Dacă altfel nu se poate, să lăsăm norocul să-şi spună cuvîntul. Vezi colina din faţa noastră ? Ne urcăm în vîrful ei şi care dintre noi o să ajungă prima la ogor, aceleia i se cuvin toate cîte au crescut pe ţarina noastră.

— Dar eu merg atît de încet !... Şi mai cu seamă la vale, cum mă grăbesc un pic, mă dau de-a dura şi-atunci, de mă lovesc de vreun copac ori de vreo piatră, îmi zdrobesc carapacea şi s-a zis cu mine.

— Atunci găsește tu pe cineva care să alerge în locul tău. Eu mă supun bucuros alegerii tale, se prefăcu a fi foarte înțelegătoare vulpea.

Și iată pe broasca țestoasă bătînd din ușă în ușă. Dar nici una din vietăți nu vru s-o ajute, unele din prietenie pentru vulpe, altele, de frică. Abătută, tocmai se pregătea să se lase păgubașă, cînd din colbul uliței se auzi un glas subțirel-subțirel :

— Ia-mă pe mine să alerg în locul tău, că n-o să-ți pară rău.

Mirată, broasca țestoasă se uită mai bine înspre locul de unde venea vocea. Și ce-i văzură ochii ? Glasul cel subțirel era al unei căpușe mari cît măciulia unui ac.

„Fie ce-o fi", își zise broasca țestoasă și cu căpușa pe spinare porni la vulpe.

Cînd o văzu cu cine vine, vulpea rîse pe sub mustăți de mulțumire :

„Ei, surato, surato, tot ce-ai muncit tu e ca și al meu", gîndi ea, înfiorîndu-se de plăcere.

Urcară colina din fața ogorului, vulpea cît ai clipi, căpușa tîrîș-tîrîș, de dimineață, pînă spre asfințit.

— Ei, căpușo, acum să vedem cine aleargă mai repede la vale. Unu, doi, trei ! Și vulpea, sprintenă, o luă la goană. Ajunsă într-o răsuflare, dădu ocol ogorului, să vadă, chipurile, dacă nu i-o luase căpușa înainte. De fapt, sigură pe sine, voia doar să-i sporească necazul broaștei țestoase care, amărîtă, sta pe-o piatră și plîngea.

— Ei, mai încet, mai încet ! Nu mă strivi, că și eu sînt obosită de atîta alergătură ! se auzi un glas subțirel, care aducea mult cu al căpușii.

— Cine se tot ține de șotii ? se încruntă vulpea.

— Nu-mi arde de șotii, că-s ostenită de alergătură, grăi mai departe glasul. Sînt eu, căpușa. Am ajuns, tot într-o fugă, înaintea ta, așa că dă broaștei țestoase ce i se cuvine.

Vulpei nu-i venea să-și creadă ochilor, dar cum căpușa era într-adevăr cea care vorbise, înghiți în sec și plecă de pe ogor cu sacii la fel de goi precum venise. Iar broasca țestoasă se bucură de munca ei, avînd o iarnă îmbelșugată, după cum strădania ei o meritase.

Cum de izbutise căpușa să fugă mai repede ca vulpea ? Să vă spun eu : cînd vulpea pornise să alerge la vale, căpușa i se agățase de o labă, iar cînd vulpea ajunse la ogor, ea se desprinse, prefăcîndu-se că sosise cu mult înainte.

Și astfel șireteniei vulpii îi veni de hac tot o șiretenie, a căpușei.

© tYGRI

Povești ateniene 5
repovestite de Iulia Murnu
Bîlină despre Ilia Muromeț 59
repovestire de Nic Iliescu
Povești kalmîce 90
repovestite de V. Velicu
Povești africane 115
repovestite de Ilie Bădicuț
Povești chineze 123
repovestite de Eufrosina Dorobanțu
Povești chineze 153
repovestite de Olga Stratulat
Povești și snoave turce 204
repovestire de Viorica Dinescu
Povești arabe 242
repovestite de Radu Vasiliu
Poveste persană 267
Repovestită de Viorel Bageacu
Poveste din Caşmir 280
repovestită de Alexandru Şişmanian
Povești bengale 304
repovestite de Stamatoiu Monica
Povești tadjice 316
repovestite de Viorel Bageacu
Poveste uzbecă 322
repovestită de Viorica Dinescu

Lector : IOANA RICUS
Tehnoredactor : ŞTEFANIA MIHAI

Dat la cules 3.IV.1978. Bun de tipar 1.VIII.1978. Apărut 1978. Comanda nr. 1644. Tiraj 150 000 broşate. Coli de tipar 10¼.

Comanda 80 360
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piaţa Scînteii nr. 1 Bucureşti
Republica Socialistă România

EDITURA ION CREANGĂ

Lei ó